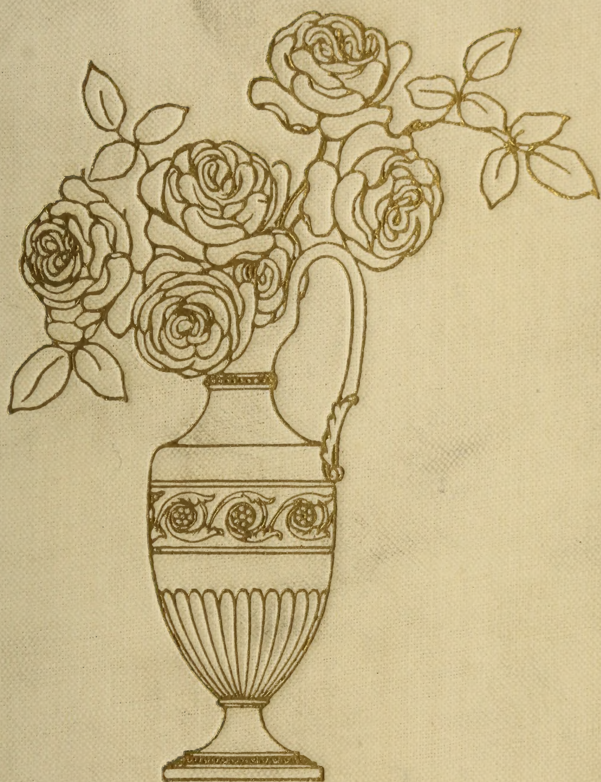

SELMA LAGERLÖF

JERUSALEM

II.

JERUSALEM. II.

I DET HELIGA LANDET

AV

SELMA LAGERLÖF

TOLFTE UPPLAGAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1920

FÖRRA AVDELNINGEN

»Murar av guld och portar av bränt glas.»

OM DALBÖNDERNAS RESA är nu att berätta, att de först foro med järnbana till Göteborg, därifrån med en svensk ångbåt till Antwerpen och så vidare med en stor tysk ångbåt, som hette Augusta Viktoria, till Palestina. De hade en god resa, och då de nådde Jaffa, voro de alla välbehållna och vid full hälsa.

Så snart som ångbåten hade kastat ankar på Jaffas redd, skyndade Jerusalemsfararna upp på däck för att kasta en första blick på det heliga landet. Men Augusta Viktoria låg långt ut till havs, morgonsolen stack dem i ögonen, och de kunde inte mycket urskilja. Det, som de tydligast sågo, var en reslig kulle, som höjde sig mitt framför dem tätt vid stranden och var övertäckt av gula hus med platta tak och av trädgårdar med mörk grönska.

Så småningom märkte de, att på ömse sidor om kullen sträckte sig en låg kust med sandrevlar,

därinnanför låg en bred slätt, och längst borta vid synranden höjde sig en lång, men inte särdeles hög bergskedja.

Det var ingenting påfallande eller märkvärdigt med detta land, och efter första ögonkastet sade säkert var och en av bönderna till sig själv: »Tänk, att här ser så ut! Jag hade trott, att det skulle vara något helt annorlunda. Det här landet tycker jag att jag har sett många gånger förut.»

Då dalbönderna hade kommit till Göteborg, hade Hellgum varit dem till mötes för att hjälpa dem med flyttningen och resan. Hellgum kom då raka vägen från Jerusalem, där han och hans trosförvanter hade bott ett par månader. Han var alltså väl hemmastadd i Palestina, och då han märkte, att bönderna stodo och blickade åt land, kom han fram till dem för att tala om vad det var, som de sågo.

»Här på klippan ligger Jaffa med sina femhundra apelsinträdgårdar,» sade han. »Slätten därbakom är Sarons slätt, där liljorna växa, och bergen i fjärran äro Juda berg.»

I detsamma som han uttalade dessa namn, märkte svenskarna något, som förut hade undgått dem. De sågo, att solen spred ett rikare sken över himlen här än i deras land, och att slätten och bergen och staden hade ett skimmer över sig av skärt och ljusblått och silvervitt, som de inte hade förmärkt annorstädes.

»Halleluja!» sade de allesammans med stor glädje. »Tänk, att vi äro så långt komna!»

Det föreföll dem rent otroligt, att de verkligen hade övervunnit alla svårigheter, att det hade lyckats för fattiga dalbönder, som de alla voro, att få skåda Sarons slätt och Juda berg.

»Det var hit till Jaffa, som konung Hiram sände cederträ från Libanon för Salomos räkning,» sade Hellgum. »Och det var här, som profeten Jona inskeppade sig, när han ville undandraga sig att lyda Guds befallning.»

Bönderna hörde på honom mycket andäktigt. De tyckte, att de stodo liksom framför porten till ett stort Herrens hus, där allt, vad heligt var, fanns förvarat, men de kunde inte hjälpa, att de måste småle, då han talade om Jona, som de hade sett avbildad på många gamla målningar, just när han sprutas ut ur valfiskens vida gap.

Bland Jerusalemsfararna fanns en smed, som hette Birger Larsson. Han hade hela tiden varit mycket glad åt resan. Ingen av dem hade haft så lätt för att skiljas från hemmet som han, och ingen hade som han fröjdat sig åt att få se Jerusalems härlighet.

Birger trängde sig nu fram till Hellgum. »Först och främst skall du säga oss var vi ska finna Jerusalem,» sade han.

»Både Jerusalem och Betlehem ligga uppe bland Juda berg,» sade Hellgum. »Jerusalem ligger nästan mitt för Jaffa, men Betlehem ett stycke längre i söder.»

Birger vände genast sina blickar åt det håll,

där Jerusalem skulle ligga. Det föreföll, som om han sedan inte kunde slita dem därifrån.

Hellgum hade redan förut under resan talat om för bönderna, att Jaffas hamn var så grund, att endast fiskebåtar och små segelfartyg kunde löpa in där. Stora ångbåtar som Augusta Viktoria måste kasta ankar på en öppen redd och passagerare och varor föras i land i roddbåtar. De visste också, att landningen kunde vara mycket farlig, om vädret var dåligt, eftersom man en lång stund måste ro fram på det öppna havet, utan skydd mot vind och våg.

Men nu hade de lugnt och stilla väder, och Hellgum, som förra gången hade haft en svår landning, var mycket glad häråt. Han visade dem två svarta klippor, som lågo mitt i själva hamninloppet på endast ett par årtags avstånd från varandra, och sade, att mellan dem måste alla båtar ro fram, som skulle in till Jaffa. Det hade hänt mer än en gång, då det hade varit stark storm, att de små roddbåtarna hade vräkts mot dessa klippor och blivit slagna i bitar.

Augusta Viktoria hade inte legat länge på redden, förrän en hel massa roddbåtar kommo utskjutande från staden. De foro ut på havet med en fart, som om de flöge. Bönderna kunde inte annat än tycka, att det var duktiga karlar, som rodde dem. De reste sig halvt upp och rodde stående för att få bättre fart. De voro en smula försiktiga i början, men då de hade kommit förbi de båda farliga klipporna, började en skarp kapp-

rodd. Det hördes ända ut till ångbåten hur de skrattade och eggade varandra med tillrop.

»Det är så de göra,» sade Hellgum. »Var och en av dem är så ivrig att komma först, att de ofta nog sätta passagerares liv på spel för sin brådskas skull. Ni skall se på dem, när de komma ombord! Det är ingen av dem, som inte har ansiktet fullt av ärr och skråmor. Det är det vildaste sjöfolk vid Medelhavet. De sky inte ett knivhugg eller ett slag med åran, när det gäller att hindra en kamrat att ro förbi dem.»

Ännu medan Hellgum talade, kommo ett par Jaffa-sjömän ombord. Det var så storväxta och starka karlar, att dalkarlarna blevo förvånade. De hade inte väntat sig, att det skulle finnas så präktigt folk i det här försummade landet. »Se på dem!» sade Hellgum. »Se hur de fara fram över däcket som stormvindar! Vi ska tacka Gud, att vi ha fått så vackert väder, att vi kunna komma i land utan fara.»

Men då han sade detta, steg Birger Larsson fram och sade några ord, som dalfolket aldrig glömde. »Jag vet inte vad ni andra tänker om saken, men jag för min del skulle allt ha tyckt mest om, ifall det hade varit full storm här i hamnen, och om skummet hade sprutat över de där svarta klipporna, som Hellgum är så rädd för. Jag skulle ha önskat, att vi hade blivit hämtade i land av de vildaste roddare, i de sämsta båtar, så att vi hade fått visa, att vi lita så fast på Guds

ledning, att ingenting kunde hindra oss från att landstiga på den här kusten.»

»Amen, amen!» sade bönderna den ene efter den andre. Och deras hjärtan fylldes av en så stark förtröstan, att de kände det, som om de hade kunnat gå på vattnet.

•

Nu hände det emellertid, att så snart som bönderna hade kommit i land i Jaffa, blev Birger Larsson sjuk. Det var just ingen god luft, som slog dem till mötes, då de vandrade genom Jaffas gator till järnvägsstationen, och Birger kände feberrysningar ila genom kroppen. Men han ville inte låtsa om, att han var illamående, utan då bönderna hade satt ner sin packning på stationen och gingo för att bese staden, följde han med dem.

Det hade fallit sig så, att dalfolket hade kommit till Palestina i augusti, som är den allra hetaste månaden där i landet. Solen steg så högt på himlen, att den sken rätt ner på människornas hjässor, inga moln syntes, allt såg så förtorkat ut, att man kunde förstå, att Hellgum talade sanning, då han påstod, att det inte hade regnat sedan april.

Han sade, att det inte var så varmt i Jaffa som på andra ställen i landet, därför att det låg vid havet, men nog funno dalbönderna, att det var mer än tillräckligt av värme där också. På vägen till stationen sågo de stora ricinusplantor stå och skrumpna ihop i solskenet, och pelargonier, som

de hade brukat odla som fönsterblommor i sina stugor i Dalarne, växte här på dikeskanterna och tycktes maktlösa av hetta. De förstodo bäst hur hett det var, då de märkte, att barnen, som sprungo över strandbrädden för att bada i havet, lyfte fötterna högt i vädret, därför att sanden var så het, att den brände dem.

Hellgum förde dalbönderna till de stora såpsjuderierna, som räknas bland Jaffas märkvärdigheter, och till de eländiga ruinerna, som skola vara en återstod av det hus, där aposteln Petrus en gång hade sin bostad. På båda ställena rådde en förfärlig stank och hetta, och Birger Larsson blev allt sjukare. Han nämnde ändå ingenting om sjukdomen, utan visade det bästa humör och var nöjd med allting. Det är så med Jaffa som med de flesta österländska städer, att man inte ser något annat än fönsterlösa murar, då man går fram på dess gator, så att det var inte mycken glädje för bönderna att vandra där. Men Birger var glad åt det lilla, som fanns att titta på: åt de vackra småbarnen, som de mötte, åt de gråa åsnorna med sina stora grönsakskorgar, ja, till och med åt de små fula gathundarna.

Bäst förnöjd blev ändå Birger, då Hellgum förde dalfolket till den tyska kolonien, som låg utanför stadsporten. Den hade blivit anlagd för en trettio år sedan av en skara tyska bönder, som hade utvandrat till Palestina, därför att de voro sekterister och förföljdes i sin hembygd. De hade haft många svårigheter att utstå, men nu hade de fun-

nit sig till rätta med förhållandena i det heliga landet och hade kommit till välstånd och oberoende. Deras koloni bestod av många välbyggda hus med stora trädgårdar och åkrar. Då man kom in på deras område, kunde man tro, att man helt hastigt hade råkat på en liten vacker svensk småstad. När Birger Larsson såg alla de prydliga husen, sade han, att han inte kunde tro, att det skulle behöva gå sämre för dem än för tyskarna. »Det skall inte dröja länge, innan vi bygga oss en sådan här vacker liten by utanför Jerusalem,» sade han.

Då det led mot middagstiden, blev det alltför hett för att någon skulle kunna gå omkring ute i det fria. Dalbönderna måste vända tillbaka till järnvägsstationen för att komma under tak. Här fingo de sitta och vänta ett par timmar, innan tåget avgick fram på eftermiddagen. Birger blev allt sämre, men höll sig uppe och låtsade ingenting om. Han satt vid ett fönster, och plötsligen fick han syn på en lång rad av människor, som kommo vandrande förbi. De sågo ut som bönder de också. De hade rundklippt hår och stora skägg, grå långrockar och byxor, som voro nedstoppade i de höga stövelskaften. Alla gingo med en käpp över axeln, på vilken hängde ett litet knyte. Birger fick höra, att detta var ryssar, som gjorde en vallfart till Palestina. De hade kommit på ångbåt, men så snart som de hade landstigit i Jaffa, gingo de till fots, därför att de ville färdas genom landet på samma sätt som Kristus.

Birger blev mycket betänksam, då han hörde

detta. Man såg på honom, att han gärna hade velat följa exemplet. »Så ska vi också göra en annan gång,» sade han och nickade till reskamraterna. »Det skall bli mycket kärt att få vandra i Herrens Jesu fotspår.»

När tåget äntligen kom i gång och Birger satt i den heta järnvägsvagnen, började hans huvud värka, som om det skulle sprängas, och nu kunde det inte undvikas, att de andra märkte, att han var sjuk. De frågade vad som fattades honom, och Birger svarade, att han hade fått en smula huvudvärk av hettan. »Du, som är smed, skulle väl tåla vid hetta!» sade bönderna och skämtade med honom, för ingen hade den minsta tanke på att han var allvarsamt sjuk.

Järnvägen förde dem nu först genom Jaffas trädgårdar och sedan ut på Sarons slätt, som vid denna tid på året såg lika öde ut som en öken. Det fanns nog människor i de småstäder och byar, som voro strödda över slätten, men de vågade sig knappast ut ur sina bostäder, så länge som solen fanns uppe på himlen, för att inte bli fördärvade av hettan. Och i alla händelser lämnade de aldrig byarna, där husens väggar och några enstaka träd ändå gåvo dem en smula skydd. Likaså omöjligt, som det var att finna en människa ute på slätten, var det att där upptäcka ett grönt strå. Alla vårens praktfulla, röda anemoner och vallmorosor, alla små tusenskönor och nejlikor, som hade täckt marken med en tät, rödvit matta, voro förintade. Borta voro också de skördar av vete, råg och durra, som

hade vuxit på de ställen, där slätten låg under odling, och skördemännen med sina oxar och åsnor, med sina sånger och danser voro dragna till sina byar. Det enda spår av vårens härlighet, som fanns kvar, voro några höga, förtorkade stånd, som reste sig över den förbrända marken, och som en gång hade uppburit Sarons berömda liljor.

Hellgum pekade oupphörligen ut för de resande vad det var för märkvärdiga eller heliga orter, som de foro förbi, men Birger var nu så illa däran, att han inte fullt förstod vad som sades. Han hörde, att det var tal om Simson och filistéer, och han fick någon föreställning om att det var Simson, som både hade förbränt fälten och släppt lös den brand, som rasade inne i hans huvud.

Då de hade överfarit slätten och kommo in bland Juda berg, hade inte Birger mycken reda på sig. Det var ingen vild bergstrakt, utan bara ett virrvarr av gröna kullar, mellan vilka järnvägen med stor möda slingrade sig fram. Birger Larsson tyckte, att gröna vallar restes upp mellan honom och staden, som han ville komma till. Han grävde sig igenom den ena efter den andra, men ständigt steg ett nytt hinder upp framför honom. Han blev så brinnande het av allt arbete, att svetten dröp av honom, och på samma gång så matt och trött, att han inte förstod hur han skulle hinna fram. Då äntligen kullarna veko åt sidan och någon sade, att de nu voro framme i Jerusalem, stod det så illa till med Birger, att Tims Halvor och Ljung

Björn måste taga honom under armarna och nära nog bära honom ut på perrongen.

Hellgum hade telegraferat från Jaffa för att underrätta kolonisterna om svenskarnas ankomst. Flera av dem hade kommit ner till järnvägen för att välkomna de resande. Det var Hellgums hustru, och det var de båda döttrarna till Stor Ingmar, som hade farit till Amerika strax efter faderns död, och det var ännu flera socknebor, som hade slutit sig till Hellgum i Amerika och nu hade följt honom över till Palestina. Alla voro gamla bekanta till Birger Larsson, men han kände inte igen en enda. Han hade dock klart för sig, att han var framkommen till Jerusalem, och han tänkte endast på att hålla sig uppe så länge, att han skulle få se den heliga staden.

Från järnvägsstationen, som ligger ett gott stycke utanför Jerusalem, kunde Birger ingenting se av staden. Så länge som han var kvar där, låg han stilla med slutna ögon. Men äntligen hade alla fått plats i de väntande vagnarna. De åkte ned i Hinnoms dal, och på krönet av åsen ovan dem syntes Jerusalem.

Birger lyfte de tunga ögonlocken och såg en stad, omgiven av en hög mur, som var prydd med tinnar och torn. Bakom muren sköto höga, välvda byggnader upp i luften, och ett par palmer vajade för bergvinden.

Men det led mot kvällen, och solen stod helt nära randen av de västra kullarna. Den var mycket röd och stor, och den utgöt ett starkt sken över

himmelen. Även all jorden glimmade och sken i rött och gult. Men Birger tyckte, att det sken, som föll över jorden, inte kom från solen, utan från staden ovan honom. Det utgick från dess murar, som skimrade likt ljust guld, och från dess torn, som voro täckta med skivor av bränt glas.

Birger Larsson smålog åt att han såg två solar: på himmelen en och på jorden en, som var Guds stad, Jerusalem.

Ett ögonblick kände sig Birger som botad av hälsobringande glädje. Men febern fick genast åter makt med honom, och på hela färden ut till kolonien, som låg på stadens andra sida, var han utan medvetande.

Birger visste heller ingenting om mottagandet i kolonien. Han kunde lika litet glädja sig åt det stora huset som åt de vita marmortrapporna eller det vackra galleriet, som löper runt om gården. Birger kunde inte se mrs Gordons vackra, kloka ansikte, där hon kom ut på trappan för att välkomna dem, eller gamla miss Hoggs med uggleögonen eller någon av de andra av hans nya bröder och systrar. Han visste inte ens om, att han blev införd i ett stort, ljust rum, som nu skulle utgöra ett hem för honom och hans familj, och där man skyndade sig att göra i ordning en bädd åt honom.

Nästa dag var han lika sjuk, men återfick stundtals sitt medvetande. Det blev då hans stora sorg, att han skulle dö utan att ha fått komma in i Jerusalem och se dess härlighet på nära håll.

»Tänk, att jag är så långt kommen!» sade han. »Och nu måste jag dö utan att ha fått se Jerusalems palats och dess gator av guld, där de heliga vandra i sida, vita kläder med palmer i händerna.»

Han låg och klagade häröver i två dagar. Febern tilltog, och även i yrseln ängslades han över detta samma, att han inte skulle få återse den guldglänsande muren och de skinande tornen, som vaktade Guds egen stad.

Hans förtvivlan och ångest voro så stora, att Ljung Björn och Tims Halvor förbarmade sig över honom och beslöto att ställa honom tillfreds. De trodde, att han skulle bli bättre, om han finge sin åtrå stillad. De snickrade ihop en bår, och en afton, då det hade börjat komma en smula svalka i luften, buro de honom in i Jerusalem.

De förde honom raka vägen fram mot staden, och Birger låg fullt redig och stirrade på den steniga marken och de kala kullarna. Då de voro så långt komna, att de kunde se Damaskusporten och stadsmuren, satte de ned båren, för att den sjuke måtte kunna glädja sig åt den efterlängtade anblicken.

Birger sade inte ett ord, han skuggade ögonen med handen och ansträngde sig för att se.

Han såg inte framför sig något annat än en gråbrun mur, som var byggd av sten och ler som alla andra murar. Den stora porten tyckte han såg hemsk ut med dess låga ingång och dess mångtaggiga krön.

Där han låg matt och försvagad, fick han den föreställningen, att de andra inte förde honom till ett rätt Jerusalem. Han hade för ett par kvällar sedan sett ett annat, som var lika strålande som solen.

»Att mina gamla vänner och sockenbor kunna handla så illa med mig,» tänkte den sjuke, »att de inte vilja unna mig att se det rätta Jerusalem!»

Bönderna buro honom nedåt den branta sluttningen framför portöppningen. Birger tyckte, att de buro honom ned i jordens innandömen.

Då Birger hade kommit genom valvet, satte han sig upp en smula. Nu skulle han se efter om de hade burit honom in i den gyllene staden.

Birger blev mycket förvånad över att på alla sidor bara se fula, grå husmurar, och än mer bestört blev han över att se de lemlästade tiggare, som sutto vid porten, och de magra, smutsiga hundarna, som lågo och sovo fyra och fem tillsammans på de stora avskrädeshögarna.

Han hade aldrig förr känt en så besynnerlig, frän stank, som här mötte honom, eller en sådan kvav hetta. Han undrade om det fanns en vind så stark, att den kunde få denna tunga luften att röra sig.

Då Birger såg ned på gatstenarna, fann han, att de voro täckta med ett intorkat lager av smuts. Han förundrade sig över alla de sopor och kålblad och fruktskal, som lågo utkastade på gatan.

»Jag undrar allt varför Halvor bryr sig om

att visa mig det här fattiga och eländiga stället,» mumlade han för sig själv.

Bönderna buro Birger raskt framåt staden. De hade redan varit därinne flera gånger och kunde tala om för den sjuke vad det var för platser, som de gingo förbi.

»Det där är den rike mannens hus,» sade Halvor och pekade på en byggnad, som Birger tyckte vara alldeles fallfärdig.

De veko av in på en gata, som föreföll så mörk, som om den aldrig hade varit belyst av en solstråle. Birger låg och betraktade valvbågarna, som voro spända från hus till hus tvärs över gatan. »De behövas nog,» tänkte han; »om de här rucklena inte vore så väl stödda, skulle de snart störta omkull.»

»Detta är Kristi lidandes väg,» sade Halvor till Birger, »här var det Jesus vandrade med korset.»

Birger låg tyst och avbleknad. Blodet brusade inte fram genom kroppen såsom förut på dagen, det tycktes stå stilla. Han var kall som is.

Ingenting annat såg han, vart han kom, än bristfälliga, grå murar samt en och annan låg port. Sällan såg han ett fönster, och där sådana funnos, voro de alltid sönderslagna och hade trasor instoppade i de tomma bågarna.

Halvor stannade med båren. »Här stod Pilati palats,» sade han, »och här var det, som de förde ut Jesus och sade om honom: 'Se människan.'»

Birger Larsson vinkade Halvor fram till sig och tog honom högtidligt i handen. »Nu skall du säga mig ett ord, eftersom du är släkt med mig,» sade han. »Menar du, att detta är det rätta Jerusalem?»

»Åja, nog är detta det rätta Jerusalem,» sade Halvor.

»Jag är sjuk, och jag kan vara död i morgon dag,» sade Birger. »Du förstår väl, att det inte går an att ljuga för mig.»

»Inte är det någon, som tänker på att ljuga för dig,» sade Halvor.

Birger hade säkert hoppats, att han skulle förmå Halvor att säga sanningen. Han fick tårar i ögonen, då han tänkte på att Halvor och de andra kunde handla så illa mot honom.

Plötsligen fick han en god tanke. »De göra så här för att glädja mig desto mer, då jag föres in genom de höga portarna till ärans och härlighetens stad,» tänkte han. »Nu skall jag låta dem hållas. De mena nog väl med mig. Vi, som äro Hellgumianer, ha ju lovat att handla mot varandra som bröder.»

Bönderna fortforo att bära honom framåt de mörka gatorna. Några av dessa voro överspända med väldiga skynken, som alla hade stora revor och hål. Där dessa skynken hängde, kunde man knappast härda ut för mörker och stank och kvävande hetta.

Nästa gång stannade båren på förgården till en stor, grå byggnad. Den öppna platsen var

uppfylld av tiggare och fattiga månglare, som bjödo ut pärlband, pilkäppar, små bilder och annat kram.

»Här ser du nu den kyrkan, som är byggd över Kristi grav och Golgata,» sade Halvor.

Birger Larsson såg med sina matta blickar uppåt byggnaden. Den hade visserligen stora portar och breda fönster, och den var försvarligt hög. Men aldrig hade Birger sett en kyrka ligga så inklämd mellan andra hus. Han såg varken tornet eller koret eller vapenhuset. Inte ville han låta inbilla sig, att detta var något Guds hus. Och inte kunde han tro, att det skulle hava funnits så mycket månglare och försäljare på förgården, om detta vore Kristi grav. Han visste nog vem det var, som hade drivit ut växlarena ur templet och kullstörtat duvohandlarnas burar.

»Jag ser, jag ser,» sade Birger och nickade till Halvor. Men han tänkte för sig själv: »Jag undrar vad de ska hitta på härnäst.»

»Jag vet inte om du orkar med mer för denna gången?» sade Halvor.

»Åjo, nog orkar jag,» sade den sjuke, »om bara ni orkar.»

Karlarna lyfte upp båren och vandrade vidare. De kommo nu till stadens södra delar.

Det var samma slags gator, men här voro de uppfyllda av människor. Halvor stannade båren vid en tvärgata och visade Birger på mörkhyade beduiner, som hade bössa på skuldran och dolk

i gördeln. Han pekade ut för honom halvnakna vattenbärare, som buro omkring vatten i säckar, förfärdigade av svinskinn. Han bad honom se på ryska präster, vilka hade håret uppsatt i en knut i nacken liksom kvinnfolk, och på de muhammedanska fruntimmerna, vilka sågo ut som spöken, där de kommo gående helt insvepta i vitt och med ett svart tygstycke för ansiktet.

Birger blev alltmer viss om att hans vänner förehade något besynnerligt skämt med honom. Inte var det här folket likt de fridsamma palmbärare, som skulle skrida fram på gatorna i det rätta Jerusalem.

Men då Birger kom in i människovimlet, började hans feber på nytt. Halvor och de andra, som buro båren, sågo, att han blev allt sjukare. Hans händer famlade oroligt på täcket, som var brett över honom, och svettdroppar pärlade fram på hans panna.

Men så snart de talade om att vända, for han upp och sade, att det bleve hans död, om de inte bure honom så långt, att han finge se Guds stad.

På så sätt jäktade han dem, ända tills han nådde upp på Sions höjder. Då han såg Sionsporten, ropade han, att han ville bäras ut därigenom. Han satte sig upp, i förhoppning att han bakom muren skulle finna den sköna Guds stad, som han trånade efter.

Men utanför porten såg han ingenting annat än gulbränd, ofruktbar mark, som var täckt med stenar, spillror och avskrädeshögar.

Helt nära porten sutto några fattiga människor nedhukade. De kröpo närmare för att tigga och sträckte mot den sjuke händer, på vilka fingrarna voro bortvärkta. De ropade med en röst, som var lik en hunds morrande, deras ansikten voro delvis bortfrätta, den ena hade ingen näsa och den andra inga kinder.

Birger ropade högt av förskräckelse. I sin svaghet började han gråta av rädsla och klagade, att han hade blivit buren in i helvetet.

»Det är ingenting annat än de spetälska,» sade Halvor. »Det vet du väl, Birger, att det finns sådana här i landet?»

Bönderna skyndade emellertid att bära honom längre ut på kullen, så att han inte skulle plågas av att se de olyckliga stackrarna vid porten.

Här satte Halvor ned båren, gick fram till den sjuke och lyfte hans huvud från kudden. »Nu skall du försöka att se upp, Birger. Här ser du ända ner till Döda havet och Moabs berg.»

Birger lyfte än en gång sina trötta ögon. Han såg ned över den ödsliga, vilda bergstrakten öster om Jerusalem. Långt, långt i fjärran glimmade en vattenspegel, och på andra sidan om denna stodo berg, som strålade i lysande blått, överdraget med guld.

Det var så vackert och lätt och genomskinligt och lysande, att man inte kunde tro, att den syn man såg hörde jorden till.

Birger reste sig i hänförelse upp från båren,

han ville skynda mot den där fjärran synen. Han gick några vacklande steg framåt, därpå sjönk han ned vanmäktig.

Bönderna trodde först, att Birger var död, men livet kom tillbaka, och han fortfor att leva ännu i två dagar. Ända till sin dödsstund låg han och yrade om det rätta Jerusalem. Han jämrade sig över att det flyttade sig allt längre och längre bort, allteftersom han sökte uppnå det, så att inte han och inte heller en enda av de andra någonsin kunde komma ditin.

Korsbäraren.

UNDER ALLA DE ÅR, som den Gordonska kolonien hade funnits i Jerusalem, hade varje dag på den heliga stadens gator visat sig en man, som släpade på ett tungt och klumpigt träkors. Han talade till ingen, och ingen talade till honom. Ingen visste om mannen var en sinnesrubbad, som hade fått den föreställningen, att han var Kristus, eller om han endast var en fattig pilgrim, som fullgjorde en botövning.

Den stackars korsbäraren sov om natten i en grotta borta på Oljoberget. Varje morgon, då solen gick upp, steg han ut på berget och såg ned på Jerusalem, som låg på Sionshöjden mitt emot honom. Han brukade överblicka staden såsom en sökande, flyttande ögonen från hus till hus, från kupol till kupol med ett ivrigt granskande, som om han hade väntat, att någon stor förändring skulle hava inträffat under natten. Äntligen, då

han tycktes inse, att allt var sig likt, drog han en djup suck. Han gick tillbaka in i sin grotta, lyfte det stora korset på sina skuldror och satte på sitt huvud en krans, sammanvriden av stickande törnen.

Så började han vandra utför berget, släpande sin tunga börda mellan vingårdar och olivplanteringar, ända tills han nådde den höga muren, som omgav Getsemane örtagård. Här brukade han stanna utanför en låg port, lade ned korset på marken och stödde sig mot dörrposten som för att vänta. Gång på gång böjde han sig ned och lade ögat till nyckelhålet för att se in i den lilla örtagården. Om han då såg någon av fransiskanerna, som vårdade Getsemane, röra sig mellan de gamla olivträden och myrtenhäckarna, kom ett spänt uttryck över hans ansikte, och han smålog i glad förväntan. Men strax därpå skakade han på huvudet, han tycktes ha kommit till klarhet om att den han sökte inte skulle komma. Han lyfte åter upp korset och vandrade vidare.

Sedan hade han för vana att gå utför bergets lägre terrasser ned i Josafats dal med den stora judiska begravningsplatsen. Det långa korset släpade efter honom, det slamrade mot de många gravhällarna och rubbade småstenarna, som voro strödda över dem. Gång på gång stannade han, då han hörde stenarnas rassel, och såg sig om i tydlig tro, att någon kom gående efter honom. För varje gång han märkte, att han hade misstagit

sig, drog han åter en av sina tunga suckar och vandrade vidare.

Dessa suckar blevo till ett djupt stönande, då han hade nått dalbottnen och det nu förestod honom att släpa det väldiga korset uppför bergshöjden, på vars krön Jerusalem ligger. På denna sida finnas den muhammedanska befolkningens gravar, och ofta såg han där en sörjande kvinna sitta insvept i sin vita överklädnad på en av de låga, kistlika gravvårdarna. Han stapplade då åt hennes håll, till dess att hon, skrämd av slamret, som åstadkoms, då korset drogs över vårdarna, vände mot honom sitt ansikte, som var täckt av en tät, svart slöja och väckte den föreställningen, att där inte fanns något annat än ett tomt, mörkt hål. Då vände han om med en rysning och drog vidare.

Han klättrade med outsäglig möda ända upp till kullens krön, där stadsmuren reser sig. Sedan brukade han vandra på en smal stig utanför muren framemot Sions kulle på södra sidan av berget och nådde upp till den lilla armeniska kyrkan, som kallas Kaifas' hus.

Här lade han åter ned korset på marken och tittade in genom nyckelhålet. Men han nöjde sig inte med detta, utan han grep om klocksträngen och ringde. Då han en stund därefter hörde tofflor smälla mot stenläggningen, smålog han och förde redan händerna upp till törnekronan för att lyfta den av huvudet.

Men så snart kyrkotjänaren, som öppnade

porten, fick syn på korsbäraren, gjorde han ett nekande tecken med huvudet.

Botgöraren böjde sig framåt och såg in genom den halvöppna dörren. Han överfor med blicken den lilla gården, där enligt sägnen Petrus förnekade frälsaren, och förvissade sig om att den var alldeles tom. Hans ansikte fick ett uttryck av djup grämelse, han drog otåligt igen porten och vandrade vidare.

Det tunga korset slamrade mot den av stenar och gamla byggnadsrester betäckta marken på Sion. Det fördes nu framåt med större fart, liksom om otålig förväntan hade givit dess bärare bättre krafter. Han vandrade fram mot staden och nedlade inte korset på marken förrän utanför den tunga, grå byggnad, vilken vördas som kung Davids grav, men även säges innesluta salen, där Jesus instiftade den heliga nattvarden.

Den gamle brukade här lämna korset, medan han själv gick in på gården. Då den muhammedanske portvakten, som eljest kastade vreda blickar efter alla kristna, såg honom komma, böjde han sig ned inför den, vars förstånd var hos Gud, och kysste hans hand. Varje gång den gamle mottog denna vördnadsbetygelse, såg han mannen förväntansfullt in i ansiktet. Men i nästa ögonblick ryckte han till sig sin hand, torkade av den på sin långa, grova kåpa, vände om ut i det fria och lyfte upp korset på sina axlar.

Med oändlig långsamhet brukade han sedan vandra tvärs genom staden bort till dess nordligaste del, där Kristi lidandes väg löper fram i sin tunga

dysterhet. Så länge som han befann sig på folkfyllda gator, blickade han in i varje ansikte, stannade, forskade och vände sig åter bort i evig missräkning. Godsinnade vattenbärare, som sågo, att han svettades under sin svåra vandring, räckte honom ofta en liten tennskål fylld med vatten, och grönsakshandlarna brukade kasta till honom en handfull bönor eller pistacier. Då dessa gåvor bjödos honom, mottog han dem först med strålande vänlighet, men sedan vände han sig missnöjd bort, som hade han väntat något helt annat och bättre.

Då han kom in på de trånga gator, som utgöra passionsvägen, såg han hoppfullare ut än under förra delen av vandringen. Han stönade mindre djupt under tyngden av korset. Han rätade upp ryggen och såg sig omkring likt en fånge, som nu var säker om sin befrielse.

Han utgick från den första av de fjorton stationerna på Kristi lidandes väg, som hela gatan uppför äro utmärkta med små stentavlor. Men han stannade inte förrän utanför Sionssystrarnas kloster i närheten av Ecce-Homo-bågen, där Pilatus visade Kristus för folkmassan. Här slängde han ned korset i gatan som en börda, den han aldrig mer skulle behöva lyfta, och bultade på klosterporten med tre starka, pockande slag. Innan ännu någon hade hunnit öppna, hade han ryckt törnekronan av huvudet, och ibland var han så viss på sin sak, att han kastade den till en av de hundar, som hade sin sovplats i närheten av klostret.

Därinne i klostret kände man till hans bult-

ning. En av de fromma systrarna öppnade portluckan och stack ut till honom ett litet runt bröd.

Härvid råkade han i en förfärlig vrede. Han tog inte emot brödet, utan lät det falla ned på gatan. Han stampade i marken och upphävde vilda skrik av förtvivlan. En lång stund stod han kvar utanför porten. Äntligen återfick han sitt utseende av tålmodigt lidande. Han böjde sig ned efter brödet och åt upp det med rovgirig hunger. Han sökte reda på törnekransen, och han lyfte åter upp korset.

Endast ett par ögonblick senare stod han i strålande förväntan utanför det lilla kapell, som kallas Sankta Veronikas hus, och nedtyngd av missräkning vandrade han därifrån. Han gick hela gatan uppför från station till station, väntade med samma visshet sin befrielse vid kapellet, som betecknar läget för Rättvisans port, genom vilken Jesus lämnade staden, och vid platsen, där frälsaren talade till Jerusalems kvinnor.

Då han sålunda hade tillryggalagt Kristi lidandes väg, hände honom någon gång, att han kom in på den trånga gården till den heliga gravens kyrka. Men här lade inte den stackars korsbäraren ned sin börda, här ryckte han inte törnekronan från huvudet. Så snart han varseblev den dystra, grå fasaden, vände han sig bort och flydde. Den gamle botgöraren tycktes vara övertygad om att på detta enda ställe skulle han omöjligt kunna finna vad han sökte.

*

Det var på kvällen den dagen, då Birger Larsson hade blivit begraven. Alla, som hörde till kolonien, både de gamla Gordonisterna, som hade bott i Jerusalem i snart fjorton år, och svenskamerikanarna, som hade farit över med Hellgum, och de nykomna dalbönderna hade varit församlade till aftongudstjänst, men för hettans skull hade de inte kunnat hålla den inomhus, utan de hade flyttat ut stolar på takterrassen utanför församlingssalen och talat och sjungit under bar himmel.

Då gudstjänsten var slut, hade de andra gått till sina sysslor, men dalfolket hade blivit sittande kvar, därför att de inte tyckte, att det var passande att företaga sig något på en begravningsdag. De sutto på sina stolar raka och högtidliga, och det var nästan alldeles tyst ibland dem. Birger hade efterlämnat hustru och åtta barn, och de sutto där och småsnyftade. Till dem sade en och annan ett par ord då och då för att påminna dem om att de inte behövde vara bekymrade för sin framtid. »Det är inte så med er som med änkor och faderlösa ute i världen,» sade de till dem. »Ni får det lika bra som förut. Ni har nu mer än hundra bröder och systrar, som ta hand om er.»

Solen gick ned, medan de sutto där, och sedan mörknade det hastigt, så att måne och stjärnor blevo synliga. Men det strök ingen kylande vind fram över bergen denna kväll, utan hettan och kvalmet fortforo. Det hade varit olidligt varmt förut på dagen, och flera av dalfolket kände feberrysningar ila genom kroppen. De började tro, att det skulle

gå med dem alla som med Birger Larsson, och då de sutto i mörkret och tystnaden, undrade de vad Guds mening var med att sända dem ut till detta land, om de inte skulle kunna leva där.

Allt annat härute hade varit mycket bättre, än de hade vågat vänta. De hade trott, att de skulle möta endast svårigheter och försakelser, men i stället föreföll det, som om kolonisterna härute voro välmående och hade det bra ställt för sig. Utom det stora huset utanför Damaskusporten, där de hade församlingssal och matrum och kök och tvättrum, och där dessutom de förnämsta dalbönderna hade fått var sitt stora, präktiga rum för sig och sin familj, hyrde kolonisterna tre hus inne i Jerusalem. Två av dessa användes till bostäder, men det tredje brukades till skolhus. Det hade inte varit en liten glädje för dalfolket att finna, att kolonien hade en alldeles förträfflig skola, där deras barn skulle få bättre lärdom, än de hade kunnat ge dem hemma.

Dalbönderna hade knappt hunnit med annat än att packa upp sina saker och få ordning i sina rum, men karlarna hade märkt, att det fattades en del bohag och möbler, och de hade börjat tala om att de skulle göra sig hyvelbänkar och snickra ihop stolar och bord och sängar och diskbänk och köksskåp och annat, som behövdes. De hade också hört kvinnfolken tala om att det var svårt att få ordentligt bröd i den där österländska bakugnen, som fanns i huset, och de funderade på att mura om den. Och på samma sätt som karlarna hade

deras hustrur börjat tänka på vad gagn de skulle kunna göra i kolonien. Det såg ut, som om det inte skulle bli ont om sysselsättning för dem heller.

De gamla Gordonisterna hade sitt egentliga arbete med att sköta skolan och att gå omkring till sjuka och hjälpa fattiga, och de fortsatte med detta alltjämt. Medan de ännu voro ensamma, hade de lejt till alla sysslor, men sedan svensk-amerikanarna hade kommit, hade dessa åtagit sig köksbestyren. Det var inte litet göra. De hade att sörja för en hundratjugu personer dag ut och dag in. Men det var, som om de hade glömt allt annat utom att laga mat och tvätta kläder. Nu ville dalkvinnorna ta på sin del att väva och sy det, som behövdes. De skulle med det snaraste sätta upp sina vävstolar och väva kläder, mattor, handdukar och fint duktyg, för vart skulle de bära åstad, om man skulle nödgas köpa allt sådant för så mycket folk, som de voro?

Men det, som var ännu bättre än detta att tänka på, det var den stora kärlek och den glädjefulla välkomst, som de hade mött i kolonien. De kunde ännu inte tala med de gamla Gordonisterna, men de märkte väl, att dessa gjorde allt, vad de förmådde, för att nykomlingarna skulle känna sig hemmastadda och lyckliga. Och svensk-amerikanarna vittnade om dem, att de aldrig hade råkat bättre folk. De voro färdiga att hjälpa, närhelst de kunde, aldrig sade de ett ovänligt ord, och aldrig visade de, att de tyckte sig vara förmer än bönderna, som de hade förenat sig med. Ingen

ville behålla något ensamt för sig, utan vad en ägde, ägde alla. Och det var en sådan glädje över dem. De lekte som barn själva, och deras barn voro, som de, modiga och sorglösa och lekfulla.

Det yppersta av allt i dalböndernas ögon var ändå, att de voro i Guds stad Jerusalem. De hade inte trott, innan de kommo hit, att det kunde vara så ljuvt att vistas på de ställen, där Jesus hade vandrat. Men det var att liksom ständigt se honom för sina ögon, de påmindes jämt om honom. Det låg en salighet över livet, såsom det måste ha varit bland de skaror, som följde frälsaren, då han vandrade på jorden, och övergåvo allt för att få leva av hans ord.

Allt hade slagit väl ut, om inte detta hade varit, att de inte tycktes kunna leva i det heliga landet. De tyckte, att varje munfull luft, som de insögo, var full av gift. Vad var Guds mening? Hade han fört dem till att se gryningen av ett nytt, härligt liv endast och allenast för att låta dem dö?

Medan bönderna sutto med dessa tankar och dessa frågor, reste sig helt hastigt skolmästarns Gertrud med ett högt utrop. »Ser ni honom?» frågade hon, under det att hon höll sina blickar riktade söderut i riktning mot Jerusalem och samtidigt var så bestört, att hon måste hålla om stolstyret för att inte falla.

Själva staden Jerusalem syntes inte från kolonien, därför att några kullar lågo hindrande i vägen. Det är många, som tro, att en av dessa kullar är

det verkliga Golgata, och att det är med orätt, som man anser, att det har legat på den plats, där den heliga gravens kyrka nu reser sig.

Och nu såg Gertrud en gestalt stå på toppen till en av kullarna. Hon såg honom tydligt mot den månljusa himlen. Det var en man, som bar en lång livklädnad, som hade en törnkrona på sitt huvud och höll ett stort kors upprätt bredvid sig.

Allt dalfolket blickade åt samma håll som hon och såg samma syn. De flesta reste sig och skyndade fram till balustraden för att se bättre, men några blevo stående, som om synen alldeles hade överväldigat dem. Och det, som de sågo, upplöste sig inte till en drömbild. Mannen med törnekronan och korset stod tydligt skönjbar däruppe på en av de kullar, som tros vara den rätta korsfästelseplatsen. Han blev övernaturligt stor i det gröngråa månskenet, och det var nog ingen av dalbönderna, som trodde, att det, som de sågo, var något jordiskt och verkligt.

Men Hellgum, som också hade suttit ibland dem, skyndade sig nu att upplysa dem om vem det var, som stod på kullen. »Det där är en vansinnig stackare,» sade han. »Jag har redan sett honom här i Jerusalem många gånger. Han tror, att han bär Kristi kors, och att han måste släpa på det, tills han har funnit någon, som vill bära det i hans ställe.»

Det var, som om ingen hade hört eller velat höra på vad Hellgum sade. Allas blickar hängde fast vid mannen på kullen. Han hade visat sig

för dem på ett sådant sätt, att de hade svårt att överge tanken, att det var något underbart med hans framträdande.

Bullret, som de hade åstadkommit, då de hade skyndat fram till takkanten, måste ha hörts ända upp till korsbäraren. De sågo hur han vände sitt ansikte mot dem och betraktade dem. Därpå grep han ivrigt efter sitt kors, hängde det över ena skuldran och började stiga utför branten. Det hördes hur han stönade under sin tunga börda och hur korset skrapade mot den steniga marken.

Hellgum fortfor att berätta för dem hur den vansinnige varje dag brukade genomströva Jerusalem och hur han skyndade emot varje mötande, i ständig förhoppning att han skulle råka den, som skulle avlösa honom. Men dalfolket tog inte sina blickar från korsbäraren.

För ett ögonblick försvann han bland kullarna, men strax efteråt syntes han nere på vägen, som förde till kolonien.

»Han kommer hit, han kommer hit!» sade några, och deras röster ljödo upprörda, som om de ännu inte hade fått klart för sig, att det inte var Kristus, som kom vandrande därnere.

»Ja, han gör så,» sade Hellgum. »Så snart han ser någon, kommer han framstörtande, men han vänder strax, när han märker, att det inte är den rätte.»

»Jag undrar hur han kan veta vem som är den rätte,» sade Gertrud.

»Det vet ingen,» svarade Hellgum, »och det vet han väl inte själv heller.»

Korsbäraren kom närmare, och de sågo nu tydligt hur stort hans kors var och hur stor möda han hade att släpa det med sig. »Å, den stackaren!» sade kvinnorna i innerlig medömkan. De sträckte armarna nedåt, och man såg på dem, att de hade velat skynda ned från taket för att hjälpa honom med hans börda.

Men då han stod alldeles framme vid huset, blev det full stillhet ibland dem, för sådan, som de sågo honom, var han en så trogen bild av det heligaste de visste, att det kom en förlamande andakt över dem. De kunde bara avvakta vad han skulle göra. Och korsbäraren stod stilla och såg upp till dem i väl ett par minuters tid. Takterrassen låg inte högt över vägen, månskenet lyste klart på dalfolkets ansikten, och han torde väl rätt tydligt ha urskilt deras trovärdiga, allvarsamma drag.

Äntligen satte han sig åter i rörelse.

»Nu har han sett oss,» sade Hellgum, »nu skall ni få se hur brått han får att gå sin väg.»

Men korsbäraren skyndade inte sin väg. Han gick i stället än närmare huset. Han lyfte korset av skuldran och stödde det mot väggen, och likaledes tog han törnekronan av huvudet och hängde den på ena korsarmen.

En minut senare såg dalfolket, att han gick bortåt vägen med rak rygg och lätta steg, befriad från sin börda.

Då dalbönderna förstodo, att han hade lämnat sin börda utanför deras hem, sade de inte ett ord. Men några tryckte hårt händerna på dem, som stodo bredvid dem, och ett par fingo tårarna i ögonen. Det kom en ljusning över de flesta ansikten, som nästan gjorde dem vackra. De hade fått svar på sina frågor. Det var inte för att dö och inte för att leva, utan endast och allenast för att bära Kristi kors, som de voro hitkomna. Det var det enda, som de behövde veta.

Gordonisterna.

I BÖRJAN AV ÅTTITALET, ungefär samtidigt med den stora ångaren L'Univers' undergång, och några år innan skolmästarn i den gamla Ingmarssocknen hade börjat bygga sitt missionshus, bosatte sig i Jaffa en ung man, som hette Eliahu. Han var fattig, men han hade fått en god uppfostran i en missionsskola och kunde tala sju språk. Nu tyckte han, att han inte kunde göra sig bättre nytta av sina kunskaper än genom att bli tolk och förare åt främlingar, som besökte det heliga landet, och som han var rådig och tog god vård om de resande, blev han mycket anlitad.

Det är att märka, att på denna tid var tillståndet i Palestina obeskrivligt eländigt, och det sorgligaste var nästan, att ingen människa hade någon tro på att det skulle kunna förbättras. I stället var man alldeles viss om att Palestina alltid skulle förbli ett land utan landsvägar, utan

broar, utan ordnad bevattning och följaktligen utan inbringande jordbruk. Man kunde inte föreställa sig, att lantmännen någonsin skulle lära att använda andra plogar än sådana, som de förfärdigade åt sig av en krokig olivgren, eller att de skulle skaffa sig andra bostäder än fönsterlösa lerkojor, där människor och djur bodde under samma tak. Det var heller inte tänkbart att få någon ändring i detta, att tre fjärdedelar av landet låg som öppen betesmark, likaså litet som man kunde hoppas på att få frakta sina varor på järnbana i stället för på kamelrygg, att få hamnar vid kusten eller att få andra renhållningshjon än gathundarna.

De flesta av de infödda tänkte troligen aldrig på hur efterblivet landet var, men Eliahu, som ständigt hörde resande från Europa och Amerika tala om hur stora framsteg man hade gjort i deras hemland, kunde inte undgå att lägga märke till förfallet. Han, som andra, trodde nog, att det inte fanns någon hjälp för det, men mången gång, då han följde de resande genom landet, satt han i djupt grubbel på hästryggen och sökte göra klart för sig varför Palestina, som en gång hade varit ett mäktigt rike, skulle vara så fattigt och olyckligt.

Han frågade sig om det kunde bero på läget, men han hade alltid hört, att det skulle vara en stor förmån för ett land att ligga vid Medelhavet, och Palestina ägde många mils Medelhavskust. Denna kust var visserligen flack och rak utan öar och vikar, så att den inte hade några goda hamnar, men han visste, att främlingarna trodde, att det inte

skulle vara omöjligt att bygga en konstgjord hamn i Jaffa eller i Kaifa eller på något annat ställe vid kusten. Hans tankar nästan svindlade, då han tänkte på en sådan hamn. Vilket tillopp av resande det skulle bli, vilket tillflöde av varor, vilken handel, vilken rörelse! Hela Arabien, Persien och Mesopotamien skulle komma dit med dyrbara mattor och ädla hästar, med broderier, välllukter och sköna vapen för att utskeppa dem till västerlandet.

Men om det inte berodde på läget, att Palestina var så fattigt, kunde det kanske komma sig därav, att det hade en så dålig jordmån. Eliahu, som redan hade genomströvat landet flera gånger, kunde inte heller tro detta. Det var visserligen ett litet land. Det bestod endast av en stor slätt utmed havet, som var lika lång som landet självt och en till tre mil bred, av en bergstrakt innanför slätten, som var likaså lång och bred som den, och nedanför bergstrakten av den djupa Jordandalen, som likaledes sträckte sig genom hela landet från Tiberias' sjö högst i norr till Döda havet längst i söder, men på intet av dessa ställen hade han förmärkt någon ofruktbarhet.

Vad kustslätten beträffade, visste han, att den var utomordentligt fruktbar. Han hade sett, att på de ställen, där den odlades, gav den rika skördar år efter år, utan att man gjorde sig mer besvär med den än att vända upp grästorvan med en träplog. Det sved i hans hjärta, då han föreställde sig, att denna mark, som nu endast var

betäckt av ängsblommor, skulle kunna stå som ett enda böljande hav av vete och majs.

Och tänkte han på bergstrakten, syntes det honom, att den skulle kunna bli ändå rikare än kustslätten, åtminstone borde den vara en kärare uppehållsort för människor, eftersom den hade friskare luft och lindrigare hetta. Det fanns nog trakter där, som voro vilda och omöjliga, men till största delen bestod den av låga kullar, som voro odlingsbara ända upp till toppen. Och han älskade att tänka sig dessa kullar övertäckta av trädgårdar, såsom de voro i den lyckliga trakten omkring Betlehem. Han kunde tänka så livligt på detta, att de steniga markerna, där gethjordar betade bland tistlar och strävt gräs, försvunno ur hans åsyn och i stället lunder av mandlar och aprikoser, av granatträd och fikon och oliver och oranger utbredde sin fägring från kulle till kulle.

Men de underbaraste drömmarna drömde Eliahu, då han red fram mellan de snår av fattiga pilbuskar, som nu täcka Jordandalens botten. I den djupa dalen, som låg så väl skyddad mellan höga bergväggar och var väl bevattnad, mognade de ömtåligaste och sällsyntaste växter. Här såg den stackars Eliahu för sig ett nytt Eden, fullt av ståtliga palmer, av doftande kryddor, av alla de hemlighetsfulla växter, som man använder till vällukter, till färger, till läkemedel.

Allt detta var dock endast drömmar, som aldrig kunde bli verklighet. Talade Eliahu om dem med några av Palestinas invånare, nöjde de sig med

att höja på axlarna och peka mot nordväst bortöver havet. Därmed var allt sagt.

Och Eliahu visste ju själv, att det var den turkiska regeringen borta i Konstantinopel, som var orsak till hela olyckan. Det var den, som hade låtit de gamla vattenledningarna förfalla, som inte höll vägarna vid makt, som satte sig emot allt järnvägsbyggande, som hindrade företagsamma utlänningar att anlägga hamnar, som förbjöd att införa västerländska böcker och trycka tidningar. Det var den, som lade så tunga skatter på envar, som företog sig ett nyttigt eller inbringande arbete, att folk föredrog att dåsa bort sitt liv i overksamhet. Det var den, som inte uppehöll rättvisan, utan tillät domare att ta mutor, som lämnade rövare i långa tider att husera ostraffade, som hade låtit hela folket förslöas och försummas, tills det inte mer var i stånd att tänka på att resa sig.

Eliahu kunde bli blodröd av vrede, då han räknade upp för sig alla turkarnas missgärningar. Han kunde knappast förstå, att det var möjligt, att de fingo regera ostörda i hans fädernesland. Ty var inte Palestina det land, som alla kristna älskade? Och det var intet främmande land för dem. De funnos där av alla slag i kloster och skolor och missionsanstalter: ryssar och greker, romerska katoliker och protestanter, armeniska kristna, kopter och jakobiter. Och när man visste hur mäktiga en del av dessa voro i sina hemland, var det inte då otroligt, att de skulle låta turkarna fortsätta med sitt ofog? Varför lagade inte alla dessa, som be-

kände Kristi namn, att hans land blev styrt med rättfärdighet? Varför ville de inte, att de andra folken skulle säga: »Se Jesu födelseland, det är som en härlig örtagård inför Herren. Där blomstrar friden och kärleken, ingen skadar den andra, utan allt landet fröjdas och blomstrar. På andra ställen i världen har det illa lyckats att införa Jesu lära, men i Palestina är den rådande i all sin ljuvhet.» Varför ville inte de kristna, att de andra folken skulle säga detta? Om de hade velat det med all makt, inte hade då turkarna kunnat hindra dem.

Eliahu ställde dessa frågor till många bildade och varmhjärtade kristna i Palestina, men fick ständigt samma svar. »Ser du inte, att vi kristna äro vanmäktiga här i landet, därför att vi inte kunna vara eniga? Vi leva ju i bitter fejd och strid den ene med den andre. Hur skulle vi då här kunna införa ett Gudsrike? Här, där Jesus har levat, brinner tron starkare än på någon annan plats på jorden, men just därför rasar också hatet mellan de olika bekännarna vildare här än på andra ställen. Överallt i världen skola de kristna kunna sämjas bättre än i det heliga landet.»

Eliahu erkände, att detta var sanning. Han förstod, att olyckan skulle råda över hans fädernesland, ända tills de kristna hade lärt sig enighet. Och så mycket hade han sett av den heta nitälskan och den dystra trosiver, som rådde i Jerusalem, att han insåg, att den dagen aldrig skulle randas.

Då Eliahu hade varit främlingsförare i något mer än ett år, kom ett sällskap amerikanska turister

till Palestina. De voro alla från Chicago, och de voro inte främlingar för varandra, då de började resan, utan nära förbundna och goda vänner. De voro inte heller några rika dagdrivare, som endast reste för att söka förströelse, utan enkelt och borgerligt folk, som ville lära känna landet, där deras frälsare hade levat. De mest framstående ibland dem voro en advokat Edward Gordon och hans hustru. Vidare fanns det en ung läkare och hans syster, ett par lärarefamiljer, i allt en femton personer. De ville rida genom hela Palestina och se alla de heliga orterna, sedan ämnade de vända tillbaka till sitt land.

Det kom på Eliahus lott att bli förare för dessa amerikanare. Han sörjde för allt, vad de behövde, skaffade hästar, sadlar, tält, tjänare, matvaror och all nödig utrustning. Under resan lagade han, att deras måltider alltid stodo färdiga, när de kommo till viloplatserna, valde de bästa vägarna och gjorde sin sak så väl, att de fingo resa från Hebron till Tiberias, utan att det hände dem ett missöde. Han hade aldrig gjort sig så mycken möda med någon resandekaravan, men han ansträngde sig inte på detta sätt för att vinna en stor belöning av amerikanarna, utan därför att han hade kommit att älska dem.

Eliahu hade redan hunnit att se många slag av människor, men inga sådana som dessa. De uppträdde mycket enkelt, och Eliahu trodde inte, att de i sitt eget land innehade några höga värdigheter eller något stort anseende, men han kände

ändå den allra största vördnad för dem. Han tyckte, att det låg något av den glans och myndighet över dem, som tillkommer sådana, som äro födda att styra över människor. Detta måtte ha berott därpå, att de alla visade ett stort herravälde över sig själva. De fällde aldrig ett ovänligt ord varken till varandra eller till den lägsta av de syriska tjänarna. De visade aldrig missnöje, kommo aldrig i dåligt humör, fördrogo regn och hetta med samma jämnmod. Det rådde en sådan glädje och ett sådant friskt mod ibland dem, att Eliahu mången gång sade till sig själv: »Ack, att alla resande vore som dessa! Då vore det en lycka att vara förare.» Han blev en annan människa, medan han drog fram i detta sällskap, och han tänkte med ängslan på den dag, då han skulle nödgas följa dem till Jaffa och se dem avresa.

Först lät Eliahu amerikanarna göra turen genom landet, sedan stannade han med dem i Jerusalem. Där förde han dem till varje gammal kyrka och till varje sten eller grotta, varom det kunde berättas något märkvärdigt. Men hur mycket han än drog ut på tiden, kom ändå den dag, då han måste erkänna, att han inte hade något mer att visa, och då amerikanarna började tänka på uppbrott.

Kvällen innan de resande skulle lämna Jerusalem, sände de bud till Eliahu med begäran, att han skulle infinna sig i gästhusets matsal. Då han kom, var han tyst och förstämd, och det var lätt att se hur bedrövad han kände sig. Ameri-

kanarna bådo honom, att han skulle sitta till bords med dem, och under måltiden gjorde de flera försök att muntra upp honom, men det ville inte lyckas.

»Eliahu,» sade då plötsligen mr Gordon, »vi ha kommit överens om att vi vilja säga er vilka vi äro, innan vi lämna det här landet. Ni har blivit en kär vän för oss under denna tiden, och vi skulle helst se, att vi inte behövde skiljas från er.»

Han berättade nu för Eliahu, att hans hustru hade varit nära att förgås vid ett skeppsbrott, och att hon hade fått mottaga ett budskap från Gud, medan hon kämpade med vågorna. Han sade vidare, att de alla, som Eliahu hade fört genom landet, och ännu några till, som de hade lämnat kvar i Chicago, hade bildat ett samfund för att leva i enighet sinsemellan och för att utbreda enighet över världen. Och till sist frågade han Eliahu om han ville inträda i deras samfund och följa med dem till deras hemland. Han var ju en ensam man, som kunde bosätta sig var i världen han ville, och det skulle inte fattas arbete borta hos dem för en, som ägde så stora kunskaper. De hade sett så mycket av honom nu på resan, att de trodde, att han skulle passa ibland dem. Och han hade sett dem och deras väsende och kunde själv avgöra om han ville förena sig med dem.

Eliahu satt tyst länge efter att mr Gordon hade slutat tala. Det försiggick något märkvärdigt med

honom. Då mr Gordon talade om att han och hans kamrater hade bildat ett samfund för att utbreda enighet, vaknade alla hans drömmar till nytt liv. Hans tankar jagade varandra. Honom föreföllo dessa människor så mäktiga och oemotståndliga, att om de ville det, skulle de kunna införa enighet till och med bland Jerusalems kristna. Och han visste, att därmed vore allt vunnet. Han såg veteskördarna gunga över Saron och mandlarna blomma utanför Jerusalem och palmträden vaja kring Jeriko.

»Vad säger ni om vårt förslag, Eliahu?» frågade till sist mr Gordon, då föraren inte tycktes ämna bryta tystnaden.

»Jag säger, att det inte är jag, som bör följa er,» sade nu äntligen Eliahu, och hans röst var otydlig av sinnesrörelse, »utan det är ni, som bör stanna här.»

»Vad, Eliahu, vad säger ni?» utbrast mr Gordon.

»Mr Gordon,» sade Eliahu. »Ingenstans i världen råder ett sådant hat mellan de kristna som här i Jerusalem. Jag vet, att det är Guds mening, att ni och era vänner skola stanna här för att lära de olika församlingarna enighet.»

Då Eliahu sade dessa ord, var han alldeles dödsblek och så upprörd, att hela hans kropp darrade. Det var, som om han inte talade av egen, fri vilja, utan orden pressades fram över hans läppar av en främmande makt. Det var heller inte utan, att han gjorde intryck på amerikanarna. Under den långa färden genom landet hade Eliahu talat med dem om sina drömmar och önskningar,

så att de genast förstodo vad han menade. Men de hade inte en tanke på att lyda honom.

Det var nog sant, att de hade kommit att känna en stor kärlek för det gamla landet, som hade fött alla dessa heliga Guds män och kvinnor, som de hade läst om alltifrån barndomen. Och då de reste igenom det, hade de mången gång sagt till varandra, att det var orätt, att man hade lämnat det till övergivenhet och förfall. Man borde visa det en smula tacksamhet för alla de underbara lärdomar, som man hade fått mottaga därifrån. Men inte ett ögonblick hade de tänkt, att det kunde bli de, som skulle taga upp verket. De hade sin verksamhet, alla sina intressen, all sin egendom borta i Chicago. Det kunde inte bli tal om annat, än att de måste återvända dit.

Mr Gordon sade också detta till Eliahu. Han talade länge och vänligt med honom och försökte att lugna honom. Men Eliahu upprepade endast: »Jag vet, att det är Guds vilja, jag vet, att Gud vill det. Han kommer att visa er, att han vill det.» Och då han till sist förstod, att han inte kunde utöva någon verkan på amerikanarna, skyndade han med tårar i ögonen ut ur rummet.

Nästa dag foro amerikanarna till Jaffa. Eliahu var med dem, men han sade ingenting om sitt förslag från föregående kväll. Det var snarast, som om han hade blygts över sitt infall.

De resande visste, att en stor fransk ångbåt väntades till Jaffa denna dag, men då de kommo dit, låg redden tom. Hela nästa dag blickade de

förgäves utåt havet, i förväntan att någon ångare skulle visa sig. De sågo verkligen båtar gå fram långt ute till havs, men ingen nalkades Palestinas kust.

Det dröjde inte länge, innan de fingo veta anledningen. Regeringen hade förklarat Palestina kolerasmittat, och nu gingo inga ångbåtar in till Jaffa för att inte sedan behöva ligga i karantän i nästa hamn. I det heliga landet visste man inte om någon kolera, utan alltsammans var ett misstag, men det dröjde ändå en vecka, innan sultanen kom sig för att upphäva förbudet.

Äntligen kom en ångbåt, och amerikanarna gjorde sig färdiga att resa. Men nu utbröt en storm, som jagade skummet skyhögt mot de svarta klipporna och gjorde det omöjligt för de små roddbåtarna att gå ut till ångaren. Denna låg halva dagen ute på redden och väntade på passagerare, men stormen fortsatte med samma styrka, och ångfartyget måste fara vidare, utan att en enda resande hade kommit ombord.

Amerikanarna bodde i ett litet, överfyllt hotell i den tyska kolonien och hade det obekvämt och svårt på många sätt. Ändå föreföll det, som om den stora iver att få resa, som var över dem de första dagarna, blev mindre för var dag. De talade inte med varandra om det besynnerliga i att det tycktes vara omöjligt för dem att få lämna Palestina, men det kom något stilla och högtidligt över dem som över människor, som känna, att de gå

under Guds ledning och inte kunna följa sin egen vilja.

Det kom naturligtvis inte europeiska ångare in till Jaffa varje dag, men i sinom tid låg åter en av dem ute på redden. Vädret var vackert och havet spegelblankt, men nu låg miss Young, den unge läkarens syster, farligt sjuk och kunde inte föras ombord. Både den sjuka och hennes bror önskade, att de andra skulle resa och lämna dem kvar, men ingen tycktes vilja lyssna härtill.

Eliahu kom till hotellet för att få veta om de skulle resa och om de ville, att han skulle föra deras packning ombord, men han fann, att ingen hade gjort några förberedelser till avfärd, och mr Gordon sade helt stilla till honom:

»Vi tro nu alla, att det är, som ni sade, Eliahu. Vi ska stanna i Palestina. Gud vill det.»

*

På den tiden, då Gordonisterna beslöto sig för att stanna i det heliga landet, levde i Jerusalem en gammal engelska, som kallade sig miss Hoggs. Hon var ensam och oberoende och hade strövat jorden runt många gånger, men nu ämnade hon stanna i Jerusalem under hela sin återstående levnad, inte av religiösa skäl, utan därför att hon hade märkt, att det inte fanns något ställe i världen, där det hände så mycket besynnerligt och upprörande.

Miss Hoggs hade hyrt ett präktigt hus, som

låg på norra sidan av staden alldeles invid ringmuren. Det var visserligen byggt på Jerusalemsvis, så att man måste tro, att byggmästaren först hade gjort i ordning en mängd småhus, som alla voro lika till längd, bredd och höjd som tärningar och täcktes av en liten låg kupol, för att sedan stapla upp dem litet huller om buller kring en gård och ett par takterrasser. Det fanns inga dörrar mellan rummen, utan man måste ut i det fria för att komma från det ena till det andra, och till somliga, som sköto rätt ut från väggen som duvslag, kunde man endast komma på smala, äventyrliga trappor. Men det var ett stort och rymligt hus, och framför allt var det att sätta värde på att det inte låg vid en mörk och trång gata inne i staden, utan hade tillgång på ljus och luft, och likaså att det var möblerat på västerländskt vis med stolar, bord och sängar och inte endast med mattor och divaner.

Huset var mycket för stort för miss Hoggs, men hon hade bestämt förklarat, då hon hyrde det, att hon ville ha det för sig ensam. »Andra människor komma aldrig överens med mig och jag aldrig med dem,» sade miss Hoggs. »Jag behöver ingen, jag kan sköta mig själv. Varför skulle jag släppa någon annan in i huset?»

En dag, då miss Hoggs hade gått ut för att köpa antikviteter, mötte hon på Davidsgatan mrs Gordon, åtföljd av Eliahu. De båda hade vandrat Jerusalem runt för att finna en passande bostad åt det lilla samfundet. Mr Gordon och några andra av medlemmarna hade rest till Amerika för

att ordna deras affärer därute, och de kvarvarande hade åtagit sig att ställa med det nya hemmet i Jerusalem. De hade skilt sig i småpartier och gingo från gata till gata och letade, men de hade ännu inte träffat på något hus, där de kunde tänka på att bo.

Eliahu hade beklagat många gånger, att gamla miss Hoggs hade hyrt det präktiga huset vid stadsmuren. Det hade bott en schweizisk missionär där förut, så att det var säkert, att det passade för västerlänningarna. »Miss Hoggs borde inte ta ett helt hus för sig ensam, när hon vet hur svårt det är att få en bostad i Jerusalem,» sade han.

Då miss Hoggs fick se mrs Gordon på gatan, skyndade hon genast emot henne. »Hur står det till?» sade hon. »Ni kommer väl ihåg mig, sedan sist vi råkades? Minns ni, att jag sade er, att jag aldrig var rädd? Det hade jag inte heller skäl till. Allt gick ju bra för oss.»

Därpå frågade hon mrs Gordon när hon hade kommit till Jerusalem och hur länge hon ämnade stanna där.

Mrs Gordon svarade, att hon skulle flytta till Jerusalem, och att hon nu var ute för att söka en bostad.

»Det blir ingen lätt sak för er,» sade miss Hoggs. Men som hon var rädd för att mrs Gordon skulle be henne om att få hyra in sig i hennes hus, skyndade hon att byta om samtalsämne. »Varför skall ni egentligen bosätta er här?» sade hon. »Ämnar

er man slå sig ner i Jerusalem för några vetenskapliga forskningars skull?»

Mrs Gordon gjorde ingen hemlighet av orsaken till sin flyttning till Jerusalem. Hon och hennes man hade förenat sig med några vänner, som försökte föra ett gott liv. Deras mål var att lära människorna enighet, och nu ämnade de göra början i Jerusalem.

Miss Hoggs ögon stirrade in i mrs Gordons ännu rundare än vanligt. »Enighet!» upprepade hon. »Här i Jerusalem! Ni ämnar slå er ner här för att lära människorna enighet! Ni har väl blivit rubbad till förståndet efter det där skeppsbrottet.»

Mrs Gordon ville förklara för henne, att hon trodde sig ha fått en maning från Gud, men miss Hoggs hörde inte på henne. Hon fattade henne om handleden, ställde henne mot en husvägg och började omvända henne.

»Hör nu på mig!» sade hon. »Ni är det unga Amerika, som vill försöka sig på alla sorters äventyr, och jag är det gamla England, som har prövat världen och vet vad som är möjligt. Tro ni mig, att i denna staden kommer ni att förspilla era krafter utan att göra nytta åt någon!»

»Vi kunna inte förstå varför det skall vara nödvändigt för människorna att leva i ständig fiendskap just i denna staden,» sade mrs Gordon.

»Nej, naturligtvis förstår ni inte detta,» sade miss Hoggs, »men tänk nu på saken en smula! Vad är det för slags människor, som bo här? De äro antingen muhammedaner eller judar eller kristna.

Antag nu, att ni, unga kvinna, vore en muhammedan! Då skulle denna stad vara en helig plats för er. Ni skulle tro, att er profet hade uppstigit till himmelen just från den gamla tempelplatsen härborta, och ni skulle känna er tvungen att hata både judar och kristna, därför att ni vet, att de ingenting högre önska än att få köra bort er från denna ort. Och om ni vore jude, mrs Gordon, då måste ni ju hata muhammedanerna, därför att de äga era fäders land, och likaså kunde ni inte fördra de kristna, därför att ni vet, att de aldrig skulle tillåta ert folk att komma till herraväldet i denna stad. Eller också, mrs Gordon, är ni en kristen, men då är Jerusalem er heliga stad framför alla andra, och då måste ni hata muhammedanerna, som äga den, och judarna, som vilja äga den och säga, att denna stad och detta land är deras, och att ingen annan har någon rätt till dem. Men är ni kristen, måste ni vidare hata alla kristna, som inte ha alldeles samma bekännelse som ni, därför att ni vet, att så snart en av dem kommer till makten här, så skall ni utan miskund bli fördriven. — Ja, så förhåller det sig med den här saken, och nu hoppas jag, att ni är övertygad, unga Amerika, att det inte lönar sig att predika enighet i Jerusalem.»

»Vi ämna inte predika,» sade mrs Gordon, »vi ämna endast genom vårt exempel visa människorna vilken lycka det ligger i att vara eniga.»

»Ni är naturligtvis en samling änglar,» sade miss Hoggs. »Men ni har inte länge andats luften

i Jerusalem. Det skall inte dröja många dar, innan ni kommer att hata varandra.»

»Jo, miss Hoggs,» sade mrs Gordon med fasthet, »det skall det. Vi ha levat i fred och endräkt ett helt år. Det har ännu inte varit någon slitning mellan oss.»

»Vad bevisar det, att ni har varit eniga?» sade miss Hoggs. »Jag är säker om att ni alla kände varandra, innan ni slöt er samman, och visste, att ni var fredligt och bra folk, som det var lätt att förlikas med. Om ni hade haft ibland er en elak gammal människa, sådan som jag, en, som hade varit retsam och omedgörlig, och det hade lyckats er att hålla fred med henne, så skulle jag ha haft mer förtroende till er.»

»Vill ni inte komma till oss, miss Hoggs,» sade mrs Gordon småleende, »så att vi kunna få försöka?»

Miss Hoggs skrattade också. »Vad?» sade hon. »Skulle ni våga? Kom ihåg, att jag är miss Hoggs, och att jag alltid gör vad jag vill, och att ingen har kunnat stå ut med mig! Det finns ingenting, som jag är rädd för, jag ändrar aldrig mening, och ingenting har jag respekt för.»

»Vill ni verkligen försöka att komma till oss, miss Hoggs?» sade mrs Gordon. »Det vore en stor glädje för oss.»

Miss Hoggs höjde ögonen och stod en lång stund och stirrade upp mot en trasig matta, som var uthängd för att skydda mot sol och regn. Kanske kom det i detta ögonblick över henne en

plötslig ångest för att hon stod så ensam i världen, nu då hon började bli gammal. Kanske tänkte hon på att livet var bra fattigt för den, som inte hade annat att göra än att fara från ort till ort för att förströ sig. Kanske att hon tyckte, att dessa amerikanare hade åtagit sig en skön och stor uppgift, och att det kunde vara mödan värt att söka hjälpa till med detta, nu då hon var trött på allt annat. Men hon sade ingenting sådant till mrs Gordon, utan till henne talade hon i samma lätta ton, som hon hade använt förut.

»Hör nu på mig!» sade hon. »Jag hyr ett stort hus härborta vid stadsmuren med en mängd rum. Och om ni och era kamrater ha mod till det, så kan ni flytta till mig och bo hos mig en vecka. Då skall ni få lära känna den riktiga miss Hoggs, och om ni inte kan stå ut med henne, så måste ni lova mig, att ni avstår från er galenskap att vilja införa enighet i Jerusalem. Ni kan ju förstå, att om ni inte kan uthärda med en enda sådan som jag, så lönar det sig inte för er att försöka med de andra. Nå, vad säger ni om detta?»

»Vi äro så tacksamma mot er, miss Hoggs,» sade mrs Gordon. »Vi antaga ert anbud med den största glädje.»

Nästa dag flyttade amerikanarna in i huset under stadsmuren och fingo göra bekantskap med den rätta miss Hoggs. Det var en klok, rättfram och hederlig gammal kvinna, och det föll dem aldrig in, att de skulle behöva tvista med henne.

De första dagarna såg det ut, som om det skulle ha vållat henne stor missräkning, att hon inte kunde bli osams med sina gäster, men innan veckan var slut, föreslog hon, att hon skulle inträda i samfundet. För hon hade märkt, sade hon, att hon gjorde dem nytta. De voro så goda, att ingen kunde räkna det som någon stor förtjänst hos dem, att de voro eniga. Om de tålde ibland sig en sådan gammal hård och grällysten människa, som hon var, då kunde man förstå, att det verkligen fanns någon orsak att prisa deras endräkt.

*

Då Gordonisterna hade bott några år i Jerusalem, hände det, att stor tveksamhet och ängslan insmög sig bland dem. De levde lyckliga och nöjda och ägnade sig åt att hjälpa fattiga och sjuka bland Jerusalems befolkning, men de måste erkänna, att enigheten bland de kristna inte hade blivit större efter deras ankomst. Tvärtom syntes det, som om förföljelse, förtal och fiendskap hade tilltagit, och mycket därav riktade sig mot dem själva. Vänner hade de fått, där de minst hade väntat, bland judar och muhammedaner, men detta vållade dem också bekymmer, därför att det ogillades av de andra kristna. De kunde inte låta bli att fråga sig själva: »Månne vi ändå gjorde rätt, då vi flyttade hit? Kanske misstogo vi oss om Guds vilja.»

Medan Gordonisterna gingo i denna ängslan,

fingo de besök av två franska sjömän. Den ene av dem var så gammal, att han tänkte på att sluta upp med att fara på sjön, den andre var en pojke, som ännu inte hade sett sitt tjugonde år. Deras fartyg låg i Jaffa för att lasta in apelsiner, och de båda matroserna hade fått ett par dagars ledighet för att fara och bese Jerusalem.

De två hade kommit att bli goda vänner, därför att de hade varit med om den stora olyckan, då ångbåten L'Univers gick till bottnen. De kunde aldrig glömma vad de hade sett den natten. De hade blivit allvarligare till hela sitt livs läggning sedan dess, och de trivdes inte mera rätt väl samman med annat sjöfolk.

Den gamle hade inte fått något särskilt men av olyckan, men den unge hade lidit stor skada. Skräcken hade varit så överväldigande stark, att den kom tillbaka till honom i drömmen varje natt. Så snart han somnade, drömde han, att de två fartygen stötte samman, och han såg seglaren som en jättestor fågel slå ner på ångaren och borra sig in i den. Han ropade till sjömännen på det främmande fartyget, att de skulle rädda sig över till L'Univers, och de skreko till honom, att det var ångbåten, som skulle sjunka, och försökte att med en båtshake draga honom över till sig. Slutligen, då fartygen hade skilts åt, förstod han, att ångaren var nära att gå under. Han greps av den förskräckligaste förtvivlan, därför att han inte hade räddat sig över till det andra fartyget, och denna förtvivlan var så häftig, att den väckte honom. Då låg han

skälvande och gråtande av skräck och ångest och led outhärdligt, innan han kom till sans och kunde säga sig, att alltsammans bara var en dröm.

Detta kunde kanske inte kallas en stor plåga, men eftersom det kom tillbaka natt efter natt, vållade det honom sådant lidande, att det hotade att förstöra hela hans liv. Många nätter gick han inte till sängs, utan höll sig vaken för att slippa drömmen. Ibland vakade han flera nätter i rad, men till sist måste han ändå sova, och strax kom drömmen. Han for från land till land, och varje gång han seglade in i en ny hamn, hoppades han, att han nu skulle vara på en plats, där drömmen inte skulle hitta honom, men ännu hade han inte kommit till en fristad, dit den inte hade följt honom.

De två sjömännen hade knappt anlänt till Jerusalem, förrän de mötte miss Hoggs på gatan, och hon kände genast igen dem och tog dem med sig till kolonien. Där blevo de utmärkt väl mottagna, som man nog kan tänka sig. Eliahu gick med dem och visade dem alla stadens märkvärdigheter, och kolonisterna bjödo dem dessutom både på mat och natthärbärge, eftersom de trodde, att detta kunde vara välkommet för två fattiga matroser.

Fransmännen voro emellertid inte så glada åt detta, som Gordonisterna trodde. De hade hört talas om dem redan i Jaffa, och folk hade yttrat sig ogillande om dem och sagt, att dessa amerikanare, som hade flyttat till Jerusalem för att vara en föresyn för andra kristna, nu hade kommit därhän, att de bara umgingos med judar och

muhammedaner. Det var, som om folk ville säga, att de hade övergivit kristendomen och levde som hedningar.

Matroserna voro ändå för blyga för att avslå amerikanarnas gästfrihet. De tyckte sig inte kunna neka att sova natten över i kolonien, men de lovade sig, att de skulle lämna den i god tid nästa morgon.

Men när de vaknade nästa dag, satte sig den unge upp i bädden med ett glädjerop. Han hade sovit den natten utan att drömma sin skräckdröm, och det var första gången sedan skeppsbrottet, som detta hade hänt honom.

Nu blevo han och hans kamrat eftertänksamma, och de sade till varandra: »Det är omöjligt, att de människor, som vi ha råkat här, kunna vara ogudaktiga, eftersom det råder en så god frid i deras hus, att den onda drömmen inte vågar sig hit.» Och de stannade hela dagen i kolonien för att ge akt på kolonisternas levnadssätt och utfråga dem om deras lära.

Sedan sovo de än en natt i kolonien, och inte nu heller kom drömmen tillbaka.

Då trodde båda, att de hade fått ett tecken från Gud, att de borde sluta sig till kolonisterna och hjälpa dem i deras strävan. När de skildes från dem, sade de, att deras önskan var att få förena sig med dem, så snart som de kunde göra sig fria från sin tjänst.

Så skedde det också, och för Gordonisterna blev detta ett stort glädjeämne. De tyckte, att detta var ett nytt bevis på att de inte hade misstagit

sig om Guds vilja, utan att de borde fortfara att vandra på den väg, som de hade beträtt.

*

Gordonisterna hade levat tolv år i Jerusalem, och ingen enighet kunde ännu förmärkas bland de kristna i den heliga staden, men ändå blevo innevånarna i huset under stadsmuren alltmer förvissade, att Gud var med dem. Ty på dessa tolv år hade en mängd ting blivit förändrade i det heliga landet. Där anlades nu landsvägar på flera ställen, en järnväg höll på att byggas mellan Jerusalem och Jaffa, och i olika trakter av landet hade stora åkerbrukskolonier blivit upprättade. Nya, präktiga missionsanstalter med skolor och sjukhus kommo till stånd överallt i landet, och i väster om Jerusalem strax utanför stadsmuren hade en hel ny stadsdel växt upp. Det fanns nu europeiska butiker, banker, telegraf och stora hotell i Jerusalem, och detta gjorde det lättare att leva där. De kunde inte undgå att se, att det heliga landet var på väg att uppblomstra, fastän ännu ofantligt mycket återstod att göra. De voro stolta över allt detta, som hade blivit till efter deras ditkomst, och trodde, att Gud hade sett till deras goda vilja, om också deras företag inte hade burit sådan frukt, som de hade hoppats. De tyckte sig ha avslutat ett slags fördrag med honom och voro övertygade, att det var därför, att de hade lytt honom och stannat i Jerusalem, som han nu upplyfte landet ur dess förnedring.

Den missaktning, som de andra kristna visade dem, tillväxte med varje år, och ingen stod dem hårdare emot än deras egna landsmän och deras konsul, som var en metodistpredikant. Men detta tjänade endast till att ännu mer förvissa dem om att de hade Gud med sig, ty de märkte gång efter annan, att det onda, som stämplades emot dem, vände sig till deras fördel.

Det hände vid denna tid, att några rika amerikanare kommo på den tanken att hyra en stor ångbåt för att göra en lustresa över till den gamla världen. De voro ett sällskap på vid pass hundra personer, och deras resa ställdes inte bara till England, Tyskland och Frankrike, utan de besökte också alla Medelhavsländerna. En morgon kastade de ankar i Jaffa, och därifrån gjorde de en utflykt till Jerusalem.

Bland de lustfarande fanns en ung kvinna, som hade varit passagerare ombord på L'Univers. Hon gick i ständig grämelse och ånger sedan den skräcknatten, då ångbåten förgicks, och ingen såg henne någonsin glad eller bekymmerslös. Hon och hennes man hade gjort sin bröllopsresa ombord på den olyckliga båten, och hon förebrådde sig, att hon hade övergivit honom och inte lidit döden tillsammans med honom, som han hade önskat.

Hon levde nu hos sin mor, som var rik och förde ett stort hus i New York. För hennes skull måste hon deltaga i alla slags nöjen och förströelser, men hon upphörde aldrig att sörja sin man och

ångra, att hon inte hade hört hans bön. Det var hennes mor, som halvt hade tvungit henne att deltaga i den stora lustresan, i hopp att hon på detta sätt skulle komma bort från sin sorg.

Hennes följeslagare hade tagit god tid på sig och ämnade stanna en hel vecka i Jerusalem. Här i denna stad visade sig den unga änkan, mrs Hammond, mindre slö och likgiltig än förut under resan. När hon såg Jerusalem ligga djupt inne i bergstrakten på en mörk, lodrät klippa, som omgavs först av en ofantlig naturlig vallgrav av dunkla dalar och utanför dessa av en jättelik ringmur av stolta höjder, så tyckte hon sig förstå, att staden låg där som något hemlighetsfullt och avskilt, från tidens början bestämd till skådeplats för den betydelsefullaste händelse. Hon kände ett underligt medlidande med denna stad, som alltid var tryckt av ett fruktansvärt allvar. Den låg och ruvade i sorg över något, som aldrig kunde göras ogjort och aldrig kunde glömmas. Den kunde kanske åter bli rik och mäktig, men aldrig glad, aldrig bekymmerslös som andra städer.

Mrs Hammond visste, att mrs Gordon, som också hade gjort överresan på L'Univers, bodde i Jerusalem, och hon frågade en dag den amerikanska konsuln om han kände henne. Konsuln satte på sig en min, som om han ansåg det vara en förolämpning, att någon frågade honom efter en av Gordonisterna. Han svarade, att mrs Gordon och hennes anhängare voro en samling äventyrare, som helt säkert hade flyttat till Jerusalem

för att få leva utanför lagar och skrankor. Inga kristna ville ha något att göra med dem, och de umgingos endast med muhammedaner.

Mrs Hammond hade inte haft någon tanke på uppsöka mrs Gordon, men detta svar förmådde henne därtill. Det föreföll henne omöjligt, att landsmän till henne hade bosatt sig i Jerusalem endast av äventyrslystnad. Kunde någon slå sig ned i denna stad bara för leks och nöjes skull? Hon ville veta hur det förhöll sig med detta, och hon begav sig till kolonien för att besöka mrs Gordon.

Sedan hon en gång hade kommit inom koloniens väggar, kan man nästan säga, att hon inte mer lämnade den, förrän hon drog vidare med sina reskamrater. Hon var där både bittida och sent. Hon satt hos läkaren, mr Young, då han om morgnarna hade mottagningar för de sjuka, hon följde mrs Gordon till muhammedanska hem, där hon på mångahanda sätt bistod de stackars kvinnorna, som voro så besynnerligt avstängda från världen, och hon besökte kolonisternas skola, där de gåvo fri undervisning åt fattiga österländska barn.

Under dessa dagar tänkte hon ofta, att om hon kunde leva som kolonisterna, om hon som de kunde använda alla sitt livs dagar till att hjälpa nödlidande, så skulle hon inte längre känna denna förtärande ånger över att hon inte hade följt sin man i döden. Då skulle hon tycka, att hon hade haft rätt att bevara ett liv, som vore till nytta för många människor. Det var en annan sak nu, då

hon förde en rik kvinnas sysslolösa tillvaro. För detta hade hon inte haft rätt att överge honom.

Hon började så småningom tänka sig in i att hon skulle inträda i kolonien, och när hon for från Jerusalem, var hon fast besluten att ta detta steg. Hon visste, att hon på så sätt skulle återfå lust och kraft att leva, men hon ville inte sluta sig till Gordonisterna utan att först ha fått taga avsked av sin mor.

När hon återkom till New York och började tala om sina avsikter, blev hennes mor bestört och förtvivlad. Hon gjorde det starkaste motstånd mot att hennes dotter skulle ge sig in bland en skara svärmare, och eftersom hennes vilja var kraftigare än dotterns, kom denna att stanna i hemmet. Men i och med detsamma var det också slut med hennes förmåga att hålla sig fast vid livet.

Hon dog några månader efter sin hemkomst, och då hade hon testamenterat allt, som hon ägde att råda över, till Gordonisterna.

Därför att hon ville hjälpa dem att vandra vidare på den bana, som hon så gärna hade velat gå i deras sällskap.

Det året, då dalbönderna flyttade till Palestina, hände det märkvärdiga, att det kom regn redan i augusti. Andra år brukade det inte regna förrän i oktober eller november. Det kom i sådan myckenhet, att marken åter klädde sig grön, och man

hade friskt dricksvatten hela hösten. Den starka hettan vände inte åter, utan det rådde mild och lagom värme ända fram mot jul.

Gordonisterna kunde inte nog prisa Guds godhet, som hade låtit regnet börja så tidigt just detta år. De förstodo, att de hade begått en stor oförsiktighet, då de hade låtit dalbönderna fara till Palestina under den hetaste tiden. Om inte regnet och svalkan hade inträffat strax efter deras ankomst, hade de möjligen alla blivit angripna av sjukdom.

Eftersom vädret var så vackert, föreslog mrs Gordon, att alla de nykomna skulle begagna tillfället att göra en vallfärd genom landet. Hon ville, att de inte skulle ta del i koloniarbetet ännu på några veckor, utan först lära känna de ställen, som de hade läst så mycket om i sin bibel.

Denna vandringstid blev sedan det ljuvaste minne, som Jerusalemsfararna ägde. Eliahu gick ännu en gång ut som främlingsledare och förde dem först över bergen genom Samarien upp till Nasaret, sedan österut till Tiberias' sjö, därpå söderut genom Jordandalen till Döda havet och så åter uppåt bergen till Hebron, Betlehem och Jerusalem.

Alla gingo till fots, och deras utrustning av tält och matvaror var den enklast tänkbara, men de drogo fram under sång och fromma samtal. Oupphörligen fördes deras tankar till sådant, som påminde dem om forntiden. Landet låg mestadels ödsligt, men här och där träffade de på en by

med ett namn, som var känt i bibeln, och de mötte människor, som gingo i långa, brunrandiga mantlar och hade bindlar av kamelhår om huvudet och sågo ut som Moses eller Abraham. De tyckte om att se de stora hjordarna av får och getter, som betade i bergsluttningarna, och förstodo nu bättre än förr varför det i den heliga skrift var så mycket tal om herdar och herdeliv. När de sågo de långa kamelkaravanerna stryka fram på vägen, tänkte de på hur de heliga tre konungar hade kommit tågande till Jesu vagga. De sågo kvinnor gå till brunnen, som merendels låg ett stycke utanför byn, med vattenkrukor på huvudet såsom den samaritanska kvinnan, med vilken Jesus hade talat, de sågo krukomakaren forma sina kärl i fria luften utanför sin bostad och fiskarna vid Tiberias' sjö gå ut i vattnet med uppskörtade kläder för att lägga ut näten, såsom de hade gjort på Kristi tid.

Eliahu hade lärt sig svenska under sommarens lopp av svensk-amerikanarna, och under vandringen berättade han för de nykomna om de gamla Gordonisternas strider och segrar. Och på det heliga landets vägar och stigar hördes än en gång underfullt tal om att Gud skulle se till sitt land för de heliga människors skull, som bebodde det, och befria det från dess förtryckare.

Då svenskarna hörde berättelsen om skeppsbrottet och allt, som hörde samman med det, kunde de stundom känna sig en smula oroliga. De tyckte inte, att de riktigt hörde med i detta. De skulle också ha velat dela Gordonisternas glada

tro, att Gud för deras skull ville låta landet uppblomstra, men de visste inte om de vågade tänka, att det var annat än sorg och vedermöda, som väntade dem.

En kväll, sedan de hade slagit läger, sutto de åter och talade om dessa saker. Då tog också Hellgum till ordet och berättade om sjömannen, som hade läst fadervår och sjungit en psalm över de döda.

»Hur vet ni detta, Hellgum?» frågade då Gertrud. »Har ni råkat den där sjömannen?» — »Jag vet det därför, att den sjömannen förut hade varit en kringdrivande man och frestat på mångahanda,» sade Hellgum. »Men efter den stunden tänkte han, att endast ett var nödigt: att leva ett sådant liv, att han varje stund var beredd att dö. Jag vet det därför, att den sjömannen är jag, som nu sitter här och talar med er.»

Då svenskarna hörde detta, blevo de glada, för genom Hellgum hade de blivit förda på den väg, som hade lett till Jerusalem. De sutto under den sköna stjärnhimlen och eftersinnade hur Gud hade knutit länk till länk i den långa händelsekedjan. Och de förstodo nu, att också de hörde med bland dessa, som Gud hade kallat till sitt land för dess upprättelses skull. Det kom hopp och förtröstan också till dem. De började tro, att det inte bara var lidande, som väntade dem, utan också ett glädjefullt arbete i Guds vingård.

Guds heliga stad, Jerusalem.

DET ÄR VERKLIGEN SÅ, att inte alla människor äro tillräckligt starka för att tåla vid att leva länge i Jerusalem. Även om de kunna uthärda klimatet och inte bli smittade av sjukdomar, händer det, att de duka under. Den heliga staden gör dem mjältsjuka eller vansinniga, ja, den till och med dödar dem. Man kan inte vistas där ett par veckor utan att höra folk säga om den eller den, som plötsligen har avlidit: »Det är Jerusalem, som har dödat honom.»

Den, som hör något sådant, måste naturligtvis bli mycket förvånad. »Hur kan detta vara möjligt?» frågar man sig. »Hur kan en stad döda? Dessa människor mena väl inte vad de säga.»

Och under det att man vandrar hit och dit i Jerusalem, kan man inte låta bli att tänka: »Jag skulle vilja veta vad folk menar därmed, att Jerusalem dödar. Jag skulle vilja veta var det

Jerusalem finns, som är så förfärligt, att det kommer människor att dö.

Det kan ju till exempel hända, att man tar sig för att göra en vandring runt om Jerusalem. Man går då ut genom Jaffaporten, tar av åt vänster förbi det mäktiga, fyrkantiga Davidstornet och vandrar sedan på den smala gångstigen, som löper fram utmed stadsmuren mot Sionsporten. Alldeles innanför muren finns en turkisk kasern; därifrån hör man krigsmusik och vapenskrammel. Så går man förbi det stora armeniska klostret, som även det är likt en fästning med starka murar och tillbommade portar. Ett stycke längre bort träffar man på den tunga grå byggnad, som kallas Davids grav, och då man ser den, kommer man med ens ihåg, att man vandrar på det heliga Sion, på kungarnas berg.

Då måste man tänka på att hela berget under en är ett stort valv, där kung David sitter i gyllene mantel på en tron av eld och än i dag håller spiran över Jerusalem och Palestina. Man påminner sig, att de byggnadsrester, som betäcka marken, äro spillror efter fallna kungaborgar, att kullen mitt emot är förargelsens berg, där Salomo syndade, att dalen, som man ser ned i, den djupa Hinnoms dal, en gång har varit ända till brädden fylld med liken av de människor, som dödades i Jerusalem, då det förstördes av romarna.

Det känns helt märkvärdigt att gå där. Man tycker sig höra krigslarm, stora härar draga till angrepp på murarna, kungar åka fram på sina

stridsvagnar. »Detta är våldets och maktens och krigets Jerusalem,» tänker man och förfäras över alla de blodsdåd och fasor, som upprullas för ens minne.

Det händer, att man för ett ögonblick undrar om det kan vara detta Jerusalem, som dödar människor. Men strax därpå höjer man på axlarna och säger: »Det är omöjligt, det är alltför länge, sedan den brakande svärdsklangen ljöd och det röda blodet strömmade.»

Och man vandrar vidare.

Så snart man har vikit om hörnet på muren och nått den östra stadsdelen, mötes man av något helt annat. Nu kommer man till den heliga sidan. Här tänker man endast på gamla överstepräster och tempeltjänare. Innanför muren ligger judarnas klagoplats, där rabbinerna stå i långa röda eller blå sammetskaftaner och trycka sig intill den kalla stenväggen och gråta över palatset, som är förstört, över muren, som är kullstörtad, över makten, som är gången, över de store männen, som ligga döda, över prästerna, som ha farit vilse, över kungarna, som ha förnekat den allsmäktige. Där reser sig Moria berg med den härliga tempelplatsen. Utanför muren sänker sig marken till Josafats dal med alla dess gravar, och på dalens andra sida synas Getsemane och Oljoberget, därifrån Kristus uppfor till himmelen. Och här ser man den pelare i muren, där Kristus skall stå på domens dag och hålla i den ena ändan av en lång, hårfin tråd, medan Muhammed skall stå på Oljoberget och hålla i dess andra

ända. Men de döda skola nödgas vandra över Josafats dal på denna tråd, och de rättfärdiga skola komma över till dalens andra sida, men de orättfärdiga skola störta ned i Gehennas eld.

Då man går där, tänker man: »Detta är dödens och domens Jerusalem, här öppna sig både himmel och helvete.» Men om en stund säger man: »Det är inte heller detta Jerusalem, som dödar. Domsbasunerna äro för avlägsna, och Gehennas eld är utslocknad.»

Man vandrar alltjämt vidare utefter ringmuren och kommer till stadens nordsida. Nu går man fram över torra, ödsliga, enformiga trakter. Här ligger den nakna kulle, som tör vara det verkliga Golgata, här ligger grottan, där Jeremias diktade sina klagovisor. Här finner man innanför muren dammen Betesda, här smyger Via Dolorosa fram under dystra valvbågar. Här är tröstlöshetens, lidandets, kvalens och försoningens Jerusalem.

Man stannar ett ögonblick och ser grubblande på den stränga dysterheten. »Det är dock inte heller detta Jerusalem, som dödar människor,» tänker man och vandrar vidare.

Men går man så framåt mot nordväst och väster, vad är det inte för ett omslag! Här resa sig i den nya stadsdelen, som har uppstått utanför muren, de ståtliga missionspalatsen och de stora hotellen. Här ligga ryssarnas vidsträckta byggnadsgrupp, kyrka och sjukhus och ofantliga gästhus, som kunna härbärgera tjugutusen pilgrimer. Här bygga konsuler och präster vackra villor, här

vandra pilgrimerna mellan bodar, som äro uppfyllda av heligt kram.

På denna sida utbreda sig de ståtliga judiska och tyska åkerbrukskolonierna, de stora klostren, de mångfaldiga barmhärtighetsinrättningarna. Här vandra munkar och nunnor, sjuksköterskor och diakonissor, poper och missionärer. Här bo vetenskapsmän, som göra forskningar över Jerusalems forntid, och gamla engelska damer, som inte kunna leva annorstädes.

Här finnas de präktiga missionsskolorna, som ge fri undervisning, kost, kläder och husrum åt sina elever för att komma i tillfälle att vinna deras själar, här stå missionssjukhusen, där man tigger de sjuka om att komma och låta sig vårdas för att få omvända dem. Här hållas bönemöten och gudstjänster, där man kämpar om själar.

Här är det, som katoliken talar illa om protestanten, metodisten om kväkaren, lutheranen om den reformerte, ryssen om armeniern. Här smyger avunden, här misstror svärmaren helbrägdagöraren, här tvistar den renlärige med kättaren, här övas ingen miskund, här hatar man för Guds högre äras skull varje människa.

Och här är det man finner det man söker. Här är själajaktens Jerusalem, här är de onda tungornas Jerusalem, här är lögnens, förtalets och smädelsens Jerusalem. Här förföljer man utan vila, här mördar man utan vapen. Detta är det Jerusalem, som dödar människor.

*

Alltifrån den stund, då de svenska bönderna hade anlänt till den heliga staden, märkte alla medlemmarna av den gordonska kolonien en stor förändring i det sätt, varpå människor uppförde sig mot dem.

Till en början var det bara småsaker. Det var ingenting annat än sådant, som att den engelske metodistprästen undvek att hälsa på dem, eller att de fromma Sionssystrarna, som bodde i klostret invid Ecce-Homo-bågen, gledo över till andra sidan av gatan, då de mötte dem, likasom de fruktade för att besmittas med något ont, ifall de komme dem nära.

Ingen av kolonisterna tänkte på att sörja över detta, och inte heller frågade de stort efter, att några resande amerikanare, som hade uppsökt kolonien och en hel kväll suttit och språkat med sina landsmän, inte kommo tillbaka nästa dag, som de hade lovat, och inte tycktes känna igen mrs Gordon och miss Young, då de mötte dem ute på gatan.

Men det var en allvarsammare sak, att då de unga kvinnorna från kolonien kommo in i de stora, nya butikerna borta vid Jaffaporten, tillläto sig de grekiska köpmännen att kasta till dem ett par ord, som de inte förstodo, men som sades med en min och i en ton, som kommo dem att rodna.

Kolonisterna försökte tro, att allt detta berodde på någon tillfällighet. »De ha säkert utspritt något nytt förtal om oss därborta i den kristna

stadsdelen,» sade de, »men det går väl över.» De gamla Gordonisterna påminde sig, att det hade gått onda rykten om dem flera gånger förut. Man hade sagt om dem, att de inte gåvo sina barn någon uppfostran, att de levde på bekostnad av en rik gammal änkefru, som de alldeles utplundrade, att de läto sina sjuka dö utan vård, därför att de inte ville ingripa i Guds styrelse, att de ämnade övergå till muhammedanismen, att de förde ett yppigt och lättjefullt liv, under det att de gåvo sig sken av att arbeta för att införa den rätta kristendomen.

»Det är något av detta, som nu återigen upprepas,» sade de. »Men förtalet skall dö, såsom det har dött bort förut, därför att det inte äger en skymt av sanning att nära sig av.»

Så hände det, att den betlehemitiska kvinnan, som varje dag brukade föra till dem frukt och grönsaker, helt tvärt blev borta. De sökte upp henne för att övertala henne att komma igen, men hon nekade bestämt att någonsin mera låta dem köpa hennes bönor och kålrötter.

Det var ett tydligt tecken. De förstodo, att det berättades något mycket nedsättande om dem. Det var något, som rörde dem alla, och det var ute bland alla folkklasser.

Det dröjde inte länge, innan de fingo en ny bekräftelse härpå. Några av svenskarna stodo en dag i den heliga gravens kyrka, då en skara ryska pilgrimer gick därigenom. De godmodiga ryssarna logo åt dem och nickade; de sågo, att de voro bönder som de själva. Men en grekisk

präst skred just förbi och sade några ord till pilgrimerna. Genast slogo dessa korstecken för sig och knöto näven mot svenskarna. Det såg ut, som hade de lust att driva dem ur kyrkan.

Helt nära Jerusalem fanns en koloni av tyska bönder, som hade flyttat dit från den stora kolonien i Jaffa. Både i hemlandet och i Palestina hade dessa lidit mycken förföljelse. Man hade försökt att alldeles utrota dem. Icke desto mindre hade det gått dem så väl, att de nu ägde stora, präktiga kolonier på flera ställen i Palestina.

En av dessa tyskar kom en dag till mrs Gordon och sade henne helt uppriktigt, att han hade hört onda rykten om hennes folk. »Det är missionärerna därborta,» sade han och pekade mot den västra stadsdelen, »som förtala er. Sannerligen, om jag inte själv hade erfarit, att man kan bli förföljd alldeles oskyldigt, skulle jag inte vilja sälja till er varken kött eller mjöl. Nu förstår jag ju, att de inte kunna tåla, att ni har fått så många anhängare på sista tiden.»

Mrs Gordon frågade honom vad det var, som lades dem till last.

»De säga om er, att ni för ett dåligt liv här i kolonien. Ni låter inte människorna ingå äktenskap, såsom Gud har befallt; därför har man börjat påstå, att inte allt kan gå rätt till här.»

Kolonisterna ville först inte tro honom. Men de märkte snart, att han hade talat sant och att alla människor i Jerusalem trodde om dem, att de

förde ett dåligt liv. Ingen av Jerusalems kristna ville tala med dem. På hotellen blevo främlingarna varnade för att besöka dem. Resande missionärer vågade sig dock stundom ut till kolonien. Då de kommo tillbaka därifrån, skakade de betydelsefullt på huvudet. De hade inte kunnat märka något anstötligt, men nog förmenade de, att det kunde bedrivas mycket ofog därute, fast det inte kom till synes.

Amerikanarna, alltifrån konsuln till den ringaste sjuksköterskan, voro de, som ropade allra högst mot gordonisterna. »Det är en skam för oss alla, som äro amerikanare,» sade de, »att dessa människor inte bli bortjagade från Jerusalem.»

*

Så kloka människor som kolonisterna sade naturligtvis till sig själva, att härvid ingenting var att göra, att de fingo låta folk prata, att deras vedersakare med tiden nog skulle komma att inse, att de hade orätt. »Vi kunna ju inte gå ur hus i hus,» sade de, »och tala om, att vi äro oskyldiga.» De tröstade sig med att de hade varandra, att de voro eniga och lyckliga. »Jerusalems fattiga och sjuka ha inte ännu börjat sky oss,» sade de. »Vi måste låta detta gå förbi; det är en prövning, som Gud har sänt över oss.»

Strax i början buro alla svenskarna det hårda förtalet med mycket stort lugn. »Om de äro så förvillade härute,» sade de, »att de tro, att vi

fattiga bönder hava uppsökt just denna stad, där vår frälsare har dött, för att där föra ett dåligt liv, så är inte deras mening mycket värd, då kan det just göra detsamma vad de säga.»

Då folk alltjämt fortfor att visa dem sitt förakt, hade de sin stora glädje av att tänka på att Gud höll dem värdiga att lida förföljelse och smälek i samma stad, där man hade hånat och korsfäst Kristus.

Men då vintern var över och de hade hunnit in i maj, kom en dag ett brev till nämndemans Gunhild. Det var från hennes far. Han skrev för att berätta, att Gunhilds mor var död. Det var inte något hårt brev, såsom Gunhild hade kunnat vänta. Fadern gjorde inga anklagelser, han skrev endast om sjukdomen och begravningen. Det märktes, att den gamle nämndemannen hade tänkt: »Jag skall skriva skonsamt till henne, hon blir tillräckligt olycklig i alla fall.»

Han hade skrivit hela brevet i samma milda sinnelag, ända tills han hade ritat ned sin namnteckning. Men då hade den tillbakahållna vreden plötsligen fått makt med honom, han hade doppat pennan hastigt och djupt i bläckhornet, och med stora, grovt tillformade bokstäver hade han skrivit nere i kanten av brevet:

»Din mor hade nog kommit över sorgen för din bortresa, men hon dog, därför att hon fick läsa i missionstidningen, att ni förde ett dåligt liv därborta i Jerusalem. Sådant hade ingen här

väntat varken av dig eller dem, som du reste ut i sällskap med.»

Gunhild stoppade brevet i fickan, hon gick och bar det på sig hela dagen utan att tala därom med någon.

Hon tvivlade inte, att fadern hade skrivit sanning om det, som hade vållat moderns död. Föräldrarna hade alltid varit mycket ärekära och noggranna om sitt anseende. På samma sätt var det med henne: ingen i kolonien hade lidit så av att veta sig vara utsatt för förtal som hon. Henne hjälpte det inte, att hon visste sig vara oskyldig, hon kände sig dock utskämd och tyckte, att hon inte kunde visa sig bland människor. Hon hade gått och grämt sig alla dagar, känt pina av de onda tungorna som av svidande sår. Och nu hade de tagit hennes mors liv.

Gertrud och Gunhild bodde i samma rum. De hade alltid varit de bästa vänner. Men Gunhild yppade inte ens för Gertrud vad fadern hade skrivit. Hon tyckte, att det var synd att störa Gertrud i hennes lycka. Hon var betagen av glädje över att befinna sig i Jerusalem, där allting återförde till henne minnet av hennes frälsare.

Men gång på gång under dagen tog Gunhild fram brevet och betraktade det. Hon vågade inte läsa det; bara hon såg på det, drog sig hennes hjärta samman, och hon kände en svidande sorg. »Om jag bara kunde få dö!» tänkte hon. »Jag kan aldrig bli glad mer; om jag bara kunde få dö!»

Hon satt och såg på brevet. Hon kände, att

det innehöll ett gift, som skulle döda henne, och hon hoppades endast, att det skulle gå hastigt och vara snart över.

Nästa dag kom Gunhild gående ut genom Damaskusporten. Hon hade varit inne i staden och begav sig nu hem till kolonien.

Det var en otroligt het dag, såsom det ofta kan bli i slutet av maj. Då Gunhild kom ut ur den mörka staden, där hus och valvbågar gåvo skydd mot solen, tyckte hon, att det bländande solskenet träffade henne som ett skott, och hon hade lust att springa tillbaka in i det svala, skuggiga portvalvet. Hon tyckte, att den soliga vägen, som hon hade att gå, såg farlig ut. Det var som att vandra över en skjutbana, medan trupper sköto till måls.

Gunhild ville dock inte vända om bara för en smula solsken. Hon hade nog hört, att det kunde vara farligt, men hon trodde inte mycket därpå. Hon gjorde i stället, som man brukar, då man råkar ut för en stark regnskur. Hon drog ned huvudet mellan skuldrorna, sköt duken, som hon bar om halsen, högre upp i nacken och vandrade på med full fart.

Medan hon gick, tyckte hon, att solen satt med en blixtrande båge i händerna och sköt av den ena glimmande pilen efter den andra, och att alla voro riktade mot henne. Solen hade alls intet annat att göra än att skjuta till måls på henne. Stickande eld regnade ned över henne, och det var inte blott från himmelen, som den

kom. Allt omkring henne glimmade och stack. Små vassa pilar kommo upprusande ur glimmerkornen på vägen. De gröna fönsterrutorna i ett kloster, som låg i närheten, blixtrade, så att hon inte tordes se på dem. Stålnyckeln i en dörr sände av en liten ond stråle och likaså de blanka bladen på en ricinusplanta, som tycktes ha vuxit upp på en dag endast för att stå tillreds att plåga henne.

Vart hon såg på himmel och jord, glänste det och lyste. Hon kände just ingen plåga av värmen, fastän den var mycket stark, men vad hon led av, var det förfärliga vita solljuset, som trängde in bakom ögonen och brände inne i hjärnan.

Gunhild kände sådan vrede och sådant hat mot solen, som ett stackars jagat djur känner mot den, som står det efter livet. Hon erfor en besynnerlig lust att stanna och se sin förföljare in i ansiktet. Hon motstod en stund, men plötsligen vände hon sig om och såg uppåt himmelen. Jo, solen satt däruppe som en stor, blåvit flamma. Medan Gunhild såg uppåt, blev himmelen alldeles svart, men solen kröp ihop till en liten gnista med ett vasst och farligt sken, och hon tyckte sig se, att den frigjorde sig från sin plats på himmelen och kom susande ned för att träffa henne i nacken och döda henne.

Gunhild gav till ett anskri. Hon sträckte upp ena handen och höll den skyddande över nacken. På samma gång började hon att springa.

Då hon hade sprungit en liten bit framåt

vägen, där det vita kalkdammet virvlade upp i en kvävande sky, fick hon syn på en stor stenhög. Det var en ruin efter ett instörtat hus. Hon skyndade dit och var nog lycklig att finna reda på öppningen till en källarhåla.

Gunhild kom in i ett svalt och ljuvligt mörker. Hon kunde inte se två steg framför sig.

Hon ställde sig med ryggen åt ingången och lät ögonen vila ut i mörkret. Ingenting lyste, ingenting glittrade. Hon förstod nu hur det måtte kännas för en liten arm rävstackare att få krypa ned i sin lya, då jägarna äro efter den. Nu stodo värmen och kvalmet och ljuset och solglittret som bedragna jägare utanför hennes tillflyktsort. Hela skaran stod utanför med glimmande spjut och väntade, men hon var trygg och i säkerhet.

Gunhild började vänja sina ögon vid mörkret. Hon fick syn på en sten och satte sig ned för att vänta. Hon kunde väl inte få mod att gå ut från denna håla på flera timmar. Inte förrän solen hade sjunkit så långt åt väster, att den hade förlorat sin makt på himmelen.

Men Gunhild hade inte suttit mer än en liten stund därinne i mörkret, förrän tusen solar och gnistor började lysa för hennes ögon och det virvlade runt i hennes överhettade hjärna. En stark svindel grep henne, och hon tyckte, att väggarna i källaren svängde omkring i oupphörlig kretsgång. Hon var så yr, att hon måste stöda sig mot väggen för att inte falla till golvet.

»O, Gud, den förföljer mig också härinne!» sade Gunhild.

»Jag har väl gjort något ont, jag, eftersom solen inte kan lida att se mig,» fortfor hon.

I detsamma kom hon att tänka på brevet, på moderns död, på sin förfärliga sorg och på sin önskan att få dö. Hon hade alls inte kommit ihåg något av detta, medan hon hade varit i verklig livsfara, utan bara tänkt på att rädda sig.

Gunhild tog raskt fram brevet, hon vek upp det och gick mot ingången, så att hon kunde läsa det. Hon såg, att orden stodo där just så, som hon hade dem i minnet, och hon stönade.

Strax därpå kom en tanke, som tycktes henne lätt och ljuv och tröstande.

Förstår du inte, att det var Guds mening att låta dig slippa bort från livet?

Detta föreföll henne mycket vackert och som en stor Guds nåd. Hon kunde inte riktigt reda ut det, ty hon hade inte sin fulla sans. Svindeln hade kommit tillbaka, hela källaren svingade runt, och uppe vid hennes öga dansande en strimma av gnistrande eld.

Men hon höll dock fast vid den tanken, att Gud erbjöd henne att få gå ut ur livet, att flytta upp till mor i himmelen och slippa ifrån all sin sorg.

Hon reste på sig, knäppte först händerna om nacken, men tog bort dem igen, gick så ut i solskenet mycket stilla, som hade hon gått på mittgången i kyrkan.

Hon var en smula avsvalnad. Då hon först kom ut, märkte hon inte några jägare eller spjutspetsar eller glimmande pilar.

Men då hon hade gått ett par steg, var allt åter över henne, som om det hade rusat fram från ett bakhåll. Allt på jorden lyste och gnistrade, och solen kom susande bakom henne som en vass gnista och träffade henne i nacken.

Hon gick några steg ännu. Därpå störtade hon till marken liksom träffad av blixten.

Det var folk från kolonien, som fann henne ett par timmar senare. Hon låg med ena handen tryckt mot hjärtat, den andra höll hon framåtsträckt och knuten om brevet liksom för att visa vad det var, som hade dödat henne.

På morgonrodnadens vingar.

SAMMA DAG, som Gunhild hade blivit träffad av solstyng, var Gertrud ute och gick på en av de breda gatorna i den västra förstaden. Hon var ute för att köpa knappar och band, som hon behövde för sin sömnad, men hon var inte särdeles hemmastadd därborta, utan fick gå länge, innan hon kunde finna vad hon önskade. Hon gjorde sig inte heller mycket bråttom; hon var glad åt att få vandra omkring ute i det fria.

Såsom alltid, då hon kom ut på gatan, fick Gertrud ett lyckligt leende på läpparna. Hon kände nog den förfärliga värmen och det vassa solskenet, men hon led inte därav, såsom andra människor gjorde. För varje steg hon tog, tänkte hon på att Jesus måhända hade vandrat på samma mark, som hon nu beträdde. Hon var säker om att hans blickar hade vilat på de där kullarna, som hon såg skymta vid slutet av gatan. Damm

och hetta hade plågat honom, såsom de nu plågade henne. Och då hon tänkte på detta, kom han henne så nära, att hon ingenting annat kunde känna än en betagande glädje.

Det, som gjorde Gertrud oändligt lycklig efter ankomsten till Palestina, var just detta, att hon hade kommit Jesus mycket närmare än förr. Här tänkte hon aldrig på att ett par tusen år hade förflutit, sedan han vandrade omkring i detta land med sina lärjungar, utan hon gick i en ljuv inbillning, att han hade levat där för blott en helt kort tid sedan. Hon såg hans fotspår på marken, och hon hörde genljud av hans röst på Jerusalems gator.

Just då Gertrud vandrade utför den branta backen, som leder ned till Jaffaporten, kommo ett par hundra ryska pilgrimer tågande uppåt gatan. De hade gått i flera timmar för att besöka heliga orter utanför Jerusalem och voro så trötta och utmattade efter vandringen i den starka solhettan, att det såg ut, som om de knappast skulle ha krafter nog att nå upp till de ryska gästhusen på höjden av backen.

Gertrud stannade och betraktade dem, medan de tågade förbi. Det var idel bönder, och hon tyckte, att det var märkvärdigt att se hur lika de voro folket därhemma, där de vandrade fram i sina vadmalsrockar och stickade koftor. »Det här är bestämt en hel socken, som har givit sig av på en gång hit till Palestina,» tänkte hon, medan hon stod och betraktade dem. »Den där med glas-

ögonen på näsan är skolmästarn, och han med den tjocka käppen har en stor gård och styr hela socknen. Den där, som går så rak, är en gammal soldat, och den figuren med de smala axlarna och de långa händerna är sockenskräddarn.»

Hon stod där i gott humör och satte enligt gammal vana ihop små historier om det hon såg. »Den där gumman med sidenduken på huvudet är rik,» tänkte hon, »men hon har inte kunnat komma hemifrån förrän på gamla dagar, därför att hon först har måst gifta bort sina söner och döttrar och uppfostra sina barnbarn. Och den gumman, som går närmast henne och har ett så litet knyte i handen, är mycket fattig. Hon är en av dem, som ha måst sträva och spara hela sitt liv för att få pengar till Jerusalemsfärden.»

Det var nog att se dessa pilgrimer komma vandrande för att tycka om dem. Fastän de voro så dammiga och upphettade, sågo de nöjda och glada ut; inte en missbelåten min syntes på något ansikte. »Vad de måtte vara fromma och tåliga,» tänkte Gertrud, »och vad de måtte älska Jesus, eftersom de äro så glada åt att få vandra i hans land, att de inte tyckas känna något lidande!»

I slutet av tåget kommo några, som voro alldeles utmattade och endast förmådde släpa sig fram. Det var rörande att se hur deras vänner och släktingar vände om och togo dem vid handen för att hjälpa dem uppför backen. Men de, som sågo allra eländigast ut, fingo gå ensamma. De

tycktes vara så illa däran, att ingen kände sig ha nog kraft att bistå dem.

Allra sist i skaran kom en flicka på sjutton år. Hon var nästan den enda, som var ung, de övriga voro mestadels gamla eller medelålders. Då Gertrud fick syn på henne, gjorde hon upp för sig, att den unga flickan hade råkat i så djup olycka, att livet därhemma hade blivit henne outhärdligt. Kanske att också hon hade sett Jesus komma emot henne i skogen för att råda henne att vandra till Palestina.

Den unga flickan såg mycket sjuk och lidande ut. Hon var fint byggd, och hennes grova, tunga kläder och framför allt de klumpiga stövlarna, som hon bar liksom alla de andra kvinnorna, tycktes oändligt besvära henne. Hon stapplade framåt ett par steg, så blev hon stående för att hämta andan. Det var stor fara för att hon, som stannade orörlig mitt på gatan, kunde bli omkullstött av en kamel eller överkörd av en vagn.

Gertrud kände en oemotståndlig lust att hjälpa henne. Hon betänkte sig inte länge, utan gick fram till henne, lade armen om hennes liv och visade den sjuka hur hon skulle hänga sig över hennes skuldra för att få stöd. Flickan såg upp med en slö blick. Hon tog emot hjälpen halvt medvetslöst och lät Gertrud släpa henne ett par steg framåt.

En av de äldre kvinnorna vände sig om i detsamma. Hon såg skarpt på Gertrud och ropade med sträng röst ett par ord till den sjuka. Denna

tycktes bli mycket förfärad, hon rätade upp sig, stötte bort Gertrud, sökte att gå vidare ensam, men blev snart stående.

Gertrud kunde inte förstå varför flickan inte ville begagna sig av hennes hjälp. Hon trodde, att det berodde på att ryssarna voro försynta och inte ville taga emot bistånd av en främling. Hon skyndade åter fram till den sjuka och lade sin arm på nytt om hennes liv. Då förvreds den främmandes ansikte av den största förskräckelse och avsky. Inte nog med att hon ryckte sig lös från Gertrud, hon slog efter henne med handen och började springa för att undkomma henne.

Nu såg då Gertrud, att den andra verkligen var rädd för henne. Hon förstod, att det inte kunde bero av något annat än det där usla förtalet, som var utspritt om Gordonisterna. Gertrud kände sig både ond och bedrövad. Det enda hon kunde göra för den stackaren var att lämna henne i ro för att inte skrämma henne än mer. Men under det att hon stod stilla och följde henne med blickarna, märkte hon, att flickan, medan hon flydde för henne, i sin förvirring och rädsla sprang rätt mot en vagn, som i full fart kom körande utför backen. Gertrud såg med fasa, att ingenting annat var att vänta, än att den främmande skulle bli överkörd och dödad.

Gertrud ville sluta ögonen för att slippa se den förfärliga olyckan, men hon hade alldeles förlorat väldet över sig själv, hon kunde inte en gång sänka ögonlocken. Hon stod alltså med

vidöppna ögon och såg hur hästarna kommo emot den sjuka och stötte omkull henne. Men i nästa sekund hejdade sig de kloka, härliga djuren av sig själva. De ströko baklänges, satte fötterna hårt i marken för att kunna taga emot hela tyngden av den framåtrullande vagnen, kastade sig därpå smidigt åt sidan och fortsatte färden, utan att en hov eller ett vagnshjul hade berört den fallna.

Gertrud trodde redan, att all fara var förbi. Den ryska flickan låg kvar på marken utan att röra sig, men det var väl bara därför, att hon hade svimmat av rädsla.

Människor rusade till från alla håll för att bistå den skadade. Gertrud var den första av alla, som kom fram till henne. Hon böjde sig ned för att hjälpa upp henne. Då såg hon, att blod rann fram under hennes huvud ut i gruset, och att hennes ansikte, som låg uppåtvänt, stelnade till på ett besynnerligt sätt. »Hon är död,» tänkte Gertrud,» och det är jag, som har drivit henne till döden!»

I detsamma grep en man otåligt om Gertrud och kastade henne åt sidan. Han röt några ord till henne, som hon kunde förstå betydde något sådant, som att en förkastad varelse som hon inte var värd att röra vid den fromma, unga pilgrimen. I nästa ögonblick upprepades samma ord runt omkring henne. Man lyfte händerna hotande mot henne, trängde och knuffade henne, tills hon be-

fann sig utanför den täta skaran, som hade samlats omkring den skadade.

För ett ögonblick blev Gertrud så vred över denna behandling, att hon knöt händerna. Hon ville försvara sig, hon ville åter nå fram till den ryska flickan, hon måste ju veta om denna verkligen var död. »Det är inte jag, som är ovärdig att komma henne nära, utan ni alla!» ropade hon högt på svenska. »Det är ni, som har dödat henne. Det är ert eländiga förtal, som har jagat henne till döden.»

Ingen förstod henne, och Gertruds vrede vek snart för en oändlig förskräckelse. Tänk, om någon hade sett hur allt hade gått till och nu talade om det för pilgrimerna! Då skulle alla dessa människor utan förbarmande kasta sig över henne och slå henne till döds.

Hon flydde med stor hast från platsen, sprang så fort, som det var henne möjligt, fastän ingen förföljde henne. Hon hejdade sig inte, förrän hon hade uppnått de kala trakterna utanför Jerusalems nordsida.

Här stannade hon, strök sig över pannan och tryckte sina knäppta händer hårt mot hjässan.

»O Gud! O Gud!» utropade hon. »Är jag nu en mörderska? Är jag nu skuld till en människas död?»

I nästa ögonblick vände hon sig mot staden, vars höga, dystra mur reste sig tätt bredvid henne. »Det är inte jag, utan du!» ropade hon. »Det är inte jag, utan du!»

Hon vände sig från staden med en rysning för att gå bort mot kolonien, vars tak hon såg sticka upp på afstånd. Men gång på gång stannade hon, medan hon försökte att en smula reda ut alla de tankar, som stormade inpå henne.

Det förhöll sig så, att då Gertrud hade kommit till Palestina, hade hon tänkt: »Här är jag i min herres och konungs eget land, nu är jag under hans särskilda vård, här kan jag inte drabbas av något ont.» Och hon hade invaggat sig i den tron, att Kristus hade befallt henne resa till hans heliga land, därför att han hade sett, att hon hade lidit en så tung sorg, att hon inte behövde genomgå mer i livet, utan hädanefter skulle få njuta trygghet och frid.

Men nu kände sig Gertrud, som den måtte känna, vilken bor i en starkt befästad stad och plötsligen ser de skyddande tornen och murarna störta till marken. Hon såg, att hon var försvarslös. Det fanns intet skydd mellan henne och det anfallande onda. Tvärtom tycktes olyckan här kunna träffa henne värre än annorstädes.

Hon visade modigt från sig tanken, att hon hade varit vållande till den unga ryskans död, hon ville inte bära samvetskval för den skull. Men hon kände en dunkel fruktan för den skada, som denna händelse kunde vålla henne. »Jag måste väl nu alltid se för mina ögon hur hästarna kommo emot henne,» klagade hon. »Jag kan väl aldrig mera få en glädjedag.»

Det sköt upp en fråga inom henne, som hon

genast skyndade sig att undertrycka, men som gång på gång kom tillbaka. Hon började undra varför Kristus hade sänt henne till detta land. Det var stor synd att göra en sådan fråga, men hon kunde inte låta bli. Vad hade Kristus menat, då han hade skickat henne till detta land?

»O Gud,» sade hon i sin stora förtvivlan, »jag trodde, att du älskade mig och ville styra allting till det bästa för mig! O Gud, jag var så lycklig, då jag trodde, att du beskyddade mig!»

Då Gertrud kom tillbaka in i kolonien, möttes hon av en besynnerlig stillhet och högtidlighet. Gossen, som öppnade porten, hade ett ovanligt allvar över sig, och då hon kom in på gården, blev det henne påfallande hur tyst alla gledo fram över stenläggningen, och att ingen talade högt. »Här är döden kommen till gårds,» tänkte hon, innan någon ännu hade sagt ett ord till henne.

Snart fick hon veta, att Gunhild hade blivit funnen död på vägen. Hon var redan hemburen och lagd på en bår i tvättstugan nere i källarvåningen. Gertrud visste, att de döda måste jordas mycket brådskande i österlandet, men hon blev dock förfärad över att förberedelserna till begravningen redan voro i full gång. Tims Halvor och Ljung Björn snickrade hop en kista, och ett par av de äldre kvinnorna höllo på att svepa den döda. Mrs Gordon hade begivit sig till föreståndaren för en av de amerikanska missionsanstalterna för att bedja om lov att begrava Gunhild på amerikanarnas kyrkogård. Hellgum och

Gabriel stodo ute på gården med spadar i händerna och väntade endast på mrs Gordons återkomst för att gå bort och gräva graven.

Gertrud gick ned i tvättstugan. Hon stod länge och betraktade Gunhild och kom i häftig gråt. Hon hade alltid hållit mycket av henne, som nu låg där död, men medan hon stod och såg på Gunhild, fick hon alldeles klart för sig, att inte hon, Gertrud, och inte heller någon annan människa hade givit Gunhild så mycken kärlek, som hon hade förtjänat. Alla hade nog förstått, att hon hade varit redbar och god och sanningskär, men hon hade gjort livet tungt för sig och andra genom att vara för noggrann med småsaker, och detta hade stött bort människorna från henne. För varje gång Gertrud tänkte på detta, tyckte hon, att det var förfärligt synd om Gunhild, och hennes tårar började rinna på nytt.

Men plötsligen upphörde Gertrud att gråta, och hon såg på Gunhild med oro och förskräckelse. Hon märkte, att Gunhild låg där med ett uttryck i sitt ansikte, som hon hade haft i levande livet, då hon hade funderat på något, som hade varit svårt eller invecklat. Det var besynnerligt att se hur hon låg där med en djup rynka mellan ögonbrynen och med litet framskjutna läppar och grubblade.

Gertrud gick långsamt bort från den döda. Då hon hade sett det spörjande uttrycket i Gunhilds ansikte, hade hon blivit återförd till sina egna bekymmer. Hon tyckte, att Gunhild också låg

och undrade över varför Jesus hade sänt henne till detta land. »Varför skulle jag komma hit, om det inte var för något annat än att dö?» syntes hon fråga sig.

Då Gertrud åter kom ut på gården, skyndade Hellgum emot henne. Han bad henne, att hon skulle komma och tala ett par ord med Hök Gabriel Mattsson. Gertrud stod och betraktade Hellgum helt förvirrad, hon var så borta i sina egna tankar, att hon inte ens kunde uppfatta vad han sade. »Det var Gabriel, som fann Gunhild på vägen,» sade Hellgum förklarande. Gertrud hörde honom inte, hon stod bara och grubblade över varför Gunhild hade ett sådant uttryck i ansiktet. — »Det var allt förfärligt för Gabriel att finna henne ligga död på vägen, då han kom gående och inte väntade någon olycka,» sade Hellgum. »Gertrud vet väl, att han tyckte om henne.»

Gertrud såg sig omkring som en nyvaknad. Ja visst, ja visst, det kände hon ju till av gammalt, att Gabriel hade tyckt om Gunhild. De skulle ju ha gift sig med varandra, om inte Jerusalemsresan hade kommit i vägen. Men de hade båda kommit överens om att de ville fara till Palestina, fastän de visste, att Gordonisterna inte tilläto, att deras anhängare gifte sig. Och nu hade Gabriel funnit Gunhild död på vägen!

Gertrud gick bort mot Gabriel, som stod orörlig nere vid porten och inte tog ett steg emot henne. Han höll läpparna sammanknipna, ögonen stirrade stelt, och han stod och borrade ned spa-

den mellan ett par stenar. Då Gertrud stannade framför honom, började han röra läpparna, men inte ett hörbart ljud kom fram.

»Det skulle vara gott för Gabriel, om han kunde få gråta,» viskade Hellgum till Gertrud.

Gertrud räckte Gabriel tyst handen, såsom man gör med de närmaste anförvanterna på en begravning. Gabriels hand låg slapp och kall i hennes.

»Hellgum säger, att det var du, som fann henne,» sade Gertrud. Gabriel stod lika orörlig. — »Det var allt bra svårt för dig,» fortfor hon, medan Gabriel stod som en stenbild. Gertrud hade nu hunnit att tänka sig in i hans sorg. Hon förstod hur förfärligt det hade varit för honom. — »Men jag tror, att Gunhild tyckte om, att det var du, som fann henne,» sade hon.

Gabriel ryckte till. Han såg stort på Gertrud. — »Tror du, att hon tyckte om det?» — »Ja,» sade Gertrud, »jag förstår, att det var svårt för dig, men jag tror, att hon hade velat, att det skulle vara du, som fann henne.» — »Jag vek inte från henne ett ögonblick,» sade Gabriel sakta, »förrän folk kom, som kunde hjälpa mig, och jag bar henne fint och rart.» — »Ja, det gjorde du nog,» sade Gertrud.

Gabriels läppar började darra, och på en gång kommo tårarna häftigt störtande ur hans ögon. Hellgum och Gertrud stodo tysta bredvid och läto honom gråta. Gabriel tryckte ansiktet mot dörrposten. Han grät starkt och snyftande.

Om en liten stund lugnade han sig. Han

kom fram till Gertrud och tog henne i hand. — »Du skall ha tack för att du fick mig att gråta,» sade han. Hans röst var nu mjuk och mild. Man kunde nästan tro, att det var gamle Hök Matts, hans far, som talade. »Jag skall nu visa dig något, som jag inte ämnade låta någon människa se,» fortfor han. »Då jag fann Gunhild, låg hon med ett brev i handen. Det var från hennes far, och jag tog det; jag tyckte, att jag var närmast till att läsa det. Nu tänker jag på att du har gamla föräldrar hemma, och du skall få se det, därför att du har fått mig att gråta.»

Gertrud tog brevet och läste det. Så såg hon upp på Gabriel. — »Jaså, det var därför hon dog,» sade hon. Gabriel nickade. — »Nog tänker jag, att det var därför,» sade han. — Gertrud nästan skrek till: »Jerusalem, Jerusalem, du tar allas vårt liv! Jag tror, att Gud har övergivit oss!»

Mrs Gordon kom in genom porten i detsamma. Hon sände genast Gabriel och Hellgum bort till begravningsplatsen. Gertrud gick in i det lilla rummet, där hon hade bott samman med Gunhild. Hon stannade där hela aftonen.

Hon satt där i en skräck, lika stark och oregerlig som spökrädsla. Hon trodde, att ännu något ont skulle hända denna dag, var rädd för det, som skulle det ligga och lura på henne i en vrå. På samma gång pinades hon av tvivel. »Jag vet inte varför Kristus har sänt oss hit,» tänkte hon. »Vi bringa ju ofärd över oss själva och alla andra.»

Hon visade bort tvivlen för en stund, men strax därpå överraskade hon sig med att hon satt och räknade upp alla dem, som hade råkat i olycka för utvandringens skull. Ingenting tycktes ha varit mer säkert och visst, än att Gud ville, att de skulle resa till Palestina, hur kunde det då vara möjligt, att det endast medförde elände?

Hon hade skaffat sig penna och papper för att skriva till sina föräldrar, men hon mäktade inte. »Vad skall jag skriva, så att de tro mig?» utbrast hon. »Om jag lade mig att dö såsom Gunhild, så kanske de trodde mig, då jag skriver, att vi äro oskyldiga.»

Dagen släpade sig mot sitt slut, och natten kom. Gertrud var så olycklig, att hon inte kunde sova. Hon såg Gunhilds ansikte framför sig, och oupphörligen måste hon undra över vad den döda grubblade på. Det blev henne en visshet, att Gunhild hade dött med samma fråga på läpparna, som hon själv arbetade med.

Innan det ännu hade börjat dagas, steg Gertrud upp och klädde sig för att gå ut.

På denna sista dag och natt hade hon kommit så långt från Kristus, att hon knappast förstod hur hon åter skulle hitta hem till honom. Nu på morgonen överfölls hon av längtan att gå till en plats, som hon riktigt säkert visste att han hade beträtt. Och den enda plats, vars läge aldrig hade varit omstritt, var Oljoberget. Hon tänkte sig, att hon, om hon ginge dit upp, åter

skulle komma honom nära, känna sig överskyggd av hans kärlek och förstå hans avsikter med henne.

Då hon först kom ut i nattens mörker, kände hon dubbel ångest. Hon tänkte gång på gång igenom all den olycka och orättvisa, som hade timat på denna enda dag.

Men alltsom hon gick längre uppåt berget, tyckte hon, att det blev förunderligt ljust inom henne. Den tryckande bördan lyftes bort från henne. Hon började skymta en förklaring.

Det var ju det enda möjliga, tänkte hon. Då sådana orättvisor fingo ha sin gång, måste ju världen befinna sig i de yttersta tiderna. På intet annat sätt kunde man förstå, att rätt blev orätt, att Gud inte hade makt att hindra det onda, att de heliga förföljdes, att lögnen inte fann någon motsägelse.

Hon stannade och grubblade. Ja, visserligen var det så, att Herrens tillkommelse stundade, och att hon snart skulle se honom nederkomma ur himmelens sky.

Om det så förhöll sig, kunde hon förstå, varför de alla hade blivit kallade till Jerusalem. Av Guds nåd hade hon och hennes vänner blivit ditsända för att möta Jesus. Hon slog samman händerna i förundran och glädje, då hon tänkte på hur oändligt stort detta var.

Hon vandrade med snabba steg uppför bergsluttningen, till dess hon nådde högsta punkten, därifrån Jesus uppsteg till himmelen.

På själva den inhägnade platsen kunde hon

inte komma in, men hon stod därutanför och såg upp mot skyn, som nu ljusnade i den hastigt inbrytande dagningen.

»Kanske är det redan nu i dag han skall komma,» tänkte hon. Hon knäppte sina händer och såg upp mot morgonhimlen, som var betäckt av lätta, fjunlika skyar.

I detsamma antogo dessa en röd skiftning, och ett återsken därav tycktes låga upp på Gertruds ansikte. »Han kommer,» sade hon, »det är säkert, att han kommer.»

Hon stirrade på morgonrodnaden, som hade hon sett den för första gången. Hon tyckte, att hon såg långt in i himmelen. Rätt österut såg hon ett djupt valv med en hög, bred port, och hon väntade blott att porthalvorna skulle svänga åt sidan, för att Kristus och alla hans änglar skulle kunna tåga ut därigenom.

Om en stund öppnades också verkligen österns port, och solen skred fram på himmelen. Gertrud stod i orörlig förbidan, medan den sänkte sitt sken ned över bergstrakten väster om Jerusalem, där räckor av kullar vältrade fram som vågor i ett hav. Hon stod stilla och väntade, ända tills solen hade kommit så högt upp, att dess strålar glimmade på korset ovan gravkyrkans kupol.

Det föreföll Gertrud, att hon hade hört, att Kristus skulle komma i soluppgången på morgonrodnadens vingar. Hon insåg, att hon inte kunde vänta honom mera denna dag. Men hon kände sig inte för den skull betryckt eller orolig. »Han

skall komma i morgon i stället,» sade hon med den största tillförsikt.

Hon gick ned från berget och kom åter till kolonien med ansiktet strålande av lycka. Men hon anförtrodde ingen den stora, glada visshet, som fyllde henne. Hela dagen satt hon som vanligt vid sitt arbete och talade om likgiltiga ting.

Nästa morgon stod hon ånyo på Oljoberget i den tidiga morgonstunden.

Och morgon efter morgon kom hon tillbaka, därför att hon ville vara den första av alla människor, som såg Kristus komma framtågande i morgonens härlighet.

Hennes vandringar väckte snart uppmärksamhet i kolonien, och man bad Gertrud, att hon skulle stanna hemma. Kolonisterna föreställde henne, att det skulle skada dem, om människor finge se henne varje morgon ligga på knä på Oljoberget och invänta Kristi tillkommelse. Om hon fortsatte på detta sätt, skulle man också börja säga om dem, att de voro vansinniga.

Gertrud försökte att vara lydig och stanna hemma. Men i den tidiga morgonstunden vaknade hon, och då stod det åter klart för henne, att just denna dag måste Jesus komma. Och då kunde ingenting hindra henne från att stå upp och skynda ut för att mottaga sin konung och frälsare.

Denna väntan hade blivit till ett med henne själv. Hon kunde inte motstå den, inte frigöra sig från den. I allt annat var hon sig alldeles lik. Det var ingen oreda i hennes hjärna, hon var

endast förändrad så till vida, att hon var gladare och mildare än förr.

Om en tid blev man så van vid hennes morgonvandringar, att hon fick komma och gå, utan att någon fäste sig därvid. Men då hon gick ut om morgonen, såg hon en mörk skugga stå och vänta henne i porten. Alltsom hon vandrade uppåt berget, hörde hon trampet av järnskodda klackar. Hon talade aldrig till denna skugga, men hon erfor en känsla av trygghet, då de tunga stegen kommo efter henne.

Ibland, då hon steg ned från berget, kom hon rätt emot Gabriel, som stod och hängde mot en mur och väntade henne.

De följdes sedan åt fram till kolonien, och Gertrud förstod nog, att Gabriel hade inväntat henne endast och allenast för att få tala om Gunhild. Hon var glad, att hon kunde göra honom den glädjen. Ju mer hon kom att tala med Gabriel, dess mer förstod hon hur mild och god han var. Det blev snart så, att Gertrud kom att tala med Gabriel om sina drömmar och sitt hopp. Gabriel höll inte med henne, utan sökte att tala henne till rätta, men han gjorde det så fördragsamt, att han inte skrämde henne.

Baram pascha.

GORDONISTERNA hade varit mycket glada, då de hade fått hyra det präktiga huset utanför Damaskusporten. Det var mycket behagligt att bebo med sina takterrasser och öppna pelargångar, som voro en härlig tillflykt i sommarvärmen. De kunde inte låta bli att tycka, att det var en särskild Guds nåd, att ett sådant hus hade funnits ledigt. De sade ofta, att de inte visste, hur de skulle ha burit sig åt för att få trevnad och samhållighet i kolonien, om de inte hade kunnat få hyra ett så stort hus, där det fanns både församlingssal och matrum och arbetslokaler.

Men nu förhöll det sig så, att huset tillhörde Baram pascha, som var guvernör i Jerusalem på den tiden. Han hade byggt detta stora hus för omkring tre år sedan åt sin hustru, som han älskade mer än allt annat i världen. Han visste, att han inte kunde göra henne en större glädje än

genom att bygga ett hus, där hon kunde bo med hela sitt stora hushåll, med sina söner och sonhustrur, med sina döttrar och mågar och deras barn och tjänare.

Men då huset hade blivit färdigt och Baram pascha hade flyttat in där med de sina, hade en förfärlig olycka träffat honom. Under den första veckan, han bodde där, dog en av hans döttrar, under den andra dog ännu en, och under den tredje veckan dog hans älskade hustru. Då greps Baram pascha av djup sorg, han flyttade genast från sitt nya palats, han stängde till det och svor att aldrig mer beträda det.

Sedan dess hade palatset stått öde, ända tills Gordonisterna denna vår hade kommit till Baram pascha och bett att få hyra det. Alla hade blivit mycket förvånade, då han hade givit sitt bifall därtill, ty var och en hade säkert väntat, att Baram pascha aldrig mer skulle låta en människa komma inom dess väggar.

Men då det svåra förtalet om Gordonisterna hade uppkommit, överlade flera av de amerikanska missionärerna med varandra om hur de skulle kunna tvinga dessa sina landsmän att lämna Jerusalem. Och de beslöto att uppsöka Baram pascha och tala med honom om hans hyresgäster. De sade honom allt det onda de visste om dem, och de frågade honom hur han kunde tillåta, att sådana föraktliga människor fingo bo i det hus han hade byggt åt sin hustru.

*

Nu var det vid åttatiden en vacker majmorgon.

Den tunga natten, som hade hållit staden fången i sitt mörker, hade redan flyktat, och Jerusalem höll på att återfå det utseende, som det hade alla dagar. Vid Damaskusporten hade tiggarna för en god stund sedan intagit sina platser, och gathundarna, som hade varit i rörelse under natten, gingo till vila för dagen i sina hålor och sophögar. En liten karavan hade förra kvällen slagit läger alldeles innanför porten. Den gjorde sig nu i ordning att bryta upp, förarna bundo fast varupackor på de liggande kamelerna, som vrålade, då de kände den tyngande bördan på sin rygg. Ute på vägen kom lantfolk, som skyndade in till staden med stora korgar fyllda av grönsaker. Herdar kommo ned från bergstrakterna och vandrade högtidligt in under portvalvet, efterföljda av stora hjordar av får, som skulle slaktas, och av getter, som skulle mjölkas.

Just då den värsta morgonträngseln rådde i porten, kom en gammal man ridande på en vacker, vit åsna. Han var klädd i en mycket präktig dräkt, hans livklädnad var av mjukt, randigt siden, och över den bar han en fotsid, pälsbrämad kaftan av ljusblå brokad. Både hans turban och gördel voro prydda med rika broderier av guldfärgat silke. Hans ansikte hade säkert en gång varit vackert och vördnadsbjudande. Nu var det härjat av ålderdom, ögonen voro rinnande, munnen var

infallen, och det stora, vita skägget hängde tovigt med gulnade spetsar.

Allt folket, som trängdes i porten, förvånades och sade emellan sig: »Varför rider Baram pascha genom Damaskusporten ut på den vägen, som han inte har velat skåda på trenne år?»

Andra sade spörjande: »Skall Baram pascha rida ut för att besöka sitt hus, som han har svurit att aldrig mer beträda?»

Medan Baram pascha red fram genom folkvimlet i porten, sade han till sin tjänare Machmud, som följde honom:

»Hör du, Machmud, att alla dessa, som vi möta, förundra sig och fråga varandra: 'Vad står nu på? Skall Baram pascha rida ut till sitt hus, som han inte har skådat på trenne år?'»

Och hans tjänare svarade honom, att han hörde, att folket förundrade sig.

Då sade Baram pascha med stor harm: »Tro de då, att jag är så gammal, att man kan göra med mig vad man vill? Tro de, att jag kan tåla, att främlingar leva ett skändligt liv i det hus jag byggde åt min hustru, som var en god och ärlig kvinna?»

Baram paschas tjänare sökte stilla hans vrede och sade till honom: »Herre, du glömmer, att det inte är första gången, som vi ha hört de kristna beljuga varandra.»

Baram pascha lyfte armarna i sin vrede och utropade: »Flöjtblåsare och danserskor ha sitt tillhåll i de rum, där mina kära dogo! Dagen skall

inte gå till ända, innan dessa ogärningsmän äro bortdrivna ur mitt hus.»

Då den gamle paschan sade detta, mötte honom en liten skara skolbarn, som kommo tågande framåt vägen, två och två i rask takt. Och då han såg dem, fann han deras utseende olikt alla andra barns, som tumla om på Jerusalems gator, ty dessa voro rentvättade, de hade hela kläder och starka skodon, och deras hår var ljust och slätkammat.

Baram pascha höll inne sin åsna och sade till sin tjänare: »Gå och fråga dem vilka de äro!»

»Jag behöver inte fråga dem vilka de äro,» svarade hans tjänare, »ty jag har sett dem här alla dagar. De äro gordonisternas barn, och de äro på väg till skolan, som det här folket har inrättat inne i staden i huset under stadsmuren, där de bodde, innan de hade fått hyra ditt stora hus.»

Medan paschan ännu satt stilla och såg efter barnen, kommo två karlar, som också hörde till kolonien, dragande med en kärra, i vilken sutto de minsta skolbarnen, som inte själva mäktade gå in till staden. Och paschan såg, att de små klappade händerna i glädje att få åka, och att de, som drogo, skrattade åt dem och sprungo fortare för att fröjda dem.

Då tog hans tjänare mod till sig och sporde honom: »Synes det dig inte, herre, att dessa barn måtte äga goda föräldrar?»

Men Baram pascha var en gammal man och orubblig i sin vrede, som de gamla pläga vara. »Jag

har hört deras egna tala om dem,» svarade han, »och jag säger dig, att innan aftonen skola de vara utdrivna ur mitt hus.»

Då Baram pascha hade ridit ännu ett stycke väg, mötte han en flock kvinnor i europeisk dräkt, som vandrade in till staden. De gingo mycket stilla och sedesamt, deras kläder voro tarvliga, i händerna buro de tunga, välfyllda korgar.

Paschan vände sig till sin tjänare och sade till honom: »Gå och fråga dem vilka de äro!»

Och tjänaren svarade: »Jag behöver inte spörja, herre, ty jag har mött dem här alla dagar. Det är Gordonisternas kvinnor, som vandra in till Jerusalem med matvaror och läkemedel för att bistå de sjuka, som äro för svaga att komma ut till kolonien och söka hjälp.»

Baram pascha svarade: »Om de än skylde sin ondska med änglavingar, skall jag dock driva dem ur mitt hus.»

Han red vidare ända fram till det stora huset. Och då han närmade sig det, hördes därifrån sorl av många röster och ett och annat högt skri.

Han vände sig till sin tjänare och sade: »Hör huru spelare och danserskor sorla i mitt hus!»

Men då han red om hörnet, såg han alla slags sjuka och sårade sitta nedhukade framför ingången till huset. De talade med varandra om sitt lidande, och ett par av dem utstötte jämmerrop.

Och Machmud, hans tjänare, tog mod till sig och sade: »Här ser du de spelare och danserskor, som du hörde sorla i ditt hus. Dessa komma hit

varje morgon för att rådfråga Gordonisternas läkare och förbindas av deras sköterskor.»

Baram pascha svarade: »Jag ser, att dessa Gordonister hava bedårat dig, men jag är för gammal att låta mig bedragas av deras lögner. Jag säger dig, att om jag ägde makt, skulle jag hänga dem alla runt om taklisten av mitt hus.»

Och Baram pascha var ännu i största vrede, då han steg av sin åsna och gick uppför trappan.

Då den gamle mannen kom in på gårdsplanen, gick en hög, stolt kvinna emot honom och hälsade honom. Hennes hår var vitt, fastän hon inte såg ut att vara äldre än fyrtio år. Hennes ansikte var myndigt och klokt, och ehuru hon endast bar en enkel, svart klädning, syntes det, att hon var van att befalla över många människor.

Baram pascha vände sig till Machmud och frågade honom:

»Denna kvinna ser lika god och klok ut som profetens hustru, Kadidscha. Vad har hon att beställa i detta hus?»

Och Machmud, hans tjänare, svarade honom: »Detta är mrs Gordon, som styr kolonien, sedan hennes man dog för ett år tillbaka.»

Då förbittrades den gamle mannens sinne på nytt, och han sade till Machmud med sträv röst: »Du skall säga henne, att jag är kommen för att driva henne och hennes folk ut ur mitt hus.»

Och hans tjänare sade till honom: »Skall den rättrådige Baram pascha driva bort dessa kristna, endast därför att han har hört deras bröder förtala

dem? Vore det inte bättre, herre, att du sade till denna kvinna: Jag har kommit hit för att se mitt hus. Och om du finner, att här leves så, som missionärerna ha sagt dig, säg då till henne: Du skall lämna detta ställe, ty ingen styggelse får bedrivas på den plats, där mina kära dogo.»

Då svarade Baram pascha: »Du skall säga henne, att jag vill bese mitt hus!»

Machmud sade detta till mrs Gordon, och hon svarade: »Vi äro glada att få visa Baram pascha hur vi ha inrättat oss i hans palats.»

Därpå sände mrs Gordon efter miss Young, som hade studerat österländska språk, sedan hon hade flyttat till Jerusalem, och kunde tala arabiska som en infödd, och bad henne ledsaga Baram pascha.

Baram pascha tog sin tjänare Machmuds arm och började vandringen. Och eftersom han ville se hela huset, förde honom miss Young först ned i källarvåningen, där tvättstugan var inrättad. Och med mycken stolthet visade hon honom stora mängder av nytvättade kläder, präktiga byk-kar och pannor samt de flitiga, allvarliga arbeterskor, som sysslade vid tvättbunkar och strykbräden.

Alldeles där bredvid låg bakstugan. Och miss Young sade till Baram pascha: »Se, vilken förträfflig ugn bröderna ha murat! Och se, vilket vackert bröd som vi själva tillreda!»

Från bakstugan förde hon honom in i snickareverkstaden, där ett par gamla karlar stodo och arbetade. Och miss Young visade Baram pascha

ett par enkla stolar och bord, som hade blivit tillverkade i kolonien.

»Ack, Machmud, dessa människor äro mig säkerligen för sluga,» sade då den gamle paschan på turkiska, som han antog att miss Young inte förstod. »De ha anat faran, de ha spanat ut min ankomst. Jag trodde, att jag skulle finna dem drickande vin och spelande tärning. Och jag finner dem alla vid arbetet.»

Baram pascha fördes genom köket och sy-stugan och därpå till ett annat rum, vars dörr man öppnade för honom med en viss högtidlighet. Detta var vävkammaren, där vävstolarna smällde, och där spinnrockar och kardor även voro i gång.

Då tog Baram paschas tjänare mod till sig och bad sin herre betrakta det hårda, starka tyg, som tillverkades. »Herre,» sade han, »detta är inte lätta tyger för danserskor eller luftiga dräkter för lättfärdiga kvinnor.»

Men Baram pascha teg och gick vidare.

Överallt, där han vandrade fram, såg han människor med redliga, kloka ansikten. Alla sutto tysta och allvarliga vid sitt arbete, men då han kom in i rummet, lyste de upp av välvilja.

»Jag talar om för dem,» sade miss Young till Baram pascha, »att ni är den gode guvernören, som har låtit oss hyra detta präktiga hus, och de bedja mig, att jag skall tacka er, därför att ni har varit så god mot oss.»

Men Baram pascha hade hela tiden en sträv

och hård min på sitt ansikte och svarade inte miss Young med ett ord. Och hon började bli rädd och tänkte vid sig själv: »Varför vill han inte tala till mig? Har han månne ont i sinnet emot oss?»

Hon förde paschan in i de långa, smala matrummen, där dukarna togos av borden och porslinet diskades efter morgonmåltiden. Även här såg han ingenting annat än sträng ordning och största enkelhet.

Men hans tjänare Machmud tog ännu en gång mod till sig och sade till honom: »Herre, hur kan det vara möjligt, att dessa människor, som baka sitt eget bröd och sy sina egna kläder, om nätterna kunna förbyta sig till flöjtblåsare och danserskor?»

Baram pascha kunde intet svara honom.

Och Baram pascha genomvandrade ihärdigt alla rummen i sitt hus. Han kom till de ogifta männens stora sovsal med de uppbäddade enkla sängarna. Han kom till de olika familjernas rum, där föräldrar och barn bodde tillsammans. I dessa rum såg han överallt renskurade golv, vita sängomhängen, snygga möbler av ljusbetsat trä, hemvävda gångmattor och rutiga bomullsöverdrag.

Då tycktes Baram pascha bli allt vredare, och han sade till Machmud: »Dessa kristna äro mig för sluga. De förstå alltför väl att dölja sitt syndiga liv. Jag hade väntat att se golven översållade med fruktskal och cigarraska. Jag trodde, att jag skulle finna kvinnorna sitta och skvallra,

medan de rökte sin vattenpipa eller målade sina naglar.»

Till sist steg han uppför den bländvita marmortrappan till den stora församlingssalen. Detta rum hade varit paschans stora mottagningssal, nu var det inrättat på amerikanskt sätt med grupper av bekväma stolar kring borden, med böcker och tidskrifter, med piano och orgel samt en och annan fotografi på de ljusmålade väggarna.

Här mottog dem åter mrs Gordon, och Baram pascha sade till sin tjänare: »Du skall säga henne, att hon och hennes anhängare innan kvällen måste lämna detta hus.»

Men Machmud, Baram paschas tjänare, svarade honom: »Herre, den ena av dessa kvinnor kan tala ditt språk. Låt henne höra din vilja genom din egen mun!»

Då lyfte Baram pascha sina ögon och såg på miss Young, och hon mötte hans blick med ett milt leende. Och Baram pascha vände sig från henne och sade till sin tjänare: »Jag har aldrig sett ett ansikte, som den Allsmäktige har gett större skönhet och renhet. Jag vågar inte säga henne, att jag har hört, att hennes folk är hemfallet till synd och lösaktighet.»

Och Baram pascha sjönk ned på en stol och dolde ansiktet i händerna, medan han sökte reda ut för sig vilket som var sant, det han hade hört eller det han hade sett.

Då öppnades dörren helt sakta, och en gammal, fattig vandrare kom in i rummet. Han bar

en nött, grå mantel, och benen voro omlindade med trasor. På huvudet hade han en smutsig turban, vars gröna färg betecknade honom som en avkomling av Muhammed.

Utan att akta på paschan kom mannen in i rummet och tog plats på en stol en smula avsides från de andra. Man lät honom hållas utan att tillfråga honom om hans ärende.

»Vem är denne man, och vad önskar han?» frågade Baram pascha, i det han vände sig till miss Young.

»Vi känna honom inte,» svarade miss Young, »han har aldrig förr varit här. Ni får inte misstycka, att han har kommit in. Vårt hus står öppet för alla, som vilja taga sin tillflykt hit.»

»Machmud,» sade paschan till sin tjänare, »gå och fråga denne vandrare, som är en profetens avkomling, vad han har att beställa här hos dessa kristna!»

Machmud utförde sitt ärende och kom åter till paschan.

»Han svarar mig, att han har ingenting här att beställa, men han ville inte vandra förbi utan att gå in, därför att det står skrivet: 'Låt icke dina fötter synda, så att du går förbi den rättfärdiges boning'!»

Baram pascha satt tyst en lång stund.

»Du har säkerligen hört miste,» sade han, vänd till Machmud. »Fråga honom än en gång vad han har att beställa i detta hus!»

Machmud gick och kom tillbaka. Han upprepade ord för ord samma svar.

»Låtom oss då tacka Gud, min vän Machmud!» sade Baram pascha enkelt. »Han har sänt denne man för att upplysa oss. Han har låtit honom inträda här, på det att mina ögon skulle öppnas för sanningen. Vi skola nu rida hem, min vän Machmud, och jag skall inte driva dessa kristna ur deras hus.»

Baram pascha red kort därpå bort från kolonien, men om en timme kom Machmud tillbaka dit ledande paschans vackra, vita åsna. Han lämnade den till kolonisterna med hälsning från Baram pascha, att han önskade, att den skulle få draga de små barnen till skolan om morgonen.

I Gehenna.

UTANFÖR JERUSALEMS MURAR på södra sluttningen av Sion ägde en av de amerikanska missionsanstalterna en kyrkogård, och där hade de gordonska kolonisterna fått tillåtelse att begrava sina döda. De hade redan en hel mängd av de sina därute, alltifrån den lille Jacques Garnier, som hade varit kajutpojke på den stora ångaren L'Univers och hade varit den förste bland Gordonisterna, som avlidit, ända till Edward Gordon själv, som hade dött i feber förra året, strax efter hemkomsten från Amerika.

Denna begravningsplats var den enklaste och tarvligaste man kunde tänka sig. Den bestod endast av en liten fyrkantig jordbit, som omgavs av en mur, så hög och bred, att den kunde ha anstått en fästning. Där funnos varken träd eller gräsmattor, man hade blott dragit försorg om att skaffa bort stenar och spillror, så att marken var städad

och jämn. Över gravkullarna lågo platta kalkstenshällar, sådana som det finns så gott om i Jerusalem, och bredvid somliga gravar stodo gröna soffor och stolar.

Nere i östra hörnet, där man skulle ha kunnat äga en så vacker utsikt över Döda havet och de guldskimrande Moabs berg, om blott inte muren hade stått i vägen, hade svenskarna sina gravar. Där lågo redan så många av dem, som om Vår Herre hade funnit, att de hade gjort nog för honom bara genom att lämna sina hem, och inte begärde något vidare av dem för att låta dem inträda i sitt rike. Där lågo Birger Larsson, smeden, och Ljung Björns lille son Erik och nämndemans Gunhild och Brita Ingmarsdotter, som hade dött i kopporna kort efter Gunhild. Där lågo också Per Gunnarsson och Märta Eskilsdotter, som hade tillhört Hellgums församling ute i Amerika. Döden hade skördat så många ibland dem, att kolonisterna kände sig förlägna över att ha inkräktat så alltför mycket av den trånga kyrkogårdens område.

Tims Halvor Halvorsson hade också en av de sina på den där kyrkogården. Det var den yngsta av hans döttrar, en liten en, som inte hade varit mer än tre år gammal. Henne hade han varit övermåttan kär i, hon hade också varit den av barnen, som mest liknat honom. Han tyckte, att han aldrig hade känt så för någon som för den dottern. Då hon nu var död, kunde han alls inte glömma

henne. Vad han än företog sig, voro hans tankar borta hos henne.

Om hon hade dött i Dalarne och blivit begraven på hemsocknens kyrkogård, skulle han väl ha kunnat slita sig ifrån att jämt tänka på henne, men nu förekom det honom, att hans lilla dotter måste känna sig ensam och övergiven borta på den hemska kyrkogården. Om nätterna kunde han se henne, där hon satt på sin lilla gravhäll, grät och frös och klagade över att hon var rädd för mörkret och för allt det främmande, som omgav henne.

En eftermiddag gick Halvor ned i Josafats dal och plockade händerna fulla av röda vallmorosor, de vackraste och gladaste han kunde finna, för att bära dem till graven. Då han gick på den grönskande marken i djupet av dalen, sade han: »Ack, om jag hade min lilla flicka härute i det fria under en grön grästorva, så att hon åtminstone inte vore omgärdad av den där förfärliga muren!» Han hade alltid hatat den höga muren, som omgav begravningsplatsen. Var gång han tänkte på den döda, tyckte han, att han hade stängt in den lilla stackaren i ett mörkt och kallt hus och lämnat henne där utan eftersyn. »Jag fryser och har det svårt,» tyckte han, att hon klagade. »Jag fryser och har det svårt.»

Halvor steg upp ur dalen och följde den smala stigen, som löper fram under ringmuren, ända tills han kom ut på Sions kulle. Kyrkogår-

den låg en smula väster om Sionsporten nedanför armeniernas stora trädgård.

Halvor gick hela tiden och tänkte på sitt barn. Han vandrade framåt den kända vägen utan att lyfta ögonen från marken. Men på en gång hade han en känsla av att något härute inte var sig likt. Han såg upp och märkte, att några karlar gingo ett stycke från vägen och arbetade med att riva ned en mur. Halvor blev stående och betraktade dem. Vad kunde det vara för en mur, som de revo? Hade det varit en byggnad eller en inhägnad? Det borde väl vara just därborta kyrkogården skulle ligga, eller hade han kanske tagit av åt orätt håll?

Det dröjde ett par minuter, innan han kunde finna sig till rätta, men så begrep han vad som hade skett. Det var själva den höga kyrkogårdsmuren, som arbetarna hade brutit ned.

Halvor försökte intala sig, att den hade blivit nedriven, därför att meningen var att utvidga platsen eller att ersätta muren med ett järnstaket. Han tänkte på att det säkert skulle bli mindre fuktigt och kallt därinne, sedan muren hade kommit bort. Men trots detta greps han av en så häftig oro, att han började springa. »Bara de inte ha gjort något vid graven!» tänkte han. »Hon ligger ju alldeles under muren, bara de inte ha gjort något vid henne!»

Han var andlös, då han klättrade över murspillrorna och kom in på begravningsplatsen. Äntligen var han så långt kommen, att han kunde

se hur det stod till därinne. I detsamma kände han, att det skedde något galet med hans hjärta. Det stannade plötsligt, så slog det ett par starka slag, därpå stannade det igen. Det var likt ett urverk, som går sönder.

Halvor fick lov att sätta sig ned på en sten, medan hjärtat bråkade som värst. Så småningom började det arbeta som förut, fast med tyngd och ansträngning. »Å, jag lever nog,» sade han sakta. »Jag får nog leva.»

Han tog mod till sig och såg in på begravningsplatsen än en gång. Alla gravar stodo öppna, och kistorna, som hade varit nedsatta i dem, voro borta. På marken lågo ett par skallar och kotor. De hade väl fallit ur några kistor, som varit murkna. Alla gravhällarna hade blivit sammanförda i ett hörn av kyrkogården.

»Å Herre Gud, var ha de gjort av de döda?» utropade Halvor.

Halvor gick fram till arbetarna. »Var ha ni gjort av Lill Greta?» frågade han på svenska. Han var inte riktigt sig själv, hade inte fullt reda på vad han sade. Så märkte han, att han talade det gamla språket. Han strök sig över pannan och blev förlägen.

Han försökte tänka på vem han var. Han var ju inte något lättskrämt barn, utan en gammal, klok man. Han var en storbonde, hela socknen därhemma hade en gång sett upp till honom. Det gick inte an för en sådan man som han att förlora fattningen.

Halvor antog en styv och stram hållning och frågade arbetarna på engelska om de visste varför kyrkogården hade blivit uppriven.

Det var infödda, som utförde arbetet, men en av dem kunde tala en smula engelska.

Han berättade Halvor, att amerikanarna hade sålt begravningsplatsen till tyskar, och att dessa ämnade bygga ett sjukhus där. Därför måste de döda upp ur jorden.

Halvor stod tyst en stund och grubblade över svaret. Jaså, det skulle bli ett sjukhus här, just här. Tänk, att man inte hade kunnat finna plats för det på någon av dessa mångfaldiga kala backar, utan måste lägga det just här! Bara inte de utkastade döda kommo och ringde på sjukhusets dörr en mörk kväll och bådo att få slippa in! »Vi vilja också ha sängplats här,» skulle de säga. Och de skulle stå där i en lång rad, Birger Larsson och Lill Erik och Gunhild och hans lilla flicka allra sist.

Halvor stod och kämpade med gråten, men han sökte alltjämt se ut, som om saken inte anginge honom. Han påtog en likgiltig min, satte fram foten och stod och svängde med sin bukett av röda vallmor.

»Men var ha ni gjort av de döda?» frågade han.

»Amerikanarna ha varit här och fört bort sina kistor,» svarade arbetaren. »Alla, som hade några döda här, ha fått bud om att de skulle komma och hämta dem.»

Här avbröt sig den talande och betraktade Halvor. »Kanske att du är från det stora huset utanför Damaskusporten?» sade han. »De, som bo där, ha inte fört bort en enda av de sina.»

»Till oss har det inte kommit något bud,» sade Halvor. Han stod alltjämt och svängde med blommorna. Hans ansikte såg ut att ha förvandlats till sten, under det han bemödade sig att inte visa de främmande karlarna hur han plågades.

»De, som inte äro avhämtade, ligga därborta,» sade arbetaren och pekade nedåt kullen. »Jag skall visa dig var de äro, så att ni kan komma och begrava dem.»

Karlen gick före och Halvor följde efter honom. Då de klättrade över den nedvräkta muren, tog Halvor upp en sten. Arbetaren gick lugn och obesvärad, medan Halvor kom efter med stenen i handen. »Det är besynnerligt, att han inte är rädd för mig,» sade Halvor högt på svenska, »att han törs gå så nära mig. Och han har ändå varit med om att kasta ut henne. Han har vräkt ut Lill Greta på sopbacken.»

»Lill Greta, Lill Greta,» fortfor han, »hon var så fin, att hon väl hade förtjänat ligga i marmorkista. Och så har hon inte en gång fått vara i ro i den här usla graven.»

»Kanske att det var just denna karlen, som tog upp henne,» mumlade Halvor och gick och måttade med stenen. »Aldrig har jag haft sådan lust att slå sönder något som den rakade skallen under den där röda luvan.»

»Jag skall tala om för dig, att det var Lill Greta från Ingmarsgården,» sade han, under det att han gick och retade upp sig, »och hon skulle med rätta ha legat vid sidan av Stor Ingmar. Hon var av sådant folkslag, hon, att hon hade rätt att sova i egen grav till världens yttersta tid. Här blev det inte firat något ordentligt gravöl över henne, och inte kom hon ut till kyrkogården med klockringning, och ingen riktig präst var det, som läste över henne. Men inte hade du därför rätt att kasta henne ur graven. Om jag än inte har visat mig som en riktig far mot henne härvidlag, så kan du väl förstå, att jag inte är så dålig, att jag kan tåla, att du kastar henne ur graven.»

Halvor höjde stenen och skulle säkert hava kastat den, om inte karlen just i detsamma hade stannat och vänt sig mot honom.

»Här har du dem,» sade han.

Mellan avskrädeshögar och ruinhopar låg en djup grop, och i denna hade kolonisternas enkla svarta kistor blivit nedkastade. De hade blivit nedvräkta utan omsorg, gamla kistor hade gått sönder, så att de döda, som lågo i dem, voro synliga. Somliga kistor hade fallit upp och ned, och ur de murkna locken framträngde långa, förtorkade händer, som tycktes anstränga sig för att åter vända kistan på rätt led.

Medan Halvor stod och såg ned, kom arbetaren att betrakta hans hand, som höll så hårt om stenen, att fingertopparna vitnade. Karlen flyttade blicken upp till hans ansikte och måtte

däri ha läst något förfärligt. Han gav till ett utrop och tog till flykten.

Men Halvor tänkte nu inte mer på honom. Han var alldeles tillintetgjord av det han såg. Det förfärligaste var, att den sträva liklukten hade stigit upp i luften och vitt och brett förkunnat vad som hade skett. Ett par gamar seglade redan högt uppe i rymden och väntade endast på ännu några kamrater, för att slå ned. På långt håll hördes surrandet av en mängd svarta och gula småkryp, som svärmade över kistorna. Ett par gathundar kommo löpande. De satte sig med långt uthängande tunga på randen av den stora graven och blickade ned.

Halvor påminde sig med en rysning, att han befann sig på sluttningen av Hinnoms dal, helt nära den plats, där Gehennas eld fordom hade brunnit. »Detta är sannerligen Gehenna, detta är fasans boning!» utbrast han.

Men Halvor stod inte länge stilla och betraktade detta. Han sprang ned i gropen, vräkte undan de tunga kistorna och kröp in mellan de döda. Han sökte och sökte, tills han fann Lill Gretas kista. Och då han hade funnit den, lyfte han den på sina axlar och steg upp ur graven.

»Hon skall då åtminstone inte säga, att hennes far lät henne ligga på det här stället över natten,» utropade han.

»Käraste barn!» sade han med allvarlig och övertygande stämma, som ville han försvara sig inför den döda. »Käraste Lill Greta, vi visste intet om detta. Ingen visste om, att du skulle bli kastad

upp ur jorden. Andra fingo veta vad som stod på, men inte vi. De hålla oss inte för människor, därför ha de inte brytt sig om att låta oss veta det.»

Då han kom upp ur gropen med kistan, kände han på nytt, att hjärtat var i olag. Han måste sätta sig ned, tills den värsta smärtan hade gett med sig.

»Du skall inte vara rädd, barnet mitt,» sade han. »Det här går snart över. Du skall inte tro, att jag inte orkar bära bort dig härifrån.»

Så småningom fick han sina krafter tillbaka, och med kistan på axeln vandrade han upp mot Jerusalem.

Då han gick framåt på den smala stigen utanför muren, tyckte han, att allt han såg hade fått ett annat utseende. Murarna och ruinhögarna skrämde honom. Allt hade blivit besynnerligt hotfullt och fientligt. Det främmande landet och den främmande staden gladde sig åt hans sorg.

»Du skall inte vara ond på far, barnet mitt, därför att han har fört dig till ett obarmhärtigt land,» sade han.

»Om detta hade hänt därhemma,» fortfor han, »så skulle skogen ha gråtit, och bergen skulle ha jämrat sig, men detta är ett obarmhärtigt land.»

Han gick allt långsammare för att spara hjärtat, som inte tycktes ha kraft att driva blodet genom kroppen. Han kände sig hjälplös och förtvivlad, och framförallt kom det över honom ångest, därför att han var så långt borta i främmande land, där ingen behövde ha barmhärtighet med honom.

Så vek han om hörnet och gick fram utefter den östra muren. Den gravfyllda Josafats dal utbredde sig under honom.

»Och det är här, som domen skall stå och de döda skola uppväckas,» tänkte han.

»Vad skall Gud säga om mig på domens dag, som har fört de mina till denna dödens stad, Jerusalem?» frågade han sig.

»Och jag har även övertalat mina grannar och anförvanter att resa till denna förskräckelsens stad. De skola anklaga mig inför Gud.»

Han tyckte sig höra hur hans landsmän höjde sin röst mot honom. »Vi trodde på honom, och han förde oss till ett land, där vi voro mera föraktade än hundar, och till den staden, vars grymhet dödade oss.»

Han sökte skaka bort dessa tankar, inte längre dröja vid detta. Men det var honom omöjligt. Han såg nu på en gång alla svårigheter och alla faror, som väntade hans kamrater. Han tänkte på den tunga fattigdom, som snart måste komma över dem, då de inte mottogo lön för något arbete. Han tänkte på det ovana klimatet och på sjukdomarna, som skulle ödelägga dem. Han tänkte på de hårda bud de hade pålagt sig själva, som skulle medföra splittring och undergång. Han kände sig dödstrött.

»Lika litet som vi kunnna odla detta landets jord och dricka dess vatten, lika litet kunna vi fortsätta att leva här,» utropade han.

Han släpade sig framåt allt långsammare. Han var alldeles utmattad och kraftlös.

Kolonisterna sutto redan vid aftonmåltiden, då en svag ringning hördes på portklockan.

Då porten öppnades, satt Tims Halvor på marken därutanför. Han var nära nog döende. Hans lilla dotters likkista stod bredvid honom. Han satt och bröt blommor ur en stor bukett av vissnad vallmo och strödde över kistan.

Det var Ljung Björn, som hade kommit ut för att öppna. Han tyckte sig märka, att Halvor sade något och böjde sig ned för att höra bättre.

Halvor började flera gånger på nytt, innan han kunde framsäga hörbara ord.

»De ha kastat ut våra döda,» sade han, »de ligga under öppen himmel borta i Gehenna. Ni måste i denna natt gå och hämta dem.»

»Vad säger du?» frågade Björn. Han förstod inte alls vad det var fråga om.

Den döende reste sig upp med en sista ansträngning. »De ha kastat ut våra döda ur sina gravar, Björn. I denna natt måste ni gå till Gehenna alle man för att hämta dem.»

Då han hade sagt detta, sjönk han åter samman och satt stönande på marken.

»Jag har fått så ont, Björn. Det är visst något åt hjärtat,» framstötte han. »Jag var rädd, att jag skulle dö, innan jag fick tala om detta. Jag har burit hem Lill Greta, men jag orkade inte med de andra.»

Björn föll på knä bredvid honom. »Skall du inte komma in, Halvor?» frågade han, men Halvor hörde inte på honom.

»Lova mig, Björn, att Lill Greta kommer ordentligt i jorden! Jag vill inte, att hon skall tycka, att hon har en dålig far.»

»Ja, ja,» sade Björn, »men skall du inte försöka att komma in nu, Halvor?»

Halvor böjde huvudet allt djupare. »Laga, att hon får ligga under en grön torva!» viskade han. »Och lägg också mig under en grön torva!» tillade han om en stund.

Björn såg, att han var svårt sjuk, och skyndade efter hjälp för att bära in honom. Då han kom tillbaka, var Halvor redan död.

Paradisbrunnen.

DET BLEV en förfärligt hård sommar i Jerusalem med vattenbrist och sjukdom. Vinterregnen hade varit mycket knappa det året och den heliga staden, som inte har stort annat vatten att tillgå än det regn, som under vintern uppsamlas i underjordiska cisterner, vilka finnas vid varje gård, kom snart att sakna vatten. Och på samma gång som folket måste nöja sig med att dricka det unkna, dåliga vatten, som ännu fanns kvar på bottnen i cisternerna, tilltogo sjukdomarna i fruktansvärd grad. Det fanns snart knappt en gård, där inte någon låg sjuk i smittkoppor eller rödsot eller klimatfeber.

De gordonska kolonisterna fingo en arbetsam tid: de blevo nästan samtliga upptagna av att sköta sjuka. De ibland dem, som hade bott länge i Jerusalem, tycktes inte vara mottagliga för smitta, de gingo utan att taga skada från sjukbädd till sjuk-

bädd. Svensk-amerikanarna, som hade genomlevat heta somrar ute i Chicago och voro vana vid att andas stadsluft, stodo också gott emot sjukdom och ansträngning. De stackars dalbönderna däremot blevo sjuka nästan allesammans.

I början såg det inte farligt ut. De flesta gingo uppe, om de än inte mäktade arbeta. Fastän de tynade av och kände ständig feber, trodde ingen, att det var annat än ett snart övergående illamående. Men efter en vecka dog Birger Perssons änka och kort därpå en av hans söner. På samma gång inträffade flera nya sjukdomsfall. Det såg ut, som om allt dalfolket skulle stryka med på en gång.

Alla de sjuka hade samma brinnande längtan och åstundan. De bådo alla om en dryck vatten, bara en enda munfull friskt, rent vatten. Det var, som skulle de inte behöva något annat än detta för att bli friska.

Men då man bjöd dem av cisternvattnet, vände de bort huvudet och ville inte ens se åt det. Fastän det var filtrerat och avkylt, tyckte de, att det luktade unket och hade en vedervärdig smak. Ett par av de sjuka, som hade försökt att dricka det, fingo svåra plågor och klagade över att de hade blivit förgiftade.

En förmiddag, då denna sjuklighet regerade som värst, sutto några av bönderna i den smala skuggan utanför huset och småpratade. De hade alla feber, det syntes på deras avtärda ansikten och på deras ögon, som voro matta och blodsprängda.

Ingen av dem företog sig något arbete, de rökte inte en gång ur sina små kritpipor.

Deras egentliga sysselsättning var att se upp till himmelen, som välvde sig klar och blå över deras huvuden. De höllo den noggrannaste vakt, och inte den minsta sky, som steg upp vid horisonten, undgick dem. De visste alla mycket väl, att intet regn var att vänta förrän om ett par månader, men så snart ett av de vita sommarmolnen höjde sig över horisonten, inbillade de sig, att det kunde ske ett under och att det snart skulle börja regna. »Vem vet om inte Gud nu till sist vill hjälpa oss?» sade de.

Medan de med största vaksamhet följde molnets tillväxt och färd uppåt himmelen, började de tala med varandra om hur det skulle vara att höra stora droppar smattra mot väggar och fönster, att se vatten skvala ur takrännan och flöda nedåt vägen, medförande småsten och sand. De kommo överens om att de inte skulle gå in under tak, om det började regna, de skulle bara sitta stilla och låta vattnet strömma ned över sig. De behövde att känna sig genomdränkta av vatten, de likaväl som den uttorkade marken.

Men då molnet hade seglat ett stycke uppåt himmelen, kunde de inte annat än märka, att det förminskades och liksom smalt bort. Först var det de fjunlika kanterna, som förtärdes, därpå började förstöringsarbetet inifrån, och det föll sönder i tunna flikar och strimmor. Och om några ögonblick var det alldeles försvunnet.

Då bönderna inte mera sågo molnet, blevo de alldeles förtvivlade. De gamla karlarna voro så kraftlösa av sjukdom, att de lade händerna över ögonen för att dölja, att de höllo på att falla i gråt.

Ljung Björn Olofsson, som kände sig vara den ledande bland svenskarna efter Tims Halvors död, försökte då att uppmuntra de andra. Han började tala med dem om bäcken Kidron, som i forna dagar hade flutit genom Josafats dal och gjort Jerusalem till en vattenrik stad. Han hade sin bibel i fickan, han slog upp den och läste för dem alla de ställen, där Kidron var nämnd. Han beskrev för dem vilken stor och väldig ström Kidron hade varit. Den hade drivit kvarnar, och om vintern hade den till och med varit så mäktig, att den hade stigit över sina bräddar och översvämmat landskapet.

Det märktes på Ljung Björn, att han erfor riktig lisa av att tala om det stora vattnet, som en gång hade strömmat förbi Jerusalem. Han hade säkert alltid floden i sina tankar. Allra mest fäste han sig vid stället, där det berättas, att David hade övervadat Kidron, då han flydde för Absalon. Ljung Björn beskrev för de andra hur det skulle vara att få gå med nakna fötter genom kallt, rinnande vatten. »Det skulle jag tycka mer om än att få dricka det,» sade han.

Ljung Björn hade ännu mycket att säga om Kidron, då hans svåger, Kolås Gunnar, avbröt honom. Gunnar sade, att han inte brydde sig om Kidron, som var borta och uttorkad. Men han

hade, alltsedan den här svåra tiden började, gått och tänkt på en profetia av Hezekiel, fyrtiosjunde kapitlet, första och följande verserna. Den handlade om en ström, som skulle upprinna vid templets tröskel och flyta ut över heden ända till det Döda havet. Kolås Gunnar skakade den svarta luggen ur pannan, medan han talade, ögonen lyste på honom, och han berättade så, att alla bönderna sågo för sina ögon vattenledningen, som gick ned till Jerusalem. Vattnet kom glidande, sakta porlande fram i en stenränna. Därifrån utgöt det sig i många små rännilar, som löpte mellan gröna gräsmattor. Pil och poppel växte på stränderna, stora, tjockbladiga vattenväxter hängde ned mot vattenytan. På rännilarnas botten lågo små vita stenar, och vattnet glittrade och bubblade, då det strömmade över dem.

»Och detta måste komma att ske!» utbrast Kolås Gunnar. »Det är en Guds profetia, och den har inte ännu gått i fullbordan. Jag går och tänker på att den väl kan uppfyllas i dag eller i morgon.»

Men då Hellgum, som också var med i skaran, hörde detta, blev han mycket ivrig, lånade Ljung Björns bibel och läste upp några verser ur krönikeboken. »Lägg nu märke till detta!» sade han. »Det är det märkvärdigaste jag någonsin har hört.» Och han läste upp för dem, att i Hiskia konungs tid hade det blivit känt, att Sanherib drog upp för att belägra Jerusalem. Då hade Hiskia gått till råds med sina hövdingar och sina tappraste män,

och de hade alla sagt: »Det är ej gott, att assyrerna finna så mycket vatten, då de komma och belägra staden.» Därpå hade Hiskia gått ut med en stor härskara och dämt upp vattnen utanför Jerusalem, både den stora floden, som gick mitt igenom landet, och alla källorna.»

Då Hellgum hade läst upp detta, såg han ut över de kala markerna, som omgåvo kolonien. »Jag har funderat mycket över den här berättelsen,» sade han, »och jag har frågat amerikanarna om den. Och nu skall jag säga er vad jag har fått veta.»

»Ja, amerikanarna ha sagt mig,» fortfor Hellgum, »att på Hiskia konungs tid var denna högslätt bevuxen med otaliga träd och buskar. Säd växte det inte i denna steniga mark, men en mängd trädgårdar lågo här, fyllda med granatträd och aprikosträd, med saffran och kalmus och kanel, med koferbuskar och nardusplantor, med alla slags luktträd och alla slags kosteliga frukter. Alla dessa träd stodo väl bevattnade; från strömmar och bäckar löpte vatten in i varje lustgård, och varje trädgårdsägare hade rätt att en viss tid på dagen sätta sin egendom under vatten.

Men en morgon gick kung Hiskia ut med sina härskaror, en morgon, då alla dessa träd stodo i sin härligaste skrud. Då Hiskia vandrade bort, strödde mandel- och aprikosträd sina blomblad över honom. Luften var kvalmig av balsamångor, då Hiskia drog bort. Och vid dagens slut, då Hiskia

vände om hem med sin här, stodo träden på samma sätt och hälsade honom med sina ljuva dofter.

Men kung Hiskia hade den dagen varit borta och dämt upp alla Jerusalems källor och den stora strömmen, som flöt mitt igenom landet. Och nästa dag flöt inte mer något vatten i de små rännorna, som löpte fram till trädens rötter.

Om några dagar, då träden skulle börja att sätta frukt, voro de maktlösa och satte blott få frukter, och då bladen framkommo ur knopparna, voro de små och förkrympta.

Men sedan kom en ond tid över Jerusalem med krig och stora olyckor. Ingen hade tid att ånyo öppna källorna och att återföra den stora strömmen i dess fåra. Och så dogo fruktträden ut på högslätten runt om staden, somliga under den första sommartorkan, några under den andra, några under den tredje. Och omkring Jerusalem blev öde land och har så förblivit intill denna dag.»

Hellgum tog upp en skärva från marken och började borra i jorden. »Men nu är saken den,» fortsatte han, »att då judarna kommo åter från Babylon, visste de inte att finna stället, där strömmen hade blivit uppdämd, och inte heller de bortledda källornas läge. Och ingen människa har återfunnit dem intill denna dag.»

»Men vi, som nu sitta här och tråna efter vatten,» fortfor han, »varför gå vi inte ut och söka efter kung Hiskias källor? Varför gå vi inte ut och finna den stora strömmen och de många källorna? Om vi funne dem, skulle träd åter kunna

växa på högslätterna, och detta land skulle bli rikt och fruktbart. Om vi funne dem, skulle det vara mer värt än att upptäcka guld.»

Då Hellgum hade slutat tala, började de andra att överväga hans ord. Alla medgåvo, att det torde förhålla sig så, som han sade, och att det inte borde vara omöjligt att finna den stora strömmen. Men ingen av dem reste sig för att gå bort och börja sökandet, inte en gång Hellgum. Det märktes nog, att hans ord inte voro något annat än ett hugskott, varmed han sökte stilla sin längtan.

Då började Hök Gabriel Mattsson, som ända dittills hade suttit tyst och hört på de andra.

»Jag tänker inte på så heliga och märkvärdiga vatten som ni andra,» sade Gabriel långsamt, »men från morgon till kväll tänker jag på en älv, som rinner frisk och klar med ljust, blankt vatten.»

Bönderna sågo upp med spänd förväntan i blicken.

»Jag tänker på en älv, som hämtar tillflöde ur många bäckar och åar och kommer bred och vattenrik fram ur mörka skogen och är så klar, att man ser alla de kiselstenar, som ligga och glittra på bottnen. Och den älven är inte uttorkad som Kidron eller blott en dröm som Hezekiels flod eller omöjlig att finna som Hiskias, utan den forsar och strömmar ännu i denna dag. Jag tänker på Dalälven.»

De tre karlarna svarade inte ett ord. De sutto skygga med nedfällda ögonlock. Sedan Dalälven

hade blivit nämnd, kunde ingen förmå sig att tala om Palestinas källor och floder.

*

Samma dag framemot middagstiden inträffade att nytt dödsfall. Det var ett av Kolås Gunnars barn, som dog, en liten glad pojke, som alla hade tyckt mycket om.

Men nu märkte man, att ingen tycktes sörja barnet. Däremot grepos alla dalbönderna av en förskräckelse, som de knappt kunde behärska. Den lille döde gossen syntes dem alla ligga där som det förebådande tecknet, att det var omöjligt för någon av dem att genomleva sjukdomen.

De vanliga brådskande begravningsförberedelserna började genast, men de, som snickrade på kistan, stodo och undrade vem som skulle komma att göra detta arbete åt dem själva, och de, som gjorde i ordning svepningen, talade på samma gång om hur de ville ha det, då de själva voro döda. »Kom ihåg, ifall du lever efter mig,» sade den ena kvinnan till den andra, »att jag vill ligga i mina egna kläder!» — »Kom ihåg,» sade hennes kamrat, »att jag vill ha svart krusflor omkring kistan, och min vigselring vill jag ha med mig i graven.»

Mitt under detta kom ett besynnerligt tal smygande genom kolonien. Ingen visste vem som först hade sagt orden, men då de voro sagda, blevo alla uppmärksamma och började tänka och

undra över dem. Som det ofta går, tyckte alla till en början, att det, som föreslogs, var orimligt och outförbart, men om en stund förekom det dem helt förnuftigt och det enda, som kunde göras. Snart talades det inte om något annat i hela kolonien, både bland sjuka och friska, både bland amerikanare och svenskar.

»Det vore kanske allra bäst, att dalfolket reste tillbaka hem,» sade man.

Ingen av amerikanarna kunde dölja för sig, att det såg ut, som skulle alla bönderna komma att dö i Jerusalem. Hur sorgligt det än var, att så många goda och redliga människor skulle lämna kolonien, så tycktes det knappast finnas någon annan utväg. Det var bättre, att de reste hem och tjänade Guds sak, så gott de kunde, i sitt eget land, än att de skulle omkomma här i den heliga staden.

Svenskarna tyckte först, att det var dem alldeles omöjligt att slita sig från detta land med alla dess heliga orter och minnen, och de ryste för att åter drivas ut i världens oro och strid efter att ha vant sig vid det ljuva, trygga samlivet i kolonien. Flera av dem tyckte, att det nära nog var bättre att dö än att resa hem.

Men så kom tanken på hemmet och ställde sig mycket lockande och förledande för dem. »Kanske att det inte blir någon annan råd, än att vi måste resa,» sade de.

Plötsligen ljöd klockan, som brukade kalla kolonisterna till gudstjänster och möten i församlings-

salen. Alla blevo mycket bestörta och nästan skrämda. De förstodo, att mrs Gordon önskade, att de skulle komma tillsammans för att överlägga om hemresan. De visste inte ännu själva riktigt vad de ville, men en lättnad låg det dock i blotta tanken, att de kunde undkomma död och sjukdom. Detta märktes bäst därav, att flera, som lågo svårt sjuka, stego upp och satte på sig kläderna för att kunna gå till församlingssalen.

Däruppe rådde ingen sådan reda och ordning som vid ett vanligt möte. Ingen hade satt sig, utan folk stod i grupper här och där och samtalade. Alla voro mycket upprörda, men den, som talade ivrigast, var Hellgum. Det märktes, att han, som hade förmått dalbönderna att resa till Palestina, plågades av det tunga ansvar han hade dragit över sig. Han gick från den ene till den andre och yrkade på hemresan.

Mrs Gordon var mycket blek, hon såg trött och lidande ut. Hon tycktes så litet veta vad hon ville, att hon var rädd för att börja förhandlingarna. Ingen hade någonsin sett henne så obeslutsam.

Dalbönderna voro mestadels tysta. De tycktes alltför sjuka och förslöade för att själva kunna fatta något beslut, utan stodo och väntade på vad de andra skulle bestämma för dem.

Några unga amerikanska flickor voro alldeles utom sig av medlidande. De gräto och bådo, att man skulle sända hem dessa sjuka människor, att man inte skulle låta dem dö.

Mitt under det att man som ivrigast talade för och mot saken, gick dörren upp nästan ljudlöst, och Karin Ingmarsdotter kom in.

Karin Ingmarsdotter var nu mycket lutande och böjd. Hon hade åldrats alldeles förskräckligt, ansiktet hade blivit litet och sammantryckt, och håret var fullkomligt grått.

Alltsedan Halvor Halvorssons död lämnade Karin mycket sällan sitt rum. Hon satt där ensam i en stor stol, som Halvor hade snickrat åt henne. Någon gång tog hon sig för att lappa och laga åt de två barnen hon ännu hade kvar i livet, men mestadels satt hon med händerna i kors och stirrade framför sig.

Ingen kunde träda in i ett rum mera anspråkslöst än Karin, men hur det nu var, blev det tyst, då hon kom, och alla vände sig om och sågo efter henne.

Karin gled långsamt och ödmjukt fram över golvet. Hon gick inte mitt i rummet, utan smög utefter ena väggen, tills hon kom upp till mrs Gordon.

Mrs Gordon gick några steg emot henne och räckte henne handen.

»Vi äro samlade här för att tala om er hemresa,» sade mrs Gordon till henne. »Vad säger du, Karin, om den saken?»

Karin sjönk tillsammans för ett ögonblick, riktigt som om hon skulle ha fått ett slag. I hennes matta ögon tände sig den allra djupaste längtan. Säkert såg hon framför sig den gamla gården och tänkte sig, att hon än en gång kunde

få sitta vid brasan i storstugan eller stå vid grinden och se boskapen drivas i vall en vårmorgon.

Men detta varade endast ett ögonblick. Karin rätade genast upp sig, och hennes ansikte återtog sitt vanliga uttryck av seg uthållighet.

»Jag ville fråga om en sak,» sade Karin på engelska och så högt, att alla kunde höra henne. »Guds röst kallade oss att fara hit till Jerusalem. Har nu någon hört Guds röst befalla oss att draga härifrån?»

Det blef mycket tyst i rummet efter Karins fråga. Ingen vågade svara henne ett enda ord.

Men Karin hade feber som alla de andra, och hon hade knappast talat ut, förrän man såg, att hon vacklade och var nära att falla. Mrs Gordon lade sin arm om hennes liv och ledde ut henne.

Då Karin fördes förbi sina gamla sockenbor, var det ett par av dem, som nickade åt henne: »Tack skall du ha, Karin!» sade de.

Så snart Karin var borta, började amerikanarna åter tala om hemresan, som om ingenting hade förefallit. Dalbönderna svarade inte ett ord, men så småningom började den ene efter den andre av dem smyga sig bort ur församlingen.

»Varför går ni?» frågade en av amerikanarna. »Mötet skall ju börja nu, bara mrs Gordon kommer tillbaka.»

»Märker ni inte, att alltsammans redan är avgjort?» sade Ljung Björn. »Inte behöver ni hålla möte för vår skull. Vi höllo på att glömma det,

men nu minnas vi på nytt, att ingen annan än Gud kan bestämma över vår hemresa.»

Och amerikanarna sågo med förvåning, att Ljung Björn och alla hans sockenbor lyfte huvudet högre och sågo mindre modlösa och förstörda ut nu, än då de samlades till överläggningen. Kraften och uthålligheten kommo tillbaka, då de sågo sin väg klart för sig och inte tänkte på att de kunde undfly faran.

*

Gertrud låg sjuk i den lilla kammaren, där hon hade bott samman med Gunhild. Därinne var mycket ljust och prydligt. Gabriel hade tillverkat alla möblerna. De voro bättre gjorda och mer utsirade än i något annat rum. De vita gardinerna och sängomhängena hade Gertrud själv vävt och försett med hålsöm och spetsar.

Efter Gunhilds död hade Betsy Nelson, en av de svensk-amerikanska flickorna, flyttat in i rummet. Hon hade blivit Gertrud en god vän, och då denna nu låg sjuk, vårdade hon henne mycket kärleksfullt.

Det var på aftonen samma dag, då det hade blivit avgjort vid det stora mötet, att dalbönderna skulle stanna i Jerusalem. Gertrud hade rätt stark feber och låg och talade utan uppehåll. Betsy satt bredvid sängen och sade då och då ett par ord för att lugna henne.

Plötsligen såg Betsy, att dörren sakta öppna-

des och Gabriel kom in. Han gjorde så litet väsen som möjligt, kom inte fram i rummet, utan klämde sig upp mot väggen och blev stående där. Gertrud tycktes knappast märka, att han hade kommit, men Betsy vände sig häftigt mot honom för att visa ut honom ur sjukrummet.

Men då hon såg Gabriel in i ansiktet, blev hon helt hjärtängslig och fick stort medlidande med honom. »Å Herre Gud, han tror visst, att Gertrud skall dö!» tänkte hon. »Jag kan förstå, att han menar, att det inte finns någon räddning för henne, sedan nu dalbönderna ha beslutat att stanna kvar i Jerusalem.»

Hon förstod med ens hur mycket Gertrud hade varit för Gabriel, sedan han hade mistat Gunhild, och hon sade till sig själv: »Det är bäst, att den stackarn får bli kvar här inne. Jag har inte hjärta att neka honom att få se henne så länge som möjligt. Det är ju den bästa vän han har.»

Gabriel fick alltså stå kvar innanför dörren och kunde nu höra varje ord, som Gertrud sade. Hon hade inte så stark feber, att hon yrade, men hon talade ständigt om brunnar och strömmar såsom alla de andra sjuka. Oupphörligen klagade hon också över den förfärliga, brännande törsten, som plågade henne.

Betsy hällde en gång upp vatten i ett glas och bjöd den sjuka: »Drick av det här vattnet, Gertrud!» sade hon. »Det är inte farligt.»

Gertrud reste sig en smula från huvudgärden, fattade om glaset och förde det upp mot läpparna,

Men innan hon hade smakat det, ryckte hon tillbaka huvudet. »Kan du inte känna hur förfärligt illa det luktar?» klagade hon. »Du vill visst alldeles förstöra mig.»

»Det finns varken smak eller lukt på det här vattnet,» sade Betsy saktmodigt. »Det har blivit alldeles särskilt renat, för att de sjuka ska kunna dricka det utan fara.»

Hon trugade henne att dricka, men Gertrud stötte undan glaset så häftigt, att vatten spilldes ut på täcket.

»Jag tycker, att du borde se, att jag är nog sjuk ändå, utan att du behöver förgifta mig,» sade hon.

»Du skulle bli bättre, om du bara vågade smaka vattnet,» envisades Betsy.

Gertrud svarade inte, men om en stund började hon snyfta och gråta.

»Å, käraste barnet mitt, varför gråter du?» frågade Betsy.

»Det är så förfärligt, att ingen kan skaffa mig drickbart vatten,» sade Gertrud, »att jag skall ligga här och dö av törst, utan att någon har barmhärtighet med mig.»

»Å, nog vet du, att vi ville hjälpa dig, om vi kunde,» sade Betsy och klappade hennes hand.

»Varför ger ni mig inte vatten då?» snyftade Gertrud. »Jag är inte sjuk av annat än törst. Jag skulle bli bra, i samma ögonblick jag finge dricka gott vatten.»

»Det finns inte bättre vatten än detta att få i Jerusalem,» sade Betsy sorgset.

Gertrud hörde inte på henne.

»Det skulle inte kännas så svårt, om jag inte visste, att här finns gott vatten,» jämrade hon sig. »Tänk, att jag skall dö av törst, då det inne i Jerusalem finns en hel brunn full med friskt, rent vatten!»

Gabriel spratt till, då han hörde detta, och såg frågande på Betsy. Flickan höjde litet på axlarna och skakade på huvudet. »Ack, det är bara sådant, som hon inbillar sig!» tycktes hon säga.

Men då Gabriel fortfor att se undrande ut, sökte Betsy förmå Gertrud att förklara vad hon menade. »Inte tror jag, att det nu finns något riktigt gott vatten att få i Jerusalem,» sade hon.

»Det är besynnerligt, att du har så dåligt minne,» sade Gertrud, »eller var du kanske inte med den dagen, då vi gingo och beságo den gamla platsen, där judarnas tempel har stått?»

»Jo då, jag var visst med.»

»Det var inte i Omars moské,» sade Gertrud eftersinnande, »nej, det var inte i den vackra moskén, som låg mitt på platsen, utan det var i den gamla fula moskén, som låg vid ena kortsidan. Minns du inte, att där inne fanns en brunn?»

»Det minns jag nog,» sade Betsy, »men jag vet inte hur du kan tro, att det finns bättre vatten i den brunnen än på något annat ställe i staden.»

»Det är så svårt, att jag skall behöva tala så mycket, då jag har en sådan brännande törst,»

klagade Gertrud. »Du kunde väl ha hört på vad miss Young sade oss om brunnen.»

Det förorsakade henne verklig pina att tala med torra läppar och brännande strupe, men innan Betsy hade hunnit svara, var hon dock i full färd med att berätta vad hon visste om brunnen.

»Den där brunnen är den enda i Jerusalem, som alltid har gott vatten,» sade hon. »Och det kommer sig därav, att den har sin källa i paradiset.»

»Jag undrar just hur du eller någon annan kan ha reda på den saken,» sade Betsy och log en smula.

»Jo,» fortfor Gertrud mycket allvarsamt, »det vet jag. Ser du, miss Young talade om, att en fattig vattenbärare en gång under en svår sommartorka gick in i den gamla moskén för att hämta vatten. Han satte fast sitt ämbar vid kroken på repet, som hängde över brunnen, och hissade ner det. Men då ämbaret slog mot vattenytan, föll det av kroken och blev liggande på bottnen av brunnen. Nu förstår du väl, att mannen inte ville förlora sitt ämbar.» — »Ja, det förstår jag ju,» sade Betsy. — »Han skyndade också genast efter ett par andra vattenbärare och lät dem hissa sig ner i den mörka brunnen.»

Här reste sig Gertrud på armbågen och såg på Betsy med sina feberstrålande ögon. »Han gled mycket långt ner, förstår du, och ju djupare han kom, desto mer förvånad blev han, för ett milt ljus strömmade mot honom nerifrån brunnsbottnen.

Och när han äntligen kände fast mark under fötterna, var vattnet bortflutet, och i dess ställe utbredde sig därnere en härlig trädgård. Sol och måne lyste där inte, men en svag dager svävade över den, så att han kunde se den alldeles tydligt. Det märkvärdigaste var, att det föreföll, som om allt därnere skulle sova. Alla blommor stodo med tillslutna kalkar, bladen hängde hopvikna på träden, och gräset låg utsträckt på marken. De härligaste träd stodo lutade mot varandra i sömn, och fåglarna sutto orörliga i trädkronorna. Och ingenting därnere var rött eller grönt, utan allt var grått som aska, fastän du förstår, att det var mycket vackert i alla fall.»

Gertrud berättade mycket omständligt, liksom angelägen, att Betsy skulle tro henne. »Hur gick det då sen med den där karlen?» frågade Betsy. — »Jo, han stod en stund och undrade vart han var kommen, men så blev han rädd för att karlarna, som hade hissat ner honom, skulle förlora tålamodet, om han dröjde för länge. Men innan han lät hissa upp sig till jordytan, gick han fram till det största och härligaste trädet, som fanns i lustgården, och bröt av en kvist, som han tog med sig.»

»Jag tycker inte, att han borde ha gått så snart upp ur lustgården,» sade Betsy leende, men Gertrud lät inte störa sig. »Då han hade kommit upp till sina vänner igen,» fortfor hon, »talade han om för dem vad han hade sett och visade dem kvisten, som han hade brutit. Och vet du, att i samma ögonblick, som den kom upp i luften och

ljuset, började den leva. Bladen slogo ut, de förlorade sin gråa färg och blevo klart, lysande gröna. Och när vattenbäraren och hans vänner sågo detta, förstodo de, att han hade varit nere i paradisets lustgård, som ligger och slumrar under Jerusalem, ända tills den med förnyat liv och glans skall uppstiga till jordytan på domens dag.»

Gertrud drog tungt efter andan och sjönk ned på kudden. »Kära, du blir för trött av att tala så mycket,» sade Betsy. — »Jag får ju lov att tala, så att du begriper varför det finns gott vatten i den där brunnen,» suckade Gertrud, »och nu är det inte mycket kvar av historien heller. Du förstår nog, att ingen skulle ha trott, att mannen hade varit i paradiset, om han inte hade fört med sig den där kvisten. Men denna var olik varje trädslag, som människor hittills ha skådat, och för dess skull ville hans vänner genast stiga ner i brunnen och se paradiset. Men se, nu hade vattnet vänt tillbaka i brunnen, och hur djupt de än döko, kunde de inte nå bottnen.»

»Jaså, det var ingen mer, som fick se paradiset?» sade Betsy. — »Nej, det var ingen mer, och sedan den tiden har vattnet aldrig varit borta, så att fastän många, otaligt många ha försökt det, har ingen kunnat nå till brunnens botten.»

Gertrud suckade djupt. Så började hon på nytt: »Ser du, det är väl inte meningen, att vi ska få se paradiset redan här i livet.» — »Nej, det är väl inte det,» medgav Betsy. — »Men det viktigaste för oss är att veta, att det ligger och slumrar och

väntar på oss.» — »Ja, så är det.» — »Och nu kan du väl också förstå, Betsy, att det alltid är rent, friskt vatten i den där brunnen, som har sina källor i paradiset.» — »Kära, om jag bara kunde skaffa dig av det vattnet, som du längtar så mycket efter!» sade Betsy och smålog vemodigt.

Just då Betsy sade detta, öppnade en av hennes små systrar dörren och vinkade åt henne. »Betsy, mor har blivit sjuk,» sade barnet, »hon ligger och kallar på dig.» Betsy såg villrådig ut, visste inte hur hon skulle kunna lämna Gertrud. Men om ett ögonblick fattade hon sitt beslut och vände sig till Gabriel, som alltjämt stod kvar vid dörren. »Du kan väl stanna här hos Gertrud och vaka över henne, medan jag är borta!» sade hon.

»Ja,» svarade Gabriel, »jag skall vaka över henne, så gott jag kan.» — »Försök bara att få henne att dricka, så att hon kommer ifrån den tanken, att hon skall dö av törst!» viskade Betsy, då hon gick.

Gabriel satte sig på Betsys plats bredvid sängen. Gertrud tycktes inte fråga efter om det var han eller Betsy, som satt där. Hon fortfor alltjämt att tala om paradisbrunnen, låg och målade ut för sig hur läskande och friskt och rent vattnet därifrån måtte vara.

»Ser du, Gabriel, jag kan inte få Betsy att tro, att vattnet i den brunnen är bättre än annat vatten här i staden,» klagade hon. »Det är därför hon inte gör något för att skaffa mig det.»

Gabriel hade blivit mycket fundersam och

grubblande. »Jag sitter och undrar om jag inte borde gå och hämta hem sådant där vatten åt dig,» sade han.

Gertrud blev helt förskräckt och grep honom i rockärmen för att hålla kvar honom. »Å nej, det skall du inte tänka på, jag klagar bara på Betsy, därför att jag är så törstig. Jag vet så väl, att hon inte kan skaffa mig vatten från paradisbrunnen. Miss Young talade ju om, att muhammedanerna hålla den så helig, att de alls inte tillåta någon kristen att hämta vatten ifrån den.»

Gabriel satt tyst en stund, men han fortfor att grubbla på samma sak. »Jag kunde väl klä ut mig till muhammedan,» föreslog han.

»Du får alls inte tänka på något sådant,» sade Gertrud, »det är riktigt dåraktigt av dig.» Men Gabriel ville inte överge planen. — »Om jag talar vid den gamle skomakarn, som sitter här i kolonien och lagar våra skor, så tror jag nog, att jag får låna hans kläder,» sade han.

Gertrud låg tyst och eftersinnande. »Är skomakarn här i dag?» frågade hon. — »Ja, han är så,» sade Gabriel. — »Ja, det kan i alla fall inte bli till något,» suckade Gertrud.

»Jag tror, att jag borde ge mig av nu på eftermiddagen, då det inte är någon fara för att jag kan gå och få solstyng,» sade Gabriel. — »Men är du inte förfärligt rädd? Du skall veta, att de slå ihjäl dig, om de känna igen, att du är en kristen.» — »Å, inte är jag rädd, om jag bara blir riktigt utklädd med röd fez och vit turban, du vet, och får ett par

trasiga, gula tofflor på fötterna och livklädnaden så där uppfästad, som vattenbärare bruka ha den.» — »Men vad tänker du bära vattnet i?» — »Jag tar ett par av våra stora kopparämbar och hänger dem i ett ok över skuldran,» sade Gabriel.

Han tyckte sig märka, att Gertrud hade fått nytt liv vid utsikten, att han skulle gå och hämta vattnet, fastän hon alltjämt gjorde svårigheter. Men just på samma gång vaknade han upp till att förstå hur omöjligt hela företaget var. »Inte kan jag gå och hämta vatten på tempelplatsen, som muhammedanerna hålla så helig, att en kristen knappt får beträda den!» tänkte han. »Jag skulle inte få lov för bröderna i kolonien att försöka sådant, hur gärna jag än ville. Och inte tjänar det något till heller, för det är nog lika dåligt vatten i den där paradisbrunnen som på alla andra ställen.»

Medan han tänkte på detta, överraskades han av att Gertrud sade: »Det är nog ganska litet folk ute på vägen vid den här tiden på dagen.» — »Nu väntar hon visst, att jag skall gå,» tänkte Gabriel, »nu är jag vackert ute! Och Gertrud ser så upplivad ut, att jag inte törs säga henne, att alltsammans är omöjligt.»

»Ja, det är sant,» sade Gabriel dröjande, »det skall nog gå bra för mig, ända tills jag kommer fram till Damaskusporten, ifall jag inte råkar någon av kolonisterna.» — »Kanske att de då förbjuda dig att gå?» sade Gertrud och såg helt ängslig ut. Gabriel hade just ämnat säga något dylikt för att komma ifrån hela företaget, men då han såg hennes

ängslan, hade han inte hjärta därtill. — »Inte förbjuda de mig att gå,» sade han muntert, »de känna inte en gång igen mig, som kommer klädd till vattenbärare med de stora kopparämbaren dinglande om benen.» Gertrud såg lugnare ut. Hon kom genast in på en ny tankegång. — »Jaså, äro de så stora, de där ämbaren?» sade hon. — »Ja, det kan du lita på, att de äro stora, du kan inte dricka ut vattnet, som jag bär hem i dem, på många dar.»

Därpå låg Gertrud tyst, men hon såg på Gabriel med ögon, som riktigt tiggde om att han skulle fortsätta, och han kunde inte motstå henne. »Innanför Damaskusporten blir det värre för mig,» sade han, »jag vet inte hur jag skall ta mig fram genom folkträngseln.» — »Men det går ju ändå för de andra vattenbärarna,» sade Gertrud ivrigt. — »Ja, det är inte bara folk, det är kameler också,» sade Gabriel. Han försökte att hitta på alla tänkbara hinder. — »Blir du uppehållen länge då, tror du?» frågade den sjuka ängsligt. Det gick Gabriel som förut. Han vågade inte säga Gertrud, att hela vandringen var omöjlig. »Hade jag haft vatten i ämbaren, så hade jag nog måst vänta, men nu, då de äro tomma, kilar jag väl fram mellan kamelerna.»

Här teg Gabriel igen. Så sträckte Gertrud fram sin avmagrade hand och strök ett par gånger över hans. »Du är så snäll, som går efter vatten åt mig,» sade hon milt.

»Vad skall det bli med mig, som sitter här och

inbillar henne, att det kan gå för sig?» tänkte Gabriel. Men då Gertruds hand alltjämt smekte hans, blev han vid att tala om för henne hur han skulle vandra. »Så går jag rätt framåt, ända tills jag kommer in på Via Dolorosa,» sade han. — »Ja, där brukar aldrig finnas mycket folk,» inföll Gertrud livligt. — »Nej, där möter jag nog inte någon annan än ett par gamla nunnor,» sade Gabriel raskt. »Jag kan vandra på utan hinder, ända tills jag kommer ner till seraljen och fängelserna.»

Här tystnade Gabriel på nytt, men Gertrud låg alltjämt och strök sakta över hans hand. Det var som en tyst bön till honom att gå vidare. »Jag tror, att hon känner sig mindre törstig, bara därför att jag talar om att gå efter vatten,» tänkte han. »Jag får lov att berätta för henne hur det lyckas för mig.»

»Där nere vid fängelserna råkar jag nog in i bråk och folkträngsel igen,» sade han, för polisen kommer väl som vanligt dragande med en tjuv och för in honom i fängelset, och då stannar alltid en hel skara folk utanför och talar om saken.» — »Du går väl förbi, så fort du kan?» sade Gertrud ivrigt. — »Inte går jag förbi, då skulle väl alla genast se, att jag inte är någon inföding, nej, jag stannar och står och lyssnar, som om jag skulle begripa varom frågan är.» — »Du är bra klok, Gabriel,» sade Gertrud beundrande.

»När så alla ha fått klart för sig, att de inte få se något mer av den där tjuven, skiljes hopen åt, och jag vandrar vidare. Nu har jag bara att gå

igenom ett mörkt portvalv, så är jag inne på tempelplatsen. Men jag är säker på att just som jag skall stiga över en barnunge, som ligger och sover mitt på gatan, slår en pojke ett krokben för mig, och jag snavar till och börjar svära på svenska. Jag blir förfärligt rädd förstås och sneglar på ungarna för att se om de ha märkt något. Men de ligga liknöjda och lata som förut och vältra sig i smutsen.»

Gertruds hand låg alltjämt kvar över Gabriels, och han kände sig egendomligt rörd över detta. »Gunhild skulle nog tyckt om, att jag hjälpte henne,» tänkte han. Han tyckte, att det var, som om han berättade en saga för ett barn, och han började roa sig med att brodera ut sin berättelse med många äventyr. »Nu får jag göra så mycket jag kan av den här vandringen, eftersom det roar henne,» tänkte han, »sedan får jag väl på något sätt försöka att komma ifrån saken.»

»Ja, så kommer jag ut i solskenet på den stora, vida tempelplatsen,» sade han, »och jag skall säga dig, att i första ögonblicket glömmer jag bort både dig och brunnen och vattnet, som jag skulle hämta.» — »Vad i all världen är det då, som händer dig?» frågade Gertrud och smålog mot honom. — »Det är ingenting, som händer mig,» sade Gabriel med stor säkerhet, »det är bara så, att där är så ljust och vackert och fridfullt och olikt den svarta staden jag kommer ifrån, så att jag bara vill stå stilla och se mig omkring. Och så är det ju den vackra Omars moské, som står på upphöj-

ningen i mitten, och så många paviljonger och portvalv och trappuppgångar och överbyggda brunnar att se på. Och alla minnena sedan! Då jag tänker på att jag står på judarnas gamla tempelgård, önskar jag, att de stora stenhällarna, som täcka marken, kunde tala och berätta mig om allt, som där har timat.»

»Men det är kanske farligt, om du står stilla så där och ser så främmande ut,» sade den sjuka. »Gertrud vill nog, att jag skall komma raskt tillbaka med vattnet,» tänkte Gabriel. »Det är besynnerligt så ivrig hon är. Det är alldeles, som om hon trodde, att jag verkligen är på väg till paradisbrunnen.»

Men egentligen hade det gått på samma sätt med Gabriel: han var så ivrig med sin berättelse, att han såg hela tempelplatsen för sig och talade om sina äventyr, alldeles som hade de inträffat.

»Ja, jag står ju inte länge stilla heller,» sade han, »utan jag går förbi Omars moské och förbi de stora, svarta cypresserna, som stå på södra sidan, och förbi den stora vattenbassängen, som de säga skall vara kopparkaret från Salomos tempel. Och överallt, där jag går fram, ligga människor utsträckta på stenhällarna och steka sig i solskenet. Där leka småbarn, och där sova lättingar, och en dervisch-schejk sitter på marken med sina lärjungar omkring sig. Han vaggar fram och tillbaka med kroppen, medan han talar till dem, och när jag ser honom, kan jag inte låta bli att tänka för mig själv: Så satt nog Jesus en gång på den här samma

tempelplatsen och undervisade sina lärjungar. Just som jag står och tänker på detta, ser dervisch-schejken upp och betraktar mig. Du kan tro, att jag blir rädd: han har stora, svarta ögon, som se alldeles rätt igenom människor.» — »Måtte han bara inte se, att du inte är en riktig vattenbärare!» sade Gertrud. — »Ånej, han tycks inte alls bli häpen att se mig, men strax därpå måste jag gå förbi ett par verkliga vattenbärare, som stå och vinda upp vatten ur en brunn. De ropa an mig, och jag vänder mig om och tecknar åt dem, att jag skall gå in i moskén. Och så blir det alldeles tyst bakom mig.» — »Tänk, om de förstå, att du inte är en muselman!» — »Jag vänder mig om en gång och ser efter dem. Då stå de med ryggarna vända åt mig och språka.» — »De ha kanske fått syn på något, som var märkvärdigare än du.» — »Ja, det ha de väl.

»Så är jag då ändtligen framme vid den gamla moskén El Aksa, där paradisbrunnen finns,» sade Gabriel, »och jag går just förbi de där två pelarna i porten, som stå så nära varandra, och om vilka du vet att det heter, att ingen kan tränga sig emellan dem, som inte är en rättfärdig man. Ja, säger jag för mig själv, inte vill jag försöka att tränga mig emellan de där pelarna nu i dag, då jag är ute för att stjäla vatten.» — »Hur kan du tänka så!» inföll Gertrud. »Det är väl det bästa du har gjort i hela ditt liv.»

Gertrud låg nu i helt glad väntan och lyssnade. Hon hade så pass stark feber, att hon inte

kunde hålla isär verkligt och osant, utan hon var fullt inne i att Gabriel var på väg efter vatten från paradisbrunnen.

»Så skjuter jag av mig tofflorna och går in i El-Aksa-moskén,» fortfor Gabriel. Han tyckte, att det gick underbart lätt för honom att sätta ihop den här historien, men han kände ett så djupt medlidande med Gertrud. Det var detta, som födde orden på hans läppar. Det enda, som oroade honom, var, att han ändå till sist måste säga Gertrud, att han inte i verkligheten kunde skaffa henne vatten. »Och då jag väl är inkommen dit, ser jag strax brunnen till vänster inne bland en hel skog av pelare. Det står ett vindspel med rep och krok över den, det är ingen konst att hissa ner ämbaren och få dem fyllda. Och jag skall säga dig, att det är rent och blänkande klart vatten, som jag hämtar upp ur brunnen. Bara Gertrud får se och smaka sådant här vatten, blir hon bestämt frisk, tänker jag för mig själv, medan jag fyller ämbaren.»

»Ja, bara du nu snart kan komma hem med det!» sade Gertrud. — »Jag skall säga dig,» svarade Gabriel, »att jag inte är så lugn nu, som när jag kom. Nu då jag har vattnet, så är jag rädd att förlora det. Och när jag går mot porten, blir jag än mer ängslig, för jag tycker mig höra rop och skrik.» — »Ack, vad kan det nu vara i vägen?» frågade Gertrud, och Gabriel såg, att hon blev blek av ängslan. Men Gabriel tyckte nu, att han måste göra slut på saken och han utbrast: »Vad som är i

vägen? Jo, det skall jag säga dig. Hela Jerusalem är det, som kommer emot mig.»

Han drog andan ett ögonblick liksom för att uttrycka sin häpnad och förskräckelse. »Ja, de ha rest sig upp, alla de där, som lågo och vilade på stenhällarna, och nu stå de utanför El Aksa och skrika. Och ropen tillkalla folk från alla håll. Från Omars moské kommer den högste tempelföreståndaren rusande i stor turban och rävskinnspäls, och från ingångarna komma barnungar, och från alla tempelplatsens hörn komma dagdrivare, som ha legat där och sovit. Och jag ser ingenting annat för mig än knutna nävar och skrikande munnar och högt uppsträckta armar. Och det är ett virrvarr för mina ögon av brunrandiga mantlar och svajande dräkter och röda gördlar och gula tofflor, som stampa mot marken.»

Gabriel kastade en blick på Gertrud, då han berättade detta. Hon avbröt honom inte med frågor, men hon hörde på med spändaste uppmärksamhet, och i sin ängslan hade hon rest sig en smula från bädden.

»Jag förstår inte ett ord av vad de ropa till mig, kan du veta,» fortfor Gabriel, »men jag begriper ju i alla fall, att de äro onda, därför att en kristen har vågat hämta vatten ur paradisbrunnen.» Gertrud sjönk tillbaka på kudden alldeles blek. — »Ja, jag förstår nog, att du inte kan komma hem till mig med något vatten,» sade hon nästan tonlöst.

Gabriel ämnade just skildra hur han måste lämna ämbaren i sticket och själv fly undan, men

åter tänkte han på hur våldsamt och grymt livet hade farit fram med en så mild och vek varelse som Gertrud och kände, att han åtminstone ville vara god emot henne. »Jag tror visst, att jag får ställa det så, att det här paradisvattnet kommer hem till Gertrud i alla fall,» tänkte han.

»Ta de då vattnet ifrån dig?» frågade Gertrud. — »Nej, till en början stå de bara och skrika. De veta väl inte rätt vad de vilja.» Gabriel höll upp ett ögonblick, han visste inte alltför väl själv hur han skulle reda ut härvan. Då kom Gertrud honom till hjälp. — »Jag hoppades, att han, som satt och talade med sina lärjungar, skulle rädda dig.» Gabriel drog ett djupt andetag. »Nej, att du kunde gissa det!» utbrast han.

»Jag ser nu, att den där moskéföreståndaren i den vackra rävskinnspälsen börjar ge folket befallningar,» fortfor han. »Så rycka några stycken av dem sina dolkar ur gördeln och rusa på mig. Det är nog meningen att göra slut på mig med en gång. Men besynnerligt är det, att jag inte är rädd om mitt liv, jag bara fruktar för att de ska spilla ut vattnet. Och då de där karlarna komma rusande, ställer jag naturligtvis ner ämbaren på marken och mig själv framför dem. Och när de komma inpå mig, sträcker jag ut armarna och stöter omkull dem. De se helt häpna ut, när de tumla om på marken. De visste inte förut vad det ville säga att strida med en dalkarl.

»Men snart äro de på fötter igen, och flera komma till. Och nu äro de så många, att jag

tydligt ser, att jag skall bli övermannad.» — »Men då kommer han nog fram, han dervisch-schejken,» inföll Gertrud. Gabriel upptog genast idén. — »Ja, han kommer fram mycket stilla och värdigt och säger några ord till folkhopen, och genast upphör den att hota och anfalla mig.» — »Jag vet så väl, så väl vad han sedan gör,» sade Gertrud. — »Så fäster han en klar, lugn blick på mig,» sade Gabriel. — »Nå, än sen då?» Gabriel försökte få fram något, men han var alldeles hjälplös. — »Ja, det har du ju redan gissat,» sade han för att locka Gertrud att tala.

Gertrud såg hela scenen alldeles tydligt framför sig. Hon tvekade inte ett ögonblick. »Så skjuter han dig åt sidan,» sade hon, »och ser ner i vattenämbaren.» — »Ja visst, det är just vad han gör,» sade Gabriel. — »Han ser ner i vattnet från paradisbrunnen,» sade Gertrud betydelsefullt. Men innan hon hann säga något mer, hade Gabriel, utan att han själv visste om det, läst sig till hennes tankar, så att han på en gång hade klart för sig hur Gertrud tänkte sig upplösningen av äventyret. Han började berätta mycket ivrigt.

»Du förstår väl, Gertrud, att det inte fanns annat än vatten i ämbaren, när jag bar ut dem ur El Aksa, ingenting annat än klart vatten.» — »Nå, än nu då?» — »Jo, när den där karlen lutar sig över dem, ser jag ett par kvistar ligga och simma på vattnet.» — »Ja visst,» sade Gertrud, »jag trodde, att det skulle gå alldeles så. Och på kvistarna sitta hopvikna, gråaktiga blad, ser du inte det?» — »Jo, jag ser. Han är väl något slags

undergörare, den där dervischen.» — »Han är väl det,» bekräftade Gabriel, »och god och barmhärtig är han också.»

»Då han nu böjer sig ned och lyfter upp kvistarna och höjer dem i luften,» sade Gertrud, »veckla bladen ut sig och antaga den skönaste gröna färg.» — »Och så bryter det ut ett rop av hänförelse i folkhopen,» skyndade sig Gabriel att tillfoga, »och med de sköna bladen i handen går dervischen fram till moskéföreståndaren. Han pekar på kvistarna, och han pekar på mig. Det är ju lätt att förstå, att han säger: 'Den här kristne har ju hämtat upp blad och kvistar från paradiset. Fattar ni inte, att han står under Guds beskydd? Inte går det an att mörda honom!'

»Därpå går han fram till mig, alltjämt med de strålande bladen i sin hand. Jag ser hur de lysa i solskenet och skifta färg: än äro de röda som koppar och än blåa som stål. Han hjälper mig på med oket och tecknar åt mig, att jag skall gå. Och jag går, så fort jag kan, men jag kan inte låta bli att se mig om flera gånger. Och alltjämt står han och håller upp de skiftande bladen, och folket står stilla och ser på honom. Och så står han kvar, ända tills jag har hunnit ut från tempelplatsen.»

»Å, Gud välsigne honom!» sade Gertrud. Hon låg och smålog mot Gabriel. »Nu kommer du nog riktigt hem med vattnet från paradisbrunnen.»

»Ja,» svarade Gabriel, »nu är det inte något mer hinder i vägen, nu kommer jag lyckligt hem.»

I detsamma lyfte Gertrud huvudet förväntansfullt och log på nytt. »Bevare mig väl, hon tror visst, att jag har vattnet här!» tänkte Gabriel. »Det var förfärligt illa gjort av mig att narra henne. Hon dör säkert, om jag säger henne, att här inte finns sådant vatten, som hon längtar efter.»

I sin ångest tog han vattenglaset, som stod på bordet, detsamma, som Betsy förut hade bjudit Gertrud, och räckte det till henne. »Vill du nu smaka vattnet från paradiset, Gertrud?» sade han och rösten skalv av ängslan. Han blev nästan förfärad vid att se Gertrud sätta sig upp och gripa efter glaset med båda händerna. Hon drack ur halva glaset med stor begärlighet. — »Gud välsigne dig!» sade hon. »Nu får jag nog leva.» — »Du skall få mer om en stund,» sade Gabriel. — »Jag vill, att du skall ge de andra sjuka också av det här vattnet, så att de med bli friska,» sade Gertrud. — »Nej,» sade Gabriel, »vattnet från paradisbrunnen är bara för dig. Det skall ingen annan dricka.» — »Men du själv skall väl åtminstone smaka hur gott det är,» sade Gertrud. — »Ja, det vill jag,» sade Gabriel. Han tog glaset från Gertrud, vände det så, att hans läppar kommo på samma ställe, som hennes nyss förut hade berört, och tömde det.

Innan han hade satt ner glaset på bordet, hade Gertrud sjunkit tillbaka på kudden och somnat in så lätt som ett barn. Men Gabriel blev stående och såg ömsom på glaset, därur han nyss hade druckit, och på Gertrud.

Vad hade det kommit åt honom? Varför blev han så stormande lycklig över detta, att Gertrud hade somnat, och vad var det för en makt, som hade gett honom kraft att berätta en sådan historia? Och först och sist: hur kom det sig, att han utan att tänka på det hade vänt glaset så, att hans läppar kommo att vidröra samma ställe som Gertruds?

Ingmar Ingmarsson.

EN SÖNDAGSEFTERMIDDAG, då dalbönderna hade varit ett och ett halvt år i Jerusalem, voro de och de andra kolonisterna samlade till gudstjänst. Det led mot jul, och vintern var inträdd, men dagen var mycket varm och mild, så att fönsterna i den stora församlingssalen kunde stå öppna.

Mitt under det man höll på att sjunga en av Sankeys sånger, hördes en ringning på portklockan. Det var en svag och ödmjuk ringning, bara ett enda klämtande; om inte fönsterna hade stått öppna, skulle ingen ha hört den. En av de unga karlarna, som satt nere vid dörren, gick för att öppna, och sedan tänkte ingen mer på vem som kunde ha kommit.

En stund efteråt hördes tunga steg komma långsamt och försiktigt uppför marmortrappan. Då den gående hade nått till det översta trappsteget,

gjorde han ett långt uppehåll. Han tycktes stå stilla och betänka sig, innan han med än större tvekan gick över marmorgolvet i den stora öppna förstugan utanför församlingssalen. Äntligen lade han sin hand på låsvredet och klämde ned det. Därpå öppnades dörren så mycket som en fjärdedels tum, och längre tycktes den inte vilja komma.

Då stegen först hördes, hade dalbönderna alldeles ofrivilligt sänkt rösterna för att höra bättre, och nu vände de alla sina ansikten mot ingången. Det där försiktiga sättet att öppna en dörr var dem så välbekant. De glömde rent bort var de befunno sig, tyckte, att de sutto hemma i Dalarne i en av sina egna små stugor. Men ögonblicket därefter kommo de åter till sig själva och sågo ned i sina sångböcker.

Dörren gled nu upp sakta och ljudlöst, utan att den, som stod utanför, ännu lät se sig. På Karin Ingmarsdotter och ett par andra gick rodnaden som en röd sky över ansiktet, alltmedan de sökte hålla tankarna samlade och följa med sången. Men männen började sjunga kraftigare, med starkare bas än förut, utan att tänka på att hålla tonen.

Äntligen, då dörren hade kommit upp vid pass en fot, visade sig en lång, ful karl, som började klämma sig in genom den trånga öppningen. Han kom in med mycket ödmjuk hållning, och i sin ängslan att störa gudstjänsten vågade han inte gå framåt rummet, utan blev stående strax innanför tröskeln med sänkt huvud och knäppta händer.

Han var iförd kläder av svart, fint kläde, som sutto i påsar och djupa veck. Händerna, som stucko fram under en tillskrynklad manschett, voro stora och valkiga med höga ådror under skinnet. Han hade ett stort, fräknigt ansikte med alldeles vita ögonbryn, starkt framskjutande underläpp och ett stramt drag vid munnen.

I detsamma den nykomne trädde inom dörren, reste sig Ljung Björn från sin plats och sjöng vidare stående. Nästa sekund reste sig gamla och unga bland dalfolket och sjöngo stående, alldeles som Ljung Björn. De höllo ansiktena stadigt över boken, och inte ett leende upplyste dem. Endast då och då gled en förstulen blick till den nykomne nere vid dörren.

Men sången blev på en gång starkare, likt en eld, som livas upp av en vindpust. De fyra Ingmarsdöttrarna, som alla hade vackra röster, togo ledningen, och det blev jubel och fart över den som aldrig förr.

Och amerikanarna sågo förvånade på dalbönderna, ty utan att dessa kanske själva visste det, hade de alla börjat sjunga på svenska.

SENARE AVDELNINGEN

Barbro Svensdotter.

DEN FÖRSTA TIDEN, som Ingmar Ingmarsson var gift, tänkte han inte mycket på att han hade en hustru. Då han avstod från Gertrud för att få gården, såg han i tankarna för sig åkrar och bohag, byggnader och boskap, som nu skulle bli hans, men han tycktes rakt inte ha tagit med i räkningen, att han skulle få en hustru på köpet. Och då de hade firat bröllop och flyttat samman, var det alltjämt, som om han inte kunde förstå, att hustrun hörde honom till. Aldrig undrade han på hur hon kunde ha det, om hon trivdes eller längtade. Inte heller lade han märke till hur hon skötte sina sysslor, om hushållet gick väl eller illa. Han tänkte så mycket på Gertrud, att han rakt inte kom ihåg, att hustrun fanns till. Hon var som annat värdelöst lösöre, som hade följt med gården. Hon fick sköta sig bäst hon kunde, han ville inte göra sig några bekymmer för hennes skull.

Men det var allt också en särskild sak, som

gjorde, att Ingmar inte satte något värde på hustrun. Han hyste missaktning för henne, därför att hon hade velat ta honom, som tyckte om en annan. »Det måtte vara något fel på henne,» tänkte han, »eftersom hennes far på det där sättet rent av hade måst köpa henne en man.»

Om Ingmar någonsin lade märke till hustrun, så var det för att göra jämförelser med henne, som han hade mistat. Han kunde nog se, att hustrun också såg bra ut, men inte var hon så fager som den han hade förlorat. Inte gick hon så lätt, och inte kunde hon röra händerna så där vackert, och inte hade hon så mycket fint och lustigt att tala om. Hon gick tyst och tålmodig och skötte sitt arbete, det var vad hon dugde till.

Man får väl ändå göra Ingmar den rättvisan att erkänna, att han inte kunde tala med hustrun om det, som han oftast hade i tankarna. Inte kunde han anförtro henne, att han jämt gick och tänkte på den allra käraste, som hade dragit bort till det främmande landet. Det kunde han ju rakt inte. Och inte heller tyckte han, att han kunde tala med henne om att han jämt gick och väntade på det Guds straff, som skulle komma över honom, därför att han hade brutit sitt ord, och att han var rädd för att tänka på sin far i himmelen och inbillade sig, att alla människor klandrade honom. Det visades honom visserligen stor aktning av dem han talade med, men han var så svårmodig, att han misstänkte, att alla gjorde narr av honom, så snart han vände ryggen till, och sade, att han

inte var värd det namnet han bar, och allt möjligt i den vägen.

Här skall nu talas om hur det tillgick, då Ingmar första gången lade märke till att han hade en hustru.

Det hände sig så, att då Ingmar och Barbro hade varit gifta ett par månader, blevo de bjudna på bröllop till släktingar, som bodde i hennes socken. Det var en lång väg att fara, och de måste stanna en timme på en gästgivargård för att låta hästen beta. Det var dåligt väder, och hustrun gick upp i övervåningen och satte sig på ett av gästrummen, medan hon väntade. Ingmar vattnade hästen och gav honom havre; sedan kom han in i rummet, där hustrun hade slagit sig ner. Han sade ingenting till henne, satt bara och tänkte på hur svårt det var, att han skulle ut bland människor, och undrade om de därborta i bröllopsgården skulle låta honom märka vad de tänkte om honom. Medan han satt så där och pinade sig, kom den tanken över honom, att allt det här egentligen var hustruns skull. »Om hon inte hade önskat att gifta sig med mig,» tänkte han, »så vore jag ännu en tadelfri man. Jag hade inte blivit utsatt för någon frestelse, och jag behövde inte vara rädd för att se hederligt folk i ansiktet.»

Aldrig förr hade det fallit Ingmar in, att han kunde komma att hata hustrun, men just i den stunden tyckte han, att han gjorde det. Emellertid fick han snart annat att tänka på. Några karlar hade kommit in i en sal, som låg utanför

gästrummet. De hade väl sett Ingmar och hans hustru, då de kommo körande, och nu började de tala om dem. Och det var sådana väggar i den där gården, att de, som sutto innanför, kunde höra varje ord.

»Jag undrar hur de två kunna ha det,» sade en av karlarna.

»Aldrig trodde jag, att Barbro Svensdotter skulle bli gift,» inföll en annan.

»Jag minns hur kär hon var i Stig Börjesson, som var sommardräng på Bergersgården för en tre fyra år sedan.»

Då hustrun hörde, att karlarna talade om henne, sade hon hastigt: »Jag undrar om det inte är tid på att resa nu.» Men Ingmar tyckte, att det var förargligt, att de främmande skulle få veta, att han och hon hade suttit innanför och lyssnat. Han ville hellre sitta kvar, tills de voro gångna.

Men nu bar det sig så, att de därute fortforo att tala om Barbro. »Den där Stig Börjesson var en fattig stackare, och Berger Sven Persson körde bort honom från gården, så snart han märkte, att dottern höll av honom,» sade en, som tycktes vara väl bekant med historien. Men då blev Barbro så sjuk av sorg, att gubben fick lov att ge med sig och fara till prästen med Stig och taga ut lysning. Det besynnerliga med den här saken var dock, att när det hade lyst första gången, kom Stig på andra tankar och sade, att han ingen lust hade att gifta sig. Nu var det Sven Persson, som för dotterns skull måste tigga och be, att inte Stig

skulle svika henne. Men Stig hade inget förbarmande. Han sade, att han kände sådant hat till Barbro, att han inte mer ville se henne för sina ögon. Han spred ut, att han aldrig hade tyckt om Barbro, utan att det var hon, som hade sprungit efter honom.»

Då karlarna fortsatte att tala på detta sätt, blev Ingmar mycket skamsen; han tordes inte se på hustrun. Men på samma gång tyckte han, att sedan de hade hört allt detta, kunde de rakt inte gå igenom det andra rummet.

»Det var nog illa gjort av Stig,» sade en annan av dem därute, »men han har också fått ångra sig.»

»Han har så,» sade en, som inte hade talat förut. »Han gick och gifte sig med den första, som ville ta honom. Det var visst bara för att visa Barbro, att hon inte kunde få honom. Han fick en dålig hustru, det blev bara fattigdom och elände av, och nu har han börjat supa. Han skulle sitta på fattighuset med de sina, om inte Barbro hjälpte honom. Det lär vara hon, som håller både honom och hustrun med föda och kläder.»

Sedan de hade sagt detta, talade de inte vidare om Barbro, och en liten stund efteråt voro de gångna. Ingmar gick då och spände för, och då hustrun kom ned på gårdsplanen för att stiga i kärran, tog han och lyfte henne upp i åkdonet. Hon trodde, att det bara var, för att hon inte skulle smutsa ned klänningen på hjulet, men egentligen var det så, att Ingmar på något sätt ville visa,

att han tyckte, att det var synd om henne. Han brydde sig inte så mycket om henne, att han kunde bli ledsen över det han hade hört, han tyckte bara, att det var synd om henne. Och då han körde vägen framåt, vände han ibland på huvudet och såg på henne. Jaså, hon var av ett så kärleksfullt sinnelag, att hon kunde bistå och hjälpa den, som hade övergivit henne. Och besynnerligt var det, att hon där inte hade blivit mindre sviken, hon, än Gertrud.

Då de hade kört ett stycke, märkte Ingmar, att hustrun satt och grät. »Inte skall du gråta för detta,» sade han då, »det är väl inte så märkvärdigt, att du tycker om någon, du som jag.» Sedan satt han och förargade sig över att han inte hade kunnat säga henne ett vänligt ord.

Efter detta skulle man väl ha kunnat tro, att Ingmar ibland gick och undrade om hustrun alltjämt höll av den där Stig. Men något sådant kom inte för hans tankar, han frågade inte nog mycket efter henne för att söka utgrunda vem hon tyckte om eller inte tyckte om. Han gick i sina egna sorgsna funderingar och glömde återigen nästan bort, att hon fanns till. Inte heller var han förvånad över att hon alltid var så stilla och lugn och aldrig blev häftig mot honom, fastän han aldrig var, som han skulle vara mot henne.

Det där lugnet, som hon ständigt visade, gjorde till sist att Ingmar trodde, att hon inte en gång visste vad han gick och bar på. Men så hände det en gång på hösten, då de hade varit gifta ungefär ett

halvt år, att det blev en kulen och ruskig kväll. Ingmar hade varit ute alltsedan mörkningen och kom sent hem. I storstugan, där folket låg, var det nedmörkt, men i lillkammarn brann en stor brasa i spisen. Hustrun var uppe och hade satt fram mat, som var något bättre än den vanliga. Då Ingmar kom in, sade hon till honom: »Du skall lägga av dig rocken, den är alldeles våt.» Hon drog den av honom och höll upp den framför brasan. »Herre Gud, så våt den är!» sade hon. »Jag vet inte hur jag skall kunna få den torr till i morgon.»

»Jag kan just undra var du har varit i sådant väder?» sade hon om en stund. Det var första gången hon frågade honom om något sådant. Han teg och undrade vart hon ville komma.

»Folk påstår, att du var kväll ror ner till skolhuset och sätter dig på en sten vid älvkanten och inte rör dig ur fläck på flera timmar.» — »Man får låta folk prata,» sade Ingmar och såg lika lugn ut som förut, men han blev dock förargad över att han hade blivit utspanad. — »Ja, men sådant kan inte vara roligt för en hustru att höra.» — »Å,» svarade Ingmar, »den, som har köpt sig en man, kan inte vänta bättre.»

Hustrun stod och försökte vända en rockärm. Den var hårt stoppad och styv, så att hon hade stor möda med den. Ingmar tittade upp för att se hur hon skulle uppta det han hade sagt. Han märkte, att hon stod med ett småleende på läpparna. Då hon äntligen hade fått bukt på

ärmen, sade hon: »Å, jag var väl inte så angelägen om att bli gift, jag heller, det var far, som styrde om alltsammans.»

Ingmar såg än en gång på hustrun, och när han nu mötte hennes blick, tänkte han: Hon ser allt ut, som skulle hon veta vad hon vill. »Jag tror inte, att du hör till dem, som det är lätt att tvinga,» sade han.

»Ånej,» sade hustrun, »men far är inte så god att tas med. Den räven han inte kan jaga upp med hund, den fångar han i en fälla.» Ingmar svarade inte; han hade redan börjat tänka på sitt och hörde knappt vad hon sade. Men hustrun tyckte väl, att då hon hade sagt så mycket, var det bäst att fortsätta.

»Nu skall jag säga dig något,» sade hon, »far har alltid varit så kär i Ingmarsgården, där han har levat i barndomen. Han skröt alltid med den och med Ingmarssönerna. Jag har inte hört så mycket talas om något annat ställe i världen, och jag tror, att jag vet mer om alla, som ha levat här, än vad du gör.»

När hustrun hade hunnit så långt i sin berättelse, reste sig Ingmar från bordet, där han hade suttit och ätit, och gick och tog plats på spishällen med ryggen åt elden, så att han kunde se hennes ansikte.

»Så gick det med mig, som du vet,» sade hustrun. — »Det behöver du inte röra vid,» sade Ingmar hastigt. Han skämdes, då han tänkte på hur han hade låtit henne sitta och plågas på gäst-

givargården. — »Men du måste veta, att efter det Stig hade övergivit mig, fick far en sådan ångest för att ingen skulle vilja ha mig, att han bjöd ut mig till höger och vänster. Det blev jag snart led åt: inte var jag väl så dålig ändå, att han skulle behöva tigga folk om att gifta sig med mig.»

Då hon sade detta, såg Ingmar, att hon rätade upp sig en smula. Hon kastade ned rocken på en stol och såg honom fast in i ögonen. »Jag visste inte hur jag skulle få slut på det,» fortfor hon, »men så en dag hittade jag på att säga till far: 'Jag gifter mig inte, om jag inte får Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården.' Då jag sade detta, visste jag likaväl som någon annan, att Tims Halvor ägde Ingmarsgården, och att du skulle gifta dig med skolmästarns Gertrud. Jag tog just till något, som var alldeles omöjligt, för att jag skulle få vara i fred. Far blev också alldeles förskräckt till en början. 'Då blir du aldrig gift,' sade han. — 'Ja, då får jag vara nöjd med det,' sade jag. Men jag såg, att far ändå tyckte om tanken. — 'Har jag ditt ord på det då?' sade han om en stund. — 'Ja, det har ni, far,' sade jag. Du förstår väl, att jag inte en minut trodde, att han skulle kunna ställa om något sådant. Det såg lika omöjligt ut som att gifta bort mig med kungen.

»Efter detta hade jag i alla fall ro ett par år för alla giftermålsförslag, och jag var nöjd, bara jag fick vara i fred. Jag hade det så bra jag kunde begära, jag skötte fars stora hushåll och fick styra och ställa, som jag ville, så länge som han var

änkling. Men så nu i maj kom far hem sent en kväll och sände genast efter mig. 'Nu kan du få Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården,' sade han. Far hade då inte talat ett ord om saken på två år. 'Nu väntar jag, att du står fast vid ditt ord,' sade han till mig. 'Jag har köpt gården för fyrtitusen kronor.' — 'Men Ingmar har ju redan en fästmö,' sade jag. — 'Han bryr sig väl inte mycket om henne, eftersom han nu friar till dig.'

Då Ingmar hörde Barbro berätta detta, blev han bitter i sitt sinne. »Vad detta är besynnerligt!» tänkte han. »Det här låter ju alldeles som en lek. Tänk, att jag har måst avstå från Gertrud, bara därför att Barbro en gång hade skämtat om mig med sin far!»

»Jag visste alls inte vad jag skulle göra,» fortfor hustrun, »jag blev ju rörd också över att far hade gett ut så mycket pengar för min skull, jag tyckte jag inte genast kunde säga nej. Och inte visste jag heller hur du hade det ställt för dig, om den där gården kanske var dig kärare än allt annat. Och far svor på att om jag inte gav med mig, så skulle han sälja gården till sågverksbolaget. Just vid den tiden hade jag det inte så bra hemma heller. Far hade gift sig för tredje gången, och jag tyckte inte om att gå under styvmor, där jag själv hade varit ensam rådande. Och eftersom jag inte genast hade klart för mig om jag skulle säga ja eller nej, så blev allt, som far ville. Jag tog det inte allvarligt nog, jag, ser du.»

»Nej,» sade Ingmar, »jag ser ju, att det var en lek för dig hela tiden.»

»Jag förstod inte vad jag hade gjort, förrän jag fick veta, att Gertrud hade smugit sig bort från föräldrarna och farit till Jerusalem. Men alltsedan dess har jag ingen ro haft. Inte var jag den, som ville göra någon så olycklig.»

»Nu ser jag ju också hur du pinas,» fortfor Barbro, »och jag tänker jämt på att alltsammans är mitt fel.» — »Ånej,» sade Ingmar, »jag bär bara min egen skuld, jag har det inte sämre, än jag har förtjänat.» — »Jag vet inte hur jag skall kunna stå ut med den tanken, att jag har vållat sådant elände,» sade hustrun. »Var kväll sitter jag och väntar, att du skall bli borta. Han kommer nog att stanna därnere vid älven, tänker jag. Och så tycker jag, att jag hör folk ute på gården, jag inbillar mig, att de komma bärande med dig. Och så tänker jag på hur jag skall få det efteråt. Om jag någonsin i livet skall kunna glömma, att jag har vållat din död!»

Alltmedan hon talade och gav luft åt det, som bekymrade henne, satt Ingmar med besynnerliga tankar. Nu ville hon också bli tröstad och hulpen, tänkte han. Han tyckte, att det bara var besvärligt, att hon var orolig för honom. Han var mera nöjd, då hon höll sig lugn, så att han inte behövde tänka på att hon fanns till. »Inte kan jag börja att bära hennes bekymmer också,» tänkte han.

Men han förstod, att något måste han säga henne. »Var inte orolig för mig, du!» sade han.

»Jag skall inte lägga någon ny missgärning till det, som jag redan har förbrutit.» Och bara för de ordens skull fick hon liksom ett skimmer över hela ansiktet.

Så likgiltig än Ingmar var för hustrun, stannade han i alla fall hemma ett par kvällar, efter det att hon hade sagt honom hur orolig hon var. Hustrun låtsade inte om, att hon förstod, att han satt hemma för hennes skull, utan var lugn och tyst som vanligt. Men Barbro hade varit mycket god mot alla de gamla, som funnos på Ingmarsgården. De voro mycket förtjusta i henne. Då nu Ingmar stannade hemma och satt vid brasan i storstugan med de andra, sutto Gammal Lisa och Korp Bengt och småmyste hela tiden. Det blev ett ivrigt pratande och berättande hela kvällen och Ingmar tyckte, att tiden gick fortare än han hade väntat.

I två kvällar lyckades det för Ingmar att hålla sig hemma, men tredje kvällen var det söndag, och då föll det hustrun in att ta fram sin gitarr och börja sjunga för att fördriva tiden. Det gick bra en stund, men så kom hon in på en visa, som Gertrud hade hållit mycket av att tralla på. Då kunde inte Ingmar härda ut hemma längre, utan satte på sig mössan och gick sin väg.

Då han kom ut, var det mörkt som i ett berg, och det föll ett fint, kallt regn, men detta var just sådant väder han tyckte om. Han rodde ned till skolhuset, satte sig på en sten vid älvkanten och tänkte på Gertrud och på den tiden, då

han inte hade brutit sina löften, utan var en hederlig och rättskaffens man. Han vände inte om hemåt, förrän klockan var över elva. Då satt hustrun nere vid älvbrädden och väntade på honom.

Det tyckte inte Ingmar om. Han sade ingenting till hustrun, förrän de voro inkomna i lillkammarn. »Du får allt låta mig komma och gå, som jag vill,» sade han då, och hon kunde nog höra på tonen, att han var missnöjd. Hon svarade ingenting, hon bara skyndade sig att repa eld på en sticka och tända ljus. Mannen såg då, att hon var alldeles våt, kläderna sutto som smetade utefter kroppen. Hon gick efter mat åt honom, gjorde upp eld i spisen och bäddade åt dem, och alltjämt släpade och rasslade de våta kläderna omkring henne. Men det var inte att se på henne, att hon var ond eller ledsen. »Jag undrar om hon är så from, att ingenting kan reta henne,» tänkte Ingmar.

Han vände sig tvärt mot henne och frågade: »Om jag hade gjort detsamma mot dig som mot Gertrud, skulle du då förlåta mig?» Hon såg fast på honom ett ögonblick. — »Nej,» sade hon endast, och i detsamma blixtrade det till i hennes ögon. Han blev sittande tyst. »Varför skulle hon inte förlåta mig, då hon förlät den där Stig?» tänkte han. »Men hon menar väl, att jag gjorde värre, jag, som svek Gertrud för vinnings skull.»

Ett par dagar efteråt hade Ingmar förlorat en mejsel. Han gick och sökte den överallt och kom på så sätt att gå in i kammaren innanför

brygghuset. Där låg Gammal Lisa sjuk, och Barbro satt bredvid sängen och läste högt ur bibeln. Det var en orimligt stor bibel med mässingsbeslag och tjocka skinnpärmar. Ingmar blev stående och betraktade den. »Den är kanske från Barbros hem,» tänkte han och gick sin väg. Men nästa ögonblick vände han tillbaka, tog bibeln ur hustruns hand och slog upp första sidan. Han såg nu, att det verkligen var en av de gamla biblarna, som alltid hade funnits på gården och som Karin hade låtit sälja på auktionen. »Var har den här kommit från?» sporde han. Hustrun satt tyst, men Gammal Lisa svarade: »Har Barbro inte talat om för dig, att hon har köpt igen bibeln?» — »Nej, har Barbro köpt igen den!» sade Ingmar. — »Hon har gjort mer än så,» sade gumman ivrigt, »du skulle allt en gång gå och titta i skåpet i storstugan.» Ingmar gick raskt ut ur brygghuset och in i storstugan. Då han öppnade skåpet där, såg han två av de gamla bägarna stå på hyllan. Han tog fram dem, vände dem upp och ned för att se på märkena i bottnen och fann, att de voro de rätta. Barbro kom in, medan han stod där. Hon såg förlägen ut. — »Jag hade litet pengar på en sparbanksbok,» sade hon med låg röst. Ingmar var så glad, som han inte hade varit på länge. Han gick fram och tog henne i hand. »Det här skall du ha riktigt tack för,» sade han. Strax därpå rätade han upp sig och gick ut. Det kändes så för honom, som skulle det vara orätt, om han var vänlig mot hustrun. Det var han då skyldig Gertrud, att han inte visade

denna, som hade kommit på hennes plats, någon kärlek eller välvilja.

Det kunde vara en vecka efter detta. Ingmar kom ut ur ladan och gick fram mot boningshuset; på samma gång öppnade en främmande karl grinden och vandrade in på gården. Då de två möttes, hälsade den främmande och frågade om Barbro Svensdotter var hemma. »Jag är en gammal bekant till henne,» sade han. Det besynnerliga var nu, att Ingmar genast tyckte sig veta vem den främmande var. — »Då är du väl Stig Börjesson,» sade han. — »Jag trodde inte, att någon här kände mig,» sade karlen, »jag skall genast gå min väg, jag har bara ett par ord att säga till Barbro. Men tala nu inte om för Ingmar Ingmarsson, att jag har varit här! Han skulle kanske inte tycka om, att jag kommer hit.» — »Å, jag tänker Ingmar skulle bli glad att få se dig,» sade denne, »han har nog undrat hur en sådan usling kunde se ut.» Han hade blivit alldeles rasande över att den där eländige karlen alltjämt gick omkring och sökte inbilla folk, att Barbro Svensdotter tyckte om honom. — »Jag vet inte, att någon har kallat mig usling förr,» sade nu Stig. — »Ja, har ingen gjort det förr, så gör jag det nu,» sade Ingmar, och med detsamma lyfte han handen och slog honom en örfil.

Karlen for tillbaka, han blev likblek och stygg av ondska. »Låt vara!» sade han. »Du vet inte vad du gör. Jag ville bara låna pengar av Barbro, jag har inget annat ärende till henne.» Ingmar var nu en smula skamsen över sin häftighet. Han

kunde inte förstå varför han hade farit fram på det sättet. Men inte ville han visa ånger inför den där stackarn, utan han sade i vred ton: »Inte skall du tro, att jag är rädd för att Barbro tycker om dig. Men jag tycker, att du har förtjänat en örfil, därför att du svek henne.» Stig Börjesson kom nu ända fram till honom. — »Jag skall säga dig något, jag, därför att du slog mig,» sade han, och rösten kom vass och väsande ur strupen på honom. »Jag tänker, att det, som du får höra, skall göra mer ont i dig, än om jag kunde piska dig. Du är visst mycket kär i den här Barbro, därför skall jag tala om för dig, att hon är en av dem, som härstamma från hästbytarn på Sorgbacken.»

Han stod och väntade på vad min Ingmar skulle göra, men denne såg bara en smula förvånad ut. »Vad är det du menar?» sade han. — »Jaså, vet du inte det,» svarade Stig, alltjämt lika rasande, »då skall jag tala om det för dig.

»Jo, det var en gång en karl, som var begiven på hästbyte,» fortfor Stig, »han reste beständigt från marknad till marknad för att byta hästar och for mycket illa med djuren. Han hade också en mängd skälmstycken för sig med dem. Än målade han vita bläsar i pannan på hästar, som folk visste hade koller, för att de inte skulle bli igenkända, och ibland gav han gamla, utslitna krakar sådant att äta, som gjorde, att de sågo feta och glänsande ut just så lång tid, som behövdes för att byta bort dem. Allra värst for han fram med sina hästar, när han skulle provköra dem. Det kom då en

riktig galenskap över honom, och han slog och piskade så, att djuren blevo som flådda över ryggen och röda köttet lyste fram efter vart rapp.

»En gång hade den där karlen legat vid en marknad en hel dag utan att kunna göra några byten. Det kom sig dels därav, att folk hade blivit så ofta lurade av honom, att de voro rädda för att ha något med honom att skaffa, och dels var hästen, som han ämnade byta bort den dagen, så gammal och usel, att ingen ville ha den. Han drev den fattiga kraken i vildaste galopp fram och tillbaka genom folkhopen och piskade honom, så att blod dröp ner på skaklorna, men ju mer han visade den, desto skyggare blev folket för att göra handel med honom.

»När det led mot kvällen, kunde han nog förstå, att han inte skulle få göra några affärer den dagen. Innan han for hem, ville han ändå göra ett sista försök och körde sin häst med sådan hisklig fart över marknadsfältet, att människorna trodde, att den skulle störta. Mitt under värsta farten fick han ögonen på en karl, som körde en vacker, svart unghäst och åkte lika fort som han själv, utan att det tycktes vålla hästen den minsta ansträngning.

»Inte förr hade hästbytarn stannat och stigit ur kärran, förrän han, som körde den goda hästen, kom fram till honom. Han var liten och spenslig, med smalt ansikte och spetsigt skägg under hakan. Han var alldeles svartklädd, och hästbytarn kunde

inte varken av tyget eller tillskärningen gissa sig till från vilken socken han var kommen.

»Hästbytarn märkte snart, att den där bonden var bra enfaldig. Han berättade, att han hade en brun häst hemma och att han ville byta bort den här svarta för att få två av samma färg. 'Den hästen, som du körde med, skulle passa bra i färg,' sade han, 'jag skulle vilja ha den, om den eljest duger något till. Men du får vara hygglig och inte lura på mig en dålig häst, för det är intet i världen, som jag så litet förstår mig på som hästhandel.'

»Det slutade så, förstås, att hästbytarn lämnade honom sin krake och tog den goda unghästen i stället. Aldrig i hela sitt liv hade han lagt selen på ett så välskapat djur. 'Ingen dag har börjat så illa för mig och slutat så väl,' sade han, när han satte sig i kärran för att köra hem.

»Det var ingen lång väg från marknadsplatsen till hemmet. Han kom fram, medan det ännu var skymning. Då han körde in genom grinden, såg han, att en mängd av hans gamla vänner, hästbytare från flera socknar, stodo utanför stugan och väntade på honom. De voro i mycket gott humör, och när han kom körande, började de skrika och ropa hurra och skrattade på samma gång alldeles ohejdat.

»'Vad är det ni har så roligt åt, karlar?' frågade hästbytarn och drog in tömmarna.

»'Jo,' sade de, 'vi ha väntat på dig här för att se om det skulle gå för den där karln att lura på

dig sitt blinda föl. Vi mötte honom, när han kom körande upp till marknaden, och då slog han vad med oss om att han skulle lura dig.'

»Hästbytarn hoppade ur kärran, ställde sig framför hästen och gav den ett förfärligt slag med piskskaftet rätt mellan ögonen. Djuret gjorde inte en rörelse för att undvika slaget. Karlarna hade rätt. Det var alldeles blint.

»Då blev hästbytarn så ond och förtvivlad, att han alldeles tappade sitt förstånd. Medan kamraterna fortforo att håna och skratta ut honom, spände han hästen från kärran, fattade därpå tömmarna och körde den uppför en tvärbrant kulle, som låg bakom stugan. Han smackade och smällde, och hästen gick raskt framåt, men när de kommo på höjden, stannade den och ville inte gå vidare. Däruppe var en skärning i kullen, och under den fanns en ofantligt djup och vid grop, där hela trakten hade hämtat grus under mångfaldiga år. Hästen måtte ha känt, att marken var undergrävd. Den ville inte gå framåt. Karlen bara slog och drev på, hästen blev alltmer rädd, den reste sig på bakbenen, men framåt ville den inte. Äntligen, då den inte visste sig annan råd, tog den ett långt språng, som om den trodde, att detta bara var ett dike att springa över, och hoppades komma till den andra sidan. Men det fanns ingen andra sida att uppnå, och när den inget fotfäste fick, skrek den högt och förskräckligt, och nästa sekund låg den med bruten nacke på bottnen av gropen. Hästbytarn inte så mycket som såg efter den;

han gick tillbaka till sina vänner. 'Jaså, ni har slutat upp med att skratta nu,' sade han. 'Far nu er väg och tala om för honom, som ni slog vad med, hur det gick med hans föl!'

»Men se, historien är inte slut med detta,» fortfor Stig, »utan nu ska du lägga märke till vad som sedan hände. Jo, den där karlens hustru fick en son någon tid därefter, och han var en sådan där veling, som inte har något förstånd, och därtill var han blind. Och det var inte nog med det, utan alla de söner, som hustrun sedan födde, voro blinda och idioter. Men döttrarna voro vackra och kloka och blevo väl gifta.»

Ingmar hade stått kvar hela tiden och lyssnat som förhäxad. Nu gjorde han en rörelse som för att slita sig lös, men då Stig fortsatte, blev han alltjämt stående.

»Men därmed var det inte nog,» vidtog Stig än en gång, »utan när de gifta döttrarna fingo barn, voro alla deras söner blinda och idioter, men deras döttrar voro vackra och välskapade och hade ett utmärkt förstånd.

»Och så har det varit intill denna dag,» fortfor Stig, »att alla, som ha gift sig med döttrar ur den släkten, ha fått idioter till söner. Och därför har folk kallat det där torpet Sorgbacken, och något annat namn lär det aldrig få.»

Ingmar hade så småningom påmint sig, att han som barn hade hört den där historien om släkten från Sorgbacken, men det hade bara berättats som en saga, aldrig hade han trott, att det

fanns någon sanning i detta. Han började skratta åt Stig.

»Du tror visst inte på den här historien, du,» sade nu Stig och kom ändå närmare inpå Ingmar. »Men jag skall säga dig, att Sven Perssons andra hustru var av det folkslaget. Alla av Sorgbackssläkten ha flyttat bort till en annan trakt, så att här har man glömt bort hurudana de äro, men min mor hade reda på dem. Hon teg med vad hon visste och sade till ingen vem Sven Persson hade haft till hustru, förr än det blev fråga om att jag skulle gifta mig med hennes dotter. Och när jag fick veta det, kunde jag inte ta henne, men jag teg med det som en ärlig karl, du. Om jag hade varit en usling, hade jag nog talat om det. Och jag har burit all smälek, som jag har fått lida för den här saken, med tystnad, du, ända tills du slog mig. Och Sven Persson själv har visst aldrig vetat om vem han hade råkat ut för, ty hans hustru dog, sedan hon hade fött honom den här enda dottern. Och döttrarna av Sorgbacksfolket, de äro fina och rara, du, det är bara pojkarna deras, som bli blinda idioter. Och nu kan du ligga, du, som du själv har bäddat åt dig. Du kan allt tro, att jag har skrattat åt dig, när jag tänkte på att du svek din käresta, och när jag tänkte på den Ingmar Ingmarsson, som skall styra gården efter dig. Och många lyckliga dagar tänker jag att du får med din hustru efter detta.»

Men medan Stig stod tätt intill Ingmar och väste fram allt detta, hade denne kommit att se

upp mot boningshuset. Och då såg han fliken av en kjortel sticka fram bakom ingångsdörren. Han kunde förstå, att Barbro hade gått ut i förstugan, då hon såg, att han och Stig möttes på gården, och där stod hon nu och hörde alltsammans. Då först blev Ingmar ängslig, och den tanken for igenom honom: »Det var en olycka, att Barbro fick höra detta. Kan det vara möjligt, att det, som jag länge har fruktat för, nu har skett? Kan det vara så, att detta är Guds straff, som jag har väntat på?»

På samma gång hände det, att Ingmar nu för första gången riktigt kände, att han verkligen hade en hustru och att det tillkom honom att ta vård om henne. Därför tvang han sig till att skratta än en gång och låtsades vara alldeles obekymrad. »Det var bra, att du talade om detta, så att jag slapp att gå och bära agg till dig.» — »Jaså,» sade Stig, »tar du det på det sättet?» — »Ja, du tänker väl inte, att jag skall vara lika dum som du och gå och förspilla min lycka för gammalt skrocks och vidskepelses skull.» — »Ja, då skall jag inte säga mer för den här gången,» sade Stig. »Jag får väl se om du är lika säker på dig om ett år.» — »Du kan väl komma in och tala med Barbro,» sade Ingmar, då han såg, att den andre lagade sig till att gå. — »Ånej, det får vara,» sade nu Stig.

Då han var gången, gick Ingmar genast in i stugan för att tala med hustrun. Hon stod därinne och väntade honom, och innan han hade hunnit

yttra ett ord, sade hon alldeles lugnt: »Ingmar, inte ska vi väl tro på sådana barnsagor. Inte har jag något att göra med sådant, som skedde för mer än hundra år sedan, om det någonsin har skett.» — »Har du hört det då?» sade Ingmar. Han ville inte låtsa om, att han hade sett henne stå och lyssna. — »Jag har hört den gamla historien, jag som andra, men aldrig förrän i dag har jag vetat, att den hade något med mig att göra.» — »Det var synd, att du skulle höra det,» sade mannen, »men det gör ingenting, bara du inte tror på det.»

Hustrun log. »Inte känner jag med mig någon förbannelse,» sade hon. Ingmar tänkte, att han sällan hade sett någon ha ett bättre utseende. — »Nog tror jag, att man kan säga om dig, att du är sund till kropp och själ,» sade han.

Frampå våren var det, som hustrun fick barn. Hon hade hållit sig tapper hela tiden och aldrig visat någon oro. Ingmar trodde mången gång, att hon alldeles hade glömt det där, som Stig hade berättat. Vad honom själv angick, så tordes han efter det där samtalet inte gå upp i sin sorg såsom förut. Han tänkte alltid på att han måste visa sig sådan, att hustrun förstod, att han inte trodde på förbannelsen, som skulle följa med henne. Han försökte sätta på sig ett förnöjt ansikte hemma och inte gå och se ut, som han väntade på Guds straff. Han började lägga sig vinn om sin egendom, och han visade sig hjälpsam mot folk, som hans far hade gjort. »Det går inte an för mig att bara gå och se olycklig ut hädanefter,» tänkte mannen. »Då inbillar

sig Barbro, att jag tror på den där förbannelsen och går och sörjer över den.»

Hustrun var otroligt glad åt barnet. Det var en pojke. Han var välskapad och vacker, hade hög, rät panna och stora, klara ögon. Hon kallade gång på gång in Ingmar, för att han skulle se på gossen. »Nog är han riktig, du, inte är det något fel på honom?» sade hustrun. Ingmar stod där helt förlägen, han höll händerna på ryggen och tordes inte röra vid barnet. — »Nog är han riktig alltid,» upprepade han. — »Nu skall du få se, att han ser,» sade hustrun. Hon tände ett ljus och förde det fram och åter förbi barnets ögon. — »Ser du, att han tittar efter ljuset?» sade hon. — »Ja,» sade Ingmar och var övertygad, att hustrun såg, att barnet rörde ögonen, fast han inte kunde märka det.

Det var några dar senare. Barbro var uppe, och hennes far och styvmor hade kommit för att se på barnet. Styvmodern tog upp gossen ur vaggan och liksom vägde honom på armarna. »Det var ett stort barn,» sade hon och såg belåten ut. Men strax därpå började hon betrakta barnets huvud. »Har inte det här barnet för stort huvud?» sade hon.

»Barn har stora huvuden i vår släkt,» sade Ingmar. — »Är ditt barn friskt?» frågade styvmodern om en stund och lade ned det i vaggan. — »Ja,» sade Barbro, »det växer för var dag.» — »Jag undrar om du kan vara säker på att det ser,» sade styvmodern om en stund, »det vänder alltid

ut vitögat.» Hustrun började bli skälvande, där hon satt. Läpparna darrade. — »Om ni vill pröva med ett ljus,» sade Ingmar, »skall ni se, att det har god syn.» Hustrun tände ivrigt upp ett ljus och höll det framför barnets ögon. — »Visst ser det,» sade hon och försökte låta hoppfull och glad. Barnet låg stilla i vaggan och vände ut vitögat. »Se, hur det vänder ögonen efter ljuset!» sade hustrun. Ingen av de andra sade något. »Ser ni inte, att det rör ögonen?» sade hon till styvmodern. Denna svarade inte ett ord. »Han är sömnig nu,» sade Barbro. »Ögonen gå igen på honom.»

»Vad skall han heta?» frågade styvmodern om en stund. — »Vi bruka kalla äldsta pojken för Ingmar här i huset,» sade husbonden. — Hustrun föll in: »Jag hade tänkt be dig, att han skulle få heta Sven efter min far.» Nu blev det ohyggligt tyst en stund. Ingmar märkte, att hustrun gav noga akt på honom, fastän hon låtsade, som om hon såg ner mot golvet. — »Nej,» sade han, »nog är din far, Sven Persson, en duktig karl, men den äldsta får allt lov att heta Ingmar.»

Men en natt, då barnet var åtta dar gammalt, fick det några häftiga krampanfall, och fram emot morgonen dog det. På detta sätt blevo föräldrarna aldrig riktigt säkra på hur det var med barnet. De försökte nog att tro, att det hade varit ett friskt och riktigt barn, men alldeles vissa på detta voro de heller inte.

Alltsedan samtalet med Stig hade Ingmar jämt varit god mot Barbro, och ibland hade han visat

sig mot henne, såsom det brukas bland nygift folk. Han trodde alltjämt, att all hans kärlek tillhörde Gertrud, och han sade till sig själv: »Inte tycker jag om Barbro, men jag får lov att vara god mot henne, som har ett så tungt öde att bära på. Hon får lov att känna, att hon inte står ensam i världen, utan har en man, som vill ta vård om henne.»

Barbro grät inte mycket över barnet, sedan det var dött. Hon tycktes snarast vara nöjd, att det var borta. Då ett par veckor hade gått, kom hon till lugn. Ingen kunde se på henne om hon gick och kände sig olycklig, eller om hon nu igen hade slagit ifrån sig de svåra tankarna.

Frampå sommaren for Barbro upp till fäboden, och Ingmar gick ensam hemma.

Men nu kom det något besynnerligt över honom. Då han kom in i stugan, gick han liksom och såg efter Barbro. Ibland, då han stod vid arbetet, lyfte han huvudet och lyssnade om han inte skulle höra hennes röst. Han tyckte, att all trevnad var borta från gården. Det var rakt inte samma ställe.

På lördagskvällen gick han upp i skogen till Barbro. Hon satt på stenhällen utanför fäboden. Hon höll händerna vilande i knäet, och fastän hon såg Ingmar komma, gick hon inte emot honom. Så satte han sig bredvid henne. »Ser du, det har kommit över mig något så besynnerligt,» sade han. — »Jaså,» sade hon utan att fråga något vidare. — »Det är så, att jag har börjat tycka om dig.» Hon såg på honom, och han märkte, att hon

var så trött, att hon knappt kunde orka med att lyfta ögonen. — »Det är allt för sent nu,» sade hon.

Han blev alldeles förskräckt, då han såg hurudan hon var. »Det är inte bra för dig att gå ensam här i skogen,» sade han. — »Jo, jag har det gott här, jag ville stanna här hela livet.»

Ingmar sökte tala om för henne, att han nu höll henne kär, att han inte hade en tanke för någon utom henne. Han hade inte vetat om hur det stod till med honom, förrän hon hade farit hemifrån. Barbro svarade bara fåordigt.

»Det där skulle du ha sagt mig förra hösten,» sade hon. — »Tyckte du om mig förra hösten?» frågade Ingmar. — »Då bad jag Gud var kväll, att du skulle komma att tycka om mig,» sade Barbro. »Jag hade låtit dig trampa mig under fötterna, om du bara hade sagt mig ett vänligt ord.» — »Jag bar mig inte så åt emot dig, att du hade något skäl att tycka om mig,» sade Ingmar undrande. — »Det var liksom bestämt på förhand,» sade Barbro. »Jag hade hört far tala så mycket om Ingmarsgården och Ingmarssönerna, att jag var alldeles uttröttad och var ivrig att finna fel på allt både hos gården och dig, men så fort jag hade satt fötterna innanför dörrarna på det gamla stället, så tyckte jag, att jag var som hemma och att det var där, som jag alltid hade längtat att få vara.» — »Jag undrar hur det kunde komma sig,» sade Ingmar. — »Jag tänker, att det kom ifrån far. När jag hade bott i Ingmarsgården en vecka och fått se hur det levdes där, så förstod jag, att allt det bästa hos far,

det hade han därifrån, och alla de gammaldags bruk och skick, som vi hade hemma, dem hade han fått lära sig där. Jag tror, att far i hela sitt liv har strävat att bli som en Ingmarsson, och mig har han uppfostrat, för att jag skulle bli som en av Ingmarsdöttrarna.» — »Ja, det var ju Sven Persson själv, som uppfostrade dig,» sade Ingmar. — »Det var så. Mor dog, när jag var liten tös.» — »Du ser väl själv, att det är omöjligt annat, än att jag skulle tycka om dig,» sade Ingmar. Barbro såg prövande på honom. — »I höstas tyckte jag, att allting annat bara hade varit en stor förblindelse,» sade hon. »Jag förstod inte, att jag hade kunnat bli kär i någon, som inte var som du. Och jag tänkte, att kanske du skulle ha sett, att det var något, som band mig till dig och ditt på ett särskilt sätt, om inte Gertrud hade stått emellan oss.»

Ingmar satt tyst för att få tid på sig att tänka, men om en liten stund såg han upp och smålog. »Du har nog trott, att jag var bättre, än jag är.» — »Hur så då?» — »Jo, du trodde väl, att jag var en sådan präktig karl, att jag aldrig kunde byta om sinnelag. Jag har också tyckt själv, att det var ömkligt, att jag inte kunde hålla fast vid Gertrud, men så kom det för mig, att det kunde inte vara något ont i att jag tyckte om min egen hustru. Det är ju ändå med dig, som jag skall leva, och inte med den andra.» — »Ja, det är ju sant, det är ju sant,» sade Barbro, »men ändå är det, som vore det inte rätt.» — »Gertrud har skrivit till mig och bett mig, att jag inte skall tänka på henne,» sade Ingmar.

»Hon är lyckligare nu, än hon någonsin hade kunnat bli, om vi hade gift oss med varandra. Halvor och Karin skriva också, att Gertrud är den, som är mest nöjd av dem alla.» — »Nej, kära då, tror du, att det kan vara sant!» utropade Barbro, och med detsamma lyfte hon upp huvudet, som om en tyngd hade fallit av henne. — »Det var ju inte att begära, att Gertrud skulle gå och sörja mig hela livet igenom,» sade Ingmar. — »Om jag bara vore säker om att Gertrud vore lycklig, då skulle jag också våga bli det,» sade Barbro, och med detsamma flög ett skimmer av glädje över hennes ansikte.

Då Ingmar kom ner till bygden igen, låg det brev från Jerusalem och väntade honom. Det var inte så fullt av glädje och lycka, som alla brev från de bortfarna hade varit förut under vintern och våren. Han fick nu på en gång veta, att Halvor och Gunhild voro döda och att Gertrud hade börjat att visa sig besynnerlig. Det var Hök Gabriel Mattsson, som skrev, och han lovade Ingmar, att han skulle vaka över Gertrud, så gott han kunde, men det märktes nog, att han fruktade, att hon skulle bli sinnesförvirrad.

»Nej, det finns ingen lycka för mig,» sade Ingmar, då han hade läst brevet. »Jag har inte gjort nog bot än, jag. Det var inte att tro, att Vår Herre skulle vara nöjd, förr än jag har fått ställa till rätta allt det, som jag har bragt i olag.»

En dag i augusti kom Ingmar åter upp till fäboden. »Vi ha fått en stor sorg,» sade han, då han

råkade Barbro. — »Vad är det?» sade hon. — »Det är din far, som är död.» — »Ja, det var stora nyheter för dig och mig,» sade hon.

Barbro satte sig ner på en sten vid vägkanten och bjöd Ingmar sätta sig bredvid henne. »Nu äro vi fria att göra, som vi vilja,» sade hon, »och nu ska vi skiljas.» Han ville avbryta henne, men hon lät honom inte komma till ordet. »Så länge som far levde, var det omöjligt, men nu måste vi genast söka skilsmässa. Det förstår du väl.» — »Nej,» sade Ingmar. »Ingenting av den sorten förstår jag.» — »Du såg väl vad det var för ett barn, som jag födde dig.» — »Det var ett vackert barn,» sade han. — »Det var blint, och det skulle ha blivit en fåne,» sade hon. — »Det gör detsamma hurudant det var. Jag vill ha dig i alla fall.»

Hon knäppte händerna, och Ingmar såg, att hon rörde läpparna. »Tackar du Gud för detta?» sade han. — »Hela sommaren har jag bett Gud om befrielse,» sade hon. — »Herre Gud, skall jag nu förlora min lycka för en sådan där gammal sagas skull!» sade han. — »Det var inte någon saga,» sade Barbro, »barnet var blint.» — »Det vet ingen,» sade han. »Om det hade fått leva, skulle du ha fått se, att det hade sin riktiga syn.» — »Men mitt nästa barn bleve en idiot i alla fall,» sade hon, »för nu tror jag på det.»

Ingmar fortfor att strida med henne. »Det är inte bara för barnets skull jag vill skiljas,» sade hon. Han frågade om det var något annat i vägen. »Jag vill, att du skall fara till Jerusalem och föra

hem Gertrud.» — »Aldrig gör jag något sådant,» sade han. — »Du skall göra det för min skull,» sade hon, »så att jag får igen min sinnesfrid.»

Han höll emot och sade, att hon begärde något alldeles orimligt av honom. »Du skall ändå göra det, därför att det är rätt. Det ser du väl, att om vi fortsätta att leva här som man och hustru, skall Gud aldrig höra upp att straffa oss.»

Hon visste från första stund, att hon skulle få honom att ge vika, därför att han hade ett dåligt samvete. »Du skall vara glad, att du nu får göra allt det gott igen, som du ställde galet förra året,» sade hon. »Eljest skulle det ha grämt dig hela ditt liv.» Och så till sist, då han fortfor att säga emot: »Du skall inte vara orolig för gården, du skall få köpa den av mig, när du kommer igen. Men medan du är borta i Jerusalem, skall jag stanna här och sköta den åt dig.»

Så drogo de ned till gården för att börja ordna om skilsmässan. Nu hade han en tyngre tid än någonsin. Han såg, att Barbro var glad och lycklig åt att bli fri från honom. Hon hade sin bästa glädje åt att tala om hur Gertrud och han skulle få det. Framför allt hade hon mycken fägnad av att måla ut för sig hur glad Gertrud skulle bli, då han hämtade henne i Jerusalem. En gång, då hon hade hållit på länge med detta, tyckte han, att det måste vara så, att Barbro inte tyckte om honom, eljest kunde hon väl inte ständigt tala om att föra honom samman med Gertrud. Då for han upp och slog handen i bordet. »Jag skall

resa,» ropade han, »men tala nu inte mer om detta!» — »Då blir allt bra,» sade hon och såg glad ut. »Kom bara ihåg, Ingmar, att jag aldrig får en lugn stund, förrän du har försonat dig med Gertrud!»

Och så gingo de igenom det alltsammans: de blevo varnade av kyrkoherden, de blevo varnade av kyrkorådet, och på hösttinget blevo de skilda för ett år till säng och säte.

Samma dag, som utslaget föll på tinget, reste Ingmar till Jerusalem.

Ingmars brev.

DAGEN EFTER Ingmars ankomst till Jerusalem satt Karin Ingmarsdotter som vanligt ensam på sitt rum. Hela förra kvällen hade hon i glädjen över att återse Ingmar stannat i församlingssalen och tagit del i samtalet. Men nu hade förstelningen åter fallit över henne, hon satt stel och rak i Halvors länstol och stirrade rätt framför sig utan att syssla med något arbete.

Så gick dörren upp, och Ingmar kom in. Karin märkte honom inte, förrän han stod alldeles bredvid henne. Hon blev förlägen över att brodern hade fått se henne sitta alldeles sysslolös, rodnaden steg upp i hennes ansikte, och hon grep ivrigt efter en stickstrumpa.

Ingmar tog plats på en stol och satt där tyst utan att se på Karin. Det for nu för henne, att de i går kväll endast hade talat med honom om hur de själva hade det härute i Jerusalem, och

att ingen hade fått veta något om honom, Ingmar, eller varför han hade uppsökt dem. »Det är väl detta han nu vill tala om för mig,» tänkte Karin.

Ingmar rörde läpparna ett par gånger som för att börja ett samtal, men inte ett ljud kom fram. Karin satt under tiden och betraktade honom. »Det är rent förfärligt, vad han har åldrats,» tänkte hon. »Far hade knappast djupare rynkor i pannan, han, så gammal han var. Antingen har Ingmar varit sjuk, eller också har han måst gå igenom något bra svårt, sedan jag sist såg honom.»

Karin började undra vad det kunde vara, som hade hänt Ingmar. Hon hade ett dunkelt minne av att systrarna en gång hade läst upp något, som rörde honom, ur ett brev, men hon hade varit så nedgrävd i sin sorg, att allt, som hade skett i yttervärlden, hade gått henne förbi som något, varmed hon inte hade att skaffa.

Karin sökte nu på sitt försiktiga vis förmå Ingmar att tala om hur han hade haft det och varför han hade rest till Jerusalem. »Det var bra, att du kommer in till mig, så att jag kan få litet reda på hur det står till i hemtrakten,» sade hon. — »Ja,» svarade Ingmar, »jag tänker, att det kan vara en hel mängd saker, som du vill veta besked om.» — »Det har alltid varit så med folket därhemma,» sade Karin och talade långsamt, likt en, som försöker att sätta sig in i en sak, som har varit länge borta ur tankarna, »att de ha velat ha någon att rätta sig efter: än var det far, och än

var det Halvor, och en lång tid var det skolmästarn. Jag undrar vem det kan vara nu för tiden?» Karin hade inte väl ställt denna fråga på Ingmar, förrän han fällde ned ögonlocken och blev sittande tyst utan att ändra en min. »Kanske att det är kyrkoherden, som nu har blivit den styrande?» gissade Karin. Ingmar satt styv och rak och svarade alltjämt ingenting. »Jag har tänkt för mig själv, att det väl nu är Ljung Björns bror, Per, som är den ypperste mannen i hela socknen,» envisades Karin, men även denna gång blev hon utan svar. »Jag vet ju,» började hon på nytt, »att det har varit vanligt, att folk rättar sig efter husbonden på Ingmarsgården, men ingen kan begära, att de ska låta styra sig av en, som är så ung som du.» Hon höll upp, och Ingmar gav nu äntligen ett svar. -- »Du vet nog, att jag är för ung för att bli invald i råd eller nämnder.» — »Man kan nog styra folk utan att ha så många ämbeten,» sade Karin. — »Ja,» svarade Ingmar, »det kan man.»

Då Ingmar yttrade detta, genomfors Karin av en glädjekänsla. »Ack, inte frågar jag numera efter allt detta!» tänkte hon, men hon kunde i alla fall inte låta bli att vara glad åt att ättens gamla makt och anseende hade övergått till Ingmar. Hon rätade upp sig och började tala i myndigare ton än hittills. »Jag kunde nog tro, att människor skulle vara förståndiga och begripa, att du gjorde rätt, som övertog gården.» Ingmar gav Karin en lång blick. Han förstod vad som låg under hennes

ord. Hon hade nog fruktat, att han skulle ha blivit utsatt för sockenbornas förakt, därför att han hade övergett Gertrud. — »Gud har inte straffat mig på det sättet,» sade han.

»Om det inte är detta, så är det något annat svårt, som har övergått honom,» tänkte Karin. Hon måste sitta tyst och fundera en lång stund; hon levde sig med stort besvär in i de tankar och känslor hon hade haft i det gamla landet.

»Jag undrar om det finns någon i socknen, som har hållit fast vid vår lära?» frågade Karin. — »Det är kanske en eller två, fler är det inte.» — »Jag tänkte alltid, att ännu några till skulle få mottaga Guds kallelse och följa efter oss,» sade hon och gav Ingmar en forskande blick. — »Nej,» sade Ingmar, »ingen mer har blivit kallad, så vitt jag vet.» — »I går, då jag fick se dig, tänkte jag, att du hade fått erfara Guds nåd,» sade Karin. — »Nej, jag har inte kommit hit av den orsaken, jag.»

Karin höll inne en stund, innan hon fortfor med sina frågor. Hon började nu mera skyggt, liksom rädd för det svar hon kunde få. »Nu är det väl ingen därhemma, som tänker på oss, som äro resta?» På detta svarade Ingmar åter med en viss förlägenhet. — »Det är ju inte så mycken sorg numera, som det var i början.» — »Jaså, det var sorg,» sade Karin, »jag tänkte, att det bara skulle vara en lättnad att bli av med oss.» — »Åjo, nog var det sorg och saknad efter er,» svarade Ingmar ivrigare, »det drog allt om en lång

tid, innan folk, som hade varit era grannar, blevo vana vid dem, som hade flyttat in i ert ställe. Jag vet, att Börs Berit Persdotter, som var grannkvinna till Ljung Björns, gick ut var kväll i vintras och smög sig runt om huset, där de hade bott.» Karin kom mycket sävligt fram med nästa fråga. — »Då har nog Börs Berit varit den, som har sörjt mest av alla?» — »Ånej,» sade Ingmar med kärv röst, »det var en annan, som passade på var kväll i höstas, då det var mörkt och svart, och rodde neråt älven till skolmästarns och satte sig på en sten vid älvbrädden, som Gertrud förr i världen brukade slå sig ner på, då hon satt och såg på solnedgången.»

Karin menade nu, att hon visste varför Ingmar hade åldrats, och bytte raskt om samtalsämne. »Är det din hustru, som sköter gården, medan du är borta?» frågade hon. — »Ja,» svarade Ingmar. — »Hon är en god husmor?» fortfor Karin. — »Ja,» svarade Ingmar än en gång. Karin strök med handen nedåt förklädet, innan hon sade något mer. Hon tyckte sig nu minnas, att systrarna hade berättat, att det inte hade varit gott mellan Ingmar och hustrun. — »Har ni några barn?» frågade hon till sist. — »Nej,» sade Ingmar, »vi ha inget barn.»

Karin satt nu rådlös, hon strök och strök med handen nedåt förklädet. Det bar henne emot att fråga Ingmar rent ut varför han hade kommit. Sådant hade aldrig varit sed på Ingmarsgården. Så kom Ingmar själv henne till hjälp.

»Barbro och jag ska skiljas,» sade han med hård röst. Karin for upp. På en gång var hon

alldeles sådan, som om hon hade suttit som husmor på Ingmarsgården. Hon mindes intet annat än sina gamla tycken och känslor. — »Gud bevare dig för vad du säger,» utbrast hon, »aldrig har någon i vår släkt låtit skilja sig!» — »Det är redan avgjort,» sade Ingmar, »vi blevo skilda för ett år till säng och säte på hösttinget. Då det året är förbi, ska vi lägga in om riktig skilsmässa.» — »Vad har du då emot henne?» frågade Karin. »Du kan aldrig få någon, som är mer förmögen och ansedd.» — »Inte har jag något emot henne,» sade Ingmar undvikande. — »Är det hon, som vill skiljas?» — »Ja,» sade Ingmar, »det är hon, som vill skiljas.» — »Om du hade varit sådan mot henne, som du hade bort vara, så hade hon inte begärt skilsmässa,» sade Karin häftigt.

Karin grep hårt om armstöden på länstolen. Hon var mycket upprörd. Det märktes mest därpå, att hon nu började tala om Halvor. »Det är väl, att far och Halvor äro döda, så att de slippa vara med om detta,» sade hon. — »Ja, det är gott för alla, som äro döda,» sade Ingmar.

»Och nu är du här för Gertruds skull!» utbrast Karin. Ingmar svarade inte, han endast böjde på huvudet. »Jag undrar inte på att du skäms,» sade systern. — »Jag skämdes mer den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården.» — »Vad tror du folk skall säga om detta, att du far och friar till en ny, innan du har fått riktig skilsmässa från den förra?» — »Det var ingen tid att dröja,» sade Ingmar saktmodigt, »jag fick lov att fara hit

och ta hand om Gertrud. Det kom brev till oss därhemma om att hon höll på att bli tokig.» — »Inte behövde du göra dig besvär med detta,» sade Karin häftigt, »här finnas nog de, som ta bättre vård om Gertrud, än du kan.»

Det blev tyst en stund, så steg Ingmar upp. »Jag hade väntat mig annan utgång av det här samtalet,» sade han och lade nu in så stor värdighet i sättet, att Karin ovillkorligen kände en liknande vördnad för honom, som hon hade känt för fadern. »Jag har gjort stor orätt mot Gertrud och mot Storms, som ha varit som far och mor för mig. Nu trodde jag, att du skulle vilja hjälpa mig att göra det onda ogjort.» — »Du vill väl göra ont värre, då du överger din lagvigda hustru,» sade Karin häftigt. Hon sökte hålla sin vrede vid liv med onda ord. Hon hade börjat frukta, att Ingmar skulle förmå henne att se saken på hans sätt. Ingmar svarade inte på talet om hustrun, han sade endast: »Jag tänkte, att du skulle tycka om, att jag försökte gå Guds vägar.» — »Vill du, att jag skall tycka, att du går Guds vägar, när du överger hem och hustru för att löpa efter din käresta?»

Ingmar gick sakta mot dörren. Han såg trött och plågad ut, men förrådde ingen häftighet. Han var inte mycket lik en, som drives av en stor och obändig kärlek. »Om nu Halvor levde, vet jag, att han skulle råda dig att fara hem och försona dig med din hustru,» sade Karin. — »Jag har allt slutat upp att handla efter människors råd,» sade Ingmar. Karin reste sig nu också upp.

Hon blev förbittrad på nytt, därför att Ingmar antydde, att han handlade efter Guds bud. — »Jag tror inte Gertrud tänker på dig numera på samma sätt som förr,» for hon ut. — »Jag vet nog, att ingen här i kolonien tänker på giftermål,» sade Ingmar, »men jag ville i alla fall försöka.» — »Ja,» avbröt Karin, »inte behöver du bry dig om vad vi, som höra till samfundet, ha lovat varandra, men jag tänker, att du fäster mer vikt vid om jag säger dig, att det nog är så, att Gertrud nu har vänt sin håg till en annan.»

Ingmar stod alldeles nere vid dörren. Då han hörde detta, blev han stående och famlade framför sig, som om han inte kunde se låset. Han vände inte ansiktet mot Karin. Det dröjde inte en sekund, förrän Karin tog sina ord tillbaka. »Gud bevare mig för att säga, att en av oss skulle älska någon med en köttslig kärlek,» sade hon, »men jag tror, att Gertrud nu älskar den ringaste av bröderna här i kolonien mer än dig, som står utanför.» Ingmar drog en djup suck. I en fart fick han upp dörren och gick sin väg.

Karin Ingmarsdotter satt en stund i tungt grubbel, så reste hon sig, slätade håret, knöt om huvudduken och gick för att tala med mrs Gordon.

Karin sade henne öppet varför Ingmar var kommen. Hon rådde föreståndarinnan att inte låta Ingmar stanna kvar i kolonien, om hon inte ville mista en av systrarna. Men nu hände det så, att medan Karin talade, satt mrs Gordon vid fönstret och såg ned på gården, där Ingmar stod och

hängde mot en vägg och såg mer hjälplös och tafatt ut än någonsin. Det flög liksom ett litet leende över mrs Gordons ansikte.

Hon svarade Karin, att hon ogärna ville driva någon ur kolonien, allra minst den, som hade kommit så långt bortifrån och hade så många kära släktingar bland kolonisterna. Om nu Gud hade sänt Gertrud en prövning, sade hon, så borde de väl vakta sig för att inte låta henne genomgå den.

Karin blev förvånad över svaret. I sin iver gick hon närmare mrs Gordon och kom så långt fram, att hon kunde se vem det var, som denna stod och log åt. Men Karin å sin sida såg endast hur lik fadern Ingmar hade blivit, och så ond hon än var på honom, förargade det henne i alla fall, att inte mrs Gordon förstod, att den, som hade det utseendet, var en man framför alla andra och hade mera klokhet och duglighet än andra människor.

»Nåja,» sade hon, »ni kan så gärna låta honom stanna, för han ställer i alla fall om så, att det går, som han vill.»

*

På kvällen denna dag voro de flesta av kolonisterna samlade i den stora salen. De hade det där mycket behagligt och angenämt. Somliga sutto och sågo på barnen, som roade sig med att leka, andra samtalade om det, som hade hänt dem under dagen, en del flyttade sig undan i en vrå

och läste högt ur amerikanska tidskrifter. Då Ingmar Ingmarsson såg det stora, väl upplysta rummet och de många glada och förnöjda människorna, kunde han inte låta bli att tänka: »Det är säkert, att dalbönderna äro lyckliga här, och att de inte längta hem. De här amerikanarna förstå sig mycket bättre på att ställa det trevligt för sig och andra, än vi göra. Jag förstår, att det är för det goda hemlivets skull, som kolonisterna kunna bära alla sorger och försakelser. Det är sant, att de, som förr ägde en hel gård, nu få nöja sig med ett rum, men så få de till gengäld mycket mer glädje och munterhet än förr. Och så ha de fått se och lära en otrolig mängd saker. De vuxna vill jag inte tala om, men det förefaller mig rent av, som om här inte skulle finnas ett så litet barn, att det inte vet mycket mer än jag.»

Flera av bönderna kommo fram till Ingmar och frågade honom om han inte tyckte, att de hade det bra. »Jo,» sade Ingmar, han kunde inte säga annat. — »Du trodde väl, att vi bodde i jordkulor,» sade Ljung Björn. — »Ånej, nog visste jag, att det inte var så illa,» svarade Ingmar. — »Vi ha hört sägas, att de skulle ha spritt ut sådant därhemma.»

Denna kväll blev Ingmar mycket utfrågad om hur det stod till i hemsocknen. En efter annan kom fram, satte sig bredvid honom och sporde om sina närmaste. Nästan alla frågade efter gamla Eva Gunnarsdotter. »Hon är kry och rask,» sade Ingmar, »och aldrig råkar hon en människa, utan att hon talar illa om Hellgumianerna.»

Ingmar lade märke till att det var två, som hela kvällen undveko att komma i hans närhet, och dessa två voro Gabriel och Gertrud. Han undrade mest på att Gabriel inte kom och frågade honom efter sin far; vad Gertrud angick, kunde han nog förstå varför hon höll sig undan. Han såg inte heller, att de talade med varandra, men han tyckte sig märka, att Gabriel följde Gertrud med ögonen, vart hon gick. Ingmar förvånade sig med detsamma över hur präktig Gabriel såg ut. Han hade alltid varit en vacker gosse, men nu hade han både vuxit och lagt ut, så att han hade blivit en ståtlig karl. Dessutom hade det kommit ett liv och en vakenhet över hans anletsdrag, som alls inte funnos där förut.

»Om nu Gabriel komme hem, så tror jag, att han skulle bli hållen för en mycket förnämligare man än jag,» tänkte Ingmar.

Nästan i samma ögonblick, som Ingmar hade kommit på dessa tankar, gick han litet hastigt fram till Ljung Björn och frågade om denne kunde skaffa honom papper och penna. Björn såg en smula förvånad ut. Ingmar strök sig över pannan och sade, att han hade ett angeläget brev att skriva. Han hade rent glömt av det förut på dagen, men om han kunde få skriva nu på kvällen, skulle han sända av det med första tåget på morgonen.

Ljung Björn skaffade honom det han önskade, och för att Ingmar skulle få vara i fred, förde han honom ned i snickarverkstaden. Där tände han en lampa och satte fram en stol invid hyvel-

bänken. »Här kan du sitta och skriva i god ro hela natten,» sade han, då han gick.

Så snart Ingmar var ensam, sträckte han ut armarna, som man gör, då man erfar stor längtan, och ett stönande steg upp genom hans strupe. »Å, jag tror inte, att jag står ut,» sade han. »Jag står rakt inte ut med det, som jag har åtagit mig.

»Inte kan jag tänka på någon annan än henne, som jag har lämnat, varken natt eller dag,» fortfor han. »Och det värsta är, att jag inte tror, att jag kan göra Gertrud någon nytta.» Han satt en stund och funderade. Så smålog han litet åt sig själv. »Det tycks, som om jag borde ha lättare för att göra det, som är rätt, jag, än andra, därför att jag är son till Stor Ingmar. Men det är ingen hjälp. Jag är en lika stor stackare i alla fall.»

Det brevet, som Ingmar nu ämnade skriva, hade han tänkt på varje dag, alltsedan han for hemifrån. Under hela resan hade det förefallit Ingmar, som om han aldrig hade fått tala ut med hustrun, och att han ändå borde försöka att riktigt låta henne veta hur han hade det. Han hade inte så lätt för att skriva heller, men han tyckte ändå, att om han skrev, skulle han lättare komma över blygheten, som eljest hindrade honom från att orda om sig själv.

Ingmar skrev till Barbro och talade om för henne allt det, som hade rört sig i hans själ, alltsedan de hade blivit gifta, påminde henne om de viktigaste händelserna under deras äktenskap, sade

henne vad han hade känt vid de olika tillfällena och hur han så småningom hade kommit att tycka om henne. Han skrev länge och fyllde väl ett par ark. Alltsamman var inte annat än en lång bön till Barbro, att hon skulle avstå från sin fordran, att han skulle gifta sig med Gertrud och låta honom komma tillbaka till henne.

Hon borde ju förstå, att det var omöjligt för honom att återgå till det som var dött och borta. Att nu närma sig Gertrud med falsk kärlek det var ju att bedraga henne för andra gången.

Då Ingmar skrev ner dessa ord, tänkte han på vad hustrun hade sagt, då hon talade vid honom om skilsmässan. »Du skall göra det för min skull, så att jag får tillbaka min sinnesfrid.»

Han tyckte, att han på nytt satt där i skogsbacken och hörde Barbro tala. »Du skall vara glad, att du får göra det gott igen, som du ställde galet.» Han hörde detta och allt annat, som hon hade sagt.

Hans hjärta svällde av kärlek och stor beundran för henne. »Vad är det, som hon begär att jag skall göra, för svårt i jämförelse med den olycka, som hon själv bär på?» tänkte han.

Plötsligen syntes det honom, att han minst av allt ville, att det där brevet skulle komma under hennes ögon. Ånej då, inte skulle Barbro få veta, att han tyckte, att han inte kunde härda ut? Skulle han så där ömkligt be henne att få slippa undan bot och straff?

Hon hade inte tvekat, hon, en sekund, sedan

hon hade tyckt sig kunna följa sin egen vilja. Hon hade måst tvinga honom hela tiden. Och nu skulle hon än en gång få höra, att han inte mäktade föra verket igenom!

Ingmar samlade ihop de skrivna sidorna och stoppade dem på sig. »Det kan visst vara onödigt att skriva färdigt det här brevet,» sade han.

Han skruvade ned lampan och gick ut ur snickarverkstaden. Alltjämt såg han betryckt och olycklig ut, men fast besluten var han nu att följa hustruns vilja.

Han kom ut och såg tätt bredvid sig en liten bakport, som stod öppen. Det var redan strålande morgon. Han ställde sig i porten och sög in den friska luften. »Det är visst ingen tid att lägga sig,» tänkte han.

Solstrålarna kommo silande och smygande utför kullarna. Dessa blevo som överdragna med ett brunrött skimmer, för resten ändrade allt han kunde se färg i var minut.

Utför de sluttningar, som lågo nedom Oljoberget, såg Ingmar Gertrud komma gående. Solstrålarna följde henne och omsnärjde också henne. Hon gick lätt, som vore hon lycklig och glad, och Ingmar tyckte, att det såg ut, som om det strålande skenet utginge från henne.

Och bakom Gertrud såg Ingmar en lång karl komma gående. Han följde henne på avstånd, stannade ibland och såg åt annat håll, men det var tydligt, att han vaktade på Gertrud.

Ingmar kände snart igen vem karlen var,

och i samma ögonblick sänkte han blickarna mot marken och funderade.

Så tyckte han sig förstå en del, som han hade lagt märke till under gårdagen, och en stor glädje steg upp till hans hjärta.

»Nu börjar jag tro, att Gud vill hjälpa mig,» sade han.

Dervischen.

EN AFTON strax före mörkningen gick Gertrud inne på gatorna i Jerusalem. Hon kom då att lägga märke till en hög, smärt man i en fotsid, svart klädnad, som vandrade framför henne. Gertrud tyckte, att det var något ovanligt med honom, men hon visste inte rätt vari det bestod. Inte låg det väl däri, att han bar en grön turban för att utmärka, att han var en profetens avkomling: män med likadana huvudbonader kunde man möta på varje gata. Då berodde det snarare på att han inte hade håret rakat eller uppfästat under turbanen, som andra österlänningar brukade, utan lät det hänga ned på skuldrorna i jämna och likstora lockar.

Gertrud gick och följde mannen med blickarna. Hon kunde inte låta bli att önska, att han skulle vända sig om, så att hon finge se hans ansikte. Då kom en ung karl emot honom. Denne bugade

sig djupt, kysste hans hand och gick vidare. Den svartklädde stannade för ett ögonblick och såg efter mannen, som hade givit honom en så ödmjuk hälsning, och på det sättet fick Gertrud sin önskan uppfylld.

Gertrud blev nästan andlös av glad häpnad. Hon blev stående orörlig och lade handen över hjärtat. »Det är ju Kristus!» sade hon. »Det är ju Jesus Kristus, som jag mötte vid skogsbäcken!»

Mannen fortsatte genast sin vandring. Gertrud sökte följa honom, men han vek nu in på en folkuppfylld gata, och där förlorade hon genast varje spår av honom. Då återtog Gertrud vägen hem mot kolonien. Hon gick mycket långsamt, gång på gång stannade hon, stödde sig mot en mur och slöt ögonen.

»Måtte jag bara kunna behålla det i mitt minne,» mumlade hon, »måtte jag alltid kunna se hans ansikte för mig!»

Hon försökte att bränna in i sina ögon vad hon nyss hade sett. »Han hade litet gråsprängt skägg,» upprepade hon för sig själv, »det var rätt kort och kluvet i två spetsar. Han hade ett långlagt ansikte, näsan var lång och pannan var bred, men inte så särdeles hög. Och han var alldeles lik Kristus, som jag har sett honom målad, han var alldeles sådan, som han kom emot mig på skogsvägen, utom det att han nu var ändå skönare och härligare. Det stod ljus ur hans ögon och stor makt, och omkring dem var mycket mörker och även många rynkor. Ja, omkring hans ögon

låg allt församlat, både vishet och kärlek och sorg och medömkan och ännu något mer, som om de ögonen ibland skulle ha så stark syn, att de kunde se ända bort genom himlarna till Gud och hans änglar.»

Under hela hemvägen var Gertrud i den mäktigaste hänförelse. Så uppfylld av lycka hade hon inte varit sedan den dagen, då hon mötte Kristus på skogsvägen. Hon gick framåt med knäppta händer och upplyfta ögon och såg ut, som om hon inte mer vandrade på jorden, utan på skyar och blå luft.

Att möta Kristus här i Jerusalem, det var ännu mer betydelsefullt, än att han hade visat sig för henne i den vilda skogsmarken i Dalarne. Där hade han glidit förbi henne som en syn, men då han nu uppenbarade sig här, betydde det, att han var återkommen för att verka bland människorna.

Ja, det var så stort, detta, att Kristus var kommen, att hon inte på en gång kunde tänka igenom allt, hvad det betydde, men frid och fröjd och salighet, det var det första, som den vissheten medförde.

Då Gertrud kom ut ur staden och närmade sig kolonien, mötte hon Ingmar Ingmarsson. Han gick alltjämt i de fina svarta kläderna, som passade så illa till hans valkiga händer och grova drag, och såg tung och håglös ut.

Genast från första ögonblicket, då Gertrud återsåg Ingmar i Jerusalem, hade hon förvånat sig

över att hon en gång hade varit så fästad vid honom. Ävenså hade det förefallit henne besynnerligt, att Ingmar därhemma synts henne vara en sådan storkarl. Så fattig han hade varit, hade både hon och andra tyckt, att hon aldrig kunde få ett finare gifte. Men här i Jerusalem såg han bara bortkommen och omöjlig ut. Hon kunde inte förstå vad de i hemsocknen hade sett för märkvärdigt hos honom.

Gertrud hade inte heller känt någon ovilja mot Ingmar, och hon skulle gärna ha visat sig vänlig mot honom. Men så hade någon sagt henne, att Ingmar nu var skild från sin hustru och var kommen till Jerusalem för att återvinna henne, Gertrud. Då hade hon blivit förskräckt och tänkt: »Nu törs jag inte en gång tala med honom; jag måste visa honom, att jag inte bryr mig om honom. Det går inte an, att jag ett ögonblick låter honom tro, att han kan få mig åter. Han har väl kommit hit, därför att han anser sig ha gjort mig en så stor orätt, men då han ser, att jag inte mer bryr mig om honom, skall han nog snart taga sitt förnuft till fånga och fara hem.»

Men nu, då Gertrud mötte Ingmar utanför kolonien, tänkte hon inte på något annat, än att hon äntligen hade råkat en människa, som hon kunde anförtro sin stora, förunderliga upptäckt. Hon rusade mot honom och utropade: »Jag har sett Kristus!»

Ett så hänfört utrop hade knappast ljudit

över de kala markerna och kullarna utanför Jerusalem sedan de dagar, då de fromma kvinnorna vände om från den övergivna graven och ropade till apostlarna: »Herren är uppstånden!»

Ingmar stannade och fällde ned ögonlocken, som han brukade, då han ville dölja sina tankar. »Jaså,» sade han till Gertrud, »har du sett Kristus?»

Gertrud blev otålig, alldeles som i forna dagar, då Ingmar inte hade kunnat nog hastigt sätta sig in i hennes drömmar och idéer. Hon önskade, att hon i stället hade mött Gabriel, han kunde vida bättre förstå henne. Men hon började i alla fall berätta vad hon hade sett.

Ingmar sade inte ett ord, som förrådde, att han inte trodde henne, men i alla fall tyckte Gertrud, att då hon skulle berätta historien, smalt den ihop till ingenting. Hon hade mött en man på gatan, som var lik Kristus, det var alltsammans. Den här saken blev alldeles lik en dröm. Den hade tyckts henne så märkvärdig, då hon upplevde den, men den blev till intet, då hon försökte att tala om den.

I alla fall såg det ut, som om Ingmar hade blivit glad, därför att hon hade tilltalat honom. Han gjorde sig mycken möda att fråga ut Gertrud om tiden och stället, där hon hade mött mannen. Och han tog mycket noga reda på hans dräkt och utseende.

Men då de hade kommit inom kolonien, skyndade Gertrud bort från Ingmar. Hon kände stor nedslagenhet och en otrolig trötthet. »Jag för-

står, att det inte är meningen, att jag skall berätta detta för andra människor,» tänkte hon. »Ack, så lycklig jag var, då jag var ensam om att veta det!»

Hon beslöt att inte vidare tala om det för någon. Hon skulle också be Ingmar tiga. »Det är ju en sanning, det är ju en sanning,» upprepade hon för sig själv, »att jag har mött honom, som jag såg på skogsvägen. Men det är väl för mycket begärt, att någon skall tro mig.»

Ett par dagar efteråt blev Gertrud mycket förvånad. Ingmar kom fram till henne strax efter aftonmåltiden och berättade, att även han hade sett den där mannen i de svarta kläderna.

»Alltsedan du har talat om, att han fanns, har jag gått fram och tillbaka på den här samma gatan och väntat på honom,» sade Ingmar. — »Käre, då trodde du ändå på mig!» sade Gertrud och blev glad. All trosvissheten lågade på nytt upp inom henne. — »Jag är ju inte en av dem, som ha så lätt för att tro,» sade Ingmar.

»Har du någonsin sett ett sådant ansikte?» frågade Gertrud. — »Nej,» svarade Ingmar, »aldrig har jag sett ett sådant ansikte.» — »Är det inte så, att du ser det för dig, vart du går?» — »Jo, det är sant, att det gör jag.» — »Tror du inte nu, att han är Kristus?» Ingmar undvek att ge ett svar på detta. — »Det blir hans sak att visa oss vem han är.»

»Den, som bara kunde få se honom än en gång!» sade Gertrud. Ingmar stod och såg tveksam ut. — »Jag vet nog var han håller till nu

i kväll,» sade han sävligt. Gertrud blev genast eld och lågor. – »Nej, men vad säger du, vet du var han håller till? Så kan du följa mig dit, så att jag får återse honom.» — »Men det är svarta natten,» sade Ingmar. »Det är väl inte rådligt att gå in i Jerusalem så här sent.» — »Å, inte är det farligt,» sade Gertrud, »jag har gått till sjuka senare än så.»

Gertrud hade mycken möda att övertala Ingmar. »Vill du inte gå med mig, därför att du tror, att jag är tokig?» sade hon, och hennes ögon blevo mycket dunkla och sågo farliga ut. — »Det var dumt av mig, att jag sade dig, att jag har funnit honom,» sade Ingmar, »men nu tror jag ändå, att jag gör bäst i att gå med dig.» Gertrud blev så glad, att hon fick tårar i ögonen. — »Men vi få försöka att komma ut från kolonien, utan att man märker oss,» sade hon. »Jag vill inte tala om det för någon här, förrän jag har sett honom än en gång.»

Hon lyckades finna en lykta, och äntligen kommo de ut på vägen. Storm och regn slogo emot dem, men Gertrud frågade inte efter det. »Är du säker om att jag får se honom åter i denna kväll?» sade hon gång på gång. »Är du verkligen säker om att jag får se honom?»

Gertrud talade oupphörligt. Nu var det, som om ingenting söndrande hade funnits mellan henne och Ingmar: hon gav honom hela sitt förtroende som i forna dagar. Hon berättade för honom om alla de morgnar hon hade stått på Oljoberget och

väntat. Hon berättade också hur det hade pinat henne, att människor ibland hade kommit dit upp och stått och betraktat henne, då hon låg på knä och såg mot himmelen. »Det har inte varit roligt för mig, att alla ha sett så besynnerligt på mig, alldeles som om jag hade varit vansinnig. Men jag visste ju så säkert, jag, att Kristus skulle komma; då kunde jag ju inte låta bli att gå dit upp och vänta honom.

»Nog skulle jag hellre ha velat, att han hade kommit med stor makt och härlighet ur morgonens sky,» sade hon, »men vad bryr jag mig om detta, endast han är kommen! Vad gör det, att han kommer i mörka vinternatten? Det blir nog dag och klar morgon, bara han visar sig.

»Och tänk, att du, Ingmar, skulle komma hit, just då han börjar träda fram och verka! Du är lycklig, du har inte behövt vänta. Du kommer mitt i den goda tiden.»

Gertrud stannade plötsligt. Hon höll upp lyktan, så att hon skulle få se Ingmars ansikte. Han gick och såg tung och dyster ut.

»Du har allt blivit gammal på det här året, Ingmar,» sade hon. »Jag förstår, att du har gått och pinat dig med samvetskval för min skull. Men du skall alldeles glömma bort, att du har gjort illa mot mig. Det var Guds vilja, att det skulle gå så. Det var Guds stora nåd mot dig och mig. Han ville föra oss hit till Palestina just i den rätta, stora tiden.

»Far och mor ska också bli nöjda nu, då de

komma att förstå Guds mening,» fortfor Gertrud. »Ja, de ha aldrig skrivit något hårt till mig, därför att jag rymde, de förstodo nog, att jag inte kunde härda ut därhemma, men jag vet, att de ha varit mycket bittra mot dig. Men nu ska de bli försonade med båda barnen, som växte upp i deras stuga. Vet du, jag tror nästan, att de ha sörjt mer över dig än över mig.»

Ingmar vandrade tyst framåt genom ovädret. Han svarade lika litet på detta som på allt annat Gertrud sade. »Det är nog så, att han inte tror, att jag har funnit Kristus,» tänkte Gertrud, »men vad gör det, när han ändå för mig till honom! Ack, om jag bara har en liten tids tålamod, skall jag snart få se alla jordens folk och furstar böja knä inför honom, som är frälsaren.»

Ingmar förde Gertrud in i den muhammedanska stadsdelen, och de vandrade framåt många mörka och slingrande gator. Äntligen stannade han utanför en låg port i en hög, fönsterlös mur och sköt upp den. De gingo genom en lång gång och kommo in på en upplyst gård.

Några tjänare sysslade i ett hörn, och ett par gamla män sutto uppkrupna på en stenbänk vid ena väggen, men ingen fäste någon som helst uppmärksamhet vid Ingmar och Gertrud. De satte sig på en annan bänk, och Gertrud började se sig omkring. Det var en gård lik många andra hon hade sett i Jerusalem. Runt om alla fyra sidorna löpte en täckt pelargång, och över den öppna platsen i mitten var utspänt ett stort,

smutsigt skynke, som hängde ned i flikar och trasor.

Hela stället tycktes en gång ha varit rikt och ansenligt, fastän det nu var förfallet. Pelarna sågo ut, som om de hade blivit ditförda från en kyrka. De hade visst en gång haft vackra utsirningar upptill, men nu voro alla dessa sönderbrutna och vanställda. Rappningen på murarna var illa åtgången, och ur gluggar och hål framstucko smutsiga trasor. Vid ena väggen stodo uppstaplade en mängd gamla lårar och hönsburar.

Gertrud viskade till Ingmar och frågade: »Är du säker på att det är här jag får se honom?»

Ingmar nickade jakande. Han pekade på tjugu stycken små mattor av lammskinn, som voro utlagda i en krets mitt på gården. »Där såg jag honom i går med sina lärjungar,» sade han.

Gertrud såg en smula missbelåten ut, men snart smålog hon på nytt. »Tänk, att det alltid skall vara så,» sade hon, »att man väntar honom i ära och härlighet! Men han vill inte veta av något sådant, utan han kommer i ringhet och fattigdom. Men du förstår väl, att jag inte är lik judarna, som inte ville erkänna honom, därför att han inte visade sig som denna världens furste och herre.»

Om en stund kommo några män in från gatan. De vandrade långsamt fram till mitten av gårdsplanen och satte sig på de små fårskinnen. Alla, som trädde in på gården, buro österländska dräkter, men i allt annat voro de mycket olika.

Somliga voro unga, somliga gamla, några kommo i dyrbart pälsverk och siden, andra voro klädda som fattiga vattenbärare och lantarbetare. Allteftersom de visade sig, började Gertrud att tala om dem och lägga namn på dem.

»Ser du, där är Nikodemus, som kom till Jesus om natten,» sade hon om en gammal förnäm man, »och han med det stora skägget är Petrus, och därborta sitter Josef av Arimatia. Nej, aldrig har jag så väl förstått hur det gick till, då Jesu lärjungar samlade sig omkring honom! Han därborta, som håller ögonen sänkta, är Johannes, och mannen med det röda håret under filtmössan är Judas. Men de båda, som sitta uppkrupna på stenbänken och bara röka sina vattenpipor och inte tyckas fråga efter vad de ska få höra, äro ett par skriftlärda. De tro inte på honom, de ha kommit hit bara av nyfikenhet eller för att motsäga honom.»

Medan Gertrud ännu talade på detta sätt, hade kretsen blivit fulltalig. Strax därpå kom mannen, som hon väntade på, och ställde sig i dess mitt.

Gertrud hade inte märkt varifrån han kom. Hon nästan skrek till, då hon plötsligen fick syn på honom. »Ja, ja, det är han!» utropade hon och knäppte händerna.

Hon stirrade en stund på honom, som stod där stilla med ögonen sänkta som i bön. Och ju längre hon såg, dess mer stärktes hennes tro.

»Kan du inte se, Ingmar, att han inte är en

människa?» viskade hon, och Ingmar svarade likaledes i en viskning: »I går, då jag först fick se honom, trodde jag också, att han var mer än människa.»

»Jag känner salighet bara vid att se honom,» sade Gertrud. »Jag vet inte vad han skulle bedja mig om, som jag inte ville göra för honom.»

»Det är väl det, att vi äro vana att tänka oss, att frälsaren såg ut på det här sättet,» sade Ingmar.

Mannen, som Gertrud trodde vara Kristus, stod nu med hög och befallande hållning mitt i kretsen av sina anhängare. Så gjorde han en liten rörelse med handen, och med ens började alla de, som sutto på marken omkring honom, uppstämma ett högt Allah, Allah. På samma gång började de alla röra huvudet, kastade det med en tvär rörelse över åt höger, så åt vänster, åt höger, åt vänster. De rörde sig alla i samma takt och ropade vid varje vändning: Allah, Allah! Han i mitten stod nästan stilla, men utmärkte takten genom en svag böjning med huvudet.

»Vad är detta?» sade Gertrud. »Vad är detta?»

»Du, Gertrud, har varit i Jerusalem längre än jag,» sade Ingmar, »du vet bäst själv vad detta är.»

»Jag har hört talas om sådana, som kallas dansande dervischer,» sade Gertrud, »det här är visst deras gudstjänst.»

Hon satt tyst och tänkte, så sade hon: »Detta är bara början, det är kanske bruket här i landet.

Det är väl, som då vi börja gudstjänsten med en psalm. Då detta är över, kommer han nog att utlägga sin lära. Ack, vad jag skall bli glad, då jag får höra hans röst!»

Männen, som sutto mitt på gården, fortforo att framstöta: Allah, Allah! allt under det att de kastade huvudet fram och åter. De rörde sig i allt hastigare takt, deras pannor började betäckas av svettdroppar, och Allah-ropen ljödo som rosslingar.

De fortsatte oavbrutet under flera minuters tid, ända tills deras ledare gjorde en liten rörelse med handen. Då hejdade de sig ögonblickligen.

Gertrud hade suttit med sänkta ögon för att inte behöva se hur de pinade sig. Då det blev stilla, såg hon upp och sade till Ingmar: »Nu börjar han nog tala. Den, som vore så lycklig och kunde förstå hans predikan! Men jag skall vara nöjd, om jag endast får höra hans röst.»

Det var stilla för ett ögonblick, men snart gjorde ledaren ett tecken, och hans anhängare började på nytt ropa: Allah, Allah! Denna gång blevo de anvisade att röra hela överkroppen och inte blott huvudet. Snart var allt åter i full gång. Mannen med det mäktiga ansiktet och de sköna Kristusögonen tänkte inte på något annat än att driva sina anhängare till allt häftigare rörelser. Han lät dem fortsätta minut efter minut. De höllo ut, liksom genom en övernaturlig kraft, mycket längre, än hvad man skulle tro mänsklig styrka kunna uthärda. Det var mycket hemskt att

se alla dessa män, som tycktes döden nära av ansträngning, och att höra de stönande ropen, som framstöttes ur deras strupar, där det inte mer fanns någon luft.

Det blev uppehåll om en stund, så började de häftiga rörelserna på nytt, så blev det åter uppehåll.

»De ha nog övat sig länge, de här karlarna,» sade Ingmar, »innan de ha vant sig att gå på så här ohejdat.»

Gertrud såg upp till Ingmar med ett hjälplöst och litet ängsligt utseende. Hennes läppar darrade en smula. »Tror du inte, att han någon gång slutar med detta?» frågade hon. Så kastade hon en blick på den mäktiga gestalten, som stod bjudande och befallande mitt bland de sina, och hon livades åter av hopp. »Snart skola nog de sjuka och olyckliga komma hit för att söka honom,» sade hon innerligt. »Jag skall få se, då han botar de spetälskas sår och återger de blinda deras syn.»

Men dervischen fortsatte, som han hade börjat. Han gjorde ett tecken, att alla skulle stiga upp, och nu blev det ännu häftigare rörelser. Alla stodo kvar på samma platser, men deras stackars kroppar rörde sig och svängde med den största häftighet. Ögonen stirrade glanslösa och blodsprängda, flera av männen tycktes omedvetna om var de befunno sig, kropparna rörde sig liksom ofrivilligt fram och åter, upp och ned allt hastigare och hastigare.

Äntligen, då de hade suttit där i väl ett par

timmar, grep Gertrud i sin stora ängslan om Ingmars arm. »Har han då intet annat att lära dem?» viskade hon.

Ty hon började nu förstå, att mannen, som hon hade trott vara Kristus, inte hade något annat att lära bort än dessa vilda övningar. Han hade ingen annan tanke än att hetsa och egga dessa vansinniga. Då någon av dem rörde sig ivrigare och mer uthålligt än de andra, flyttade han honom fram i kretsen och lät honom stå där bugande och stönande som ett föredöme för de övriga. Själv blev han också allt ivrigare. Även hans kropp började svänga och vrida sig, som om den inte mäktade hålla sig stilla.

Gertrud satt och kämpade med gråt och förtvivlan. Alla förhoppningar och drömmar smulades sönder inom henne. »Har han intet, intet annat att lära dem?» frågade hon än en gång.

Liksom till svar gav dervischen ett tecken till några tjänare, som inte hade tagit del i övningarna. Dessa grepo ett par instrument, som hängde på en pelare, ett par trummor och tamburiner. På samma gång som musiken ljöd, blevo ropen högre och gällare, och människorna vredo sig alltmera våldsamt. Flera av dem kastade av sina fezer och turbaner och löste upp sitt hår, som var nästan alnslångt. De sågo förfärliga ut, medan de svängde sig, så att det långa håret än for fram över deras ansikten, än flög bakåt ryggen. Deras ögon blevo allt orörligare, deras ansikten blevo som döda människors ansikten, deras rörelser övergingo

till krampryckningar, och ur munnen trängde vitt skum.

Gertrud reste sig. All glädje och hänförelse hade dött. Den sista förhoppningen var död. Det fanns ingenting annat kvar än djup vedervilja. Hon gick till utgången utan att ens se bort till honom, som hon nyss hade trott vara den utsände frälsaren.

»Det är allt synd om detta landet,» sade Ingmar, då de stodo på gatan. »Tänk sådana lärare, som här funnos förr i världen, och nu går den där mannens undervisning bara ut på att få dem att svinga och svänga som galna.»

Gertrud svarade ingenting, hon gick fort hemåt. Då de stodo utanför kolonien, höjde hon lyktan. »Såg du honom på detta sättet i går?» frågade hon och såg in i Ingmars ansikte med ögon, som voro glödande av vrede.

»Ja,» sade Ingmar utan tvekan.

»Gjorde det dig så ont, att jag var lycklig, att du måste visa honom för mig?» sade Gertrud. »Detta skall jag aldrig förlåta dig,» tillade hon om en stund.

»Det förstår jag nog,» sade Ingmar, »men man får i alla fall lov att göra det, som är rätt.»

De smögo in genom bakporten. Gertrud lämnade Ingmar med ett förbittrat skratt. »Du kan sova lugnt nu, du,» sade hon. »Du har gjort det bra: jag tror inte mer, att den där karlen är Kristus. Jag är inte tokig mer, du har gjort det bra.»

Ingmar gick tyst fram till trappan, som ledde upp till männens sovrum. Gertrud följde efter honom. »Kom ihåg bara, att jag aldrig förlåter dig detta!» upprepade hon.

Därpå gick hon in till sitt, lade sig och grät sig till sömns. Hon vaknade tidigt nästa morgon, men blev liggande kvar i bädden. Hon låg och förvånade sig. Vad är detta, varför stiger jag inte upp? Hur kommer det sig, att jag inte längtar till Oljoberget?

Och hon lade händerna över ögonen och grät på nytt. »Jag väntar honom inte mer. Jag har intet hopp mer. Det gjorde för ont i går, då jag såg, att jag hade bedragit mig. Jag vågar inte vänta honom. Jag tror inte, att han kommer.»

På kvällen, då kolonisterna som vanligt voro samlade i den stora salen, såg Ingmar, att Gertrud satte sig bredvid Gabriel och talade länge och ivrigt med honom.

Om en stund reste sig Gabriel och gick fram till Ingmar.

»Gertrud talar om för mig vad du försökte göra för henne förra kvällen,» sade Gabriel. — »Jaså,» sade Ingmar. Han visste inte vart den andre ville komma. — »Du skall inte tro, att jag inte begriper, att du vill frälsa hennes förstånd,» sade Gabriel. — »Det är väl inte så farligt,» sade Ingmar. — »Jo,» sade Gabriel, »den, som har gått och burit på den här bedrövelsen nu i snart ett år, han vet, att det är farligt.»

Han vände sig för att gå. Då räckte Ingmar plötsligt fram sin hand. — »Vi ha alltid varit goda vänner förr i världen, du och jag,» sade han. Gabriel bleknade litet, men han lade sin hand i Ingmars och tryckte den stadigt.

Blommor från Palestina.

DET ÄR i slutet av februari, vinterregnen ha fallit, våren är kommen. Den är dock inte ännu långt framskriden. Fikonträdets knoppar ha inte börjat svälla, rankor och blad ha inte trängt fram ur de svartbruna vinstockarna, och orangeträdens stora blomklasar ha inte öppnat sig. Men det, som har vågat sig fram vid denna tidiga årstid, det är markens små blommor.

Vart man ser, växer det blommor. Stora, blodröda anemoner betäcka alla steniga sluttningar. På alla klippavsatser blommar violett cyklamen, över alla fält växa låga ängsnejlikor och bellis, varje fuktigt snår är fullt av krokus och pulsatilla.

Och liksom man i andra länder insamlar frukter och bär, så går man i Palestina ut på blomsterskörd. Från alla kloster, från alla missionsanstalter drager man ut att insamla blommor. Fattiga judiska församlingsmedlemmar, resande tu-

rister och syriska arbetare mötas nere i de vilda klippdalarna med blomkorgar i händerna. Och om kvällarna återvända alla dessa skördemän lastade med sippor och pärlhyacinter, med violer och tulpaner, med narcisser och orkidéer.

Inne på gårdarna i den heliga stadens mångfaldiga kloster och gästhus stå väldiga stenfat, i vilka vårblommorna läggas i vatten, och i celler och rum äro flitiga händer i verksamhet med att breda ut blommorna över stora pappersark och pressa dem.

Men så snart de små ängsnejlikorna och hyacinterna äro väl tillplattade och torkade, bli de hopsatta i små buketter och stora buketter, i fula och vackra sammansättningar och uppklistrade på kort eller i små album med pärmar av olivträ, på vilka står inristat: »Blommor från Palestina».

Och snart vandra alla dessa blommor från Sion, blommor från Hebron, blommor från Oljoberget, blommor från Jeriko ut i världen.

De säljas i butikerna, de sändas bort i brev, de skänkas som minnen, de givas i utbyte mot fromma gåvor. Längre än pärlor från Indien och siden från Brussa spridas de små ängsblommorna, det fattiga heliga landets enda rikedom.

Det var en vacker vårmorgon. I den gordonska kolonien rådde stor brådska, alla människor gjorde sig i ordning att draga ut och insamla blom-

mor. Barnen, som skulle få vara fria från skolan hela dagen, sprungo omkring i vild lek och bådo alla att låna dem korgar för blomsterplockningen. Kvinnorna hade varit uppe sedan fyra på morgonen för att laga till matsäck, de sysslade ännu i köket med plättjärn och syltburkar. Några av männen plockade ränslarna fulla med smörgåspaket och mjölkbuteljer, med kallt kött och bröd. Andra togo i handen flaskor med vatten eller korgar med tekoppar och bröd. Äntligen öppnades porten. Barnen stormade först ut, så kommo alla de andra i stora och små grupper. Ingen stannade hemma. Det stora huset stod snart alldeles öde.

Hök Gabriel Mattsson var mycket lycklig den dagen. Han lagade så, att han fick gå bredvid Gertrud, och han hjälpte henne i backarna med allt hon hade att bära. Gertrud gick med huvudduken långt framskjuten i pannan, så att Gabriel inte såg mer än hakan och den dunvita kinden. Han gick och smålog åt sig själv, som kunde vara så nöjd, bara därför att han fick gå bredvid Gertrud, fastän han varken såg hennes ansikte eller talade med henne.

Gabriel hade känt en bitter oro och ängslan första tiden efter Ingmars ankomst till kolonien, därför att han hade fruktat, att Ingmar hade kommit dit i avsikt att föra Gertrud med sig till Sverige. Men Gertrud var Gabriels förtrogna och vän. Det skulle ha blivit en förfärlig saknad för honom att mista henne. Ibland hade han känt ett sådant uppror inom sig, att han hade fruktat, att han hade

kommit att till henne överflytta all den stora kärlek, som han hade hyst för Gunhild. Men nu hade Ingmar redan gått i hela tre månader i Jerusalem utan att ha kommit Gertrud närmare, och detta gjorde, att Gabriel hade börjat återfå sin sinnesfrid. »Det är ingen kärlek, som jag hyser för Gertrud,» tänkte han. »Det är bara därför, att jag ingen annan har, som jag riktigt kan tala med, som jag inte kan fördra, att hon skulle fara härifrån. Bara jag vet, att jag får behålla henne, är jag alldeles lugn, och nu, då vi vandra här tillsammans, känner jag för henne endast så som för en kär syster.»

Han var lycklig över att det inte hade uppstått någon kärlek mellan Gertrud och honom, för Gordonisterna tilläto inte, att de unga i kolonien ingingo äktenskap. De ansågo, att man för enighetens skull måste älska alla lika mycket. Det gick inte an att binda sig vid någon särskilt. Så att det skulle bara ha varit en stor olycka, om han hade fäst sig vid Gertrud med verklig kärlek.

Inte heller var Gertrud kär i honom, det var han viss om. Hon hade varit dyster och människoskygg, allt sedan hon inte längre väntade frälsarens snara ankomst. Hon tålde Gabriel litet bättre än andra, men det var allt. Det föreföll inte troligt, att Gertrud åter skulle kunna hysa en jordisk kärlek.

Karin Ingmarsdotter och hennes systrar gingo efter Gabriel och Gertrud. De stämde upp en morgonpsalm, som de hade sjungit med sin mor hemma på Ingmarsgården, när de hade suttit vid spinnrocken i den tidiga morgonstunden.

Närmast framför Gabriel vandrade gamle korporal Fält. Han hade alla barnen omkring sig, som vanligt var nu för tiden. De klängde sig om hans käpp och drogo i hans rockskört. Gabriel kom ihåg honom från fordom, då alla barn sprungo långa vägar, bara de sågo honom, och han tänkte för sig själv: »Jag har aldrig sett honom se så styv och morsk ut som nu. Han är så stolt över att barnen hålla sig till honom, att mustacherna resa sig som borst, och han har fått en skarpare krök på näsan, än han hade förut.»

Mitt ibland de vandrande såg Gabriel Hellgum, som gick där med sin hustru vid ena handen och sin vackra lilla dotter vid den andra. »Det är märkvärdigt med Hellgum,» tänkte Gabriel, »han har blivit mycket tillbakasatt, sedan vi ha slutit oss till amerikanarna, och det kan ju inte vara annorlunda, när de äro så framstående och ha så stora gåvor att utlägga Guds ord. Jag skulle nog vilja veta vad han tänker om det, att inga människor flocka sig omkring honom på en sådan dag som denna. Men den, som är glad att få ha honom för sig själv, det är hustrun. Det syns på hennes hållning och sätt. Hon har aldrig i sitt liv varit så lycklig.»

Alldeles i spetsen av tåget gick den vackra miss Young. Bredvid henne vandrade en ung engelsman, som hade slutit sig till kolonien för flera år sedan. Gabriel visste liksom alla andra, att den unge mannen älskade miss Young, och att han hade gått in i samfundet i hopp att få gifta sig

med henne. Den unga flickan tyckte säkerligen också om honom, men Gordonisterna ville inte jämka på sina stränga lagar för hennes skull, och så hade de unga levat år efter år i hopplös väntan. Denna dag gingo de bredvid varandra, talade endast med varandra och hade inte ögon för någon annan. Och där de skyndade fram lätta och smidiga i spetsen av tåget, var det, som om de ville hasta bort, lämna hela skaran efter sig och fly ut i världen för att en gång få leva sitt eget liv.

Men i slutet av tåget såg Gabriel Ingmar Ingmarsson. Han gick och samtalade med Eliahu. Han var mycket tillsammans med denne nu om dagarna, och Gabriel visste väl, att Ingmar sökte lära sig engelska av Eliahu. Detta tydde på att Ingmar inte med det första ämnade lämna kolonien, men Gabriel var nästan säker om att han inte skulle få Gertrud med sig därifrån, om han än stannade året ut.

Till en början gick tåget rätt österut upp i en ödslig och vild bergstrakt. Där funnos ännu inga blommor, myllan var bortsköljd från de branta kullarnas sidor, allt var naket, gulgrått berg.

»Det är dock besynnerligt,» tänkte Gabriel. »Jag har aldrig förr sett en himmel så blå som den, som reser sig över de här gula kullarna. Och dessa bergen äro inte fula, fastän de äro så kala. När jag ser dem så vackert avrundade, tänker jag på de stora kupolerna, varmed man täcker kyrkorna och husen här i landet.»

Då vandringsmännen hade gått vid pass en timme, fingo de syn på den första klippdalen,

vars botten var översållad med röda anemoner. Det blev en brådska och en glädje, alla skyndade sig med skri och skratt utför bergsluttningen och började insamla blommorna. Och man plockade sippor med stor iver, ända tills man om en stund fann en annan dal, som var uppfylld med violer, och så en tredje, där alla möjliga vårblommor växte blandade om varandra.

I början plockade svenskarna alldeles för ivrigt, de bara rafsade till sig blommorna. Så kommo amerikanarna och visade dem hur de skulle bära sig åt. De måste välja med omsorg, endast taga sådana blommor, som lämpade sig för pressning. Det var ett noggrant arbete.

Gabriel gick bredvid Gertrud och plockade. En gång reste han på sig för att räta upp ryggen. Då såg han alldeles i närheten ett par av storbönderna, som väl inte på många år hade sett efter en blomma, gå och plocka lika ivrigt som någon annan. Gabriel kunde knappast låta bli att skratta.

Plötsligen vände sig Gabriel helt mot Gertrud och sade till henne: »Jag går här och tänker på vad Kristus menade, när han sade: 'Utan att I omvänden eder och bliven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike!'»

Gertrud lyfte huvudet och såg på Gabriel. »Det är nog ett märkvärdigt ord,» svarade hon.

»Ja,» sade Gabriel mycket eftertänksamt och långsamt, »jag har nog lagt märke till att det förhåller sig så med barn, att de aldrig äro så snälla,

som när de leka, att de äro vuxna. Aldrig är man så bra i fred för dem, som när de gå och plöja en åker, som de ha stakat ut mitt på landsvägen, när de smacka på bruntarna och klatscha med en piska av segelgarn och draga fåror i landsvägsgruset med en grankvist. De äro bra lustiga att höra på, när de gå och undra om de ska bli färdiga med sådden före sina grannar, och när de jämra sig över att de aldrig ha råkat på en så hårdplöjd åker.»

Gertrud gick med huvudet nedlutat och plockade, hon svarade just ingenting. Hon förstod inte vart Gabriel ville komma.

»Jag minns själv hur roligt jag hade,» sade Gabriel med samma allvar, »när jag byggde mig en ladugård av träklotsar och satte in grankottar som kor. Var morgon och afton var jag mycket noga med att ge korna nyslaget hö, och ibland låtsade jag, att det var vår, och att jag skulle driva mina kor upp till fäboden. Jag tutade i näverlur och kallade på Stjärna och Gullilja, så att det hördes över hela gården. Och jag brukade tala med mor om hur mycket mina kor mjölkade, och hur mycket jag kunde vänta att få för mitt smör på mejeriet. Jag var också mycket noga med att sätta spjäll på tjuren, och åt alla, som gingo förbi, ropade jag, att de skulle taga sig i akt, därför att det inte var fritt, att den där tjuren var folkilsken.»

Gertrud plockade nu mindre ivrigt. Hon hörde uppmärksamt på Gabriel och började undra över att han kunde ha likadana tankar och inbillningar, som brukade fylla hennes egen hjärna.

»Men roligast tror jag det var, när vi pojkar lekte, att vi voro vuxna karlar och sutto och höllo stämma,» fortfor Gabriel. »Jag minns, att jag och bröderna mina och ett par pojkar till brukade sitta uppkrupna på en brädhög, som låg på gården därhemma i flera år. Ordföranden knackade i bräderna med en träslev, och vi sutto helt andäktiga runt omkring honom och beslöto om vilken av oss skulle få fattigunderstöd, och hur högt den eller den skulle beskattas. Vi sutto med tummarna instuckna i ärmhålen på västen och talade med tjock röst, som hade vi haft munnen full av gröt, och vi kallade aldrig varandra för annat än nämndeman och klockare och kyrkovärd och häradsdomare.»

Gabriel höll inne ock gned sig i pannan, som om det nu gällde att äntligen komma fram till det han ville säga. Gertrud hade alldeles upphört att plocka blommor. Hon satt på marken, huvudduken hade hon skjutit tillbaka, och nu blickade hon upp till Gabriel, som väntade hon att få höra något nytt och märkvärdigt.

»Det kan hända,» sade Gabriel, »att liksom det är bra för barn att leka, att de äro vuxna, så kan det också vara bra för stora att ibland förvandla sig till barn. När jag ser dessa gamla karlarna, som äro vana att så här års arbeta ute i vilda skogen och slita med timmerhuggning och vedkörning, gå här i sådan barnsyssla som blomplockning, så tänker jag, att vi äro på väg att lyda Jesus och omvända oss och bliva som barn.»

Gabriel såg, att det lyste i Gertruds ögon. Hon förstod nu vad han ville säga, och hon blev mycket glad åt tanken. »Jag menar, att vi ha blivit som barn allesammans, sedan vi ha kommit hit ut,» sade hon.

»Ja,» sade Gabriel, »vi ha då åtminstone varit som barn däri, att vi ha måst taga emot all möjlig uppfostran. Vi ha fått lära hur vi ska hålla gaffel och sked och att tycka om mat, som vi aldrig förr hade smakat. Och det var då bra barnaktigt, att vi i början måste ha ledsagare med oss, när vi gingo ut, för att vi inte skulle gå vilse, och att vi blevo varnade för människor, som voro farliga, och för platser, som det inte var tillåtet att besöka.»

»Vi, som kommo ifrån Sverige, voro som riktiga småbarn, vi fingo ju allra först lära oss att tala,» sade Gertrud. »Vi måste fråga efter namn på bord och stol, på skåp och säng.»

De blevo nu båda mycket ivriga och ansträngde sig för att finna likhetspunkter. Gabriel var överlycklig över att han hade kunnat hitta på något, som intresserade Gertrud så, att hon lade bort sin vanliga håglöshet och talade livligt och glatt som förr i världen.

»Jag har fått lära mig att känna igen markens växter och träd på samma sätt, som mor lärde mig det, när jag var liten,» sade Gabriel. »Jag har fått lära att skilja persikor från aprikoser och det knotiga fikonträdet från den förvridna oliven. Jag har fått lära att känna igen turken på hans korta jacka och beduinen på hans randiga mantel

och dervischen på hans filtmössa och juden på de små skruvlockarna vid örat.»

»Ja,» sade Gertrud, »det är just, som vi i barndomen lärde oss att skilja bönder från Floda och Gagnef på de olika rockarna och hattarna.»

»Det mest barnlika är väl, att vi helt och hållet låta de andra ställa för oss,» sade Gabriel, »och att vi inte ha några egna pengar, utan måste begära var slant av andra. Varenda gång som en frukthandlare bjuder ut åt mig en apelsin eller en druvklase, minns jag just hur det kändes i barndomen, när jag måste gå förbi karamellstånden på marknaden, därför att jag inte hade en enda slant i fickan.»

»Jag tror visst, att vi ha blivit alldeles omskapade,» sade Gertrud. »Om vi nu komme tillbaka till Sverige, skulle folket därhemma inte känna igen oss.»

»Vi kunna väl inte annat än tycka, att vi äro barn igen, när vi gå och gräva i ett potatisland, som inte är större än ett ladugolv,» sade Gabriel ivrigt, »och när vi sedan plöja det med en plog, som är gjord av en trädgren, och när vi ha en sådan där liten åsna till häst, och när vi inte ha något riktigt arbete att sköta, utan bara ska plocka med litet hemsysslor.»

»Men det var väl allt så, att Kristus tänkte mest på sinnelaget, när han sade de där orden,» menade Gertrud.

»Sinnelaget har också blivit förvandlat,» inföll Gabriel, »det har det visserligen. Har du inte

märkt, att om vi nu ha tunga bekymmer, så gå vi inte och bära på dem i dagar och veckor, utan vi låta dem vara glömda om ett par timmar?»

Just då Gabriel sade detta, ropade man åt dem, att de skulle komma och äta frukost. Gabriel blev helt misslynt, han hade gott kunnat gå där bredvid Gertrud och tala med henne hela dagen utan att bli hungrig.

I alla fall kände han den dagen en sådan ro och tillfredsställelse, att han tänkte: »Det är säkert, att kolonisterna ha rätt: människorna behöva endast leva i frid och enighet, som vi göra, för att vara lyckliga. Jag är nu alldeles nöjd med att allt är, som det är. Så mycket jag håller av Gertrud, bryr jag mig inte om att föra hem henne som min hustru. Jag känner inte mer en sådan pinande kärlekslängtan, som plågar människorna ute i världen. Jag är fullt belåten, bara jag får se henne en smula var dag och får tjäna och skydda henne.»

Han hade velat säga Gertrud, att han kände sig som ett barn även härutinnan, men han var för blyg, han kunde inte finna de rätta orden.

Gabriel gick och grubblade på detta under hela hemvägen. Han tyckte, att det var nödvändigt att säga Gertrud ett par ord om hur omskapad han var, för att hon alltid skulle känna sig trygg i hans sällskap och lita på honom som på en bror.

De kommo hem just i solnedgången. Gabriel satte sig ned under en gammal sykomor, som stod utanför porten till huset. Han ville stanna ute i det

fria så länge som möjligt. Då alla andra voro ingångna, kom Gertrud och frågade honom om han inte skulle gå in.

»Jag sitter och tänker på detsamma, som vi talade om förut i dag,» sade Gabriel. »Jag tänker på hur det skulle vara, om Kristus komme vandrande här på vägen, som han väl säkert har gjort många gånger i levande livet, och satte sig ner under det här trädet och sade till mig: 'Utan att I omvänden eder och bliven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike'.»

Gabriel satt och talade med ett drömmande uttryck i rösten, som om han tänkte högt. Gertrud stod stilla och lyssnade. Hon tänkte på hur glada folk hade varit åt att höra hans far tala. Och hon förstod, att Gabriel hade ärvt hans gåva att tala sådana ord, som inte tycktes ingivna av honom själv, utan tillviskades honom ovanifrån.

»Då skulle jag svara honom och säga,» fortfor Gabriel: »'Herre, vi hjälpa och bistå varandra utan att begära lön, alldeles som barn bruka, och om vi vredgas på varandra, så blir det inte till något hat för livet, utan vi äro goda vänner igen innan dagens slut. Ser du inte, Herre, att vi äro alldeles som barn?'»

»Vad tror du då att Kristus svarar dig?» frågade Gertrud med mild röst.

»Han svarar mig ingenting,» sade Gabriel. »Han sitter där endast helt stilla och säger än en gång: 'I skolen vara såsom barn, om I viljen ingå i mitt rike.' Och jag säger till honom ungefär

som förut: 'Herre, vi älska alla människor, alldeles som barn bruka. Vi göra inte skillnad mellan jude och armenier, mellan beduin och turk, mellan vit och svart. Vi älska lärd och olärd, hög och låg och dela vårt gods lika mellan kristna och muhammedaner. Är det då inte så, Herre, att vi äro såsom barn och kunna ingå i ditt rike?'»

»Vad svarar då Kristus?» frågade Gertrud än en gång.

»Han svarar ingenting,» sade Gabriel. »Han sitter alltjämt kvar under trädet och säger mycket stilla: 'Utan att I bliven såsom barn, kunnen I icke ingå i mitt rike.' Och då förstår jag vad han menar, och jag säger till honom: 'Herre, också i detta har jag blivit såsom ett barn, att jag inte mer känner sådan kärlek som i forna dagar, utan min älskade är mig som en lekkamrat och en kär syster, med vilken jag vandrar ut och plockar blommor i det gröna. Herre, är jag då inte — — —'»

Gabriel avbröt med ens, för på samma gång, som han uttalade orden, kände han, att han ljög. Det var honom, som hade Kristus verkligen stått där framför honom och sett in i hans innersta. Och Gabriel tyckte, att Jesus måste kunna se hur kärleken reste sig inom honom och slet i honom som ett vilddjur, därför att han ville förneka den både inför sig själv och den, som han älskade.

Och i häftig rörelse gömde Gabriel ansiktet i händerna. Och han stötte fram orden: »Nej, Herre, jag är inte såsom ett barn, och jag kan inte ingå i ditt rike. Kanske att de andra kunna det, men jag

kan inte släcka elden i min själ och livet i mitt hjärta. Ty jag älskar och brinner, såsom intet barn kan brinna. Men om det så är din vilja, Herre, skall denna eld få förtära mig till livets slut, utan att jag söker hugnad för min längtan.»

Gabriel satt kvar en lång stund och grät, överväldigad av den nya, stora kärlek, som hade brutit fram ur sitt gömsle. Då han åter såg upp, hade Gertrud lämnat honom. Hon hade glidit bort så stilla, att han inte hade hört, då hon gick.

I armodets dagar.

DÅ INGMAR INGMARSSON hade vistats ännu ett par månader i Jerusalem och det led mot slutet av april, kom han en dag att bli stående nere vid Jaffaporten. Det var ovanligt vackert väder, mycket folk var ute, och Ingmar stod och gladde sig åt den brokiga folkströmmen, som drog ut och in genom porten.

Men han hade inte stått där länge, förrän han rent glömde bort var han befann sig. Hans tankar började syssla med en fråga, som upptog honom alla dagar. »Om jag bara kunde förstå hur jag skall förmå Gertrud att lämna kolonien,» tänkte han, »men det ser alldeles omöjligt ut.»

Ingmar hade fått fullt klart för sig, att han inte kunde låta Gertrud stanna i Jerusalem, utan måste föra hem henne, om han någonsin mer skulle få frid i sin själ. »Ack, om jag bara hade henne hemma igen i det gamla skolhuset!» tänkte

han. »Om jag hade henne borta ur det här förfärliga landet, där det finns så många grymma människor och så många farliga sjukdomar och så många besynnerliga idéer och svärmerier! Att föra hem Gertrud till Dalarne, det är verkligen det enda jag nu har att tänka på. Jag skall alls inte fästa mig vid om jag tycker om henne, eller om hon tycker om mig, jag skall bara försöka att föra hem henne till de gamla föräldrarna.

»Det ser verkligen inte så bra ut nu i kolonien, som när jag kom,» tänkte Ingmar. »Det är hårda tider där, jag kunde behöva att föra bort Gertrud bara för den skull. Jag vet inte varför kolonisterna på en gång ha blivit så fattiga; de tyckas vara alldeles utan pengar. Det är ingen av dem, som törs skaffa sig en ny rock eller klänning, ingen vågar köpa sig en apelsin i ett fruktstånd, och jag tror knappt, att de tycka sig ha råd att äta sig mätta vid måltiderna.»

På senare tiden hade Ingmar tyckt sig märka, att Gertrud hade börjat fatta tycke för Gabriel, och han föreställde sig, att hon kunde komma att gifta sig med denne, om de bara väl vore hemma. Ingmar ansåg, att detta vore den största lycka han nu kunde hoppas på. »Jag vet nog, att jag aldrig kan få tillbaka Barbro,» tänkte han, »men jag skulle vara nöjd, om jag bara sluppe gifta mig med någon annan, utan finge gå ensam genom livet.» Men han hade alltid mycket bråttom att skjuta ifrån sig dessa tankar. Han bannade sig själv mycket strängt. »Du skall varken tänka hit eller dit, och

du får inte göra dig några inbillningar, du har ingenting annat att göra än att försöka fundera ut hur du skall kunna föra hem Gertrud.»

Bäst Ingmar stod i dessa tankar, såg han, att en av de gordonska kolonisterna kom ut från det amerikanska konsulatet i sällskap med konsuln. Ingmar fann detta besynnerligt. Han var nu så pass inne i allt, som rörde kolonien, att han visste, att konsuln beständigt sökte göra den all möjlig skada. Det brukade råda stor fiendskap mellan honom och alla, som tillhörde kolonien.

Karlen, som hade besökt konsuln, var en ryss vid namn Godokin, som i flera år hade bott i Förenta Staterna, innan han hade slutit sig till Gordonisterna. Då de kommo ut på gatan, bjöd konsuln farväl till honom. »Du vill alltså försöka dig på företaget i morgon?» sade konsuln. — »Ja,» sade mannen, »jag måste se till att få saken klar, medan mrs Gordon är borta.» — »Du skall vara vid gott mod,» sade konsuln. »Hur det än går, skall jag hålla dig ryggen fri.»

Just i detsamma fick konsuln syn på Ingmar. »Är inte det där en av dem?» frågade han med sänkt röst. Godokin såg sig förskräckt om, men blev lugn, då han kände igen Ingmar. — »Jaså, det är den där, som ser ut att gå och sova hela dagen,» sade han utan att ens bry sig om att tala saktare än förut. »Han har inte varit länge i kolonien; jag tror inte, att han förstår engelska.»

Härvid blev konsuln också lugn, och då han

skildes från Godokin, sade han: »Sköt nu din sak väl, så hoppas jag, att vi äntligen ska bli av med hela det där följet.» — »Ja,» sade Godokin, men han såg nu mer osäker ut. Han stod och såg efter konsuln en stund, och då tyckte Ingmar, att han skälvde och var askgrå i ansiktet. Äntligen gick han. Ingmar dröjde kvar utan att röra sig. Han hade dock blivit mycket orolig över det han hade kommit att höra.

»Ja, han har allt rätt i att jag inte förstår engelska så särdeles väl,» sade Ingmar, »men nog begriper jag så mycket, som att han ämnar gå och ställa till något spektakel borta i kolonien just nu, medan mrs Gordon är rest till Jaffa. Jag undrar just vad han har i sinnet. Konsuln såg så glad ut, som om han redan hade bringat hela kolonien på fall.

»Den där karlen har nog ganska länge varit missnöjd med ordningen i kolonien,» tänkte Ingmar vidare. »Jag har hört, att han var en av de ivrigaste, när han kom, men nu på sistone har han visst svalnat. Ja, vem kan veta om det inte är någon, som han tycker om och inte kan föra därifrån på annat sätt, och så tänker han förstås, att kolonien inte kan ha bestånd, sedan fattigdomen har kommit, utan gärna kan bli skingrad ju förr ju hellre. Ja, när jag tänker rätt efter, kan jag förstå, att det nog är fattigdomen, som har gjort honom så missmodig. Han har allt länge smugit omkring och sökt göra de andra missnöjda. En gång hörde jag, att han stod och anmärkte på att miss Young

var finare klädd än de andra unga kvinnorna, och en annan gång påstod han, att det bjöds bättre mat vid det bordet, där mrs Gordon själv satt, än vid något av de andra.

»Vad skall jag göra?» tänkte Ingmar och tog ett steg ut på gatan. »Han är visst farlig, den här karlen. Jag borde nog skynda hem, så fort jag kan, för att tala om vad jag har hört.»

Men i nästa ögonblick stod Ingmar åter på sin förra plats bredvid porten. »Du, Ingmar, borde väl vara den siste, som talade om något sådant för kolonisterna,» tänkte han.

»Låt du bara den där karlen hållas, så får du ett lätt arbete. Stod du inte nyss och funderade över hur du skulle förmå Gertrud att skilja sig från kolonien! Nu kommer detta att gå alldeles av sig självt. Det var tydligt, att både konsuln och Godokin menade, att det snart inte mer skulle finnas några Gordonister i Jerusalem.

»Om det bara vore så väl, att kolonien upplöstes!» tänkte Ingmar. »Då skulle väl Gertrud bli glad att få resa hem till Sverige.»

I detsamma Ingmar föll på den tanken, att han snart skulle få resa hem, började han känna hur han längtade. »Det skall jag säga, att när jag tänker på att jag så här i april med rätta borde plöja min åker, börjar det rycka i mina armar, och fingrarna riktigt värka av lust att få knyta sig om en töm. Jag kan knappt förstå hur svenskarna härute ha kunnat härda ut så länge utan att arbeta i skogen och i jorden. Och nog tror jag,

att om en sådan karl som Tims Halvor hade haft en mila att vakta eller ett fält att plöja, skulle han ha levat än i dag.»

Ingmar orkade inte hålla sig stilla för iver och längtan. Han gick ut genom porten och framåt vägen, som löper tvärs över Hinnoms dal. Gång på gång och med allt större bestämdhet kom den tanken igen, att om de bara vore hemma, skulle Gertrud gifta sig med Gabriel, och han, Ingmar, skulle få leva ett ensamt liv. »Kanske att Karin ville komma med hem och bli husmor på Ingmarsgården,» tänkte han. »Det vore det mest passande, och då kunde det bli så, att son hennes finge ärva gården.

»Om än Barbro flyttar hem till sin fars socken, så är hon ändå inte så långt borta, att jag inte kan få se henne någon gång,» fortfor han att göra upp planer. »Jag kan resa till hennes kyrka var söndag, om jag vill, och ibland komma vi väl att råkas på ett bröllop eller en begravning. Och jag kan nog få sitta bredvid henne på gästabuden och tala med henne. Vi äro ju inga fiender, fastän vi ha måst skiljas.»

En gång började Ingmar undra om det var orätt av honom att vara så glad åt att kolonien kanske skulle bli upplöst. Men han försvarade sig mycket ivrigt inför sig själv. »Ingen kan gå så här länge bland kolonisterna utan att se, att de äro utmärkta människor,» tänkte han, »men ändå kan ju ingen önska, att detta skall få fortsätta. Tänk så många av dem, som redan äro döda, och

tänk så många förföljelser de ha måst utstå, och tänk på den svåra fattigdomen, som nu råder ibland dem! Ja, jag kan inte förstå annat, än att framför allt nu, sedan fattigdomen har kommit, måste man önska, att kolonien skall bli upplöst så snart som möjligt.»

Medan han tänkte så, hade Ingmar fortfarit att gå framåt. Han hade överskridit Hinnoms dal och följt vägen uppåt Det onda rådslagets berg. Däruppe låg det fullt med nya, palatslika byggnader bredvid de mest ålderdomliga ruiner. Ingmar hade gått fram mellan dessa utan att just tänka på vart han hade kommit: än hade han stått stilla, och än hade han vandrat, såsom man gör, då man går i starka tankar.

Till sist hade Ingmar blivit stående under ett träd. Han hade dröjt där en god stund, innan han hade kommit att betrakta det. Det var rätt högt, och det var olikt alla andra träd, såtillvida som det hade grenar endast på den ena sidan av stammen. Ingen av grenarna steg mot höjden, utan allesammans bildade en tät, tovig massa, som pekade rätt mot öster.

Då Ingmar äntligen kände igen trädet, kunde han inte hjälpa, att han ryckte till, som om han hade blivit rädd. »Det är ju Judas-trädet,» tänkte han, »det var ju här, som förrädaren hängde sig. Det var märkvärdigt, att jag har kommit att gå åt det här hållet.»

Han gick inte vidare, utan blev stående och såg uppåt trädet.

»Nu ville jag allt veta om Gud förde mig hit, därför att han tycker, att jag är en förrädare mot folket i kolonien.»

Återigen stod han tyst en stund. »Om det kanske är Guds vilja, att den här kolonien skall finnas till och ha bestånd?» sade han.

Det gick nu trögt och tungt för Ingmar att tänka. Och de tankar, som arbetade sig fram, voro bittra och plågsamma.

»Du må försvara dig hur du vill, men det är ändå orätt, att du inte varnar kolonisterna, när du vet, att det lägges planer emot dem.

»Det ser ut, som om du trodde, att Gud inte visste vad han gjorde, när han förde ut dina närmaste till det här främmande landet. Men även om du inte kan gissa hans avsikt, så kan du väl förstå, att han inte menade, att allt detta skulle ha bestånd endast under ett par år.

»Kanske att Gud såg ned till Jerusalem och till alla de strider, som brusade fram över staden, och då tänkte han: 'Se, även här vill jag skapa en fristad, där enighet bor, och en boning för endräkt och frid vill jag upprätta här.'»

Ingmar stod alltjämt stilla; han lät tankarna strida. De stodo mot varandra som kämpar och brötos väldeligen.

Det hoppet, som Ingmar hade fattat, att han snart skulle få resa hem, hade satt sig hårt fast i honom. Han arbetade länge för att få behålla det. Solen sjönk, och mörkret kom hastigt, men Ingmar stod kvar i den svarta kvällen och kämpade.

Det blev allt mer och mer klart för honom, att Gud förberedde ett stort verk härborta i östern. »Det skall snart komma en dag, då de här länderna skola bli fria från sina förtryckare,» tänkte Ingmar, »och det är för att den dagen skall bli till välsignelse och inte till skada, som Vår Herre har samlat hit och sått ut fläckvis över landet sådana, som kunna lära och uppfostra de andra, då upprättelsen skall börja.» Till sist knäppte han sina händer och bad till Gud. »Nu ber jag dig, Gud, att du låter mig följa dina vägar,» sade han. »Inte vill jag stå dig emot, om du behöver folket från min socken härute.»

Knappt var detta sagt, förrän Ingmar kände en besynnerlig frid inom sig. Men på samma gång föll all vilja inom honom alldeles bort, och Ingmar började handla efter en vilja, som inte var hans egen, utan någon annans. Han märkte detta så tydligt, som om någon hade tagit honom vid handen och lett honom. »Det är Gud, som för mig,» tänkte han.

Han steg ned ifrån Det onda rådslagets berg, vandrade över Hinnoms dal och förbi Jerusalem. Hela tiden var det hans tanke, att han skulle bege sig till kolonien och berätta för de styrande där vad han hade upptäckt. Men då Ingmar kom till vägskälet, där Jaffavägen började, hörde han hästtramp bakom sig. Han vände sig om. Det var en dragoman, som flera gånger hade varit i kolonien, som kom farande med två hästar. Han red på den ena, och den andra förde han vid tygeln.

»Vart skall du hän?» frågade Ingmar och hejdade honom, då han for förbi. — »Jag skall till Jaffa,» sade karlen. — »Till Jaffa skulle jag också vilja,» sade Ingmar hastigt. Det kom ögonblickligen för honom, att han borde begagna detta tillfälle att fara direkt till mrs Gordon hellre än att först gå tillbaka till kolonien.

Det blev snart överenskommet, att Ingmar skulle få rida ned till Jaffa på den lediga hästen. Det var en god häst, och Ingmar lyckönskade sig till sitt infall. »De sju milen ner till Jaffa måtte jag väl kunna rida i natt,» tänkte han. »På detta sättet kan mrs Gordon komma hem i morgon eftermiddag.» Men då Ingmar hade ridit en timme, märkte han, att hans häst började halta. Han steg av och fann då, att hästen hade tappat en sko. »Hur ska vi göra med detta?» sade Ingmar till dragomanen, som red bredvid honom. — »Det blir ingen annan råd,» sade karlen, »än att jag får vända om till Jerusalem och få honom skodd.»

Där stod nu Ingmar mitt på vägen ensam och visste inte rätt vad han skulle ta sig till. Men med ens beslöt han sig för att fortsätta färden ned till Jaffa till fots. Han visste inte om detta var det klokaste han kunde göra, men den där makten, som var över honom, drev honom framåt. Han hade inte ro att vända om.

Ingmar vandrade alltså framåt med stora steg; det sköt god fart, då han gick. Om en stund blev han dock orolig. »Jag undrar hur jag skall få reda på var mrs Gordon bor i Jaffa. Det var

en annan sak, när jag hade dragomanen med mig. Nu får jag väl gå ur hus i hus och fråga efter henne.» Men oaktat han väl förstod det berättigade i denna oro, fortsatte han vandringen.

Det var en god, bred landsväg han gick på. Han skulle inte ha haft svårt att gå där, även om natten hade varit mörk. Men vid åttatiden blev det klart månsken. Alla de kullar, mellan vilka vägen slingrade fram, blevo synliga vitt och brett omkring.

Vägen klättrade upp och ned över dessa kullar. Så snart Ingmar hade övervunnit en av dem, stod en ny och väntade honom. Han kände sig stundom mycket trött, men den där främmande makten drev honom framåt. Han gav sig inte tid att stanna och vila ens en minut.

Ingmar gick på detta sätt framåt timme efter timme. Hur långt han hade gått, visste han inte, men alltjämt befann han sig kvar bland kullarna. Så snart han nådde krönet av en backe, tänkte han, att han nu borde vara så långt kommen, att han kunde se Sarons slätt och havet, som utbredde sig där bakom. Men han såg inte annat än räckor av kullar, som radade upp sig framför honom.

Ingmar drog upp sin klocka. Månskenet var så starkt, att han med stor lätthet kunde urskilja siffror och visare. Det led redan framemot elva.

»Ack, att det är så sent!» tänkte han. »Och jag är ännu kvar uppe bland Juda berg!»

En allt starkare ängslan grep honom. Han kunde inte gå, utan måste springa. Han flämtade,

blodet bultade vid hans tinningar, och hjärtat slog häftigt. »Jag förstör mig, på det här sättet kan jag inte stå ut,» sade han, men han sprang i alla fall.

Han sprang med god fart utför en lång sluttning. Vägen låg slät och jämn i månskenet, och han tänkte inte på någon fara. Men i daldjupet kom han med ens in i en mörk skugga. Där såg han inte vägen så klart, men sprang alltjämt. Så snavade han mot en sten och föll omkull.

Han kom genast upp igen, men kände strax, att han hade stött sitt knä, så att han hade svårt för att gå. Han gick och satte sig vid vägkanten. »Det går väl snart över,» tänkte han, »men nu för det första får jag lov att vila en stund.»

Han kände det emellertid nästan omöjligt att sitta stilla. Han kunde knappt ge sig tid att flämta ut.

»Nog märker jag, att jag inte är i min egen makt,» sade han. »Det är, som om någon skulle släpa och driva mig ner mot Jaffa.»

Han steg upp igen. Han kände svåra smärtor i knäet, men brydde sig inte därom, utan vandrade vidare. Om en liten stund nekade benet rent av att göra tjänst, och han blev liggande på vägen.

»Nu är det slut med mig,» sade han, då han föll, och talade till den där makten, som drev honom. »Nu må du finna på något för att hjälpa mig.»

Då Ingmar sade detta, hörde han långt bortifrån dånet av rullande hjul. Det närmade sig med otrolig snabbhet. Nästan i samma ögonblick,

som han hade hört det i avlägset fjärran, var det tätt inpå honom. Han hörde på farten, att hästen kom i vilt galopp utför backarna. Över allt annat hördes en piska, som oupphörligen klatschade, och de tillrop, varmed körsvennen eggade hästen.

Ingmar fick bråttom att resa sig upp från vägen, där han låg, och gå över till vägkanten, för att han inte skulle bli överkörd.

Äntligen kom den åkande nedåt den långa liden, som Ingmar nyss hade sprungit utför. Han kunde gott se den, som kom. Åkdonet var en vanlig simpel, grönmålad kärra av den sorten, som brukas i Västerdalarne. »Jaså,» tänkte Ingmar genast, »det här står visst inte rätt till. Det finns nog inga sådana kärror här i Palestina.» Kusken tycktes honom än besynnerligare. Han var också därhemifrån och såg ut som en riktig dalkarl med en liten, svart hatt och rundklippt hår. Till yttermera visso hade han kastat av sig rocken och satt och körde i en grön klädesväst med röda ärmar. Det plagget var från Dalarne, det kunde ingen ta miste på. Hästen var ock förunderlig. Det var ett härligt, stort och starkt djur. Till färgen var den svart och så blank och välskött, att det sken av den. Han, som åkte, satt inte ned, utan stod lutad framöver hästen och klatschade med piskan över dess huvud för att driva på den. Men hästen tycktes inte känna slagen, inte heller var den ansträngd av den förfärliga farten, utan bara jagade framåt, som om det hade varit en lek.

Då den åkande kom mitt framför Ingmar,

höll han stilla med ett ryck. »Du kan få åka med mig, om du vill,» sade han. Så ivrig Ingmar än var att komma fram, hade han dock ingen vidare lust att ta emot anbudet. Inte nog med att han förstod, att det var otyg och spökeri alltsammans, men den där karlen hade ett otäckt ansikte, fullt av ärr, som om han ofta hade varit i slagsmål. Över ena ögat hade han till och med ett färskt knivhugg. — »Jag kör nog fortare, än du är van vid,» sade karlen, »men jag trodde, att du hade bråttom.» — »Har du en säker häst?» sade Ingmar. — »Han är blind, men nog är han säker.» Ingmar började skälva från huvud till fot. Karlen böjde sig över kärran och såg honom in i ansiktet. — »Kom du med i all trygghet,» sade han, »du kan nog förstå vem det är, som har skickat mig.» Då han sade detta, tyckte Ingmar, att han fick allt sitt mod tillbaka. Han steg upp i kärran, och med ursinnig fart körde den nedåt mot Sarons slätt.

*

Mrs Gordon hade rest till Jaffa för att vårda en av sina goda vänner, som hade insjuknat. Denna var hustru till en missionär, som alltid hade varit vänligt sinnad mot kolonisterna och hade bringat dem mångfaldig hjälp.

Nu var det den natten, då Ingmar Ingmarsson var på väg ned till Jaffa. Mrs Gordon hade suttit uppe och vakat över den sjuka till över midnatt, men då hade hon blivit avlöst. När hon kom ut

ur sjukrummet, såg hon, att natten var ljus och klar med sådant där vackert, silvervitt månsken, som man endast får se nere vid havskusten. Hon gick ut på en altan och ställde sig att se ut över de stora orangeträdgårdarna, över den gamla staden, som tornade upp sig på sin branta klippa, och över det obegränsade, glittrande havet.

Mrs Gordon befann sig inte inne i själva Jaffa, utan i den tyska kolonien, som ligger på en liten höjd utanför staden. Alldeles under hennes altan löpte den breda landsvägen, som går rätt genom kolonien. Hon kunde i det vita ljuset följa den med ögonen ett långt stycke mellan hus och trädgårdar.

Mrs Gordon såg nu, att en man kom gående framåt vägen mycket sakta och tveksamt. Det var en stor karl, och månskenet gjorde honom längre, än han verkligen var, så att hon tyckte, att han såg ut som en riktig jätte. Varje gång han gick förbi ett hus, stannade han och betraktade det mycket noga. På ett eller annat sätt kom mrs Gordon att tänka på att det var något spöklikt och hemskt med mannen, som om han vore en gengångare, som gick och sökte efter ett hus, där han skulle tränga sig in och skrämma döden på de stackars invånarna.

Äntligen kom karlen fram till huset, där mrs Gordon stod. Detta betraktade han längre än något av de andra, han gick runt omkring det, och hon hörde hur han knackade på fönsterluckorna och sökte vrida upp dörrlåsen. Mrs

Gordon lutade sig långt ut över altanen för att se hur det skulle avlöpa, och då hon stod så, fick karlen syn på henne.

»Mrs Gordon,» sade han med låg och försiktig röst, »jag skulle be att få säga er ett par ord.»

I detsamma böjde han huvudet bakåt för att se upp till henne, och då kände hon igen Ingmar Ingmarsson.

»Mrs Gordon,» sade Ingmar, »jag vill först och främst tala om, att jag på eget bevåg har gått hit och sökt upp er, utan att någon av bröderna vet om det.» — »Står det illa till hemma?» frågade mrs Gordon. — »Nej, det står just inte illa till,» sade Ingmar, »men det vore allt bra, om ni reste hem.» — »Jag skall komma i morgon,» sade mrs Gordon. Ingmar stod och betänkte sig, så sade han i sin sävligaste ton: »Det vore nog bäst, om ni reste i natt.»

Mrs Gordon blev litet otålig, tänkte på hur besvärligt det var att väcka upp hela huset och tyckte förstås, att den där bonden inte var mycket att rätta sig efter. »Om jag bara kunde få veta vad som står på,» tänkte hon och började fråga om någon var sjuk eller om de kanske voro utan pengar. I stället för att svara började Ingmar gå bortåt vägen. »Går ni nu?» frågade mrs Gordon. — »Ni har fått bud. Nu kan ni göra, som ni själv vill,» sade Ingmar utan att vända sig om. Mrs Gordon började förstå, att det var något allvarligt på färde. Hon fattade genast sitt beslut. — »Om ni väntar en stund, kan ni få åka med

mig,» ropade hon efter Ingmar. — »Nej, tack,» svarade Ingmar, »jag har bättre skjuts själv, än vad ni kan bjuda mig.»

Mrs Gordon fick utmärkta hästar av sin värd. Hon åkte med flygande fart över den jämna Sarons slätt och sedan in bland kullarna upp mot Juda berg.

Just då det började ljusna, kom hon körande uppför de långa backarna, som ligga ovanför det gamla rövarnästet Abu Gosch. Hon var då mycket missnöjd därmed, att hon så lätt hade låtit locka sig att fara hem. Den där bonden, som inte kände till några förhållanden, var ju ingenting att rätta sig efter. Gång efter annan tänkte hon på att hon verkligen inte borde fortsätta resan, utan vända om till Jaffa.

Då hon hade hunnit uppför en lång rad backar och körde ned i en dalsänka, såg hon en man sitta vid vägkanten. Han lutade huvudet i handen, det såg ut, som om han sov. Då vagnen for förbi, såg han emellertid upp, och mrs Gordon kände igen Ingmar Ingmarsson.

»Hur är det möjligt, att han redan kan vara så långt kommen?» tänkte hon. Hon lät vagnen stanna och ropade till Ingmar. Då Ingmar hörde hennes röst, blev han övermåttan glad. Han reste sig genast upp. »Far ni hem till kolonien, mrs Gordon?» sade han. — »Ja,» svarade hon. — »Det var då bra väl,» sade Ingmar. »Vet ni, att jag var på väg för att hämta er, men så föll jag och förstörde mitt knä, och här har jag nu suttit hela natten.»

Mrs Gordon såg helt häpen ut. »Har ni inte varit i Jaffa i natt, Ingmar Ingmarsson?» sade hon. — »Ånej,» sade han, »inte har jag varit där annat än i drömmen. Så snart jag har slumrat till en smula, så har jag tyckt mig gå gata upp och gata ner i Jaffa och söka er.» Mrs Gordon blev helt tankfull, hon kom sig inte för att säga något. Ingmar smålog litet förlägen, då hon förblev tyst. — »Jag undrar om ni vill låta mig åka med er, mrs Gordon?» sade han. »Jag kan inte gott gå själv.» I ett nu var mrs Gordon nere ur vagnen och hjälpte honom upp i den. Men så blev hon stående på vägen utan att röra sig. — »Det här är omöjligt att förstå,» sade hon sakta. Ingmar måste på nytt liksom väcka henne. — »Ni får inte ta illa upp, men det vore allt bra, om ni ville resa hemåt så fort som möjligt.»

Hon kom upp i vagnen. På nytt satt hon och teg och grubblade. Ingmar måste åter störa henne. »Ni får ursäkta, men det är något jag måste tala om för er. Ni har väl inte fått något budskap om den där Godokin?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jag hörde i går, att han talade med er konsul. Han ämnar ställa till något spektakel i dag, medan ni är borta.» — »Vad säger ni!» utbrast mrs Gordon. — »Han ämnar rent förstöra kolonien.»

Nu äntligen hade mrs Gordon fått sina tankar samlade. Hon vände sig till Ingmar och började noga utfråga honom om det, som han hade hört.

Därpå satt hon åter en stund försjunken i

begrundande. Så sade hon helt oförväntat till Ingmar: »Det gläder mig, Ingmar Ingmarsson, att ni är så fästad vid kolonien.» Ingmar blev röd över hela ansiktet. Han frågade hur hon kunde veta, att han var en vän av kolonien. »Jag vet det, därför att ni i natt var nere i Jaffa och gav mig bud om att fara hem,» sade hon.

Mrs Gordon berättade nu för Ingmar hur hon på natten hade sett honom och vad han hade sagt till henne. Då hon hade berättat allt, sade Ingmar, att detta var det underbaraste han hade upplevat.

»Om inte allt slår fel, ska vi innan kvällen ha sett ännu större ting,» sade mrs Gordon, »ty nu känner jag säkert, att Gud vill hjälpa oss.»

Hon var nu lugn och vid gott mod och talade vid Ingmar, som om ingen fara hotade.

»Nu kan ni säga mig, Ingmar Ingmarsson, om det har tilldragit sig något därhemma, medan jag har varit borta.»

Ingmar betänkte sig. Så började han ursäkta sig med att han inte kunde tala språket. »Å, jag förstår er nog,» sade hon. »Ni talar engelska nära på lika bra, som de andra svenskarna.» — »Det har nog mestadels gått sin jämna gång,» sade han till sist. — »Något har ni säkert att berätta,» sade mrs Gordon. — »Jag undrar om ni redan har hört talas om Baram paschas kvarn,» sade Ingmar. — »Nej, vad är det med den?» frågade mrs Gordon. »Jag har inte en gång hört, att Baram pascha äger en kvarn.»

»Jo,» sade Ingmar, »då Baram pascha nyss hade blivit styresman i Jerusalem, lär han ha kommit att tänka på att det var svårt för folket här att inte ha något annat än handkvarnar att mala på. Han företog sig därför att bygga en ångkvarn i en av de stora dalarna här i närheten. Men det är inte underligt, att ni aldrig har hört talas om den där kvarnen, för den har nästan aldrig varit i gång. Baram pascha har aldrig haft ordentligt folk att sköta den, utan den har alltid varit i olag. Nå, nu för ett par dar sedan kom bud från Baram pascha med förfrågan om någon av Gordonisterna kunde sätta kvarnen i gång åt honom. Och så ha några av oss varit där och lagat den.»

»Det var en god nyhet,» sade mrs Gordon, »jag är glad, att vi ha kunnat göra Baram pascha en tjänst.» — »Baram pascha blev ock så belåten,» sade Ingmar, »att han föreslog kolonisterna att sköta kvarnen alltjämt. Han erbjöd dem att få överta den utan att betala arrende till honom. 'Ni får ta all förtjänsten av kvarnen,' sade han, 'om ni bara lagar, att den är i gång.'»

Mrs Gordon vände sig helt mot Ingmar. »Nå,» sade hon, »vad svarade de på detta?» — »Det var inte svårt att svara,» sade Ingmar, »de kunde ju bara säga, att de gärna skulle sköta kvarnen, men de ville inte ta någon förtjänst av sitt arbete.» — »Ja, det var alldeles rätt,» sade mrs Gordon. — »Jag vet inte om det var så alldeles rätt,» sade Ingmar, »för nu vill inte Baram pascha

låta dem få kvarnen. Han kan inte lämna kvarnen, säger han, om de inte vilja ta lön för arbetet. Han säger, att det inte går an att vänja folket vid att det ska få allt för intet. Han säger också, att alla andra, som sälja mjöl eller äga kvarnar, skulle klaga på honom hos sultanen.»

Mrs Gordon satt tyst.

»Det har alltså inte blivit något av med kvarnen,» sade Ingmar. »Ni för er del skulle då åtminstone ha förtjänat bröd till husbehov, och så hade det väl varit en stor välsignelse för folket att ha en kvarn i gång. Men den saken var inte att tänka på.»

Mrs Gordon svarade inte heller på detta. »Har det inte hänt något mer?» sade hon, som om hon ville få Ingmar in på ett annat ämne.

»Åjo,» sade Ingmar, »det har också hänt det där med miss Young och skolan. Har ni inte heller hört talas om den saken?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jo,» sade Ingmar, »Achmed effendi, som är styresman över alla muhammedanernas skolor i Jerusalem, kom till oss för ett par dar sedan och sade: 'Det finns en stor muhammedansk flickskola här i Jerusalem, där flera hundra barn komma tillsammans endast för att skrika och slåss. När man går där förbi, brusar och larmar det värre än Medelhavet i Jaffas hamn. Jag vet inte om lärarinnorna kunna läsa och skriva, men jag vet, att de inte lära barnen något. Och jag kan inte gå dit själv, och jag kan inte sända dit en man för att hålla ordning, därför att

religionen förbjuder oss män att träda in i en sådan där flickskola. Nu kan jag bara tänka ut en sak, som skulle hjälpa skolan', sade Achmed effendi, 'och det vore, om miss Young ville åtaga sig den. Jag vet, att hon är lärd, och jag vet, att hon kan tala arabiska. Jag skall inte neka henne vad helst hon begär som lön, om hon bara vill åtaga sig skolan.'»

»Nå,» sade mrs Gordon, »hur avlopp nu den saken?» — »Det gick på samma sätt som med kvarnen,» sade Ingmar. »Miss Young sade, att hon var villig att sköta skolan, men hon ville inte ta någon lön för sitt arbete. Achmed effendi svarade då: 'Jag är van att löna dem, som arbeta för mig. Jag har aldrig lärt mig att ta emot nådegåvor.' Miss Young var obeveklig, och han måste gå med oförrättat ärende. Han var då vred och sade till miss Young, att det kom på hennes ansvar, att så många fattiga barn fingo växa upp utan vård och undervisning.»

Mrs Gordon teg en stund, och så sade hon: »Nu märker jag nog, att ni, Ingmar Ingmarsson, tycker, att vi ha handlat orätt i dessa fall. Det är alltid gott att höra en klok mans åsikt, och jag vill därför be er säga vad annat ni kan ha att anmärka på vårt levnadssätt.»

Ingmar satt länge och betänkte sig. Det följde så mycken värdighet med mrs Gordon, att det inte var lätt för honom att komma med anmärkningar.

»Nåja,» sade Ingmar, »jag tycker inte, att ni

borde ställa det så för er, att ni behövde leva i så stor fattigdom.» — »Hur menar ni att vi skulle undgå detta?» sade mrs Gordon och smålog. Ingmar dröjde än längre med svaret än förut. — »Om ni läte ert folk ta emot lön för sitt arbete,» sade han, »så behövde ni inte vara så nödställda som nu.» Mrs Gordon vände sig häftigt mot honom. — »Jag tänker, att när jag har styrt den här kolonien, så att vi ha kunnat leva i enighet och kärlek i sexton år, så skall inte en nykommen som ni söka föreslå några ändringar.» — »Nu blir ni ond på mig, och det var ni själv, som lockade mig att tala,» sade Ingmar. — »Jag förstår nog, att ni menar väl,» sade mrs Gordon. »Och dessutom skall jag säga er, att vi ännu äga mycket pengar, men det har på sista tiden varit någon, som har sänt falska underrättelser om oss till våra bankirer i Amerika, och därför ha de ingenting velat skicka. Nu vet jag ändå, att pengar äro att vänta.» — »Nu säger ni något, som det gör mig stor glädje att höra,» sade Ingmar. »Men hemma hos oss tycka vi, att det är bättre att lita på sitt eget arbete än på sparda pengar.» Mrs Gordon svarade ingenting, och Ingmar förstod, att han gjorde bäst i att inte tala mer om detta.

Om en stund öppnade mrs Gordon samtalet på nytt. »Säkert är detta inte er enda anmärkning, Ingmar,» sade hon. »Det finns nog andra saker också, som misshaga er.» Nu krusade Ingmar mycket länge, och mrs Gordon fick tigga en god stund, innan hon förmådde honom att säga sin

mening. — »Jag tycker, att ni inte skulle låta folk tala så illa om er,» utlät han sig till sist. — »Hur menar ni då, Ingmar, att vi skulle kunna hindra det?» frågade mrs Gordon. — »Tror ni inte, att det där onda, som de säga om er, kommer sig därav, att ni vill vara alltför heliga? Det skulle snart bli ett slut på det, om ni ville vara som andra och låta ungt folk gifta sig.» Till Ingmars förvåning tog mrs Gordon mindre illa vid sig över detta, än då han hade rått henne att söka förtjäna pengar. — »Ni är inte den första, som har sagt mig detta,» sade hon. »Men om ni frågar någon i kolonien, ska de alla svara er, att de vilja föra ett rent och ostraffligt liv.» — »Ja, det är sant, det är så,» sade Ingmar. — »Gud skall ge oss ett tecken, om han vill, att vi skola ändra något härvidlag,» sade mrs Gordon, och sedan avstannade samtalet.

Mrs Gordon kom fram till kolonien i god tid på morgonen. Klockan kunde inte vara mer än nio. Den sista halvtimmen hade hon känt sig orolig, hon hade undrat vad som skulle möta henne, då hon kom fram. När hon återsåg det stora huset och märkte, att allt var lugnt däromkring, drog hon en suck av lättnad. Det var, som om hon hade väntat, att någon av de starka andar, som det talas så mycket om i österlandets sagor, skulle ha tagit hela kolonien på ryggen och flugit bort med den.

Då de kommo nära huset, hörde de psalmsång. »Här tycks allt stå väl till än så länge,» sade mrs Gordon, när vagnen stannade utanför porten. »Jag hör, att de hålla på med morgonbönen.»

Hon hade egen nyckel till en av ingångarna och öppnade med denna för att inte störa. Ingmar hade svårt för att gå, knäet hade blivit stelt på honom. Mrs Gordon lade armen om hans liv och hjälpte honom in på den kringbyggda gården. Ingmar satte sig genast ned på en bänk. »Ni skall nu gå och ta reda på hur det står till här i kolonien, mrs Gordon,» sade han. — »Först av allt skall jag lägga ett omslag på ert knä,» sade hon. »Det är god tid. Ni hör ju, att de hålla på med morgonbönen.» — »Nej,» sade Ingmar, »denna gången skall ni låta min vilja råda. Ni skall nu genast gå och ta reda på om här har hänt något.»

Ingmar satt nu och såg efter mrs Gordon, medan hon gick uppför trappan och över den öppna förstugan fram mot församlingssalen. Då hon öppnade dörren, hörde han, att någon talade med hög röst därinne, men talet avstannade hastigt. Så stängdes dörren, och allt blev tyst.

Ingmar hade inte suttit och väntat i mer än fem minuter, förrän dörren till församlingssalen kastades upp rätt häftigt. Så visade sig fyra karlar, som buro en femte mellan sig. De gingo tysta utför trappan och över gården och kommo tätt förbi Ingmar. Han lutade sig fram och såg den, som blev buren, in i ansiktet. Det var Godokin.

»Vart ska ni bära honom?» frågade han.

Karlarna stannade. »Vi ska bära honom ner i vår likstuga. Han är död.» Ingmar reste sig förskräckt. — »Hur har han dött?» sade han. —

»Ingen människohand har kommit vid honom,» sade Ljung Björn. — »Hur har han dött?» frågade Ingmar på nytt.

»Jag skall berätta dig hur det gick till,» sade Ljung Björn. »När morgonbönen var slut, reste sig denne här Godokin upp för att tala. Han bad, att han skulle få frambära till oss ett budskap, som skulle glädja oss, sade han. Längre hade han inte hunnit, så gick dörren upp, och mrs Gordon kom in. Inte förr fick han syn på henne, än han tystnade, och hans ansikte blev askgrått. Han stod stilla först, men mrs Gordon gick upp genom rummet, och alltsom hon kom närmare, vek han baklänges ett par steg och höll upp armen för ansiktet. Detta såg så märkvärdigt ut för oss andra, att vi alla reste oss upp på en gång, och då syntes Godokin återkomma till sans. Han knöt nävarna hårt och drog in luft häftigt, liksom en, som kämpar mot en förfärlig skräck, och gick emot mrs Gordon. 'Hur har ni kommit hit?' sade han till henne. Då såg mrs Gordon stilla och allvarligt på honom och sade: 'Gud har hjälpt mig.' — 'Jag ser det', sade han, och ögonen stodo långt ut ur huvudet av skräck. 'Jag ser vem som ledsagar er.' — 'Jag ser också vem som ledsagar dig,' sade då mrs Gordon. 'Det är satan.'

»Då var det, som om han inte längre kunde härda ut att se på henne, utan han vek om igen baklänges med armen för ansiktet. Och mrs Gordon följde efter honom och sträckte ut handen mot honom, men hon kom honom inte nära med ett

finger. 'Jag ser, att Satan står bakom dig,' upprepade hon, och nu var hennes röst stark och förfärlig.

»Då tyckte vi oss alla se Satan bakom honom, och vi sträckte ut händerna och pekade mot den vi sågo. Och på samma gång ropade vi: 'Satan! Satan!'

»Men Godokin smög sig då utefter våra leder, och fastän ingen av oss rörde sig, jämrade han sig högt, som om vi sköto på honom eller slogo efter honom. Han smög sig undan ihopkrupen och kom ända till dörren. Men när han ville öppna den, ropade vi alla än en gång: 'Satan! Satan!' Och då sågo vi, att han sjönk ner framstupa, och där blev han liggande. Och när vi gingo fram och rörde vid honom, var han död.»

»Han var en förrädare,» sade Ingmar, »han var värd sitt straff.» — »Ja,» sade de andra, »han var värd sitt straff.»

»Men vad hade han i sinnet att göra mot oss?» sade en. — »Det vet nu ingen,» sade en annan. — »Han ville väl förgöra oss.» — »Ja, men på vad sätt?» — »Ingen vet det.» — »Nej, ingen får väl någonsin veta det.»

»Det är gott, att han är död,» sade Ingmar. — »Ja, det är gott, att han är död.»

Hela den dagen voro kolonisterna mycket upprörda. Ingen visste vad Godokin hade velat göra dem, eller om faran var avvärjd därmed, att han var död. Timme efter timme tillbragte de under bön och sång i församlingsrummet. De

voro liksom bortförda från denna världen i känslan av att Gud hade kämpat för dem.

Då och då under dagen tyckte de sig märka, att folkhopar, som till det mesta bestodo av ryska pilgrimer, kommo ut på de öde markerna omkring kolonien och stodo och betraktade huset. De trodde då, att Godokin hade planlagt ett överfall, och att dessa vilda skaror skulle komma och driva dem från deras hem. Men alla ryssarna försvunno åter, och dagen förgick utan händelser.

På kvällen kom mrs Gordon för att se om Ingmar Ingmarsson, som satt på sin säng med knäet ombundet. Hon tackade honom varmt för hans hjälp och visade sig mycket vänligt sinnad mot honom.

Ingmar frågade henne om hon hade fått veta vad det var för ett ont anslag, som Godokin och konsuln hade lagt emot kolonien. »Vi ha nu börjat få reda på vad de tillämnade,» sade mrs Gordon. »De ville stjäla bort mrs Hunt, min bästa vän, som har varit med här i kolonien alltsedan dess början. Hon har en bror, som aldrig har kunnat förlika sig med att hon har slutit sig till oss, och han har nu i dagarna kommit hit för att göra ett sista försök att förmå henne att övergiva oss. Han har varit här och talat med henne, men då hon nekade att följa honom, har han ämnat föra bort henne med list. Han hade bett vår konsul om hjälp, och han hade mutat Godokin, så att denne hade åtagit sig att locka mrs Hunt ut ur kolonien till något ställe, där de kunde kasta sig över henne

och föra bort henne. De hade väl ämnat säga, att hon var vansinnig eller något sådant, för att ingen skulle förvåna sig över att de höllo henne fängslad. Dessutom trodde hennes bror, att om han endast kunde få henne skild från mig, så skulle hon snart lyssna till hans böner och följa honom godvilligt.»

Ingmar svarade, att det där lät troligt, men han kunde inte förstå vad konsuln hade menat med att säga, att han nu hoppades att bli av med dem alla, då det endast hade varit fråga om att föra bort en enda.

»Han visste nog vad han sade,» svarade mrs Gordon. »Mrs Hunt är den enda av oss, som äger någon stor rikedom. På sista tiden har hennes bror hållit inne hennes pengar, och vi andra ha måst gripa till det lilla vi äga. Vi ha sparat så mycket som möjligt, men vi veta, att det snart är slut med våra tillgångar. Nu kunde inte mrs Hunts bankir längre neka henne vad som är hennes, utan han har sänt henne pengar, och vi trodde, att faran var över. Då komma de och försöka att föra bort henne, för att vi skulle bli alldeles blottställda. Det hade nog gått så, som de önskade, vi hade måst upplösa kolonien, om inte Gud hade sänt er till vår räddning, Ingmar.» — »Den där Godokin var sannerligen en förrädare,» sade Ingmar.

»Vi ha varit i stor fara,» sade mrs Gordon allvarligt. »Det var hans plan, att om han inte hade kunnat föra bort mrs Hunt med godo, skulle han ha uppeggat sina landsmän, de ryska pilgrimerna,

mot oss, sagt dem, att vi gömde en kvinna här mot hennes vilja, och förmått dem att storma mot kolonien för att befria henne. Några av Godokins vänner ha varit här och frågat efter honom, och vi ha fört dem till honom och talat om för dem hur han dog. Och de ha förstått, att han har lidit sitt straff, därför att han ville förråda sina vänner. De komma inte att göra oss någon skada.»

Ingmar lyckönskade mrs Gordon. »Jag tror visserligen, att Gud vill ha den här kolonien kvar i Jerusalem,» sade han.

»Ingmar Ingmarsson,» sade då mrs Gordon, »jag vill blott säga er, att om jag kan göra er en återtjänst, skulle det vara mig en stor glädje. Vill ni inte säga mig vad ni vill vinna här i Jerusalem, så att jag kan bistå er?»

Mrs Gordon visste väl vad Ingmar önskade, och ingen annan dag skulle hon ha velat hjälpa honom med en dylik sak, men nu låg ingenting henne så om hjärtat som att hjälpa den, som hade gjort dem en så stor tjänst.

Då mrs Gordon gjorde anbudet, skyndade Ingmar att fälla ned ögonlocken. Han tog sig en rundlig betänketid.

»Nu får ni då lova mig att inte ta illa upp det, som jag ber om,» sade han. Mrs Gordon svarade, att hon skulle ha tålamod med honom. — »Det är så,» sade Ingmar, »att det ärendet, som jag är här för, ser ut att ta lång tid, och det blir tråkigt för mig att inte ha sådant arbete, som jag är van vid.» Det kunde mrs Gordon

väl förstå. »Om ni därför ville göra mig en tjänst, mrs Gordon,» fortfor Ingmar, »så skulle det vara en stor sak, ifall ni ville ställa om, att jag finge överta Baram paschas kvarn. Ni vet, att jag inte har avsvurit att förtjäna pengar som ni andra, och jag finge då sådant arbete, som jag tycker om.»

Mrs Gordon såg skarpt på Ingmar, men denne satt med ögonen nästan slutna, hela ansiktet var utan minsta uttryck. Hon var förvånad, att han inte hade bett om något annat, men hon var på samma gång väl nöjd härmed. »Jag vet inte varför jag inte skulle hjälpa er med detta,» sade hon. »I den saken kan inte ligga något orätt. Det är också bra för oss att villfara Baram paschas önskan.» — »Ja, det väntade jag mig av er, att ni skulle hjälpa mig,» sade Ingmar. Han tackade henne, och de voro mycket nöjda med varandra, då de skildes.

Ingmars strid.

INGMAR har nu övertagit Baram paschas kvarn. Han går där som mjölnare, och än den ene, än den andre av kolonisterna kommer och hjälper honom med arbetet.

Men nu vet man av gammalt, att det finns mycket trolltyg och dylikt vid alla kvarnar, och kolonisterna börja snart märka, att ingen kan sitta en dag och höra stenarna dåna i Baram paschas kvarn utan att bli som förhäxad.

Var och en, som sitter och lyssnar till dem, slutar med att förstå, att de sjunga och surra på detta sätt: »Vi mala mjöl, vi tjäna pengar, vi göra nytta, men vad gör du, vad gör du, vad gör du?»

Och hos den, som hör detta, vaknar det en otrolig lust att få förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett. Det kommer en riktig feber över honom, medan han sitter och lyssnar till kvarnstenarna.

Ovillkorligen börjar han tänka efter vad han

duger till, vad han kan utföra, om han inte kan göra något för att understödja kolonien.

De, som ha arbetat ett par dagar i kvarnen, tala om ingenting annat än alla de odlingsbara dalarna, som ligga öde i detta land, de tala om bergen, som borde besås med skog, och de övergivna vingårdarna, som ropa efter arbetare.

Och då kvarnstenarna ha sjungit sin sång ett par veckor, kommer det en dag, då de svenska bönderna arrendera ett stycke jord nere på Sarons slätt och börja plöja och så.

En kort tid därefter skaffa de sig ett par stora vingårdar uppe på Oljoberget.

Och då ännu en tid har gått, åtaga de sig ett stort vattenledningsarbete i en av dalarna.

Då svenskarna ha gjort början, komma amerikanarna och syrerna i kolonien så småningom efter. De börja arbeta i skolor, de skaffa en kamera och draga runtom i landet för att taga fotografier, som kunna säljas till resande, de uppsätta en liten guldsmedsverkstad i ett hörn av kolonien.

Det dröjer inte, förrän miss Young sitter som föreståndarinna i Achmed effendis skola, och unga svenska flickor få också plats där och undervisa muhammedanska barn i sömnad och stickning.

Mot hösten sorlar och brusar hela kolonien av arbete och företagsamhet. Den är flitigare än en myrstack.

Och då man tänker efter, har ingen olycka inträffat under hela sommaren, ingen har dött alltsedan den tiden, då Ingmar övertog kvarnen.

Ingen har heller gått och sörjt sig vansinnig över Jerusalems ondska.

Alla äro strålande belåtna, de älska sin koloni högre än någonsin, de lägga planer, de anordna nya företag. Det var blott detta, som fattades dem för att vara riktigt lyckliga. Och nu tro de alla, att det var Guds vilja, att de skulle börja att förtjäna sitt bröd med sitt arbete.

I september överlåter Ingmar kvarnen åt Ljung Björn och stannar hemma i kolonien. Han och Gabriel gå och uppföra ett slags skjul på den kala marken därutanför. Men ingen vet vartill detta skall användas, ingen får se hur det inredes, det är en stor hemlighet.

Då skjulet äntligen är färdigt, resa Ingmar och Gabriel ned till Jaffa och börja långa, oändliga underhandlingar med de tyska kolonisterna därstädes.

Men om två dagar äro de hemma igen, och då komma de ridande på ett par ståtliga, bruna hästar.

Dessa skola nu tillhöra kolonien, och man får säga, att om en sultan eller kejsare hade klappat på porten och förklarat, att han ville sluta sig till kolonisterna, hade han kanske inte blivit mera välkommen.

Ack, så barnen hänga och dingla på de hästarna, och så stolt den bonden är, som får plöja med dem!

De äro bättre ryktade än några hästar i Österlandet, och ingen natt går, utan att bönderna äro

ute hos dem för att se till, att deras krubba är fylld.

Men vem det vara må av svenskarna, som om morgonen lägger selen på hästarna, kan han inte låta bli att tänka: »Detta landet är verkligen inte så svårt att leva i, nu känner jag, att jag kommer att trivas. Ack, vad det var synd, att Tims Halvor inte fick vara med om detta! Han hade inte sörjt sig till döds, om han hade haft sådana hästar att köra.»

Det var en morgon i september. Mycket tidigt, medan det ännu var mörka natten, kommo Ingmar och Gabriel ut ur kolonien. De skulle bege sig bort på arbete i en av vingårdarna, som kolonisterna hade arrenderat uppe på Oljoberget.

Det förhöll sig så, att Gabriel och Ingmar sällan kommo rätt väl sams. Det hade inte kommit till någon öppen fiendskap mellan dem, men de hade aldrig samma mening om något. Då de nu skulle gå upp till Oljoberget, började de tvista om vägen. Gabriel ville taga den långa omvägen över kullarna. Han sade, att den var lättare att gå i mörkret. Ingmar ville gå en kortare och besvärligare väg, som löpte nedåt Josafats dal och sedan rätt uppför berget.

Sedan de hade tvistat om detta en stund, föreslog Ingmar, att de skulle taga var sin väg, så finge de se vem som komme fortast fram. Gabriel

var med om detta. Han gick åt det hållet, som han hade föreslagit, och Ingmar åt det andra.

Så snart som Gabriel var gången, överfölls Ingmar av den stora längtan, som alltid kvalde honom, så snart han hade en ensam stund. »Skall inte Vår Herre förbarma sig över mig och låta mig resa hem?» sade han. »Skall han inte hjälpa mig, så att jag får föra Gertrud från Jerusalem?

»Det är besynnerligt, att just det, som jag for ut för, det lyckas mig minst,» sade han halvhögt, där han gick i mörkret och funderade, »för Gertrud har jag inte kunnat komma ett steg närmare. Men i allt annat har det gått mig vida bättre, än jag hade kunnat vänta. Jag tror knappt, att det här folket någonsin hade kommit sig i gång med arbete, om jag inte hade fallit på den tanken att överta kvarnen.

»Det har varit vackert att se hur arbetet alltmer har tagit väldet över dem,» fortfor han. »Ja, det har varit mycket gott och lärorikt att se här, men jag kan ändå inte hjälpa, att jag längtar hem. Jag tycker alltid, att jag är rädd för den här staden, och att jag inte kan andas fritt, förrän jag får lämna den. Och ibland känns det, som om jag skulle komma att dö här och aldrig få resa hem och återse Barbro och Ingmarsgården.»

Medan Ingmar tänkte så, hade han gått ända ned till bottnen av dalen. Högt över honom avtecknade sig stadens taggkrönta mur mot natt-

himlen, och på alla sidor reste sig mäktiga stängande höjder.

»Detta är ändå ett hemskt ställe att vandra över,» tänkte Ingmar. Och först nu kom han ihåg, att han måste gå förbi både den muhammedanska och den judiska begravningsplatsen.

På samma gång som Ingmar hade kommit att tänka på begravningsplatserna, påminde han sig en händelse, som hade tilldragit sig just då i Jerusalem. Då han hade hört den omtalas dagen förut, hade den inte gripit honom mer än något annat, som berättades från den heliga staden, men nu i nattmörkret syntes den honom mycket hemsk och ohygglig.

Det förhöll sig nämligen så, att inne i judekvarteret låg ett litet sjukhus, som var beryktat över hela staden, därför att där aldrig funnos några patienter. Ingmar hade gått därförbi flera gånger, han hade blickat in genom fönstren och alltid sett sängarna stå tomma. Detta hade dock en helt naturlig orsak och kunde knappast vara annorlunda. Sjukhuset var inrättat av ett engelskt missionssällskap, som ville mottaga sjuka judar där för att komma i tillfälle att omvända dem. Men judarna, som fruktade, att de på ett sådant ställe skulle bli tvungna att förtära förbjuden föda, läto inte intaga sig där.

Nu för ett par dagar sedan hade de dock haft en patient på det där sjukhuset. Det hade varit en gammal fattig judekvinna, som hade fallit och brutit sitt ben på gatan just därutanför. Hon

hade blivit inburen och vårdad på sjukhuset, men efter två dagar hade hon avlidit.

Innan hon dog, hade hon tagit ett heligt löfte av de engelska sjuksköterskorna och läkaren, att de skulle laga, att hon bleve begraven på den judiska begravningsplatsen i Josafats dal. Hon sade dem, att hon på sin höga ålderdom hade rest till Jerusalem endast för att få njuta denna förmån. Om de inte kunde lova henne detta, hade det varit bättre, att de hade låtit henne dö på gatan.

Då hon var död, skickade alltså engelsmännen bud till judarnas församlingsföreståndare och bådo honom sända folk, som skulle komma och föra bort den döda och begrava henne.

Men då hade judarna svarat, att den gamla kvinnan, som hade dött på det kristna sjukhuset, inte finge begravas på judarnas kyrkogård.

Missionärerna hade ivrigt sökt förmå judarna att ge med sig. De hade vänt sig till själva överrabbinen, men allt hade varit förgäves. Det återstod inte annat, än att de själva måste begrava den döda. Men de ville inte, att hon skulle gå miste om det, varåt hon hade glatt sig under hela sitt fattiga liv. De frågade alltså inte efter judarnas förbud, utan läto uppkasta en grav på kyrkogården i Josafats dal och nedsatte den döda däri.

Judarna gjorde ingenting för att hindra detta, men nästa natt kommo de och öppnade graven och vräkte upp kistan.

Engelsmännen voro måna om att hålla sitt

ord till den gamla. Så snart de fingo veta, att hon hade blivit kastad ur graven, satte de ned henne på samma ställe.

Så blev hon uppvräkt på nytt nästa natt.

Ingmar Ingmarsson stannade plötsligt och lyssnade. »Vem kan veta?» tänkte han. »Kanske att de där gravöppnarna äro ute också i natt.»

Till en början hörde han ingenting, men så förnam han ett klingande ljud, som då ett järnverktyg slår mot en sten.

Han gick raskt några steg åt det håll, varifrån ljudet hade kommit, därpå stannade han åter och lyssnade. Nu hörde han tydligt hur man grävde med järnspadar i jorden och kastade upp grus och sten.

Han gick åter framåt och hörde på nytt det ivriga grävandet. »Det är minst en fem, sex spadar, som arbeta,» tänkte han. »Det är hemskt att tänka på att människor vilja förfölja en död på detta sättet.»

Medan Ingmar gick där och hörde på grävandet, började han känna, att en förfärlig vrede växte upp inom honom. Den tilltog för var sekund. »Det är ju inte din sak, det här,» sade han för att lugna sig, »med detta har du ingenting att göra.» Men blodet steg uppåt huvudet på honom, han tyckte, att det stockade sig i halsen, så att han knappt kunde andas. »Det är så styggt och förfärligt att höra på,» tänkte han, »aldrig har jag varit med om värre.»

Äntligen blev han stående. Han lyfte upp

sin knytnäve och skakade den. »Å, vänta ni, era bovar, nu kommer jag,» sade han. »Nu har jag gått här länge nog och hört på detta. Det kan ingen begära av mig, att jag skall gå lugnt förbi, medan ni håller på att gräva upp en död.»

Han skyndade framåt med snabba, tysta steg. Han var nu med ens lätt om hjärtat och nästan glad. »Det här är nog vansinne,» tänkte han, »men jag undrar vad far skulle ha sagt, om någon, som på hans sista dag hade sett honom gå ut i vattnet efter de små barnen, hade ropat åt honom, att han skulle akta sig och bli kvar på land. Och nu får väl jag ha min vilja i den här saken, jag såväl som far. För här flyter en ondskans flod förbi mig med svart, vredgat vatten, och den rycker bort med sig döda och levande, men nu kan jag inte längre förmå mig att stå stilla på stranden. Nu må det bli min tur att gå ut och strida med den här strömmen.»

Äntligen stod han på randen av en grav, där några karlar ivrigt arbetade. De hade varken ljus eller lykta, utan grävde, så gott de kunde, i mörkret. Ingmar kunde inte se hur många de voro, och inte heller frågade han därefter, han rusade in mitt bland dem. Från en av dem ryckte Ingmar spaden, som han grävde med, och började slå med den åt alla håll. Han hade kommit över karlarna så oförväntat, att de blevo som yra av skräck. De sprungo sin väg utan att försöka göra

motstånd. Om ett par ögonblick var Ingmar ensam.

Hans första arbete blev att skotta den uppkastade jorden ned i graven, därpå började han betänka vad han nu hade att göra. Det föreföll honom inte rådligt att lämna platsen före daggryningen, ty så snart han ginge sin väg, skulle väl gravöppnarna vända åter.

Han stod alltså kvar på graven och väntade. Han lyssnade spänt efter varje ljud, men allt var tyst till en början. »Inte tror jag ändå, att de ha sprungit så särdeles långt för en ensam man,» tänkte han. Så började han märka ett sakta rassel bland småstenarna, som voro strödda över de omgivande gravarna. Han tyckte sig se, att mörka gestalter slingrade och kröpo över hällarna, som betäckte marken.

»Nu blir det nog allvar,» tänkte Ingmar och lyfte upp spaden till motvärn. Med ens smattrade en hel skur av stora och små stenar ned över honom, så att han blev helt bedövad. Några karlar kastade sig på samma gång över honom och sökte rycka omkull honom.

Det blev en hård brottning. Ingmar var en jättestark man, och han kastade den ene efter den andre till marken. Men motståndarna stredo tappert och ville inte vika. Till sist föll en av dem omkull rätt framför Ingmars fötter. Ingmar tog just då ett steg framåt och snavade över den fallne. Han störtade tungt till marken, och i detsamma kände han en förfärlig smärta i ena ögat.

Han blev alldeles förlamad. Han kände, att de andra kastade sig över honom och bundo honom, men han förmådde intet motstånd göra. Plågan var så bitter och skarp, att den tog all hans kraft, och i första ögonblicket trodde han, att han skulle dö.

Emellertid hade Gabriel gått och tänkt på Ingmar, alltsedan han skildes från honom. Han skyndade i början mycket raskt framåt, ty han ville gärna nå upp på berget före den andre, men om en stund saktade han sina steg. Han log svårmodigt åt sig själv. »Det vet jag i alla fall, att hur jag än skyndar mig, så når jag inte så raskt fram som Ingmar. Jag har aldrig sett någon, som har haft så stor framgång i allt och ägt sådan förmåga att genomdriva sin vilja. Inte kan jag vänta mig annat, än att han kommer att föra hem Gertrud till Dalarne, det kan jag inte. Jag har ju sett hur allting i kolonien har gått efter hans vilja nu under ett halvt års tid.»

Men då Gabriel kom upp till mötesplatsen på Oljoberget, fann han inte Ingmar där före sig, som han hade väntat, och han blev helt belåten. Han började arbeta och fortsatte därmed en god stund. »Han har nog fått märka, att han valde en orätt väg nu för en gångs skull,» tänkte Gabriel.

Så började det ljusna, och då Ingmar inte heller nu visade sig, blev Gabriel orolig för att något skulle ha hänt honom. Han började gå nedåt berget för att söka efter honom. »Det är egentligen besynnerligt med Ingmar,» tänkte han, »att fastän jag

inte har stora skäl att tycka om honom, så tror jag, att jag skulle bli bedrövad, om det hade gått honom illa.»

Det ljusnade snart, och då Gabriel kom nedåt Josafats dal, dröjde det inte länge, förrän han fann Ingmar, som låg mellan ett par gravhällar. Ingmars händer voro bundna, och han låg orörlig, men då han hörde Gabriels tunga steg, lyfte han huvudet. »Är det du, Gabriel?» sade han. — »Ja,» svarade Gabriel, »hur är det med dig?» I detsamma såg han Ingmars ansikte. Båda ögonen voro slutna, det ena var uppsvällt, och ur ögonvrån rann det blod. »Vad har du gjort åt dig, karl?» frågade Gabriel, och hans röst lät besynnerligt oklar. — »Jag har varit i strid med de här gravöppnarna,» sade Ingmar, »så föll jag framstupa över en av dem, och han hade en kniv i handen, som körde rätt in i ögat på mig.» Gabriel föll på knä bredvid Ingmar och började lossa banden omkring händerna. — »Hur kom du att strida med gravöppnarna?» sade han. — »Jag gick ju genom dalen, och så hörde jag hur de grävde.» — »Och så kunde du inte lida, att den döda skulle bli uppkastad ur graven i natt också?» — »Nej,» sade Ingmar, »jag kunde inte lida det.» — »Det var allt duktigt gjort av dig,» sade Gabriel. — »Ånej,» sade Ingmar, »det var nog dumt, jag kunde bara inte låta bli.» — »Du kommer oss alla på skam, Ingmar,» sade Gabriel, som var lättrörd och knappt kunde låta bli att gråta. »Hur man strävar emot, så måste man hålla av dig.»

På Oljoberget.

INGMAR SKÖTTES av en läkare från det stora engelska ögonhospitalet. Denne kom varje dag ut till kolonien för att lägga om förbandet. Ingmars öga läktes raskt och bra, och han kände sig snart så frisk, att han kunde lämna sängen och gå uppe.

Men en morgon märkte doktorn, att det oskadade ögat såg rött och svullet ut. Han blev mycket orolig och började genast ge föreskrifter om hur detta öga skulle behandlas. Därpå vände han sig till Ingmar och sade honom rent ut, att han gjorde bäst i att fara från Palestina så snart som möjligt. »Jag är rädd för att ni har blivit smittad av den farliga österländska ögonsjukan,» sade han. »Jag skall göra vad jag kan för er, men ert enda öga är nu inte nog starkt för att stå emot smittan, som flyger omkring överallt härute. Stannar ni kvar här, skall ni ofelbart vara blind om ett par veckor.»

Det blev stor bedrövelse i kolonien över detta, inte endast bland Ingmars släktingar, utan också bland de andra kolonisterna. De sade alla, att Ingmar hade gjort dem den allra största välgärning, därmed att han hade lockat dem att förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett som andra människor, och att en sådan man aldrig borde lämna kolonien. Men alla tyckte, att Ingmar måste resa, och mrs Gordon sade genast, att en av bröderna skulle göra sig i ordning att följa honom, då han nu inte gott kunde fara ensam.

Ingmar hörde länge tyst på allt detta talet om att han måste fara sin väg. Till sist sade han: »Det är väl inte så säkert, att jag blir blind, om jag stannar.» Mrs Gordon frågade vad han ville säga härmed. — »Jag är ännu inte färdig med den saken, som jag har kommit hit för,» sade han långsamt. — »Menar ni, att ni inte vill resa?» frågade mrs Gordon. — »Ja,» sade Ingmar, »det vore allt hårt för mig att nödgas vända om hem med oförrättat ärende.»

Det syntes nu hur stort värde mrs Gordon satte på Ingmar, ty hon sökte upp Gertrud och talade om för henne, att Ingmar inte ville resa, ehuru han löpte fara att bli blind, om han stannade. »Du vet väl för vems skull det är han inte vill resa,» sade mrs Gordon. — »Ja,» svarade Gertrud.

Gertrud såg stort på mrs Gordon, och denna sade inte något vidare. Mrs Gordon kunde inte öppet uppmana henne att bryta mot de lagar, som gällde i kolonien, men Gertrud förstod, att vad

helst hon ville göra för Ingmars skull, det skulle förlåtas henne.

Under hela dagen kom den ena efter den andra till Gertrud och talade om Ingmar. Ingen tordes direkt säga henne, att hon borde följa med honom hem, men de svenska bönderna satte sig ned bredvid henne och talade om den hjälten, som kämpade för den döda i Josafats dal, och sade, att nu hade Ingmar visat, att han var en rätt telning av det gamla trädet. »Det vore allt stor skada, om en sådan man skulle bli blind,» sade de.

»Jag såg Ingmar den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården,» sade Ljung Björn, »och jag säger dig, att hade du sett honom då, hade du aldrig kunnat vredgas på honom.»

Men Gertrud tyckte, att hon hela dagen kämpade med en sådan där dröm, då man vill hasta bort, men inte kan komma ur fläck. Hon ville hjälpa Ingmar, men hon visste inte varifrån hon skulle få kraft därtill. »Hur kan jag göra detta för Ingmar, när jag inte mer älskar honom?» frågade hon sig. »Och hur kan jag låta bli att göra det, då jag vet, att han skall bli blind?» frågade hon sig även.

På kvällen stod Gertrud utanför kolonien under den stora sykomoren, och hon tänkte alltjämt på detta, att hon borde följa Ingmar, men att hon inte kunde få kraft att besluta sig. Då kom Gabriel ut till henne.

»Det är ibland så,» sade Gabriel, »att män-

niskor kunna bli glada över sin olycka och bedrövade över sin lycka.»

Gertrud vände sig rätt mot honom och såg på honom med förskrämda ögon. Hon sade ingenting, men han förstod, att hon tänkte: »Kommer du nu också för att hetsa och förfölja mig?»

Gabriel bet sig i läppen och förvred ansiktet en smula, men i nästa ögonblick sade han ändå vad han hade ämnat.

»Då det finns någon, som man håller mer av än allt annat,» sade han, »så är man allt rädd att förlora henne. Och man är allra mest rädd att förlora henne på det sättet, att man får se, att hon har ett så hårt hjärta, att hon inte kan tillge och förlåta.»

Gabriel uttalade sina hårda ord med mycket mild röst, och Gertrud blev inte ond, utan började gråta. Hon kom ihåg, att hon en gång hade drömt, att hon stack ut Ingmars ögon. »Nu visar det sig, att detta var en sann dröm, och att jag verkligen är hårdhjärtad och hämndgirig, som jag var då i drömmen,» tänkte hon. »Ingmar kommer säkerligen att förlora sin syn för min skull. Hon blev djupt bedrövad, men den stora vanmakten, som höll henne bunden, vek inte fördenskull, och ännu då natten kom och hon lade sig att sova, hade hon inte kunnat fatta sitt beslut.

På morgonen steg hon upp mycket tidigt och begav sig till Oljoberget. Hon hade inte varit där på hela tiden, sedan hon såg dervischen, men nu

tyckte hon, att hon behövde att gå dit för att i ensamhet få tänka över vad hon skulle besluta.

Under hela vägen kämpade hon med samma tunga vanmakt. Hon såg vad hon måste göra, men hennes vilja var förlamad och kunde inte övervinna det, som höll henne bunden.

Hon kom ihåg, att hon en gång hade sett en tornsvala, som hade fallit till marken och låg och slog mot sanden med vingarna och inte kunde få nog luft under dem för att svinga sig bort. Just så tyckte hon att hon låg och flaxade utan att komma ur stället.

Men då hon hade nått upp på Oljoberget och stod på den vanliga platsen, där hon brukade invänta soluppgången, såg hon, att dervischen, som var lik Jesus, fanns där före henne. Han satt på marken med benen i kors under sig, och hans stora ögon sågo ned över Jerusalem.

Gertrud glömde inte ett ögonblick, att mannen endast var en stackars dervisch, vars enda berömmelse var, att han av sina anhängare fordrade ett ivrigare dansande än någon annan. Men då hon såg hans ansikte med mörkret kring ögonen och smärtans drag kring munnen, gick en darrning genom henne. Hon blev stående med knäppta händer tätt bredvid honom och betraktade honom.

Hon var inte i en dröm, hon var inte borta i en syn, det var endast den stora likheten, som vållade, att hon tyckte sig se en med gudomlighet begåvad människa.

Hon trodde på nytt om honom, att om han

blott ville framträda för människorna, så skulle det visa sig, att han hade nått djupet av all kunskap. Hon trodde, att storm och vågor lydde hans bud, hon trodde, att han samtalade med Gud, hon trodde, att han hade uttömt dräggen av allt lidande, hon trodde, att alla hans tankar gingo till okända ting, som ingen annan kunde utforska.

Hon förstod, att om hon hade varit sjuk, så hade hon blivit botad genom att stå där och betrakta honom.

»Detta kan inte vara en vanlig människa,» tänkte hon. »Jag känner, att himmelens lycksalighet sänker sig över mig, endast därför att jag ser honom.»

Hon hade stått länge bredvid dervischen, utan att han hade tyckts märka henne, men plötsligen vände han sig rätt mot henne.

Gertrud drog sig undan, då han såg på henne, som kunde hon inte tåla hans blickar.

Han betraktade henne stilla och lugnt väl en hel minut, därpå räckte han henne sin hand, för att hon skulle kyssa den, såsom hans anhängare brukade. Och Gertrud kysste handen i all ödmjukhet.

Därpå tecknade han med vänligt allvar åt henne, att hon skulle gå sin väg och inte mera störa honom.

Gertrud vände sig lydigt bort från honom och gick långsamt nedåt. Det föreföll henne, att det låg stor betydelse i det sätt, varpå han hade tagit avsked av henne. Det var, som om han hade sagt till henne: »Under en tid har du varit min och

tjänat mig, men nu ger jag dig fri. Lev nu på jorden för dina medmänniskor!»

Då hon kom närmare kolonien, svann den ljuva förtrollningen bort så småningom. »Jag vet ju, att han inte är Kristus. Jag tror inte heller, att han är Kristus,» sade hon nu på nytt.

Men en stor förändring hade hans åsyn framkallat hos henne. Blott därför, att han hade ställt för hennes ögon bilden av Kristus, tyckte hon, att varje sten på marken upprepade de heliga läror, som denne en gång hade förkunnat i detta land, och att blommorna utropade ljuvheten av att vandra på hans vägar.

Då Gertrud kom tillbaka till kolonien, gick hon in till Ingmar. »Nu, Ingmar, skall jag följa dig hem,» sade hon.

Ingmars bröst höjde sig i ett par tunga andetag. Det syntes, att han kände en stor lättnad.

Han tog Gertruds händer mellan sina och tryckte dem. »Nu har Gud varit mycket god mot mig,» sade han.

»Vi ska mötas en gång.»

DET VAR en underlig brådska i kolonien. Dalbönderna hade så mycket att syssla med var och en på sin kammare, att de inte hade tid att gå ut till sina göromål på fälten och i vingårdarna, och de svenska barnen hade fått lov från skolan för att stanna hemma och arbeta.

Det hade blivit bestämt, att Ingmar och Gertrud skulle resa om två dagar, och därför gällde det att skyndsamt göra i ordning vad man kunde ha lust att sända med dem till hemorten.

Nu var det tillfälle att skicka en liten minnesgåva till små kamrater på skolbänken och till gamla vänner, som hade varit en trogna hela livet igenom. Nu kunde man få lägga i dagen, att man alltibland hade en vänlig tanke för en och annan, som man skilde sig från och inte ville umgås med under den första stränga tiden därhemma, och för gammalt, klokt folk, vars råd blevo illa upptagna vid avresan. Nu kunde man passa på att göra en

liten glädje åt föräldrarna och kärestan, åt kyrkoherden och skolmästarn, som hade uppfostrat dem allesamman.

Ljung Björn och Kolås Gunnar sutto hela dagen med pennan i sina styva nävar och skrevo brev till vänner och anförvanter, medan Gabriel stod och svarvade små koppar av olivträ och Karin Ingmarsdotter i många olika paket lade in stora fotografier över Getsemane och gravkyrkan, över det ståtliga huset, där de bodde, och över den präktiga församlingssalen.

Barnen strävade och gjorde tuschteckningar på små tunna skivor av olivträ, såsom de hade lärt i den amerikanska skolan, och klistrade samman fotografiramar, som de prydde med alla de olika sorter av korn och frön och kärnor, som finnas i österlandet.

Märta Ingmarsdotter klippte ned sin linneväv och satte sig att brodera namn på handdukar och servetter, som skulle sändas till hennes svåger och svägerska. Och hon smålog, då hon tänkte på att nu skulle de få se därhemma, att hon inte hade glömt bort att väva en fin och stadig väv, fastän hon hade kommit till Jerusalem.

De båda Ingmarsdöttrarna, som hade varit i Amerika, stodo och bundo över burkar med aprikos- och persikosylt, och i bottnen på burkarna skrevo de ned kära namn, som de inte kunde minnas utan att få tårar i ögonen.

Israel Tomassons hustru kavlade ut en pepparkaksdeg och hade dessutom en tårta i ugnen, som

hon vakade över. Tårtan skulle Ingmar och Gertrud äta upp under vägen, men pepparkakorna, som kunde hålla sig huru länge som helst, skulle de inte få röra, utan de skulle lämna dem till gumman i Myckelsmyra, som hade stått putsad och fin vid vägkanten, då Jerusalemsfararna drogo åstad, och till Eva Gunnarsdotter, som en gång hade hört till samfundet.

Allteftersom de små paketen blevo färdiga, fördes de till Gertrud, och hon packade ned de många försändelserna i en stor kista.

Men om inte Gertrud hade varit barnfödd i socknen, skulle hon inte ha kunnat åtaga sig att skaffa alla de olika sakerna fram till rätt ägare, ty på somliga stodo mycket besynnerliga adresser. Hon fick allt tänka sig om ett par gånger, innan hon kunde reda ut för sig var hon skulle finna »Frans, som bodde vid vägskälet», och »Lisa, som var syster till Per Larsson», och »Erik, som för två år sedan tjänade hos häradsdomarns».

Ljung Björns son Gunnar kom med det största paketet. Det var adresserat till »Karin, som satt bredvid mig i skolan och var hemma på storskogen». Farsnamnet hade han glömt, men åt Karin hade han förfärdigat ett par skor av blankskinn med höga, svängda klackar. Han visste med sig, att det var det vackraste skoarbete, som någonsin hade blivit utfört i kolonien. »Och hälsa henne, att hon kommer hit till mig, som vi gjorde upp, när jag for hemifrån!» sade han, då han anförtrodde paketet till Gertrud.

Men storbönderna kommo in till Ingmar och lämnade honom brev och viktiga uppdrag. »Och nu skall du gå till kyrkoherden och till nämndeman och skolmästarn,» sade de till sist, »och tala om för dem, att du med egna ögon har sett, att vi ha det gott, och att vi bo i ett riktigt hus och inte i jordkulor, och att vi ha arbete och ordentlig föda, och att vi föra ett anständigt liv.»

*

Alltsedan Gabriel hade funnit Ingmar i Josafats dal, hade den gamla vänskapen mellan dem levat upp på nytt. Så snart Gabriel hade haft en ledig stund, hade han suttit inne hos Ingmar, som nu under sjukdomen bodde ensam på ett gästrum. Men den dagen, då Gertrud hade kommit ned från Oljoberget och lovat följa Ingmar hem till Dalarne, visade sig inte Gabriel i sjukrummet. Ingmar frågade flera gånger efter honom, men ingen var i stånd att finna reda på Gabriel.

Alltsom dagen skred framåt, blev Ingmar emellertid mer orolig. I första ögonblicket, då Gertrud hade lovat följa honom, hade han känt sig till freds och lycklig. Han hade då blott varit tacksam över att han fick föra henne bort från detta farliga land, dit hon hade drivits att resa genom hans förvållande. Och visserligen fortfor han alltjämt att vara glad åt detta, men för var timme, som gick, blev längtan efter hans hustru starkare och starkare hos honom. Det föreföll honom alldeles omöjligt att genomföra det han hade åtagit sig.

Stundtals kände han den allra största lust att tala om hela sin historia för Gertrud, men vid närmare eftersinnande vågade han ändock inte göra detta. Så snart hon finge veta, att han inte tyckte om henne, skulle hon för det första neka att resa med honom hem. Och inte visste han vem Gertrud tyckte om, om det var honom, Ingmar, eller någon annan. Ibland hade han trott, att det var Gabriel, men nu till sist hade han måst inse, att alltmedan Gertrud hade levat i kolonien, hade hon helt visst inte älskat någon annan än honom, som hon hade väntat på Oljoberget. Och då hon nu kom ut i världen igen, skulle kanske den gamla kärleken till Ingmar vakna upp hos henne. Och om så skulle hända, vore det väl bättre, att han gifte sig med henne och försökte att göra henne lycklig, än att ständigt gå och längta efter en, som aldrig mer kunde bli hans.

Men fastän han försökte att strida med sig själv på detta sätt, så tilltog den inre motviljan, som plågade honom, allt mer och mer. Där han satt med förbundna ögon, såg han ständigt hustrun framför sig. »Det syns, att det är henne jag hör samman med,» tänkte han. »Det finns ingen annan, som har någon makt över mig.

»Jag vet vad det var, som gjorde, att jag vågade mig på detta företaget,» fortfor han. »Det var därför, att jag ville vara lika duktig som far. Liksom han förde hem mor från fängelset, så tänkte jag föra hem Gertrud från Jerusalem. Men jag förstår nu, att det inte kan gå för mig som

för far. Jag kommer till korta, jag, därför att jag inte har ett så trofast hjärta som han.»

Mot aftonen kom äntligen Gabriel in till Ingmar. Han stannade nere vid dörren, som om det var hans mening att genast gå sin väg. »Jag hör, att du har frågat efter mig,» sade han. — »Ja,» sade Ingmar, »det är så, att jag skall resa min väg.» — »Jag vet, att det nu är afgjort,» svarade Gabriel helt kort.

Ingmar satt med förband över båda ögonen. Han vände huvudet åt det håll, där Gabriel stod, som hade han önskat se honom. »Det låter, som om du skulle ha bråttom,» sade han. — »Jag har allt en hel del att ställa med.» Gabriel tog ett steg mot dörren. — »Det var eljest något, som jag ville fråga dig om.»

Gabriel kom tillbaka inåt rummet, och Ingmar återtog: »Jag undrar om du, Gabriel, skulle ha så mycket emot att fara hem på en månad eller två. Jag tror allt, att din far skulle bli glad att få se dig.» — »Jag vet inte hur du kommer på en sådan tanke,» sade Gabriel. — »Om du hade lust att fara med nu, skulle jag bekosta resan,» fortfor Ingmar. — »Jaså,» sade Gabriel. — »Ja,» sade Ingmar och blev allt ivrigare, »jag har tänkt på att jag ville göra Hök Matts den glädjen att få se dig än en gång, innan han dör.» — »Du ville visst föra med dig hela kolonien, du,» sade Gabriel litet försmädligt.

Ingmar blev alldeles förstummad. Det hade varit hans sista hopp, att han skulle kunna förmå Gabriel att följa med hem. »Jag tror, att Gertrud

skulle komma att tycka om honom, ifall han bara följde med oss,» tänkte han. »De ha samma tro, och de ha blivit så vana vid varandra här i kolonien, och så skall det väl göra något till, att han tycker om henne.»

Om ett par ögonblick började dock Ingmar hoppas på nytt. »Det kanske bara var mitt fel, jag bad honom väl på ett dumt sätt,» tänkte han. »Nåja,» sade han högt, »jag skall ärligt bekänna, att jag ber dig om detta mest för min egen skull.» Gabriel svarade ingenting. Ingmar satt och lyssnade efter svar, men då intet kom, fortsatte han: »Jag kan inte förstå hur det skall gå för Gertrud och mig på den här svåra resan. Om jag skall gå så här med förbundna ögon, begriper jag inte hur vi ska komma ur och i alla de små roddbåtarna, som föra en ut till ångfartygen. Och inte blir det lätt att klättra uppför fallrepstrappor och sådant. Jag är allt rädd, att jag kommer att stiga miste och falla i sjön. Det skulle vara gott att ha en karl med på resan.» — »Det har du nog rätt i,» sade Gabriel. — »Och inte kan Gertrud förstå sig på att köpa biljetter åt oss.» — »Jag håller allt med om att du borde ta någon med dig,» sade Gabriel. — »Ja,» sade Ingmar glatt, »jag tycker, att du borde förstå, att det är tvungen sak, att någon följer med.» — »Du borde fråga Hellgum. Han är den, som är mest resvan av oss alla.»

Ingmar teg åter. Han lät mycket nedslagen, då han började på nytt. »Jag hade tänkt, att jag skulle få dig med mig.» — »Nej, mig skall du

inte be om något sådant,» sade Gabriel. »Jag är så lycklig här i kolonien. Du kan ju få vem som helst av de andra att följa dig.» — »Det är skillnad på vem man får med sig. Jag är bättre bekant med dig än med någon av de andra.» — »Jag kan i alla fall inte,» sade Gabriel.

Det kom en allt större oro över Ingmar. »Detta är en stor missräkning för mig,» sade han. »Jag trodde, att du hade någon mening med det du sade, att du ville vara min vän.» Gabriel avbröt honom hastigt. — »Du skall ha tack för anbudet, men jag tror inte du kan säga något, som får mig på andra tankar, så att nu går jag allt bort och sköter om mitt.» Därmed svängde han sig raskt om och gick sin väg utan att ge Ingmar tid att säga ett ord mer.

Då Gabriel hade skilts från Ingmar, kunde ingen märka, att han hade någon sådan brådska, som han hade talat om. Han gick helt sakta ut genom porten och satte sig på marken under det stora trädet. Det var redan kväll, och allt spår av dagsljus var borta, men stjärnorna och en liten vass nymåne lyste vackert.

Gabriel hade inte suttit därute i fem minuter, förrän porten sakta öppnades och Gertrud kom ut. Hon stod och såg sig omkring under ett par ögonblick, men så upptäckte hon Gabriel. »Är det du, Gabriel?» sade hon och kom och satte sig bredvid honom.

»Jag tänkte nog, att jag skulle finna dig härute,» sade Gertrud. — »Ja, vi ha suttit här

många kvällar,» sade Gabriel. — »Vi ha så,» sade Gertrud, »men nu är det väl den sista.» -- »Ja, det är det väl.»

Gabriel satt mycket rak och stel, hans röst lät kall och hård, så att man kunde tro, att det, som de talade om, var honom mer än likgiltigt.

»Ingmar berättade, att han ämnade be dig följa med oss på resan.» — »Ja, han har frågat mig om saken,» sade Gabriel, »men jag har sagt nej.» — »Jag kunde tro, att du inte skulle vilja resa med,» sade Gertrud.

De sutto länge tysta och stilla, som om de inte hade något att säga varandra, men Gertrud vände gång på gång ansiktet mot Gabriel och betraktade honom. Han satt med huvudet litet stelt upplyftat och såg uppåt himmelen.

Då tystnaden hade varat länge, sade Gabriel utan att ta ned blicken från stjärnorna eller eljest göra en rörelse: »Blir det inte kallt för dig att sitta så länge ute?» — »Du vill visst, att jag skall gå min väg?» sade Gertrud. Gabriel gjorde en jakande böjning med huvudet, men han trodde visst inte, att Gertrud kunde se detta i mörkret. Högt sade han: »Jag tycker nog om, att du sitter här.»

»Jag kom hit ut i kväll,» sade Gertrud, »därför att jag tänkte, att det var ovisst, om vi skulle få träffas ensamma någon mer gång, innan jag reser. Och jag ville passa på och tacka dig för alla de mornar du har följt mig till Oljoberget.» — »Det gjorde jag bara för min egen glädjes skull,» sade Gabriel. — »Jag skulle också tacka dig för den

gången du gick efter vattnet från Paradisbrunnen,» sade Gertrud och smålog. Gabriel tycktes vilja svara, men i stället för ord kom bara något, som var likt en snyftning.

Gertrud tyckte, att det var något oändligt rörande över Gabriel denna kväll, och hon erfor ett djupt medlidande med honom. »Om jag bara visste vad jag skulle säga för att trösta honom! Om jag kunde säga något, som det skulle göra honom glädje att tänka på, då han sitter ensam om kvällarna under det här trädet!»

Men då Gertrud tänkte så, tyckte hon, att hennes eget hjärta drog sig samman i sorg och att en märkvärdig förstening smög sig genom hennes kropp. »Det är nog så, att också jag kommer att sakna Gabriel,» tänkte hon, »vi ha haft mycket att tala om den sista tiden. Jag har nu vant mig vid att se honom ljusna upp och bli glad, var gång vi ha råkats, och det har varit gott att ha någon bredvid sig, som alltid har varit nöjd med mig, vad jag än har företagit mig.»

Hon satt tyst än en stund. Hon kände saknaden växa som en hastigt påkommen sjukdom. »Vad är det, vad är det, som kommer över mig?» tänkte hon. »Inte kan det väl vara en så tung sorg för mig att skiljas från Gabriel.»

Plötsligt började Gabriel tala. »Det är en sak, som jag tänker på,» sade han, »och som jag ser för mig hela kvällen.» — »Tala om för mig vad det är!» sade Gertrud ivrigt. Hon tyckte, att hon blev lättare om hjärtat, då han nu talade. — »Jo,» sade

Gabriel, »Ingmar talade en gång om sågen, som han har vid Ingmarsgården. Jag tror, att det var hans mening, att jag skulle följa med honom hem och arrendera den.» — »Det syns, att Ingmar har fattat stor vänskap för dig,» sade Gertrud, »han har intet, som han sätter mer värde på än den sågen.» — »Nu hör jag sågen slamra i mina öron hela kvällen,» sade Gabriel. »Forsen brusar, och kanttrissan gnisslar, och timmerstockarna ligga och stöta mot varandra i älven. Du kan inte tro hur vackert det låter. Och så sitter jag och tänker på hur det skulle vara att få arbeta för egen räkning, att ha något för mig själv och inte bara gå upp i en sådan här koloni.»

»Jaså, det är detta du tänker på, medan du sitter här så tyst,» sade Gertrud i rätt kall ton, ty hon kände sig på ett eller annat sätt besviken vid Gabriels tal. »Det behöver du ju inte sucka länge efter, du kan bara följa med Ingmar hem.»

»Det är allt något annat också,» sade Gabriel. »Ingmar har talat med mig om att han har timmer liggande färdigt för att bygga en stuga bredvid den där sågen. Han sade, att han har utsett tomtplats på en backe ovanför forsen, där det står ett par stora björkar. Och nu är det den stugan, som jag ser för mig hela kvällen. Jag ser den utan och innan. Jag ser det gröna granriset framför dörren, och jag ser elden, som brinner i spisen. Och när jag kommer hem från sågen, så ser jag en, som står och väntar mig i dörröppningen.

»Det blir visst kallt, Gabriel,» sade Gertrud avbrytande. »Tycker du inte, att vi ska gå in nu?»

»Jaså, nu vill du gå in,» sade Gabriel.

Men emellertid rörde de sig inte ur stället, utan sutto kvar bredvid varandra under en lång tystnad, som de mycket sällan bröto.

En gång sade Gertrud till Gabriel: »Jag trodde, att du, Gabriel, älskade kolonien högre än allt annat, och att du inte ville skiljas från den för något i världen.»

»Åjo,» sade Gabriel, »det finns allt något, som jag skulle offra den för.» Gertrud satt åter och funderade, så frågade hon: »Vill du inte säga mig vad det skulle vara?»

Gabriel svarade inte genast, utan efter en lång betänketid och med halvkvävd röst. »Jag kan ju gärna säga dig det. Det skulle vara, ifall den kvinnan, som jag tyckte om, kom och sade, att hon älskade mig.»

Gertrud blev så stilla, att hon knappt vågade andas.

Men fastän ingenting hade blivit yttrat, var det, som hade Gabriel hört Gertrud säga något sådant, som att hon älskade honom, eller annat i den vägen, ty han började med mycket flytande röst: »Du skall få se, Gertrud, att nu vaknar kärleken till Ingmar åter upp hos dig. Du har varit ond på honom en tid, därför att han svek dig, men nu, då du har förlåtit honom, kommer du att hålla av honom som förut.» Han höll upp för att invänta svar, men Gertrud satt tyst. »Det vore förfärligt,

om du inte tyckte om honom,» fortsatte Gabriel. »Tänk allt, vad han har gjort för att få dig igen! Han ville ju hellre bli blind än resa hem utan dig.» — »Ja, det vore förfärligt, om jag inte tyckte om honom,» sade Gertrud med nästan bortdöende röst. Hon förstod, att innerst inne hade hon trott ända till i kväll, att hon aldrig kunde hålla av någon annan än Ingmar.

»Jag kan inte reda ut det nu i natt, Gabriel,» sade Gertrud. »Jag vet inte vad som är över mig. Men du skall inte tala med mig om Ingmar.»

Och så sade än den ena, än den andra av dem något om att de borde gå in, men i alla fall blevo de sittande, ända tills Karin Ingmarsdotter kom ut och ropade på dem. »Ingmar ber, att ni båda ska komma in till honom,» sade hon.

Det hade fallit sig så, att medan Gertrud hade språkat med Gabriel, hade Karin varit hos Ingmar. Karin hade talat med honom om hälsningar, som hon ville sända hem med honom. Hon drog länge ut med samtalet. Det var tydligt, att hon hade något att säga Ingmar, som hon hade svårt att komma fram med.

Till sist sade hon i så långsam och likgiltig ton, att envar, som kände henne, kunde veta, att hon nu kom fram med sitt egentliga ärende: »Det har kommit brev till Ljung Björn från hans bror, Per.» — »Jaså,» sade Ingmar. — »Jag vill säga dig, att jag gjorde orätt mot dig, då vi talades vid den gången på mitt rum, nyss du var kommen,» sade Karin. — »Ånej,» sade Ingmar, »du

sade bara vad du tyckte vara rätt.» — »Nej, jag förstår nu, att du hade skäl för att skilja dig från Barbro,» sade Karin. »Ljung Per skriver, att hon inte är någon bra människa.» — »Jag har aldrig sagt ett ont ord om Barbro,» sade Ingmar. — »Det sägs nu, att det lär finnas ett barn på Ingmarsgården.» — »Hur gammalt är det barnet?» frågade Ingmar. — »Det skall vara fött nu i augusti. — »Det är lögn, det där,» sade Ingmar och slog näven hårt i bordet. Han hade så när träffat Karins hand, som låg på bordsskivan. — »Slår du mig nu?» sade hon. — »Jag såg inte, att din hand var i vägen,» sade Ingmar.

Karin talade ännu en stund om detta, och Ingmar blev genast lugnare. »Du förstår väl, att sådant inte är roligt för mig att höra,» sade han. »Nu vill jag be dig, att du hälsar Ljung Björn från mig, att han inte låter detta komma ut, förrän vi få veta om det är full sanning.» — »Jag skall nog ställa om, att han tiger,» sade Karin. — »Och så undrar jag om du kan laga, att Gabriel och Gertrud komma in till mig,» sade Ingmar.

Då Gertrud och Gabriel kommo in i sjukrummet, satt Ingmar sammankrupen borta i en mörk vrå. De kunde först knappt se honom. »Vad är det, Ingmar?» sade Gabriel. — »Det är så, att jag har åtagit mig en sak, som har blivit mig övermäktig,» sade Ingmar. Han satt och gungade fram och åter med kroppen. — »Ingmar,» sade Gertrud och gick nära honom, »tala uppriktigt om för mig vad som pinar dig! Vi ha aldrig haft några

hemligheter för varandra, alltsedan vi voro barn.» Ingmar satt och våndades. Gertrud kom alldeles inpå honom och lade handen på hans huvud. »Nu tror jag, att jag kan gissa vad som är åt dig,» sade hon.

Ingmar rätade plötsligen upp sig. »Ånej, Gertrud, du skall ingenting gissa,» sade han. I detsamma drog han sin plånbok ur fickan och gav den till henne. »Kan du se, att där ligger ett stort brev, som är skrivet till Barbro?» — »Ja,» sade Gertrud, »här är det.» — »Nu ber jag dig, att du tar och läser det,» sade Ingmar. »Du och Gabriel, ni ska båda läsa det. Jag skrev det strax i början, när jag kom hit, men då hade jag ännu kraft att låta bli att sända av det.»

Gabriel och Gertrud slogo sig nu ned vid bordet och läste. Ingmar blev kvar i sin vrå. Han satt och hörde på hur de vände pappersbladen. »Nu läsa de om detta,» tänkte han, »och nu läsa de om detta. Nu äro de på det stället, där Barbro talar om för mig hur Berger Sven Persson narrade oss att bli man och hustru. Nu läsa de om hur hon köpte igen silverbägarna, och nu ha de nått fram till berättelsen om vad Stig Börjesson talade om för mig. Och nu får Gertrud veta, att jag inte tycker om henne mer, nu får hon riktigt se vad jag är för en stackare.»

Det var andlöst stilla i rummet. Gertrud och Gabriel gjorde inte en rörelse, annat än då de vände ett pappersblad. Det var, som vågade de knappt andas.

»Och hur skall Gertrud kunna förstå, att det blev mig övermäktigt just i dag, då hon har givit med sig, att jag just nu inte kan låta bli att säga henne, att jag tycker om Barbro?» tänkte Ingmar.

Och hur skall jag själv förstå, att det var, då jag fick höra förtal om Barbro, som jag inte kunde lida att vara bunden vid en annan? Jag vet inte vad det är med mig, jag tror inte, att jag är en riktig människa mer.»

Han lyssnade ivrigt, väntade oupphörligt, att de andra skulle säga något, men hörde endast rasslet av pappersbladen.

Äntligen stod han inte ut längre, utan lyfte helt sakta undan bindeln från det öga, som han ännu kunde se med.

Så såg han bort till Gabriel och Gertrud. De läste alltjämt, och båda huvudena hade kommit så nära varandra, att de nästan sutto med kind mot kind, och Gabriel hade lagt armen om Gertruds liv.

Och alltsom de läste och för varje blad de vände, desto närmare smögo de intill varandra. De voro mycket röda på kinderna, de lyfte ibland blickarna från papperet och sågo djupt in i varandras ögon, och ögonen voro mörkare än vanligt och mer strålande.

Då de äntligen hade slutat sista arket, såg Ingmar, att Gertrud tryckte sig alldeles intill Gabriel, och så sutto de och höllo varandra omfamnade, mycket rörda och högtidliga. De hade kanske

knappast uppfattat något mer av allt, vad de hade läst, än att ingenting mer stod i vägen för deras kärlek. Och Ingmar lade sakta samman sina stora händer, vilka sågo ut som en gammal, plågad människas händer, och tackade Gud. Och det dröjde länge, innan någon av de tre rörde sig.

*

Kolonisterna samlades i stora salen till morgonbönen. Det var den sista andaktsstund i kolonien, som Ingmar skulle övervara. Han och Gertrud och Gabriel skulle om ett par timmar resa landsvägen ned till Jaffa.

Gabriel hade dagen förut berättat för mrs Gordon och ett par av de ledande i kolonien, att hans avsikt var att följa Ingmar till hemsocknen och stanna där. Han hade då nödgats tala om hela Ingmars historia. Mrs Gordon satt länge och tänkte över vad hon hade hört, och därpå sade hon: »Jag tror inte, att någon kan ta på sig det ansvaret att göra Ingmar mer olycklig, än han redan är, därför vill jag inte hindra dig att fara med honom hem. Men det förefaller mig också, som vore detta ett Guds tecken till oss, att han nu vill, att vi ska låta de unga i kolonien ingå äktenskap. Och om det blir så, är jag viss, att du och Gertrud en gång vända åter till oss. Jag är viss om att ni aldrig ska finna er fullt till freds annorstädes.»

Men för att Ingmar och de andra skulle få resa från kolonien i full sämja och frid, beslöts

det, att den stora mängden av medlemmar inte skulle veta annat, än att Gabriel följde med endast för att hjälpa Ingmar och Gertrud på den svåra resan.

Just då morgonbönen skulle börja, blev Ingmar inledd i församlingssalen. Mrs Gordon reste sig då och gick emot honom. Hon tog honom vid handen och förde honom upp till platsen bredvid hennes. Hon hade ställt fram en bekväm stol åt honom, och hon hjälpte honom mycket omsorgsfullt att taga plats däri.

Därpå började miss Young, som satt vid orgeln, sjunga en psalm, och morgonbönen försiggick som vanligt.

Men då mrs Gordon hade slutat den korta bibelförklaringen, som hon brukade hålla varje morgon, reste sig gamla miss Hoggs och bad Gud, att han skulle ge Ingmar en god resa och en lycklig hemkomst. Härpå reste sig den ene efter den andre av amerikanarna och syrerna och bådo Gud, att han måtte låta Ingmar komma till sanningens rätta ljus.

Somliga av dem uttryckte sig mycket vackert. De lovade att bedja var dag för Ingmar, som var deras käraste broder, och hoppades, att han måtte återvinna sin hälsa. Och alla önskade de, att han skulle komma tillbaka till Jerusalem.

Medan de främmande talade, voro svenskarna tysta. De hade sin plats mittför Ingmar och sutto och betraktade honom.

Då de sågo Ingmar, kommo de ovillkorligen

att tänka på allt det, som var tryggt och rättrådigt och välordnat i det gamla landet. Medan han hade varit här ute hos dem, hade de nog tyckt, att något av detta hade kommit till dem. Men då Ingmar nu reste, föll hjälplöshetens ängslan över dem. De kände sig som borttappade i laglöst land bland alla dessa, som utan förskoning eller miskund kämpade med varandra om människosjälar.

Och så gingo deras tankar med stort vemod till hemmet. De sågo hela nejden med fält och gårdar. Och människorna färdades fredligt och stilla på vägarna, allt var tryggt, dag efter dag gick på samma sätt, och det ena året var så likt det andra, att man inte kunde skilja dem åt.

Men just då bönderna påminde sig den stora stillheten därhemma, kom det över dem hur stort och berusande det var, att de hade kommit ut i livet, att de hade fått ett mål att leva för och voro borta från dagarnas grå enahanda.

Och en av dem höjde sin röst och började bedja på svenska och sade: »Jag tackar dig, Gud, att du har låtit mig komma till Jerusalem.»

Därpå reste sig den ene efter den andre, och de tackade alla Gud, därför att han hade fört dem till Jerusalem.

De tackade honom för den kära kolonien, som var deras stora glädje. De tackade honom för att deras barn fingo lära sig alltifrån sina unga år att leva i enighet med alla människor. De väntade,

att de unga skulle nå vida längre i fullkomlighet än de själva. De tackade för förföljelser och lidanden, de tackade för den sköna lära, som de voro kallade att utöva. De tackade för landet, som låg utblottat, men som blomstrade upp dag för dag under deras ögon.

Ingen satte sig ned, utan att han hade vittnat om den stora lycka han bar inom sig. Och Ingmar förstod, att detta var sagt för hans skull, och att detta var vad de ville han skulle förtälja därhemma, att de alla voro lyckliga.

Ingmar rätade sig en smula i stolen, då han hörde dem. Han höll huvudet högre, och det sträva draget kring munnen blev tydligare.

Äntligen, då denna ström av vittnesbörd saktade av, stämde miss Young upp en psalm, och sedan trodde alla, att högtiden var slut, och reste sig för att gå. Men då sade mrs Gordon: »I dag ska vi även ha en svensk sång.»

Då började svenskarna samma sång, som de hade sjungit, då de hade farit bort från sitt land. »Vi ska mötas en gång,» sjöngo de, »vi ska mötas en gång, vi ska mötas i Eden en gång.»

Och då sången ljöd, blevo alla mycket rörda, och tårarna kommo de flesta i ögonen. Ty nu tänkte de åter på alla dem, som de måste sakna och inte kunde få möta förrän i himmelen.

Men i samma ögonblick sången hade slutat, reste sig Ingmar och försökte yttra ett par meningar. Han tyckte, att han ville säga dem härute några ord, som liksom skulle vara talade från det landet,

som han nu vände åter till. »Jag tänker allt, att ni härute gör oss därhemma stor heder,» sade han. »Jag tänker, att alla ska bli glada att få möta er, var det än blir, i himmelen eller på jorden. Jag tänker, att ingenting är så vackert som att se människor med stora offer öva rättfärdighet.»

Barnet.

NU ÄR ATT BERÄTTA vad som hade hänt Barbro Svensdotter, sedan Ingmar hade rest till Jerusalem.

Då Ingmar hade varit borta väl en månad, började Gammal Lisa på Ingmarsgården lägga märke till att Barbro hade fått en ständig oro och rastlöshet över sig. »Det är besynnerligt vad hon ser vild ut i ögonen,» tänkte gumman. »Det skulle inte förundra mig, om hon bleve tokig endera dagen.»

En kvällstund tog hon sig för att fråga ut Barbro. »Jag undrar vad som fattas dig,» sade hon. »När jag var ung tös, såg jag en vinter matmodern på Ingmarsgården gå omkring med sådana ögon, som du nu har.» — »Var det hon, som dräpte barnet?» frågade Barbro raskt. — »Ja,» sade gumman, »och nu börjar jag tro, att du går med samma tankar.» Barbro gav inte något direkt svar

på detta. — »När jag har hört talas om den där historien,» sade hon, »har jag bara undrat över en sak.» Gammal Lisa frågade vad det kunde vara. — »Jo, att hon inte gjorde över med sig själv också.»

Gammal Lisa hade suttit och spunnit. Hon lade handen på hjulet för att få det att stanna och fäste ögonen på Barbro. »Det kan ju ingen undra på om du tar illa vid dig, ifall här skulle komma småfolk till gården, sedan mannen har rest ifrån dig,» sade hon långsamt. Han visste då väl aldrig om detta, då han for?» — »Vi visste inte om det, varken han eller jag,» sade Barbro med låg röst, som om det vilade sådan tryckande sorg över henne, att hon inte kunde tala. — »Men nu skall du väl skriva efter honom?» — »Nej,» sade Barbro, »den enda tröst jag har är, att han är borta.» Gumman fällde ned händerna och blev förfärad. — »Är det en tröst?» utbrast hon. Barbro stod borta vid fönstret och stirrade rätt framför sig. — »Vet du inte om, att det vilar förbannelse över mig?» sade hon och försökte göra rösten stadig och lugn. — »Åjo, man kan väl inte gå ut och in i stugan utan att få reda på åtskilligt,» sade gumman. »Jag har allt hört, att du skall vara en av Sorgbacksfolket.»

Det blev inte mer talat på en stund. Gammal Lisa satt och snurrade på sitt hjul. Allt emellanåt kastade hon en blick bort till Barbro, som stod kvar vid fönstret och gång på gång skakade till av en rysning. Då en fem minuter hade gått, höll gum-

man upp med arbetet och gick mot dörren. »Vart skall du gå?» frågade Barbro. — »Det kan jag gärna säga dig. Jag skall gå och finna reda på någon, som kan skriva till Ingmar.» Barbro ställde sig rakt i vägen för henne. — »Du får allt låta vara med detta,» sade hon. »Innan det brevet är skrivet, ligger jag i Långforsen.»

De stodo nu och betraktade varandra. Barbro var stor och stark. Gammal Lisa trodde, att hon ämnade hålla kvar henne med våld. Men med ens brast Barbro i skratt och gick åt sidan. »Skriv du,» sade hon, »det gör mig ingenting. Det blir bara så, att jag får göra slut på alltsammans förr, än jag hade ämnat.» — »Ånej,» sade gumman, som förstod, att hon måste fara varligt med Barbro, då hon var i sådan förtvivlan. »Jag skall inte skriva. Jag vill inte driva dig till någon förhastad gärning.» — »Jo, skriv!» sade Barbro. »Det gör varken till eller ifrån för mig. Du förstår väl, att jag måste göra över med mig i alla fall. Inte kan man stå till svars med att låta sådant här elände fortgå till evig tid.»

Gumman gick tillbaka till spinnrocken och satte sig att arbeta. »Skall du inte gå och ställa om brevet?» sade Barbro och gick efter henne. — »Jag undrar om jag kunde få tala med dig ett klokt ord,» sade Gammal Lisa. — »Åjo,» sade Barbro, »det kan du nog få.»

»Jag tänker som så,» sade Gammal Lisa, »att jag kan lova dig att hålla allt detta hemligt, men då skall du gå in på att inte göra något ont varken

åt dig själv eller barnet, förrän vi äro säkra på att det blir sådant, som du väntar.» Barbro stod och betänkte sig. — »Vill du lova, att du ger mig fria händer efteråt?» — »Ja,» sade gumman, »efteråt skall du få göra vad du vill, det lovar jag dig.» — »Å, jag tycker, att jag så gärna kan göra slut på mig med detsamma,» sade Barbro och såg liknöjd ut. — »Jag trodde, att du nu mest av allt önskade, att Ingmar skulle få ställa till rätta det, som han har gjort illa,» sade gumman, »men därav blir väl intet, om han får sådana nyheter.» Barbro ryckte till och tog sig åt hjärtat. — »Det skall få bli, som du vill,» sade hon, »men detta är ett tungt löfte. Du får allt noga tänka på att du inte sviker mig.»

Detta avtal blev väl hållet. Gammal Lisa förrådde intet, och Barbro tog sig efter detta så noga i akt, att ingen anade vad som förestod henne. Hon hade lycka med sig däri, att det blev tidig vår. Snön smälte bort ur skogen redan i april. Barbro lät driva en del boskap upp till fäboden, som låg långt borta i ensamma ödemarken, så snart som det fanns ett grönt strå för den att leva på. Hon och Gammal Lisa följde med dit upp för att sköta den.

Så blev ett barn fött i slutet av maj. Det var en gosse, och han såg vida sämre ut än det barn Barbro födde förra våren. Han var både liten och klen och skrek ständigt. Då Gammal Lisa visade honom för Barbro, log denna bittert. »Du hade inte behövt tvinga mig att leva för

det här barnets skull,» sade hon. — »Inte kan någon se på en sådan liten en vad han skall bli till,» sade gumman. — »Nu får du komma ihåg, att du håller ditt löfte och lämnar mig fria händer,» sade Barbro med hård röst. — »Ja,» sade gumman, »men jag skall först veta, att han är blind.» — »Du kan ju låtsa, att du inte ser vad detta är för ett barn,» sade Barbro.

Barbro var själv klenare än förra gången. Hela första veckan var hon så svag, att hon inte kunde komma ur sängen. Barnet låg inte i stugan, utan gumman hade det undandolt i en av de små ladorna, som stodo på fäbodvallen. Hon pysslade om det både natt och dag, gav det getmjölk att dricka och höll det med stort besvär vid liv. Ett par gånger om dagen kom hon in med det i stugan. Då vände sig Barbro mot väggen för att slippa se det.

En dag stod Gammal Lisa vid det lilla fönstret i fäboden och såg ut. Barnet höll hon på armen, det skrek som vanligt, och gumman stod och tänkte på hur litet och ynkligt det var. »Se, se,» sade hon då plötsligt och böjde sig framåt för att se bättre, »här komma vandrare till gårds!» Ögonblicket därefter var hon med gossen borta hos Barbro. »Du får ta barnet så länge. Jag skall gå ut till dem, som komma, och säga, att du ligger sjuk i stugan och att de inte ska gå in.» Hon lade barnet i sängen, och Barbro lät det ligga utan att röra vid det. Hela tiden skrek det så mycket det orkade. Gammal Lisa kom till-

baka inom ett ögonblick. »Det här barnet skriker så, att det hörs över hela skogen,» sade hon. »Om du inte kan få det att tiga, så är det väl omöjligt att hålla folk ovetande om att det finns till.» Hon ut igen efter detta, och Barbro visste sig ingen annan råd än att lägga barnet till bröstet.

Gumman stannade ute en god stund. Då hon kom tillbaka, sov barnet, och Barbro låg och betraktade det. »Du behöver inte vara rädd,» sade Gammal Lisa. »De ha ingenting hört, de togo av åt annat håll.» Barbro såg på henne med en tung blick. — »Nu tycker du allt, att du har gjort det bra,» sade hon. »Tror du inte, att jag förstår, att det inte var någon därute, utan att du skrämde mig för att få mig att ta barnet.» — »Jag kan gott bära ut det igen,» sade gumman. — »Nu får det väl ligga, tills det vaknar.»

Mot kvällen ville gumman på nytt gå bort med gossen. Han var då tyst och god och låg och öppnade och slöt de små händerna. »Var gör du av honom om nätterna?» frågade Barbro. — »Han ligger därute i höladan.» — »Låter du honom ligga där som en kattunge?» — »Jag trodde inte, att det var så noga hur det här barnet hade det. Men nog kan det få stanna inne i stugan, om du så vill.»

Då gossen var sex dagar gammal, satt Barbro i sängen och såg på hur gumman lindade honom. »Du håller honom allt bra illa,» sade Barbro, »det är inte underligt, att han skriker så mycket.»

-- »Jag har skött om barn förr,» sade gumman. »Jag tänker, att jag förstår mig på dem lika bra som du.» Barbro höll sig tyst en stund, men inom sig tänkte hon, att hon aldrig hade sett någon fara så illa med ett barn. — »Du håller honom ju så, att han blir svartblå i ansiktet,» sade hon otåligt. — »Jag trodde inte, att man behövde akta en sådan här bortbyting, som om han vore en prins,» sade gumman och blev ond, »men eftersom jag inte duger, så kan du ju försöka själv.» Och då hon hade sagt detta, kastade hon barnet till Barbro och gick ut.

Barbro tog emot barnet. Hon lade om lindan och fick gossen snart tyst och nöjd. »Ser du, att nu tiger han?» sade hon, då Lisa kom tillbaka, och hon såg stolt ut. — »Jag har alltid hört, att jag hade en god hand med barn,» sade gumman på nytt och var i dåligt humör en lång stund.

Efter detta blev det emellertid så, att Barbro alltid skötte om gossen. En dag, då hon ännu var sängliggande, bad hon Lisa, att hon skulle ge henne en ren blöja. Gumman svarade, att hon ingen hade att lämna henne. Hon höll på att tvätta dem, som funnos. Barbro blev röd i ansiktet och fick tårarna i ögonen. »Det här barnet har det inte bättre, än om det vore fött av en tiggarkäring,» sade hon i hastigheten. — »Du borde ha tänkt en smula själv på sådant här,» sade gumman. »Jag undrar hur du skulle ha rett dig, om inte jag hade plockat ihop vad jag

kunde komma över av småkläder och tagit med mig.» Barbro kom nu ihåg sig. Den mörka förtvivlan, som hon hade levat i under hela vintern, grep henne och gjorde henne hård på nytt. — »Det hade varit bättre, om det här barnet varken hade blivit lindat eller vårdat,» sade hon.

Nästa dag steg Barbro upp. Hon tog fram nål och tråd och började klippa sönder ett lakan för att sy kläder åt gossen. Då hon hade hållit på en stund, kommo de dystra tankarna åter över henne: »Vad tjänar det till, att jag gör i ordning sådant här åt honom? Det vore bättre, att jag gick ned i myren med honom, för dit måste vi ändå, vi båda.

Hon gick ut till Gammal Lisa, som mjölkade korna, innan de skulle gå ut i skogen. »Vet du, Lisa, hur länge det kan dröja, innan vi kunna vara säkra på att barnet inte ser?» — »Nog dröjer det ännu en åtta dagar eller kanske ett par veckor, innan man kan vara riktigt säker,» svarade gumman. Barbro gick tillbaka in och återtog arbetet. Då hon förde saxen, gick den ojämnt; hon kände, att handen darrade och skälvde. Snart spred sig darrningen genom hela kroppen, och hon måste för en stund höra upp med arbetet. »Herre Gud, vad går det åt mig? Kan det vara möjligt, att jag blev så glad åt att få ha honom kvar några veckor ännu, att jag skälver i var led?»

Gammal Lisa hade det strävsamt uppe i skogen. Hon fick både driva korna i vall och sköta om mjölken. Barbro tänkte numera bara på att

vårda gossen och kom sig inte för att hjälpa henne med någonting. »Du, Barbro, kunde väl göra annat än sitta och stirra på gossen,» sade gumman en dag, då hon var alldeles upptröttad. Barbro steg upp och gick ut ur fäboden, men hon vände på tröskeln. — »Du får nog hjälp sedan i sommar,» sade hon. »Under de här dagarna vill jag inte gå ifrån honom.»

Alltsom Barbro lärde sig att mer och mer älska barnet, sade hon sig själv, att den största barmhärtighet, som hon kunde visa det, vore att fullfölja sitt första uppsåt. Det var hela tiden svagt och sjukligt. Det tilltog knappast i storlek, utan var nästan lika litet, som då det först kom till världen. Och allra mest bekymrade det henne, att dess ögon alltid voro svullna och rödkantade. Det gjorde knappast ett försök att lyfta ögonlocken.

Det föll sig så, att Gammal Lisa en dag började tala om hur gammalt barnet var. »Nu, Barbro, är gossen redan tre veckor,» sade hon. — »Nej,» sade Barbro häftigt, »inte förrän i morgon.» — »Jaså,» sade gumman. »Ja, jag räknar väl miste då, men nog vill jag minnas, att han var född på en onsdag.» — »Jag tycker, att du kunde unna mig att vara med honom än en dag,» sade Barbro.

Då Gammal Lisa klädde sig nästa morgon, sade hon till Barbro: »Det är ont om bete för korna här i närheten. Jag skall driva dem ett stycke längre nedåt skogen. Vi komma nog inte hem före kvällen.» Barbro vände sig häftigt mot

henne och tycktes ämna säga något, men knep ihop läpparna och teg. »Ville du något?» frågade gumman. Det föreföll henne, som om Barbro hade haft lust att bedja henne stanna hemma. Därav blev dock ingenting.

På kvällen kom gumman sakta hemdrivande med boskapen. Hon gick och lockade på korna, som togo omvägar till höger och vänster och stannade, så snart de sågo en grön tuva. Gumman blev otålig. Hon gick och smågrälade på de envisa djuren. »Åja,» sade hon till sist. »Det är inte värt, att du är så ivrig, du Lisa. Du kommer väl hem tids nog till det, som väntar dig.»

Då hon öppnade dörren till fäboden, satt Barbro med gossen i knäet och sjöng för honom. »Å Herre Gud, Lisa, att du aldrig kommer hem!» utropade hon. »Jag vet inte vad jag skall ta mig till. Se, nu har gossen fått utslag!» Och hon kom fram och visade ett par röda fläckar på barnets hals. Gammal Lisa stod kvar i dörren, slog ihop händerna i förvåning och skrattade. Barbro såg bestört på henne. »Är det inte farligt, det här utslaget då?» sade hon. — »Det är bra till i morgon,» sade gumman och fortfor att skratta. Barbro förvånade sig alltmer, men kom till sist ihåg vad för en ängslan gumman måtte ha gått i just den dagen. — »Ja, det hade varit bättre för oss alla, om jag hade gjort det,» sade hon. »Och det var väl också din mening, eftersom du gick din väg i dag.» — »Jag låg i natt och tänkte på

vad jag skulle ta mig till,» svarade gumman, »och då var det något, som sade mig, att han där skulle vaka bäst över sig själv, om jag lämnade dig ensam med honom.»

Då alla kvällssysslorna voro över och de skulle gå och lägga sig, sade gumman till Barbro: »Är det nu säkert, att gossen får leva?» — »Ja,» sade Barbro, »om Gud vill ge honom hälsan, så att jag får behålla honom.» — »Men om han nu blir en sådan där idiot och blind till?» — »Det vet jag ju redan, att han är,» sade Barbro, »men jag kan i alla fall inte göra något illa åt honom. Hurudan han är, så är jag bara tacksam, att jag får ta vård om honom.»

Gumman satte sig på sängkanten och funderade. »Då det nu har gått på detta sättet,» sade hon, »så skall du väl skriva till Ingmar.» Barbro såg alldeles förfärad ut. — »Jag tror, att du gärna vill, att det här barnet skall få bli vid liv,» sade hon, »men om du skriver efter Ingmar, så svarar jag inte för vad jag gör.» — »Jag kan undra hur du eljest ämnar ställa till?» sade gumman. »Vem helst som får veta, att du har ett barn, kan ju skriva och tala om det för honom.» — »Jag tänkte också försöka att hålla allt detta hemligt, ända tills Ingmar har blivit gift med Gertrud.»

Gammal Lisa satt åter tyst och tänkte på dessa ord en god stund. Hon såg tydligt, att Barbro var så benägen att draga någon stor olycka över sig, att hon inte vågade säga emot henne. »Du har varit mycket god mot oss gamla på Ingmars-

gården,» sade gumman tveksamt. »Du får inte undra på om jag gärna ville ha dig kvar som matmor.» — »Om jag har varit god mot dig någon gång,» svarade Barbro, »så vedergäller du det tusenfalt genom att du är mig lydig i denna saken.»

Barbro satte igenom sin vilja, och på hela sommaren fick ingen veta, att gossen fanns till. Då det kom folk upp till sätern, gömdes han undan i höladan. Barbros stora bekymmer var hur hon skulle bära sig åt för att hålla honom dold, då hösten kom och hon måste vända om ned till bygden. Hon gick och grubblade över detta varje dag.

Men timme efter timme fick hon barnet kärare, och härmed återkom något av hennes förra sinnesro. Gossen blev ock starkare så småningom, fastän han alltjämt var sen att växa och utveckla sig. Hela sommaren var han svår med att gråta, och ögonlocken voro alltid röda och svullna, så att han knappt kunde öppna dem. Barbro tvivlade intet ögonblick, att han var en idiot, och fastän hon nu inte tänkte på annat än att låta honom leva, hade hon dock många tunga stunder för hans skull. De kommo oftast om nätterna, och då brukade hon stiga upp och ställa sig att betrakta barnet. Det var mycket fult med blekgul hy och tunt, rödaktigt hår. Näsan var för kort och underläppen för stor, och då det sov, drog det samman ögonbrynen, så att det fick djupa rynkor i pannan. Då Barbro såg gossen, tyckte hon, att han hade ett riktigt idiotansikte, och hon

låg och grät hela natten över att hennes son skulle bli en olycklig stackare. Men tidigt om morgonen vaknade barnet, låg fullsövt och i gott humör i korgen, som fick tjäna det till vagga, och sträckte armarna mot Barbro, då hon talade till det. Då blev Barbro stilla och tålig på nytt. »Jag tror, att de, som ha friska barn, inte ha så mycken kärlek för dem, som jag har för den här sjuklingen,» sade hon till Gammal Lisa.

Tiden gick, och det led mot slutet av sommaren. Barbro hade ännu inte kunnat tänka ut hur det skulle lyckas henne att hålla barnet dolt efter hemkomsten. Ibland tyckte hon, att det inte återstod henne något annat än att resa ur landet.

I början av september blev det en gång en mörk och ruskig kväll med regn och blåst. Barbro och Lisa hade gjort upp eld i spisen och sutto och värmde sig vid brasan. Barbro hade barnet liggande i sitt knä, och som vanligt satt hon och tänkte på hur hon skulle laga så, att Ingmar ingenting fick veta.

»Eljest kommer han tillbaka till mig,» tänkte hon. »Jag vet inte hur jag då skall få honom att förstå, att jag vill bära min börda ensam.»

Just då hon tänkte så, öppnades dörren till fäboden helt oförväntat, och en vandrare kom in.

»Guds fred i skogen!» hälsade karlen. »Det var en lycka, att jag fann reda på stugan. Jag kunde inte hitta ner till bygden i detta kolmörker, men då kom jag ihåg, att Ingmarsgårdens fäbod måtte ligga i den här trakten.»

Karlen var en fattig stackare, som förr i världen hade gått omkring som handelsman. Numera hade han inga varor att bjuda ut, utan gick och tiggde. Han var visst inte så utarmad, att han inte hade kunnat leva utan att anlita andras barmhärtighet, men han var inte i stånd att låta bli att gå från gård till gård och inhämta nyheter.

Det första han såg i fäboden var naturligtvis barnet. Han gjorde stora ögon, då han fick se det.

»Vems är den där?» frågade han genast. Båda kvinnorna tego ett ögonblick, därpå sade Gammal Lisa kort och bestämt: »Det är Ingmar Ingmarssons.»

Karlen såg än mer undrande ut. Han blev brydd också över att ha kommit in i något, som han törhända inte borde ha reda på. I förvirringen lutade han sig ned över barnet. »Jag undrar hur gammal en sådan liten en kan vara?» sade han. Nu var det Barbro, som skyndade att svara. »Han är en månad.»

Karlen var ogift och förstod sig inte mycket på barn. Han kunde inte se, att Barbro bedrog honom. Han blickade helt förskräckt på henne, som satt där alldeles lugn. »Jaså, han är bara en månad,» sade han. — »Ja,» svarade Barbro på sitt stillsamma sätt. Karlen blev röd och förvirrad, så gammal han var, men Barbro såg ut, som om saken inte rörde henne. Han märkte väl, att Gammal Lisa gjorde varnande tecken åt Barbro, men denna satt med stolt upplyftat huvud och frågade

alls inte efter henne. »Den där gamla är inte rädd för att ljuga,» tänkte han, »men på Barbro kan man se, att hon anser sig för god till sådant.»

Nästa morgon tog han Barbros hand och tryckte den trovärdigt. »Jag skall nog tiga,» sade han. — »Ja, det räknar jag på,» sade Barbro.

»Aldrig kan jag förstå vad som kom åt dig, Barbro,» sade gumman, så snart han var gången. »Varför ljuger du på dig själv?» — »Jag hade inte annat att göra,» sade Barbro. — »Och du tror, att Krämar-Johannes tiger med en sådan sak!» — »Det är inte meningen, att han skall tiga.» — »Är det meningen, att folk skall tro, att det här barnet inte är Ingmars?» — »Ja,» sade Barbro, »nu är det ju omöjligt att dölja längre, att det finns till. Det är intet annat att göra än att låta dem tro detta.» — »Och det tänker du, att jag skall gå in på?» sade gumman. — »Du får väl gå in på det, om du inte vill, att en sådan här fåne skall bli arving till Ingmarsgården.»

I mitten av september brukade alla de, som hade suttit i fäbodar under sommaren, vända om hem. Barbro och Lisa foro då också ned till Ingmarsgården. De märkte genast, att nyheterna om Barbro hade spritt sig kring hela bygden. Hon sökte inte heller numera hålla hemligt, att hon hade barnet, men hon var mycket rädd, att någon skulle få se det. Hon gömde alltid undan det i kammaren innanför brygghuset hos Gammal Lisa. Hon tyckte sig inte kunna uthärda, att någon skulle kasta

blickarna på det och se, att det var sjukt och aldrig skulle bli en riktig människa.

Det var helt naturligt, att Barbro denna höst blev mycket klandrad och missaktad. Människor brydde sig inte om att dölja vad tankar de hade om henne, och Barbro blev snart så skygg för dem, att hon aldrig ville lämna hemmet. Men även gårdsfolket visade sig annorlunda mot henne än förut. Drängar och pigor gjorde elaka häntydningar, så att hon hörde det, och hon hade svårt för att få dem att lyda.

Härmed tog dock ett brått slut. Stark Ingmar hade bott nere vid gården och regerat den som husbonde, medan Ingmar vistades i främmande land. Han fick en dag höra, att en av drängarna gav Barbro ett ohövligt svar, och han slog karlen för örat, så att han tumlade mot väggen. »Du skall få flera av det slaget, om jag hör sådant än en gång,» sade gubben.

Barbro såg förvånad på honom. »Du skall ha mycken tack,» sade hon. Han vände sig om, och det var ingen blid blick han gav henne. »Det är ingenting att tacka för,» sade han. »Men så länge som du är matmor på Ingmarsgården, skall jag nog se till, att folket visar dig aktning och lydnad.»

Något längre framåt hösten kom bud från Jerusalem, att Ingmar och Gertrud voro avresta från kolonien. »Kanske äro de redan hemma, då dessa rader nå till er,» stod det i brevet. Då Barbro fick höra detta, kände hon det först som

en stor lättnad. Nu var hon säker om att Ingmar skulle fullfölja skilsmässan, och då hon väl hade blivit fri, så behövde hon inte en dag längre gå och bära på den tunga börda av missaktning, som nu tyngde henne.

Men frampå dagen, då hon gick i sina sysslor, ville tårarna gång på gång tränga fram i hennes ögon. Det var dock hjärtslitande, att allt var slut nu mellan henne och Ingmar. Så otroligt tomt, att de två inte skulle ha något mer att göra med varandra.

Hemma från vallfarten.

BARBRO SVENSDOTTER hade en vacker dröm en morgon, strax innan hon skulle stiga upp. Hon tyckte, att hon var en liten tös hemma på sina föräldrars gård, och att hon gick ute i marken och sköt en tung kälke framför sig. Det var kall vinter, himlen stod grå och tung, snön låg i drivor framför henne, det var svår uppförsbacke, och det var ett sådant arbete att skjuta kälken, att hon pustade och stönade och fick ta sina yttersta krafter i anspråk. Äntligen kom hon till toppen av backen och vände kälken för att åka utför sluttningen. Då såg hon, att allt var förvandlat. På ett enda ögonblick hade det blivit vår. Solen sken mellan vita småmoln, drivorna framför henne smälte, och hon fick brått att sätta sig på kälken och fara i väg, för att inte all snön skulle vara borta, innan hon hunne utför branten. Aldrig hade hon varit med om en bättre kälkbacks-

färd. Det gick utför branten med en sådan fart, att hon blev yr av glädje. Vid backens fot var det redan avtöat, men kälken hoppade i väg över pussar och tuvor med lika lustig fart. Då den äntligen stannade och Barbro steg av och såg uppåt sluttningen, var våren redan i full gång. Det fanns inte en driva kvar, men glittrande bäckar och rännilar strömmade utför branterna, och det började grönska och slå upp blommor. Men det märkligaste med detta var, att det fyllde henne med en sådan stormande glädje, att hon vaknade av den. Och ännu sedan hon var vaken, stannade glädjen kvar; hon låg med sinnet fullt av vårfröjd och kände vårdofter omkring sig. Hennes hjärta klappade så sorgfritt och lätt, som det inte hade gjort, sedan hon hade blivit gift. Det var en så härlig känsla av sorgfrihet, att hon inte vågade röra sig, av fruktan att den skulle försvinna. Ovillkorligen trodde hon, att det låg något av varsel och förutsägelse i drömmen. »Bara jag får knoga uppför den tunga backen, som jag nu håller på med, skall mitt liv bli ljust och lätt som en vårdag,» tänkte hon.

Då Barbro hade stigit upp, kom hon ihåg, att det var söndag, och hon var så upplivad av drömmen, att hon fick mod att våga sig till kyrkan. Hon fann det inte rätt passande att gå dit, men hon hade länge längtat efter att komma i kyrkan, och nu beslöt hon sig för det. Hon tyckte, att hon, som var i så stor bedrövelse, behövde kyrkan bättre än någon annan. Hon klädde sig i kyrkkläder och

gick helt stilla hemifrån utan att säga till någon annan än Gammal Lisa vart hon skulle ta vägen.

Då hon gick över kyrkbacken, tyckte hon, att folk följde henne med undrande blickar. Därför gick hon genast in i kyrkan och satte sig på sin plats utan att tala med någon. Hon sköt fram huvudduken och böjde ned huvudet. Hon tordes inte se folk i ögonen, men hon var ändå glad, att hon hade vågat sig hemifrån.

Medan Barbro satt i kyrkan och väntade på att gudstjänsten skulle börja, kom Ingmar Ingmarsson körande på vägen från järnvägsstationen. Han åkte på första sätet i en trilla med skjutsbonden bredvid sig, bakom honom sutto Gabriel och Gertrud. Just som de körde över flottbron, hörde de, att kyrkklockorna ringde samman. »Nu tror jag inte, att vi råka någon av dem hemma, som vi helst vilja träffa,» sade Ingmar, i det han vände sig till Gabriel och Gertrud. »Kanske att vi likaså gärna kunna gå in i kyrkan?» Det voro de andra med om, och Ingmar bad skjutskarlen, att han skulle hålla på kyrkbacken.

De kommo inte in i kyrkan, förrän folk redan hade börjat sjunga och sutto nedböjda över psalmböckerna. Gertrud kom först, hon gick med lätta steg framåt stora gången och hade hunnit ett gott stycke in i kyrkan, innan någon märkte henne. Äntligen råkade en av hennes läskamrater se upp, då hon gick förbi, och kände igen henne. Hon stötte på sin granne, och det gick sedan liksom ett sus från bänk till bänk: »Det är Gertrud. Det

är skolmästarns Gertrud.» Barbro hörde också viskningen och blickade upp. En ung flicka gick just förbi på mittgången, smärt och vacker med dunvit hy, klara ögon och en lätt och behaglig gång. Det var något ljuvt och tilldragande över henne, och glad och lycklig såg hon ut. Hon tycktes ha svårt att hålla tillbaka ett leende, fastän hon var i kyrkan.

Barbro fick stark hjärtklappning. Jaså, detta var Gertrud! Ja, sådan måste hon ju vara. Barbro tyckte, att hon skulle ha kunnat säga, att detta var hon, även om hon inte hade hört några viskningar.

Det föll sig allt rätt underligt för Barbro. I ett par år hade hon gått och längtat efter detta, att Ingmar skulle få gifta sig med Gertrud, så att hon själv skulle kunna bli fri från samvetskval för att hon hade trängt sig emellan dem. Och nu var hon ju tacksam för att åtminstone den bördan hade blivit tagen ifrån henne, men det kunde ju inte hjälpas, att det var tungt att veta, att Ingmar skulle bli gift med en annan. Nu behövde hon inte heller hålla det hemligt vem som var far till hennes barn, och även detta var en stor lättnad. »Det är ju sant, att jag i dag har fått en stor lycka, som min dröm spådde mig,» sade hon till sig själv, men hon kände inte en sådan glädje, som hon hade väntat.

Barbro såg hur Gertrud gick in i bänken, där mor Stina satt. Allt gick så stilla. Folk jämkade sig undan, så att Gertrud kom ända fram till sin mor. Denna satt och såg ner i boken. Hon hade inte märkt vem som kom och satte sig bredvid henne. Mor Stina såg gammal ut, där hon satt.

Hon höll sig krokig, och hennes händer, som höllo psalmboken, sågo bra gamla och skrynkliga ut. Så lade det sig en mjuk och rosig hand på hennes. »Den handen är lik Gertruds,» tänkte mor Stina. »Jag har aldrig sett vackrare händer än hennes.» Men hon såg inte upp, för hon hade blivit håglös och slapp, hon brydde sig egentligen inte om någonting. Den vackra handen tog boken och flyttade den litet åt sitt håll. »Får jag se med i er bok, mor?» viskade Gertrud. Nu kände mor Stina igen rösten. Hon skulle ha tappat boken i golvet, om inte Gertrud hade hållit om den. Hon fick brått att se in i Gertruds ansikte och märkte, att det lyste av munterhet, såsom det brukar vara med dem, som komma hem från en lång resa. Det var nätt och jämnt, att hon kunde låta bli att skratta, fastän de voro i kyrkan. Hon tycktes ha fått tillbaka det humöret, som hon hade i sin barndom. »Nu ska vi sjunga, mor, som vi gjorde förr i världen,» viskade Gertrud och stämde in i sången. Mor Stina försökte också. Hon hade ingen röst kvar att sjunga med, men hon sjöng ändå, och hon tyckte, att rösten kom tillbaka. Den blev starkare för var ton hon tog.

Skolmästarns hustru ville inte bära sig illa åt i kyrkan, utan försökte att bara tänka på de Guds orden, som hon sjöng. Men hon kunde inte hjälpa det. Hon måste gång på gång vända på huvudet och se på Gertrud. Ånej, det var visst inte något fel på henne! Nog var hon vid sina sinnens rätta bruk. Glad och lycklig var hon också och vackrare

än någonsin. »Mor, ni ska sjunga och inte bara se på mig,» sade Gertrud och böjde sig långt framåt för att dölja hur roligt hon hade åt modern.

Men Barbro och de andra, som sutto i bänkarna bakom mor Stina, märkte, att för varje gång, som hon kastade en sidoblick på Gertrud, rätade hennes rygg upp sig en smula. När det led mot slutet av gudstjänsten, satt hon nästan alldeles rak i bänken.

Barbro gjorde knappast något försök att följa med i sången. För då Gertrud hade kommit in i kyrkan, så var väl Ingmar också att vänta. Och hon satt och lyssnade efter om inte hans tunga steg snart skulle ljuda på gången.

På manssidan i kyrkan satt ytterst i en bänk Hök Matts Eriksson. Han såg lika snäll och vänlig ut som vanligt, och han hade inte åldrats synnerligen mycket. Alla i kyrkan hade sett glada ut, då Gertrud kom och satte sig bredvid sin mor, men Hök Matts, som annars var så glad åt andras lycka, såg bara dyster ut och nästan vände ryggen till dem. För det gick ett svärd igenom Hök Matts själ, då han såg dem. »Storms de äro lyckliga,» tänkte han. »De ha fått igen sin dotter från de förlorades land, men till mig kommer ingen tillbaka.» I detsamma hov han upp sin röst och började sjunga alldeles rysligt. Han hade en förfärlig röst och brukade annars inte sjunga i kyrkan, men något måste han ju ta sig till, för att inte sorgen skulle bli honom övermäktig.

Det dröjde inte länge, förrän Barbro hörde, att

någon gick på gången. Det var lätta och snabba steg, det kunde inte vara Ingmar. Hon kunde inte låta bli att vända på huvudet och såg en ung karl komma framåt gången med ett sådant där undertryckt leende på läpparna, som Gertrud hade haft. Han stannade, där Hök Matts satt, och lade handen på hans axel, för att han skulle låta honom komma in i bänken. »Det är Hök Gabriel,» viskade en, som satt bredvid Barbro, och det hade hon redan gissat, fastän den unge var en reslig karl med ett vackert ansikte. Hon hade känt igen honom på ögonen, som voro lika vänliga som faderns.

Det första Gabriel hörde, då han öppnade kyrkdörren, var Hök Matts röst, som gnällde och pep på sin egen melodi. »Vad går det åt far, att han sjunger?» tänkte han. »Nu blir väl både Storm och kyrkoherden alldeles rasande, för han sjunger så falskt, att ingen människa kan hålla tonen.» Han blev så full av skratt, att han knappt vågade sig in i kyrkan. Därinne vände alla på huvudena och sågo efter honom utom fadern, som satt orörlig med ryggen åt gången och bara sjöng. Inte heller då han rörde vid honom, flyttade han sig, och han såg inte på honom. Gabriel satte sig då i bänken bakom, slog upp en gammal psalmbok, som låg där, och stämde in i sången. Han hade en klar, stark röst och hade varit en av de bästa sångarna i socknen. Gamle Hök Matts höll i med att sjunga på sitt manér ännu en versrad, det var, som om de två stämmorna hade tävlat med varandra, men så

hörde man hur de gnällande och pipande tonerna blevo allt svagare och svagare, och till sist dogo de alldeles bort. Men tänk, att Hök Matts satt alldeles stilla, så länge som psalmen varade, och såg sig inte om! »Det är Gabriel, som sitter här och sjunger,» tänkte han, men var så rädd för att missta sig, att han inte tordes vända på huvudet. Då sången var slut, böjde han sig mot en granne i bänken. »Vem var det, som sjöng?» frågade han. —»Det var ju Gabriel,» viskade denne. Då först vände han sig om och såg på sonen. Och det låg en sådan ängslan och ömhet och förskrämdhet inför lyckan i hans blick, att Gabriel inte kunde förstå hur han någonsin hade haft hjärta att fara ifrån honom.

Ingmar hade blivit uppehållen av skjutskarlen, så att han kom en stund efter de andra in i kyrkan. Då han öppnade dörren, var psalmen redan slut, och prästen stod för altaret. Ingmar gick då inte fram genom gången för att inte störa, utan blev stående längst nere i kyrkan. Det blev snart bekant, att han var kommen, och den ene efter den andre vände sig om för att se på honom. Ingmars ena öga var stängt och slutet, men med det andra blickade han omkring sig mer frimodigt, än folket i hans släkt brukade. »Han ser glad ut,» tänkte Barbro. Hon tordes inte kasta mer än den enda blicken på honom, tårarna ville bryta fram, och hjärtat bultade så, att hon tyckte, att de, som sutto bredvid henne, borde höra det. »Och det är detta, som jag har längtat efter, och som jag trodde,

att jag skulle bli så glad åt!» tänkte hon och kände sig outsägligt övergiven och eländig.

Då altartjänsten var slut, hörde hon tunga, men ändå försiktiga steg komma på gången. Det var Ingmar, som gick fram för att söka sig en bättre plats. Hon lyddes av all makt efter stegen. Han går nog upp och sätter sig i bänken, som är mittför Gertrud,» tänkte hon. Men hon hörde, att stegen stannade framför bänken, där hon själv satt. Då måste hon på nytt vända huvudet. Ingmar satt i den bänken, som var mittemot hennes. »Ja, det är ju rätt,» tänkte hon. »Det är i den här bänken folket från Ingmarsgården skall sitta.» Men hon var ändå glad åt att han hade tagit just den platsen.

Då predikan var slut och några människor, som hade bråttom hem, reste sig för att gå ur kyrkan, steg också Barbro upp och gick. Hon lyfte inte ögonen, då hon steg ner ur bänken, men hon kände, att Ingmar såg på henne. Då flög den tanken genom henne, att han satt där och trodde, att hon blygdes för att se honom in i ögonen, och hon höjde blicken. Men det var ett helt annat uttryck i hans ansikte, än hon hade väntat att få se där. Han också såg ut som en, som är så överfylld av glädje, att han har svårt för att inte storskratta. Hon gick raskt förbi honom, och inte ett ögonblick stannade hon på kyrkbacken, utan gick raka vägen hem. Var det möjligt, att Ingmar satt där och gjorde sig lustig över henne och alla hennes bekymmer? Det var ju sant, att

han var lycklig nu, men i alla fall borde han väl förstå hur tungt detta var för henne. Hon gick raskt på för att komma snart hemåt, men kunde inte få Ingmars utseende ur tankarna. Egentligen var det inte heller något slags gäckeri, som hon hade tyckt sig märka. Han hade sett på henne som en, som länge har jagat någon och gläder sig att äntligen ha honom fast. »Jag har sett den minen på fars ansikte, när han hade fått en räv i gropen och visste, att stackarn inte kunde komma undan.»

Hon såg sig om gång på gång under hemvägen. »Jag är väl galen, jag, som inbillar mig, att han skall komma efter mig,» sade hon. »Han följer väl med Gertrud till skolmästarns.»

Ingmar gick ur kyrkan ett par minuter efter Barbro och torde nog ha gjort sig räkning på att hinna upp henne på vägen, men så snart han kom ut, blev han omringad av människor, som ville fråga efter sina släktingar i Jerusalem, och han tyckte, att han måste stanna och tala med dem. Det hade gått många rykten om hur det stod till därute, och det hade varit mycken undran och oro. Man hade inte vågat sätta full tro till de bortfarnas brev. Det vet man ju, att alla, som fara hemifrån, inte gärna vilja tala om, att de ha det svårt. Men då nu Ingmar, som inte hörde till samfundet, berättade hur de hade det, så kunde man ju lita på att han inte sade något annat än det, som var sanning.

Mitt under det att Ingmar stod och talade,

sköt en blodvåg upp i hans ansikte. Han såg, att Storm och mor Stina kommo fram till honom. Ingmar visste, att de två aldrig hade visat någon vrede mot Gertrud, därför att hon hade rymt bort med Jerusalemsfararna, men Ingmar hade de inte velat hälsa på, och de hade inte växlat ett ord med honom efter den dagen. Nu kommo de båda fram och bjödo honom handen. Ingmar tog först mor Stina och sedan Storm i hand. Ingen av dem sade något om det, som varit. De ville inte ha några uppgörelser i så mångas närvaro. »Mor undrar om du skulle ha lust att komma med hem och få dig en bit mat,» sade Storm. — »Kan mor Stina ta emot främmande så här oförväntat, så nog vill jag komma,» sade Ingmar. Han blev så glad över att åter vara försonad med skolmästarns, att han för ett ögonblick glömde bort Barbro. »Inte kunde jag ta emot vem som helst,» sade mor Stina, »men du är ju gammal i gården och håller nog till godo med som jag har det.»

Ingmar kom således att gå med till skolmästarns, och som man väl kan förstå, rådde där stor glädje. Folk kom oupphörligen in för att hälsa på de nykomna. Och man berättade om allt, som hade hänt, och grät ibland över dem, som voro döda, mitt uppe i all glädjen. Gertrud skyndade sig att plocka upp alla de medsända gåvorna. Hon radade upp dem på ett par bord i skolan och lämnade ut dem jämte alla medsända kära hälsningar. Det var inte lätt för Ingmar att slita sig ifrån allt detta, i synnerhet som

Storms tycktes vara nästan lika så glada att ha fått honom tillbaka som Gertrud. »Du skall väl inte gå än,» sade mor Stina, så fort som han reste på sig. — »Jag skulle väl se hur det står till hemma.» — »Dit kommer du tids nog.»

Mitt under detta fick han bud, att han skulle komma till Ingmarsgården, därför att Stor Ingmar låg sjuk och var döden nära. Så fick han ge sig i väg.

*

Ett stycke från Ingmarsgården låg vid vägen en liten usel stuga. Då Ingmar ännu var på tämligt avstånd därifrån, fick han se en man och en kvinna komma ut genom dörren. Mannen såg fattig och torftig ut, och Ingmar tyckte sig se, att kvinnan stack något i handen på honom. Hon skyndade sedan ner på vägen och gick raskt vidare åt Ingmarsgården till.

Då Ingmar gick förbi stugan, stod mannen ännu kvar på dörrtröskeln. Han vände och räknade på ett par silverslantar, som han höll i handen. Ingmar kände nu igen honom. Det var Stig Börjesson. Stig såg inte upp, förrän Ingmar hade gått förbi. »Vänta Ingmar, vänta!» ropade han och sprang ner på vägen. »Du skall inte tro vad Barbro säger. Hon ljuger på sig själv.» — »Det måtte jag väl veta, utan att du säger mig det,» gav Ingmar till svar, men gav sig inte tid att stanna.

Om några ögonblick var Ingmar tätt inpå kvin-

nan, som hade skilts från Stig Börjesson. Hon hade tydligen bråttom och gick så fort hon kunde. Då hon hörde, att någon kom efter henne, trodde hon, att det var Stig, och sade utan att vända sig om: »Du får vara nöjd med vad jag har gett dig. Jag har inte mer pengar nu. Du skall få mer en annan dag.» Ingmar sade ingenting, men gick allt fortare. »Du skall få mer i morgon dag, bara du inte säger något till Ingmar,» fortfor hon. I detsamma hade Ingmar hunnit upp henne och lade sin hand på hennes axel. Hon ryckte sig lös och vände sig om med ett vredgat utrop.

Då hon såg, att det var Ingmar och inte Stig, som stod framför henne, smalt vreden bort ur hennes drag, och en rent rörande glädje stod att läsa i dem. Men då märkte hon i Ingmars ansikte samma uttryck, som hon hade sett förut på dagen. »Nu har jag dig, nu kan du inte komma undan,» sade blicken.

»Vad menar han med att se på mig så där?» frågade hon sig och drog sig tillbaka från honom. »Han har ju fört hem Gertrud. Det är ju med henne han skall gifta sig.»

Ingmars första fråga gällde Stark Ingmar. »Han kom till mig, så snart som jag hade hunnit hem från kyrkan,» sade Barbro, »och berättade, att han i natt hade fått bud om att han skulle dö denna dag.» — »Är han inte sjuk?» frågade Ingmar. — »Han har gått och varit plågad av reumatism hela året, och jämt har han klagat över att du inte kom tillbaka, så att han finge dö. Han sade,

att han inte kunde slippa härifrån, förrän du kom igen från vallfarten.» — »Men är han inte särskilt sjuk i dag?» — »Nej, inte är han mer sjuk än vanligt, men han tror säkert, att han skall dö, och han har gått och lagt sig på sängen i lillkammarn. Han har fått för sig, att han vill ha allt på samma sätt, som din far hade det, då han dog, och kyrkoherden och doktorn skulle nödvändigt sändas efter till honom, därför att de blevo hämtade till Stor Ingmar. Han frågade också efter den präktiga bonaden, som låg bredd över Stor Ingmar, men den fanns inte kvar på gården. Den hade blivit såld på auktionen.» — »Ja, det blev mycket sålt på den auktionen,» inföll Ingmar. — »En av pigorna trodde, att det var Stig Börjesson, som hade ropat in den där bonaden, och jag tyckte, att jag borde försöka att skaffa den till rätta, så att Stark Ingmar skulle få det, som han ville. Och det gick så lyckligt, att jag fick köpa igen den. Jag har den här,» sade hon och visade på ett knyte, som hon bar i handen.

»Du har alltid varit god mot gammalfolket,» sade Ingmar. Det hördes en liten brytning i rösten, och på samma gång gick han över vägen, så att han nu kom att gå bredvid Barbro. Han andades tungt, och den tanken flög igenom henne, att om hon bara hade stannat ett ögonblick, skulle han ha slagit armarna om henne.

Det var väl också just det Ingmar hade velat göra, men tanken på Stark Ingmar steg upp för

honom och höll honom tillbaka. »Det kan inte vara passande att tala om detta nu,» tänkte han.

»Du har inte önskat mig välkommen hem,» sade Ingmar. — »Nej,» sade Barbro och försökte att slå an en lättare ton, »men du kan väl förstå, att jag är glad åt att du är kommen och har Gertrud med dig.» — »Det var inte något lätt arbete, som du hade ålagt mig.» — »Nej, jag kan tro det. Men jag tyckte, att det såg ut, som skulle Gertrud vara glad åt att vara hemma igen.» — »Jag tror, att hon är väl tillfreds med som det nu har blivit,» sade Ingmar. Mer sade han inte, men han började åter småle och kom tätt inpå Barbro. »Vad menar han?» tänkte hon. »Jag kan rakt inte förstå honom. Men på samma gång steg en vild, ostyrig glädje upp inom henne. Det var just på samma sätt som i drömmen, då kälken for utför backen och våren slog ut omkring henne.

Men så med ens tyckte Barbro, att hon förstod Ingmars hela uppträdande. Det var ingenting annat, än att han var så lycklig, att han inte kunde dölja det. När han såg på henne, så gjorde han narr av sig själv, därför att han en gång hade inbillat sig, att han tyckte om henne. Nu var han åter Gertruds, helt och hållet hennes, såsom han hade varit första tiden de hade varit gifta.

Hon såg framåt vägen med en längtande blick. »Det är förfärligt vad det är långt hem,» tänkte hon. »Vi komma inte fram ännu på en halvtimme, och hela tiden skall jag gå här bredvid honom, som bara tänker på en annan.»

Hon kastade åter en hastig blick på honom från sidan. Han uppfångade den och genast nickade han åt henne och såg på henne med den där blicken, som hon ändå inte kunde riktigt förklara. »Han är kanske tacksam emot mig för att jag sände honom ifrån mig,» sade hon till sig själv. »Han tänker väl på att det är jag, som är orsak till att han nu är så lycklig.»

»Jag skulle allt tacka dig för att du sände mig till Jerusalem,» sade Ingmar, bäst de gingo. »Det var detta jag tänkte,» svarade Barbro, »att du säkert var glad åt att du kom dit.» — »Ja, det är ett märkvärdigt ställe att komma till.» — »Du dröjde så länge, att jag trodde, att du skulle stanna kvar där på allvar.» — »Jag! Ånej, det var det ingen fara för, men jag måste lära mig ett par saker, innan jag var färdig att vända tillbaka.» — »Jag undrar vad det kunde vara för slag,» sade Barbro, inte därför att hon var nyfiken, men hon tyckte, att det var bättre att hålla samtalet i gång än att gå och tiga.

»Jo,» sade Ingmar, »det var allt besynnerligt att se därute, att det inte fanns något kvar av all den härligheten, som vi ha läst om. Det fanns inte någon kungaborg på Sion och inte något tempel på Moria, utan bara ett avgudahus. Och inte fanns det några kungar eller krigshövdingar eller krigsknektar och inte heller några överstepräster och tempeltjänare och ingen Guds ark med kerubim och serafim. Jag visste nog, att det skulle vara så, men jag kunde ändå inte låta bli att undra varför detta och så mycket annat, som hade varit

stort och präktigt, hade blivit förstört. Jag tänkte, att om detta och allt annat, som människor hade upprättat på denna jorden, hade fått finnas kvar, så skulle den vara alldeles uppfylld av härlighet. För man ser vid varje steg, som man tar därute, hur obeskrivligt grant där har varit. Men så kom jag att tänka på att om allt detta hade funnits kvar, så hade vi, som nu levde, ingenting att ta oss till, för då behövdes inte vårt arbete. Och det är en människas största lycka att få bygga upp vad hon själv behöver och visa vad hon duger till, och därför måste det gamla bort. Och så tyckte jag mig förstå varför Vår Herre låter riken falla och städer krossas och människoverk bortsopas som löv för vinden. Det får lov att vara så, för att människorna alltid ska ha något nytt att bygga upp och få visa vad de förmå. Han vill inte, att vi ska gå till ärvda gårdar och uppröjda hemman, utan han vill, att vi ska vinna åt oss på nytt det, som skall vara vårt.» — »Jaså, det är detta, som du har fått lära,» sade Barbro, och hon lät litet undrande. — »Jag vet inte om det kan vara någon tröst för alla,» sade Ingmar, »men jag tänker på att om jag hade fått ärva Ingmarsgården, sådan den stod, när far dog, och hade fått hans anseende med på köpet, så hade det väl inte varit bra för mig. Jag vet inte vad jag skulle ha haft att göra. Då hade jag ju kunnat gå och sova hela livet. Jag har varit upprorisk i mitt hjärta många gånger, men nu kan jag tacka Gud för att han slog min lycka i spillror, så att jag själv fick vara med om

att foga ihop den.» — »Ja, det går an för den, som det lyckas för,» sade Barbro.

»Det var en annan sak också, som jag fick lära mig att ha fördrag med,» fortsatte Ingmar. — »Jaså, det var det?» — »Jag hade så svårt att förlika mig med att det bästa folket skulle draga från socknen och flytta till ett hårt land, där det inte var annat än elände, som väntade dem.» — »Kunde du finna reda i det också?» — »Nej, jag kunde inte få full klarhet i detta, men så mycket såg jag, som att det var något i görningen därute. Vår Herre kallade dit folk från alla land. Han satte ut förposter liksom, somliga i städerna och somliga på landsbygden. Jag ville gärna leva så länge, att jag finge se när hans dag kommer, då han låter alla dessa stå upp och väcka det sovande landet.»

Barbro suckade. Det var, som om Ingmar hade sina tankar så långt borta. Han frågade inte mer efter sådant, som rörde henne. »Jag undrar om jag skulle få så god tröst, om jag komme dit bort,» sade hon. — »Nog skulle det finnas något för dig också att lära.» — »Visste jag bara det, så skulle jag fara dit i morgon dag.» — »Jag tänker, att det skulle vara bra för dig att se alla de olika folkslagen, som gå på Jerusalems gator.» Barbro undrade vad hon skulle ha för nytta av detta. — »Jo, för de går där bredvid varandra, araber och turkar och judar och ryssar, ja, alla världens folk, och ändå förbli de, som de äro.» — »Nu vet jag inte vad du menar.» — »Jag menar det, att man aldrig får se därute, att någon somnar in en kväll

som arab och vaknar upp som grek.» — »Nej, men ...» — »Jag tror inte, att det sker härhemma heller,» sade Ingmar och lade nu in stor ömhet i rösten, »att den, som ena dagen är en ros, nästa dag kan bli en tistel.» — »Åjo, månget rosenträd kan nog bli så illa medfaret, att det inte bär annat än törnen och taggar.»

Just då Barbro sade detta, hade de hunnit fram till Ingmarsgården, och Ingmar höll upp grinden för henne. Inkörseln var överbyggd och låg mellan två husgavlar, här kunde ingen se dem. Då kunde inte Ingmar styra sig längre, han tog och slog armarna om Barbro och tryckte henne hårt intill sig.

»Nej, nej, vad menar du?» ropade hon och sökte att göra sig lös. — »Jag menar... Jag menar, att jag inte skall gifta mig med Gertrud. Hon vill inte ha mig. Hon tycker om Gabriel.» — »Ånej, det är väl inte sant!» Det gick åter risslande strömmar av lycka genom Barbro. Men så ryckte hon sig lös, för hur tungt det än var henne, så kände hon, att det inte var rätt mot Ingmar att låta honom förena sitt liv med hennes. »Det är väl mer än detta, som står mellan oss.» — »Det bryr jag mig inte om. Tror du, att jag vill avstå från dig för några barnsagors skull!» Barbro blev blek som döden. Hon förstod, att det gavs endast ett sätt att jaga bort honom. — »Frågar du inte heller efter, att jag har fått ett barn, medan du har varit borta?» — »Det hänger inte så ihop med den saken, som du vill låta folk tro.» — »Jaså,

det tror du.» — »Du har satt ihop det där för att hålla mig borta ifrån dig. Men jag känner dig, jag. Om inte det barnet vore mitt, låge du nu på sjöbottnen.» — »Det var inte långt ifrån, skall jag säga dig.» — »Ljug inte på dig själv, Barbro!» bad han, och nu skalv rösten av oro. »Ljug inte!» — »Jag ljuger inte,» sade hon med sträv röst. Hon förde undan hans arm, som nu inte gjorde motstånd, och gick in i huset.

Stark Ingmar låg på sängen i lillkammarn. Han hade inga plågor, men hjärtat slog svagt, och han kände för varje ögonblick större svårighet att andas. »Nog är det visst och sant, att jag skall dö denna dag,» tänkte han.

Så länge som han låg ensam, hade han fiolen bredvid sig. Han knäppte en och annan ton helt svagt på strängarna och tyckte sig då höra hela låtar och visor. Då doktorn och kyrkoherden kommo, lade han fiolen åt sidan och talade med dem om märkliga saker, som hade hänt honom under hans liv. Mest var det om Stor Ingmar och om småfolket i skogen, som länge hade varit honom väl bevåget. Men alltsedan Hellgum hade huggit ned rosenbusken utanför hans stuga, hade världen inte varit god för honom att leva i. Småfolket hade upphört att ta vård om honom, och han hade blivit överfallen av alla möjliga krämpor. »Jag blev allt glad, må kyrkoherden tro,» sade han, »då Stor Ingmar kom till mig i natt och sade mig, att jag inte längre behövde vaka över hans gård, utan fick komma till ro.»

Han var mycket högtidlig, och det var lätt att se, att han fullt och fast trodde, att han skulle dö. Kyrkoherden sade några ord om att han inte såg mycket sjuk ut, men doktorn, som hade undersökt honom och lyssnat på hans hjärta, sade helt allvarsamt: »Nej, nej, Stark Ingmar vet vad han säger. Han ligger inte här och väntar döden förgäves.»

Då Barbro kom in och bredde ut den präktiga bonaden över gubben, bleknade han en smula. »Nu lider det mot slutet,» sade han. Han strök Barbro över handen. »Du skall ha tack för detta och tack för allt. Och så får du förlåta, att jag har varit hård mot dig sista tiden.» Barbro snyftade till. Det fanns så mycken bedrövelse uppsparad inom henne, att det var lätt för henne att komma i gråt. Gubben strök henne än en gång över handen och smålog åt att hon grät. »Nu ha vi väl snart Ingmar här,» sade han. — »Han är kommen,» sade Barbro. »Jag skulle bara gå in förut och tala om det för dig.»

Då Ingmar trädde in, reste sig gubben mödosamt i sängen och sträckte ut handen mot honom. »Välkommen skall du vara,» sade han. Ingmar var en annan, än han hade varit förut på dagen. Han såg trött och nedslagen ut. — »Inte trodde jag, att du skulle göra mig den sorgen att lägga dig att dö på min hemkomstdag,» sade han. — »Du får inte klandra mig för detta,» svarade gubben liksom urskuldande. »Du minns nog, att Stor

Ingmar lovade mig, att jag skulle få komma till honom, så snart som du vände åter från vallfarten.»

Ingmar satte sig på sängkanten. Gubben låg och strök hans hand, men han sade intet mer på en lång stund. Man såg, att döden närmade sig. Han blev alltmer blek, och andedräkten kom som ett tungt väsande.

Så gick Barbro ur rummet, och då började han fråga ut Ingmar. »Kommer du väl hem?» sporde han och såg skarpt på honom. — »Ja,» sade Ingmar lugnt och klappade honom över handen. »Jag har gjort en god resa.» — »Här har blivit sagt, att du skulle ha Gertrud med dig hem?» — »Ja, hon är med hem, och hon skall gifta sig med Gabriel, som är son till Hök Matts.» — »Är du nöjd med detta, du Ingmar?» — »Det är jag fullt nöjd med,» svarade Ingmar med fast röst.

Gubben såg forskande på honom. Han skakade på huvudet. Det tycktes vara mycket i detta, som han inte kunde förstå. »Hur är det med ditt öga?» sade han. — »Det har jag mistat i Jerusalem,» sade Ingmar raskt. — »Är du nöjd med den saken ock?» frågade gubben. — »Du vet nog, Stark Ingmar, att Vår Herre vill ha något i pant av den, som han skall ge en stor lycka.» — »Har du fått en stor lycka, du då?» — »Ja,» sade Ingmar,» »jag har fått ställa till rätta det, som jag gjorde orätt.»

Den döende började vrida och vända sig i sängen. »Har du nu plågor?» frågade Ingmar. —

»Nej, jag har oro,» sade gubben. — »Du skall tala om för mig vad det är.» — »Du ljuger väl inte för mig, Ingmar, för att jag skall få en lugn hädanfärd?» sade gubben med stor ömhet. Ingmar blev tagen med överraskning. Han förlorade sitt lugn och bröt samman i en snyftning. »Säg du hellre, som sanningen är!» sade gubben. Ingmar blev stilla och lugn på ett ögonblick. — »Jag må väl gråta, när jag skall mista en sådan vän, som du har varit för mig.»

Efter detta blev gubben alltmer rastlös, och det kom kallsvett fram på pannan. »Du är så nyss kommen till landet, Ingmar, sade han till sist, »jag vet inte om du har haft några nyheter härifrån gården?» — »Jo,» sade Ingmar, »det, som du tänker på, fick jag veta i Jerusalem.» — »Jag skulle ha vakat bättre över det, som var ditt,» sade gubben. — »Jag skall säga dig något, Stark Ingmar. Du gör orätt, ifall du tror något ont om Barbro.» — »Gör jag orätt?» sade gubben. — »Ja,» sade Ingmar med starkare röst. »Det är väl, att jag har kommit hem, så att hon får någon, som försvarar sig.»

Gubben ville svara, men Barbro, som hade gått ut i storstugan för att duka kaffebrickan åt de främmande, hade hört hela samtalet genom den halvöppna dörren. Hon kom nu hastigt in i lillkammarn och gick fram till Ingmar som för att säga något. Men i sista stunden syntes hon komma på andra tankar. Hon böjde sig i stället

ned över gubben och frågade hur det stod till med honom.

»Jo, jag mår bättre, sedan jag har fått tala med Ingmar,» sade gubben. — »Ja, han är god att tala med,» sade Barbro stilla och gick bort till fönstret och satte sig.

Efter detta blev det märkbart för alla, att Stark Ingmar beredde sig att gå bort. Han låg med ögonen slutna och händerna knäppta. Alla höllo sig tysta för att inte störa honom.

Men Stark Ingmars tankar gingo jämt tillbaka till den dagen, då Stor Ingmar hade dött. Han såg för sig kammaren, sådan den hade varit, då han hade kommit in för att säga farväl. Han kom ihåg de små barnen, som hans husbonde hade räddat och som hade suttit i sängen hos honom, då han dog. Då han tänkte på detta, blev han mycket vek till sinnes. »Ser du, Stor Ingmar, du är vida förmer än jag,» viskade han, ty han förstod nog, att hans ungdomsvän inte var långt borta ifrån honom i denna stund. »Kyrkoherden och doktorn äro här, och din bonad ligger nu bredd över mig, men något litet barn, som sitter nere vid sängbrädet, kan jag inte få fatt på.» Knappt var detta sagt, förrän han hörde, att någon svarade honom. »Här finns nog ett barn i gården, mot vilket du kunde öva en god gärning i din sista stund.»

Då Stark Ingmar hörde detta, började han småle för sig själv. Han tyckte sig genast förstå vad det var han hade att göra. Med en röst, som nu hade blivit mycket svag, men ändock var fullt

tydlig, började han beklaga, att kyrkoherden och doktorn fingo vänta så länge på att han skulle dö. »Men eftersom kyrkoherden ändå sitter här,» sade han, »så vill jag tala om, att här finns ett odöpt barn i huset, och jag tänkte fråga om inte kyrkoherden kunde vara god och döpa det, medan han väntar.»

Det var tyst förut i rummet, och än tystare blev det efter detta. Men så sade kyrkoherden: »Detta var en god tanke av dig, Stark Ingmar. Det borde vi andra ha ordnat med för länge sedan.»

Barbro reste sig upp alldeles bestört. »Ånej, det ska vi väl inte göra nu,» sade hon. Hon hade alltid tänkt sig, att då gossen skulle döpas, måste hon tala om vems barn han var, och hon hade uppskjutit dopet fördenskull. »Bara jag blir riktigt skild från Ingmar, skall jag låta döpa honom,» hade hon tänkt. Nu blev hon så förskräckt, att hon inte visste till sig. Hon hade inte klart för sig hur hon borde handla nu, då Ingmar inte skulle gifta sig med Gertrud. — »Du kunde låta mig få den glädjen att göra en god gärning i min sista stund,» sade Stark Ingmar och använde samma ord, som han nyss hade tyckt sig höra. — »Nej, det kan inte ske,» sade Barbro.

Nu lade även doktorn sitt ord till förmån för att gubben skulle få sin vilja igenom. »Jag är säker på att Stark Ingmar skulle andas en smula bättre en stund, om han finge annat att tänka på än detta, att han snart skall dö.» Barbro tyckte,

att hon var som slagen i kedjor av att de bådo henne om detta i ett rum, där en man höll på att dra sin sista suck. Hon sade svagt jämrande: »Ni måtte väl begripa, att detta inte kan gå för sig.» Kyrkoherden gick fram till Barbro och sade allvarsamt: »Det förstår du väl, Barbro, att ditt barn måste bli döpt.» — »Ja, men det är alltför svårt nu i dag,» viskade hon tillbaka. »Jag skall komma till prästgården med barnet i morgon. Inte kan det gå an att döpa det nu, då Stark Ingmar skall dö.» — »Du ser väl, att det skulle vara en glädje för Stark Ingmar,» sade kyrkoherden.

Ingmar hade allt hittills suttit tyst och orörlig. Men han hade blivit förfärligt upprörd, då han såg Barbro så förödmjukad och olycklig. »Detta är gruvligt svårt för en, som är så stolt som hon,» tänkte han. Han kunde rakt inte tåla, att den människa, som han hade älskat och ärat mer än någon annan, utsattes för skam och vanheder.

»Du skall allt låta detta förslag falla,» sade han till Stark Ingmar. »Det är för svårt för Barbro.» — »Vi ska nog göra det lätt för Barbro, om hon bara vill gå efter barnet,» inföll kyrkoherden. — »Ånej, ånej, det är alldeles omöjligt,» sade Barbro och tänkte blott på vad hon skulle finna ut för att få dopet uppskjutet.

Stark Ingmar satte sig nu upp i sängen och sade med vikt på orden: »Det skall ligga dig tungt på hjärtat i alla dina dagar, Ingmar, om du inte lagar så, att min sista önskan blir uppfylld.»

Ingmar reste sig då genast. Han gick fram till Barbro, böjde sig ned över henne och viskade: »Det vet du väl, Barbro, att den, som är gift, inte behöver sätta upp något annat namn än sin mans på dopsedeln.» Därpå sade han högt: »Jag skall nu gå och säga till, att de komma in med barnet.» Han såg på Barbro. Det gick en darrning genom henne, men hon svarade inte ett ord. »Jag tror, att hon är nära att mista förståndet,» tänkte han. Men Barbro var alldeles förskräckt över så förändrad Ingmar hade blivit. Han såg så trött ut, som om han inte kunde leva. »Jag plågar honom visst till döds,» tänkte hon.

Ingmar gick ut, och de små förberedelserna voro snart gjorda. Prästkappan och handboken blevo framtagna ur den lilla nattsäcken, som kyrkoherden alltid förde med sig, och en skål vatten bars in. Därpå kom Gammal Lisa med barnet.

Kyrkoherden stod och knöt på sig prästkappan. »Jag borde då först och främst veta vad namn gossen skall ha,» sade han. — »Barbro skall väl själv ge honom namn,» föreslog doktorn. Alla sågo mot Barbro. Hon rörde läpparna ett par gånger, men inte ett ljud kom över dem. Det tycktes bli en ändlös väntan.

Då Ingmar såg detta, tänkte han: »Nu påminner hon sig vilket namn hennes son borde ha burit, om allt hade varit rätt. Hon kan inte tala för blygsel.» Han kände så stort medlidande, att vreden försvann och den stora kärlek han hyste för hustrun alldeles tog makten över honom.

»Hennes barn kan ju gärna få heta Ingmar,» tänkte han. »Vad gör det mig? Vi ska ju ändå skiljas. Det bästa vore, om vi på något sätt ännu kunde inbilla folk, att barnet vore mitt, så att hon finge åter sitt goda namn och rykte.»

Men då han inte ville säga detta rent ut, fann han på att föreslå: »Eftersom det är Stark Ingmar, som har ställt om dopet, tycker jag, att han skall ge gossen sitt namn.» Han såg på hustrun, medan han sade detta, för att se om hon förstod hans mening.

Men i samma ögonblick som Ingmar hade slutat tala, reste sig Barbro. Hon gick sakta uppåt rummet, så långt, att hon kom mittför kyrkoherden. Därpå sade hon med fast röst: »Nu har Ingmar varit så god mot mig, att jag inte längre står ut att plåga honom, utan nu vill jag bekänna, att barnet är hans. Men Ingmar skall inte detta barnet heta, därför att det är blint och en idiot.»

I och med detsamma hon hade sagt detta, tyckte hon, att det var förfärligt bittert, att hemligheten hade blivit ryckt henne ur händerna. »Jag tror, att det är bättre för Ingmar, att han vet detta, så att han inte tror ont om mig, men nu måste jag döda mig, för jag vill aldrig mer bli hans hustru,» tänkte hon. Hon kom i häftig gråt, och då hon kände, att hon inte kunde behärska den, skyndade hon ur rummet för att inte störa den döende.

Ute i storstugan kastade hon sig framöver det stora bordet och snyftade våldsamt.

Om en stund lyfte hon hufvudet och lyssnade inåt lillkammarn. Där talades då av en låg röst. Det var Gammal Lisa, som berättade om hur de hade haft det i fäboden.

Åter kände hon allt det bittra i att hemligheten var röjd, och åter kom det häftiga gråtandet över henne. Vad var det för en makt, som hade tvingat henne att tala, just då Ingmar hade lagt allt till rätta för henne, så att hon väl hade kunnat tiga ett par veckor ännu, tills hon hade fått skilsmässa? »Nu måste jag döda mig,» tänkte hon. »Detta är min sista stund.»

Därpå lyssnade hon igen. Nu läste kyrkoherden upp döpelseakten. Han talade så tydligt, att hon kunde höra varje ord. Äntligen kom han till namngivningen. Namnet uttalade han med högre röst än allt det andra. Det var I n g m a r.

Då hon hörde detta, började hon gråta på nytt i sin maktlöshet.

Dörren gick upp kort efteråt, och Ingmar kom ut. Hon gick emot honom och tvang sig att inte gråta. »Du förstår, att allt mellan oss måste bli, som beslutat var, innan du reste bort,» sade hon. Ingmar strök sakta över hennes hår. — »Jag skall inte tvinga dig till något. Efter vad du nyss har gjort, vet jag ändå, att du älskar mig mer än ditt eget liv.»

Hon fattade nu hans ena hand med ett hårt grepp. »Lovar du mig, att jag ensam får ta vård om barnet?» — »Ja,» sade Ingmar, »du skall få det, som du vill. Gammal Lisa har berättat oss

om hur du har kämpat för det barnet. Ingen kan ha hjärta att beröva dig det.»

Hon såg förundrad på honom. Hon kunde inte rätt fatta, att allt, som hon hade fruktat för, på en gång var upplöst till intet. »Jag trodde, att du skulle bli alldeles omedgörlig, om du fick veta sanningen,» sade hon. »Men jag är dig mer tacksam, än jag kan säga. Jag är glad, att vi skiljas i vänskap, så att vi kunna få tala samman i frid, då vi någon gång råkas.»

Det flög ett leende över Ingmars ansikte. »Jag tänker mycket på om du inte nu vill låta skilsmässan gå tillbaka,» sade han.

Då Barbro såg, att han smålog, blev hon uppmärksam. Hon hade aldrig sett Ingmar sådan. Hela ansiktet var förvandlat. Hon tyckte, att något förklarade de grova dragen, så att han var riktigt vacker att se på. »Vad är det, Ingmar?» frågade hon. »Vad har du för planer? Jag hörde, att du kallade gossen Ingmar. Vad var det för mening med det?»

»Nu skall du få höra något märkvärdigt, Barbro,» sade Ingmar och tog hennes händer. »Så snart som Gammal Lisa hade berättat oss hur ni hade haft det i skogen, bad jag doktorn, att han skulle se på barnet. Och doktorn fann intet fel på det. Han säger, att det är litet för sin ålder, men det är alldeles friskt och har förstånd som andra barn.»

»Tycker inte doktorn, att det ser fult och besynnerligt ut?» sade Barbro andlöst.

»Jag är allt rädd för att barnen i vår släkt inte bruka vara vackrare,» sade Ingmar.

»Tror han då inte heller, att det är blint?»

»Doktorn kommer allt att skratta åt dig, Barbro, så länge han lever, därför att du kunde inbilla dig något sådant. Han säger, att han skall skicka hit ögonvatten, som du kan tvätta gossen med. Och om en vecka skall han ha lika klara ögon som andra barn.»

Barbro gick hastigt fram mot lillkammarn. Ingmar vinkade henne tillbaka. »Du kan inte få barnet nu,» sade han. »Stark Ingmar bad, att vi skulle lägga det på sängen hos honom. Och nu säger han, att han har det lika bra som far. Han vill nog inte skiljas från barnet, förrän han dör.»

»Nej, jag skall inte ta gossen från honom,» sade Barbro. »Men jag får lov att själv tala med doktorn.»

Då hon kom tillbaka, gick hon förbi Ingmar och stannade framme vid fönstret. »Jag har frågat doktorn, och jag vet nu, att det är sant.» Hon sträckte upp armarna mot himmelen. Det var, som då en fångad fågel återfår friheten och lyfter vingarna. »Du, Ingmar, vet inte vad olycka vill säga,» sade hon. »Ingen vet det.»

»Barbro,» sade Ingmar, »får jag nu tala med dig om vår framtid?» Hon hörde honom inte. Hon hade knäppt sina händer och började tacka Gud. Hon talade med låg och upprörd röst, men Ingmar kunde väl höra henne. All den sorg, som hon hade känt över sitt vanlottade barn, anför-

trodde hon nu åt Gud, och hon tackade honom, därför att hennes barn skulle få bli som alla andra, därför att hon skulle få se honom leka och springa, därför att han skulle få gå i skola och lära läsa, därför att han skulle få bli en stark yngling, som skulle föra yxan och följa efter plogen, därför att han skulle kunna vinna en hustru och bo som husbonde på den gamla gården.

Då hon hade tackat Gud för detta, gick hon fram till Ingmar och sade med ett strålande ansikte: »Jag vet nu varför far sade, att Ingmarssönerna var det bästa folket i bygden.»

»Det är därför, att Gud har större barmhärtighet med oss än med andra,» svarade Ingmar. »Men nu, Barbro, vill jag tala med dig — — —»

Barbro avbröt honom.

»Nej, det är därför, att ni inte ger er till tåls, innan ni blir förlikta med Vår Herre,» sade hon. »Vad skulle det ha blivit av mitt barn, om det inte hade haft dig till far?»

»Det är litet, som jag har kunnat hjälpa honom,» sade Ingmar.

»Det är för din skull, som förbannelsen har blivit tagen ifrån honom,» sade Barbro innerligt. »Det var därför, att du gjorde den här vallfärden, som allt har gått väl. Det var det enda, som höll mig uppe i vintras, att jag ibland hoppades, att Gud skulle vara nådig emot mig och barnet, därför att du hade dragit till Jerusalem.»

Ingmar böjde huvudet. »Inte vet jag annat, Barbro, än att jag i alla mina dagar har varit en

stor stackare,» sade han och såg lika missmodig ut som för en stund sedan.

De sutto bredvid hvarandra på den väggfasta bänken. Hustrun slöt sig nära intill Ingmar, men Ingmars arm hängde slappt ned, och hans ansikte blev allt dystrare.

»Nu tror jag, att du är vred på mig,» sade Barbro. »Du påminner dig visst hur hård och grym jag var mot dig ute på vägen. Men det må du veta, att bittrare stund har jag aldrig genomlevat.»

»Inte kan jag vara glad,» sade Ingmar. »Jag vet ännu inte hur vi ska ha det. Du säger så mycket vackert till mig, men du svarar inte på om du vågar stanna hos mig som min hustru.»

»Har jag inte sagt dig detta?» undrade Barbro och log. I detsamma kom något av den gamla fruktan över henne, och hon ryste. Men då såg hon sig omkring, omfattade med blicken hela den gamla stugan, det långa, låga fönstret, de väggfasta bänkarna och eldstaden, där släkt efter släkt hade suttit vid sina sysslor i skenet från torrvedsbrasan. Allt detta omgav henne med trygghet. Hon kände, att det skulle skydda och bevara henne.

»Aldrig vill jag leva någon annanstans än under ditt tak och i ditt hem,» sade hon.

Litet därefter öppnade kyrkoherden dörren till lillkammarn och vinkade dem in i rummet.

»Nu ser Stark Ingmar hela himmelen öppen,» sade han, då de gingo förbi honom.

Innehåll.

Förra avdelningen.

Senare avdelningen.